

A FŐVÁROSI KÖNYVTÁR ÉRTESÍTŐJE

Szerkeszti DR. THIRRING GUSZTÁV igazgató

(A „FŐVÁROSI KÖZLEMÉNYEK A STATISZTIKA ÉS KÖZIGAZGATÁS KÖRÉBŐL“ MELLÉKLETE)

I. évfolyam

=

1907. május hó

=

1. szám

TARTALMA:

<i>Dr. Szabó Ervin: A fővárosi könyvtár</i>	1
A fővárosi könyvtár jelentékenyebb szerzeményei az 1907. év I. negyedében	5
I. Könyvtár- és Könyvészet	5
V. Társadalomtudomány	5
VI. Statisztika. Demológia	6
VII. Közgazdaságtan	7
VIII. Munkáskérdés	8
IX. Jótékonykodás	9
X. Államtudomány	10
XI. Jogtudomány	10
XII. Közjog. Közigazgatás	10
XIII. Pénzügytan	13
XIV. Közművelődés. Közoktatás	13
XV. Történelem	14
XVI. Földrajz	15
XVII. Természettudomány	15
XVIII. Közegészségügy	15
XIX. Technika	16

TABLE DES MATIÈRES:

<i>Ervin Szabó, bibliothécaire: La bibliothèque municipale</i>	1
Principales acquisitions de la bibliothèque pendant le premier trimestre 1907	5
I. Bibliothéconomie. Bibliographie	5
V. Sociologie	5
VI. Statistique. Démographie	6
VII. Économie politique	7
VIII. Question ouvrière	8
IX. Assistance	9
X. Politique	10
XI. Droit privé	10
XII. Droit public. Administration	10
XIII. Finances publiques	13
XIV. Enseignement	13
XV. Histoire	14
XVI. Géographie	15
XVII. Sciences naturelles	15
XVIII. Hygiène publique	15
XIX. Science technique	16

BULLETIN DE LA BIBLIOTHÈQUE MUNICIPALE DE BUDAPEST

Rédigé par le D^r. GUSTAVE THIRRING, directeur de la Bibliothèque.

(Supplément au Bulletin trimestriel du Bureau communal de statistique de Budapest)

Année I.

Mai 1907

No. 1.

BUDAPEST, 1907.

Kapható a fővárosi könyvtárban

À la Bibliothèque Municipale

(IV., KÁROLY-KÖRÚT 28.)

Kivonat a könyvtári szabályrendeletből.

(1903/89. kgy. sz.)

1. §. A fővárosi könyvtár célja egyrészt a közigazgatás menetét általában, másrészt a statisztikai hivatal feladatát különösen elősegíteni, továbbá a fővárosra vonatkozó mindennemű irodalmi termékeket gyűjteni. Ezen könyvtár részére kizárólag csak közigazgatási érdekű avagy olyan könyvek, folyóiratok stb. szerezhetők be, a melyek a fővárosra bármi tekintetben vonatkozással bírnak, vagy a melyekre a székesfőváros statisztikai hivatalának, többi hivatalainak és intézeteinek van szükségük.

6. §. A fővárosi könyvtár működési köréhez tartozik a főváros összes kiadványainak kezelése, valamint más belföldi vagy külföldi hatóságokkal való csereviszony gyakorlása. E végből a kezelési nyomtatványokat kivéve, mindenféle nyomtatvány a fővárosi könyvtár igazgatója által a kinyomtatás előtt előre megállapítandó példányszámban a könyvtárnak megküldendő.

7. §. Minden, akármily úton a főváros hatósága címére érkező nyomtatvány a fővárosi könyvtárhoz beküldendő és a könyvtárban elhelyezendő; mindazon nyomtatványok azonban, melyeket valamely hivatal, illetőleg szakközeg önállóan beszerezett, valamint a melyek hozzá címezve érkeznek be, az illető szak-könyvtárban maradhatnak, azonban jegyzékbe vétel végett a fővárosi könyvtárnak bejelentendők.

14. §. A könyvtárból az alólírott feltételek alatt könyveket kölcsön kapnak:

- a) a polgármester;
- b) a fővárosi törvényhatósági bizottság tagjai;
- c) a tanács tagjai és a főtisztviselők;
- d) a fővárosi hivatalok, ügyosztályok, szakosztályok és intézetek főnökei és a törvényhatósági bizottság által választott tisztviselők, a tiszti személyzet többi tagjai, az illető hivatal, ügyosztály, szakosztály vagy intézet főnökének aláírására és felelősségére;
- e) a statisztikai hivatal szakszemélyzete;
- f) a hazai és külföldi hatóságok és tudományos intézetek;
- g) a tudományos célból kutatók.

Hat kötetnél többet egyszerre senki sem vehet ki a könyvtárból.

Ki nem kölcsönözhetők:

- a) olyan munkák, melyeket a könyvtárban gyakran használnak;
- b) díszművek és ritka vagy drága munkák;
- c) szótárak, enciklopédiák, törvény- és rendeletgyűjtemények, politikai lapok, térképek, tervek, szépirodalmi munkák és olyan művek, a melyekre a fővárosi hivatalok vagy intézetek személyzetének rendszerint gyakran van szükségük;
- d) kötetlen vagy a könyvjegyzékbe még fel nem vett könyvek, folyóiratok vagy füzetes munkák.

15. §. A ki a könyvtárból valamely könyvet használatra kivett, azt két hónapon belül visszaadni köteles. A könyv azonban, feltéve, hogy arra időközben más valaki magát elő nem jegyezte, új térítvény és a könyv bemutatása mellett két hónapra ismét kiadható. Ha azonban valamely kivett könyvre a főváros hivatalainak hivatalos célra szükségük van, a kölcsönző azt ez iránti felszólításra rögtön visszaadni tartozik.

A fővárosi könyvtár a közönség számára nyitva van:

**köznapiokon 9-től 2-ig,
vasárnap 9-től 12-ig.**

A FŐVÁROSI KÖNYVTÁR ÉRTESÍTŐJE

SZERKESZTI

DR THIRRING GUSZTÁV

IGAZGATÓ

1907 ■ I. ÉVFOLYAM ■ 1907

BULLETIN DE LA BIBLIOTHÈQUE MUNICIPALE DE BUDAPEST

RÉDIGÉ PAR

LE DR GUSTAVE THIRRING

directeur de la Bibliothèque

1907 ■ ANNÉE I ■ 1907

BUDAPEST

A FŐVÁROSI KÖNYVTÁR
ÉRTESÍTŐJE

DR. THIRING GUSZTÁV

1907. I. ÉVFOLYAM • 1907

X 2440

7 / 60333

BULLETIN DE LA BIBLIOTHEQUE
MUNICIPALE DE BUDAPEST

LE DR. GUSZTÁV THIRING

1907 • ANNÉE I • 1907

BUDAPEST

TARTALOMJEGYZÉK. — TABLE DES MATIÈRES.

<i>Szabó Ervin</i> : A fővárosi könyvtár	1	<i>Szabó, Ervin</i> : La Bibliothèque municipale . . .	1
<i>Gárdonyi Albert</i> : Budapest népkönyvtárai . . .	17	<i>Gárdonyi, Albert</i> : Les bibliothèques populaires de Budapest	17
<i>Enyvvári Jenő</i> : Városi könyvtárakról	81	<i>Enyvvári, Eugène</i> : Bibliothèques communales . . .	81
<i>Szabó Ervin</i> : A lakáskérdés és a városrendezés kapcsolatos kérdéseinek irodalma	23	<i>Szabó, Ervin</i> : Liste de livres et d'articles de périodiques concernant l'habitation et les questions corrélatives de la construction des villes	23
I. Pótlék a lakáskérdés és városrendezés irodalmához	88	I. Supplément au Catalogue de la littérature de l'habitation et de la construction des villes	88
A fővárosi könyvtár jelentékenyebb szerzeményei az 1907. év I. negyedében	5	Principales acquisitions de la Bibliothèque pendant le 1 ^{er} trimestre 1907	5
A fővárosi könyvtár jelentékenyebb szerzeményei az 1907. év II. és III. negyedében . . .	93	Principales acquisitions de la Bibliothèque pendant le II ^e et III ^e trimestres 1907	93
<i>Kisebb közlemények:</i>		<i>Miscellanées:</i>	
A német városi könyvtárak legújabb statisztikája	77	Statistique des bibliothèques communales en Allemagne	77
Városi könyvtárosok fizetése Hamburgban . . .	78	Gages des bibliothécaires à Hambourg	78
Könyvtári ügyek a párisi községtanácsban . . .	79	Questions bibliothécaires au Conseil municipal de Paris	79
Népszerű városigazgatási könyvtár	79	Bibliothèque populaire municipale	79
Városi gyermekkönyvtárak Amerikában	80	Bibliothèques infantiles en Amérique	80
Fővárosi pedagógiai szakkönyvtár	80	Bibliothèque pédagogique communale de Budapest	80
Kölni könyvtári kiadásai	116	Dépenses de la ville de Cologne pour ses bibliothèques	116
Községi munkáskönyvtárak Stuttgartban . . .	116	Bibliothèques communales ouvrières à Stuttgart . . .	116
A hamburgi városi könyvtár kikölcsönzési forgalma	116	Le service de prêt dans la bibliothèque de la ville de Hambourg	116
Használt folyóiratok gyűjtése	116	Collection de revues	116

A FŐVÁROSI KÖNYVTÁR ÉRTESÍTŐJE

Szerkeszti DR. THIRRING GUSZTÁV igazgató.

— Megjelenik évnegyedenként —

I. ÉVFOLYAM

1907. május hó

1. SZÁM

A fővárosi könyvtár.

Irta dr. Szabó Ervin, székesfővárosi könyvtáros.

Az a hatalmas mozgalom, a mely Nyugati Európa és Északi Amerika városait a nyilvános könyvtárak sűrű hálózatával vonja be, a modern városnak sajátos terméke, egyúttal újabb tünete annak a társadalomfejlődési iránynak, a mely a kollektív szolgáltatások folytonosan szaporodó tömegével helyettesíti a szükségletek egyéni kielégítésének rendszerét. Könyvtárak azelőtt is léteztek. Gazdag emberek kedvtelése, tudományos intézetek és egyes tudósok irodalmi szükséglete nem egy értékes könyvtárt létesített és fejlesztett nagygyá; de a nagy nyilvánosság, a tudományos képesítéssel nem bírók óriási tömege a legújabb időkig ki volt zárva a fölhalmozott irodalmi értékek élvezetéből, sőt jórészt még ma sem férhet hozzájuk. A régi könyvtárak féltékenyen őrzik kincseiket, ritkaságaikat; s az ember úgy van velük, hogy még csak rossz néven sem veheti zárkózottságukat: valóban a régi könyvek túlnyomó része s az újak közül az idegen nyelvűek jobbra csak a könyvedvelőt és a szaktudóst érdekelhetik. Azok az elemek, a melyek korunkban léptek az olvasók sorába, a régi könyvtáraknak már ezért is alig vehetik hasznukat.

Új könyvtárak kellettek tehát a régiek mellett s újak ott, a hol azelőtt semmiféle könyvtár nem volt: a megnövekedett városokban és a városokká tömörült falvakban. Olvasni akarnak olyanok, a kik azelőtt nem igen zavarták a könyvtárak csendjét: az ipari munkás, a ki gazdasági és politikai érvényesüléséért folytatott harcának gerjesztő elemeit és értelmi igazolását keresi a technika és a természettudomány, de főként a társadalomtudomány és a szociálpolitika új eredményeiben. Derűsebb, s mindenesetre egészségesebb környezetbe menekül az a munkásnő, ki nyomorult, szűk, zsúfolt, kopár lakását munka után néhány órára a népkönyvtárak és népolvasótermek szépirodalmi olvasmányokkal dúsán felszerelt helyiségeivel cseréli föl. S a szegényebb középosztály nőiben is nagyobb az olvasás szükséglete, mióta a háztartási munka nem kis része házon kívül végzett vagyis közgazdasági munkává változott. Mindezekhez csatlakozik a szellemi munkások óriásilag megnövekedett tömege is fokozott igényeivel, melyeket a régi könyvtárak kielégíteni képtelenek.

Ezek a népesedési és gazdasági módosulások teremtették meg azt az eredményeiben is csodálatos mozgalmat, a mely mindennél alkalmasabb az emberi szellem alkotásainak közkinccsá tételére, legalább azoknak körén belül, kiknek anyagi helyzetük vagy munkaviszonyaiknak nyomorúsága abszolút akadályul nem szolgál bárminemű szellemi élvezet számára.

Hasonló viszonyok Budapesten is régen aktuálissá tették a népkönyvtárak kérdését. De miként sok másban, úgy ebben is tapogatózó kísérleteken túl nem jutottunk. Meglévő népkönyvtáraink vagy elégtelen anyagi és szellemi erővel működnek, vagy vallási és politikai

irányzatok szolgálatában állnak s így elejétől fogva nélkülözik az általánosság kellékeit; a szervezett munkásság pedig szakegyleti könyvtáraival pótolja némileg a népkönyvtárak hiányát.

Ily körülmények közt a fővárosra hármlott a kötelesség, hogy népkönyvtár alapításával elégítse ki az olvasni vágyó tömegek szükségleteit. Mégis a főváros közönsége városi népkönyvtár helyett a tudományos könyvtárak számát szaporította újjal. Nem konzervatív indokokból történt így, hanem főként azon megfontolás folytán, hogy a főváros már meglévő könyvgyűjteményeiben fölhalmozott anyagot aránylag kevés kiegészítéssel könnyen ki lehet bővíteni a szintén nélkülözhetlen közigazgatási szakkönyvtárrá, ellenben városi népkönyvtár — helyiségben, személyzetben, könyv- és ujságköltségekben — oly nagy apparátust jelentene, a melyet jobbnak látszott csak a közigazgatási szakkönyvtár kiépítése után kezdeményezni.

Igy jött létre az 1903. év elején az új fővárosi könyvtár, a régi, 1895-ben alapított fővárosi könyvtárnak és a fővárosi statisztikai hivatal szakkönyvtárának egyesítéséből. Célja — miként a vonatkozó szabályrendelet megállapítja — „egyrészt a közigazgatás menetét általában, másrészt a statisztikai hivatal feladatát különösen elősegíteni, továbbá a fővárosra vonatkozó mindennemű irodalmi termékeket gyűjteni.”

Ez a meghatározás, ha a fővárosi könyvtár kereteit szűkebbre vonja is, mint népkönyvtáréi volnának, mégis elég szabadságot ad a könyvtár vezetőségének arra, hogy tágabb olvasóközönség igényeit kielégítse s így legalább részben pótolja azt a hiányt, a melyet ma — mint az alább közlendő számok bizonyítják — mind többen éreznek.

A modern közigazgatás fokozatosan oly területeket von szabályozó és gondozó működése körébe, a melyek azelőtt kizárólag a magánélet körébe tartoztak. Alig van ennek folytán a közgazdaságnak, a szociálpolitikának, az egészségügynek olyan kérdése, a melyet könyvtárunkban művelni nem kellene, ha a gyakorlati közigazgatás problémáival nemcsak lépést akarunk tartani, hanem megelőzni is akarjuk azokat. A statisztika első sorban szintén a gyakorlati közigazgatás céljait szolgálja; de anyaga, módszerei összekötik a társadalomtudomány elméleti kérdéseivel és a demológia, a földrajz, az ethnológia és az anthropológia tényeivel és problémáival. Ilyformán a fővárosi könyvtár nem szorítkozhatik a szoros értelemben vett közigazgatás és statisztika művelésére, hanem körébe kell hogy vonja a határos tudományágak egész sorát, a társadalomtudományt és a szociálpolitikát, a közgazdaságtant, a közegészségügyet és a természettudományoknak az emberre vonatkozó részeit: éppen azokat, a melyek a közdolgozokkal foglalkozó embert érdeklik és ezért a népkönyvtárak sajátos területei is. A mellett a könyvtárt mindenki látogathatja; mint a nyugati népkönyvtárakban, itt is semmiféle formaság nem gátolja a látogatót olvasótermünk, katalógusaink, könyveink és folyóirataink használatában; s nem is volt eddig okunk, hogy liberalizmusunkat megbánjuk.

*

Néhány számadattal kívánjuk még kiegészíteni könyvtárunk ismertetését.

Említettük, hogy a fővárosi könyvtár két régi könyvtárnak egyesítéséből keletkezett. Ezeknek állománya az egyesítéskor a következő volt:

Statisztikai hivatal könyvtára	8.964 mű	31.627 kötet
Régi fővárosi könyvtár	13.481 „	21.829 „
Összesen	22.445 mű	53.456 kötet

A rendezés folyamán, részint mint másodpéldány, részint mint a könyvtár fent körülírt programjával ellenkező munka, ki lett selejteztve (és pedig túlnyomóan a régi fővárosi könyvtárból) 8.300 mű körülbelül 13.500 kötetben, maradt tehát 14.100 mű, körülbelül 40.000 kötetben. Az évi gyarapodás volt

1903	1.601 mű	2.044 kötet
1904	1.503 "	1.899 "
1905	1.933 "	2.592 "
1906	3.262 "	5.298 "

Ezzel a könyvtár állománya az 1906. év végén mintegy 22.400 műre, illetőleg 52.000 kötetre emelkedett.

Végleges számokat csupán a rendezési munkálat befejezése után közölhetünk. — A könyvbeszerzésre és könyvkötésre fordított költségek így alakultak:

1903	5.067 K
1904	6.213 "
1905	5.691 "
1906	kb. 8.000 "

Ezen összegek hováfordítását és általában a könyvtár rendezésének és fejlesztésének irányát legjobban megítélhetjük azokból a számokból, a melyek a könyvtár néhány (főállítási) szakának gyarapodását tüntetik föl. (Az első számsor az 1905. évi január havi, a második az 1907. évi március havi állapotot képviseli. A számok a *művek* számát adják; a kötetszámot jelenleg még nem tudjuk megállapítani.)

Városok irodalma.

	Művek száma	
	1905	1907
Bp. (Budapestiensék)	1.661	2.357
Bp. rt. (Budapesti részvénytársaságok)	35	344
I. (Magyar városok)	427	550
II. (Osztrák városok)	98	115
Ehhez: Bécs	149	177
III. (Német városok)	495	824
IV. (Brit városok)	74	111
V. (Francia városok)	193	274
VI. (Olasz városok)	132	154
VII. (Egyéb európai városok)	272	297
VIII. (Amerikai városok)	100	120

Egyes tudománysszakok általános irodalma.

X. (Statisztika elmélete)	214	256
XI. (Ált. statisztika és földrajz)	239	279
XII. (Népesedés)	151	206
XVI. (Könyvtartás és könyvészet)	255	433
XVII. (Társadalomtudomány és szociálpolitika)	411	892
XVIII. (Közgazdaságtan)	410	622
XIX. (Pénzügytan)	114	156
XX. (Államtudomány és közigazgatás)	235	397
XXI. (Jogtudomány)	112	168
XXII. (Közművelődés, közoktatás)	130	237
XXIII. (Közegészségügy)	469	648
XXIV. (Történelem)	100	161
stb.		

Magyarországra vonatkozó némely szakok.

Mo XVII. (Magyar társadalmi kérdés)	64	101
Mo XVIII. (" közgazdaság)	91	137
Mo XIX. (" pénzügy)	100	147
Mo XX. (" közigazgatás)	398	562
Mo XXI. (" jog)	208	259
Mo XXII. (" közoktatás és közművelődés)	221	360
Mo XXIII. (" közegészségügy)	128	175
Mo XXIV. (" történelem)	571	666
stb.		

Egyes országokra vonatkozó irodalom.

Au (Ausztria)	470	585
Nm (Németország)	260	548
Hozzá: Egyes német államok	282	428
Fr (Franciaország)	198	364
Br (Nagybritannia)	172	285
Ol (Olaszország)	195	231
Am (Amerika)	322	402
stb.		

Végül néhány szót a könyvtár használatáról.

1903-ban és 1904-ben a rendezés legégetőbb munkája nem engedte, hogy a könyvtár nagyobb mérvű látogatottságára törekedjünk; a kevésszámú használatról pedig statisztikát vezetni nem volt érdemes. Ellenben 1905 óta a használat folyton fokozódik:

	olvasó	kölcsönző	használt mű
1905	428	308	1.329
1906	1.404	682	2.518

1907-ben pedig egyenesen ugrásszerűen emelkedik, a mennyiben volt:

	olvasó	kölcsönző	használt mű
januárban	201	170	582
februárban	346	144	898
márciusban	372	110	694
áprilisban	229	106	482

A használók legnagyobb része a fővárosi tisztviselők, ipari munkások és magán-tisztviselők, végül a főiskolai és egyéb tanulók sorából kerül ki:

hó	főv. tisztviselő	ipari és keresk. munkás	tanuló
január	150	66	65
február	105	133	161
március	91	138	150
április	97	67	71

Ezekből a számokból legjobban lehet megítélni, hogy a könyvtár tényleg azon szükségletek kielégítése irányában halad-e, a melyekre fent vázolt programja alapítva van.

*

A statisztikai hivatalnak új folyóirata módot nyújt a könyvtárnak arra, hogy addig is, míg katalógusa elkészül, anyagának aktuális részeiről közölt jegyzékekkel segítse elő használatát s létesítsen folytonos kapcsolatot használóival. A jelen számban az 1907. év első negyedének jelentékenyebb szerzeményeit közöljük. Nem szerepelnek benne a városi lakás- és telekkérdésre vonatkozó újabb könyvek, mert ezeket a kérdés teljes könyvészete keretében a jövő számban fogjuk bemutatni.

A fővárosi könyvtár jelentékenyebb szerzeményei az 1907. év I. negyedében.

I. KÖNYVTÁRTAN.

Report of the librarian of congress and report of the superintendent of the library building and grounds for the fiscal year ending june 30, 1906. Washington 1906. (175) [XVI. 432]
(Library of congress.)

Jaeschke, Emil: Volksbibliotheken (Bücher- und Lesehallen), ihre Einrichtung und Verwaltung. Leipzig 1907. (180) [XVI. 429]
(Sammlung Göschen.)

Pagliani, Attilio: Catalogo generale della libreria italiana dall'anno 1847 a 1899. (T. 1—3) Milano 1901—1905. 3 vol. [XVI. q. 5]

Library index, the annual, including periodicals, american and english; essays, book-chapters, bibliographies, necrology and index to dates of principal events. 1902—1905. Ed. By W. J. Fletcher and H. E. Haines. New-York 1903—1906. 4 vol. [XVI. 425]
1902—1904. The annual literary index. Ed. By W. J. Fletcher and R. R. Bowker. 1903—05.

Folyóiratok és időszakos kiadványok a m. t. akadémia könyvtárában. Összeáll. a könyvtár tisztségviselői. Bp. az Akad. kiad. 1906. (IV, 145) [XVI. 420]

Cimjegyzéke, a budapesti kir. magyar tudományegyetemi könyvtár olvasótermének. Bp., Tud.-egyet. ny. 1906. (XI, 350) [XVI. 422]

V. TÁRSADALOMTUDOMÁNY.

Lexis, W.: L'enseignement des sciences sociales en Allemagne, Paris 1900. (5) [Nm. 467]
(Congrès international de l'enseignement des sciences sociales, Paris.)

Nicoforo, Alfr.: L'enseignement des sciences sociales en Italie. Paris 1900. (5) [Ol. 175]
(Congrès international de l'enseignement des sciences sociales, Paris.)

Sadler, Michel: Des sciences sociales dans les écoles secondaires anglaises. Paris 1900. (20) [Br. 237]
(Congrès international de l'enseignement des sciences sociales, Paris.)

Comte, Aug.: Système de politique positive ou traité de sociologie instituant la religion de l'humanité. T. 1—4. Paris 1851—1854. 4 vol. [XVII. 845]

1. Discours préliminaire et introduction fondamentale. 1851. (748)
2. Statique sociale ou traité abstrait de l'ordre humain. 1852. (XXXV, 472)
3. Dynamique sociale ou traité général du progrès humain. Philosophie de l'histoire. 1853. (XLIX, 624)
4. Tableau synthétique de l'avenir humaine. 1854. (XXXVIII, 229)

Loria, Achille: Le basi economiche della costituzione sociale. [1886.] 3. ed. Torino 1902. (VIII, 477) [XVII. 835]

(Biblioteca di scienze sociali, 39.)

Davis, Michael M.: Gabriel Tarde; an essay in sociological theory. New-York 1906. (117) [XVII. 906]

Ferrari, Celso: Nazionalismo e internazionalismo. Saggio sulle leggi statiche e dinamiche della vita sociale. Milano 1906. (VIII, 277) [XVII. 892]
(Biblioteca di scienze sociali e politiche, 59.)

Muckle, Friedr.: Saint-Simon und die ökonomische Geschichtstheorie. Ein Beitrag zu einer Dogmengeschichte des historischen Materialismus. Jena 1906. (VI, 45) [XVII. 118]

Ward, Lester F.: Applied sociology. A treatise on the conscious improvement of society. Boston 1906. (XVIII, 384) [XVII. 904]

Gesellschaft, die —. Sammlung socialpsychologischer Monographien. Hrsg. von Martin Buber. Bd. 1—5. Frankfurt a. M. (1906.) 5 Bde. [XVII. 828]

1. Sombart, Werner: Das Proletariat. Bilder und Studien. 1906. (XIII, 87)
2. Simmel, Geo.: Die Religion. 1906. (79)
3. Ullrich, Alex.: Die Politik. Untersuchung über die völkerpsychologischen Bedingungen gesellschaftlicher Organisation. 1906. (99)
4. Bernstein, Ed.: Der Streik, sein Wesen und sein Wirken. 1906. (118)
5. David, J. J.: Die Zeitung. 1906. (98)

Wundt, Wilhelm: Völkerpsychologie. Eine Untersuchung der Entwicklungsgesetze von Sprache, Mythos und Sitte. Bd. 1, T. 1—2; Bd. 2, T. 1—2. Leipzig 1900—1906. 4 Bde. [XXV. 391]

1. Die Sprache. T. 1—2. 1900. 2 Bde.
2. Mythos und Religion. T. 1—2. 1905—1906. 2 Bde.

Arnold, Wilhelm: Zur Geschichte des Eigentums in den deutschen Städten. Mit Urkunden. Basel 1861. (XXI, 486) [III. 397]

Ingram, John Kells: Geschichte der Sklaverei und der Hörigkeit. [1895.] Deutsche Bearb. von Leopold Katscher. Dresden 1895. (VIII, 200) [XVII. 872]

Staudinger, Franz: Wirtschaftliche Grundlagen der Moral. Darmstadt 1907. (III, 160) [XVII. 849]

Blanqui, [Adolphe Jérôme]: Des classes ouvrières en France pendant l'année 1848. T. 1—2. Paris 1849. 2 vol. [Fr. 275]
(Petits traités. Publiés par l'Académie des sciences morales et politiques.)

Dühring, Eugen: Waffen, Capital, Arbeit. [1865.] 2. umgearb. Aufl. Leipzig 1906. (VIII, 183) [XVII. 850]

Layollée, René: Les classes ouvrières en Europe. Études sur leur situation matérielle et morale. T. 1—3. Paris 1884—1896. 3 vol. [XVII. 838]

1. Allemagne. Pays-Bas. États Scandinaves. Russie. 2. éd. 1884. (VII, 563)
2. Suisse. Belgique. Autriche-Hongrie. Italie. Espagne-Portugal. 1884. (600)
3. Angleterre. 1896. (II, 656)

- Pfaff, Ivo:** Über den rechtlichen Schutz des wirtschaftlichen Schwächeren in der römischen Kaiser-gesetzgebung. Weimar 1897. (88) [XXI. 168
(Socialgeschichtl. Forschungen. Erg.-Hfte zur Zeitschrift f. Social- und Wirtschaftsgeschichte, 3.)
- Maier, Gustav:** Soziale Bewegungen und Theorien bis zur modernen Arbeiterbewegung. [1898.] 3. Aufl. Leipzig 1906. (IV, 162) [XVII. 884
(Aus Natur und Geisteswelt.)
- Dagan, H.:** De la condition du peuple au 20e siècle. Paris 1904. (IV, 392) [XVII. 861
- Erdmann, Aug.:** Der Schwindel der klerikalen Arbeiterpolitik. Berlin 1906. (56) [XVII. 889
- Russen über Russland.** Ein Sammelwerk. Hrsg. von Josef Melnik. Frankfurt a. M. 1906. (X, 670) [Or. 151
- Struve, Peter: Betrachtungen über die russische Revolution. (1—15) — Trubeckskoi, Eugen Fürst v.: Die Universitätsfrage. (16—53) — Oserow, Iwan: Die Finanzpolitik. (208—249) — Totomianz, V.: Die Arbeiterfrage. (250—296) — Amfiteatrow, Alex.: Die Frau. (316—360) — Kornilow, Alex.: Die Bauernfrage. (361—417) — Moskwitsch, Die Polizei. (418—445) — Tschechow, Nikolai: Die Volksbildung. (446—516)
- Williams, James M.:** An american town. A sociological study. New-York 1906. (251) [Am. 356
- Pashitnow, K. A.:** Die Lage der arbeitenden Klasse in Russland. Eine historische Darstellung von 1861 bis in die heutige Zeit. Übers. u. Anh. von Nachimson. Stuttgart 1907. (IV, 303) [Or. 155
- Blanqui, Auguste:** Kritik der Gesellschaft. Gesammelte national-ökonomische Schriften. [1885.] Übers. Bd. 1—2. Leipzig 1886. 2 Bde. [XVII. 832
1. Kapital und Arbeit. — Behauptungen einiger National-ökonomien. (IV, 178)
2. Aufsätze und Notizen. (VI, 214)
- Guyot, Yves:** A szocialista zsarnokság. [1893.] Ford. Strausz Sándor. Komárom 1906. (197) [XVII. 836
- Pöhlmann, Rob.:** Geschichte des antiken Kommunismus und Sozialismus. Bd. 1—2. München 1893—901. 2 Bde. [XVII. 898
- Kampffmeyer, Paul:** Die Sozialdemokratie im Lichte der Kulturgeschichte. Eine Führung durch die sozialdemokratische Bewegung und Literatur. [1904.] 3. Aufl. Berlin 1907. (92) [XVII. 858
- Mermeix:** Le socialisme. Définitions. Explications. Objections. Exposé du pour et du contre. [1906.] 2. éd. Paris (1906.) (VI, 363) [XVII. 848
- Ofner, Jul.** Schiller als Vorgänger des wissenschaftlichen Sozialismus. Vortrag. 1906.
— Wissenschaftl. Beilage z. 19. Jahresbericht d. Philosophischen Gesellschaft an d. Universität Wien. 1906. (51—68) [XXV. 667
- Klingebeil, Herm.:** Sozialismus-Anarchismus. Berlin 1907. (54) [XVII. 869
(S. A. aus: „Höchste Güter“)
- Jelentése, a Magyarországi szociáldemokrata párt-vezetőség —, az 1905. évi április hó 1-től 1906. évi március hó 31-ig [és] 1906. IV—1907. III-ig kifejtett működéséről.** (Bp. 1906—7.) 2 f. [Mo. XVII. 96
(Melléklet a Népszavához.)
- Sombart, Werner:** Warum gibt es in den Vereinigten Staaten keinen Sozialismus? Tübingen 1906. (142) [Am. 339
- Schwechler, K.:** Die österreichische Sozialdemokratie. Eine Darstellung ihrer geschichtlichen Entwicklung, ihres Programmes und ihrer Tätigkeit. Graz 1907. (208) [Au. 472
- Sozialdemokratie und Beamtentum.** Eine Betrachtung nebst einer Erwiderung auf den Artikel. „Eine Verdächtigung des Beamtentums“. Von einem mittleren Beamten. [1903.] 2. verm. Aufl. Berlin. 1903. (16) [XVII. 885
- Wacker, Theo.:** Entwicklung der Sozialdemokratie in den 10 ersten Reichstagswahlen (1871—1898). Nachtr. Die Sozialdemokratie in der Reichstagswahl von 1903. Freiburg i. Br. 1903. (LV, 438) [Nm. 512
- Schönemann, M.:** Wirrungen in der deutschen Sozialdemokratie. Eine Betrachtung nach dem Mannheimer Parteitag 1906. Halle a. S. (1906.) (69) [XVII. 866
- Parvus:** Die Reichstagswahlen und die Arbeiterschaft. Leipzig 1907. (43) [XVII. 878
- Gerritsen, C. V.:** La femme et le féminisme. Collection de livres, périodiques etc. sur la condition sociale de la femme et le mouvement féministe. Paris 1900. (240, CIV) 4° [XVII. 874
- Marcuse, Max:** Uneheliche Mütter. Die nationale und soziale Bedeutung der unehelichen Mutterschaft. Leipzig 1906. (11) [XVII. 860
(S. A. aus der Monatsschrift für Harnkrankheiten und sexuelle Hygiene.)

VI. STATISZTIKA ÉS DEMOLÓGIA.

- Blaschke, Ernst:** Vorlesungen über mathematische Statistik. (Die Lehre von den statistischen Maasszahlen). Leipzig 1906. (VIII, 268) [X. 233
(Teubners Sammlung von Lehrbüchern aus dem Gebiete der mathematischen Wissenschaften. Bd. 23.)
- Falkenburg, Ph.:** Joseph von Körösy (1844—1906). Amsterdam 1906. (8) [X. 236
(Overgedrukt uit het: Nederl. tijdschrift voor geneeskunde.)
- Aperçus statistiques internationaux.** 10e année (par) Gustav Sundbærg. Stockholm 1906. (XI, 340) [XI. 274
- Goetsch, P.:** Das Reichsgesetz über das Auswanderungswesen vom 9. Juni 1897 nebst Ausführungsverordnungen. Erl. [1899.] 2. verm. Aufl. Berlin 1907. (VI, 462) [Nm. 470
(Taschen-Gesetzsammlung, 37.)
- Singer, Karl:** Geburten und Sterbefälle in deutschen Gross- und Mittelstädten. 1891 — (1893) — 1905. (München 1905.) (14) 4° [IIIq. 138
(Statistisches Amt der Stadt München.)
- Emigration and immigration.** Copy of statistical tables relating to emigration and immigration from and into the United Kingdom in the year 1905, and report to the Board of trade thereon. London 1906. (75) 2° [Br. q. 45
- Feld, Wilhelm:** Die Mittelstädte Altpreussens in ihrer Bevölkerungsentwicklung zwischen 1858 und 1900. Mit bes. Berücks. des Verhaltens der beiden Geschlechter und mit Ausblicken auf die Methodik und die Ergebnisse der Statistik der Binnenwanderungen im allgemeinen. Dresden 1906. (VIII, 152) [Pr. 138
- Gonnard, René:** L'émigration européenne au 19. siècle. Angleterre, Allemagne, Italie, Autriche-Hongrie, Russie. Paris 1906. (297) [XII. 205
- Széchenyi Imre gr.:** Az egyke. Bp. 1906. (129) [Mo. XII. 45

VII. KÖZGAZDASÁGTAN.

Garnier, Jos.: Traité d'économie politique sociale ou industrielle. Exposé didactique des principes et des applications de la science économique. [1845.] 10. ed. revue et augmentée par Rob. Doucet. Avec les notes de la 9. éd. par André Liesse. Paris 1907. (VIII, 914) [XVIII. 624]

Garnier, Jos.: Premiers notions d'économie politique sociale ou industrielle suivies de Ce qu'on voit et ce qu'on ne voit pas par Fréd. Bastiat. La science du Bonhomme Richard par Benjamin Franklin et d'un Vocabulaire de la langue économique. [1859.] 8. éd. augmentée de notes et commentaires statistiques par Andr. Castelin. Paris 1905. (VIII, 498) [XVIII. 625]

Jentsch, Karl: Grundbegriffe u. Grundsätze d. Volkswirtschaft. Eine populäre Volkswirtschaftslehre. [1895.] 2. Aufl. Leipz. 1906. (XII, 539) [XVIII. 614]

Wagner, Adolph: Theoretische Sozialökonomik oder Allgemeine und theoretische Volkswirtschaftslehre. Grundriss in principieller Behandlungsweise. [1900.] Neu ausgearb. und stark erw. Ausg. der 4. Aufl. des akademischen Vorlesungsgrundrisses. Abt. 1. Leipzig 1907. 1 Bd. [XVIII. 630]
1. Einleitung. Grundlegung, Ausführung der Lehre von Production, Umlauf und Verteilung. 1907. (XVI, 502)

Bericht, stenographischer, über die Verhandlungen der 31. Generalversammlung der Vereinigung der Steuer- und Wirtschafts-Reformer zu Berlin. Berlin 1906. (237) [Nm. 523]

Wörterbuch der Volkswirtschaft in 2 Bänden. Bearb. von Geo. Adler, G. von Below, etc., hrsg. von Ludwig Elster. [1898.] 2. voll. umgearb. Aufl. Bd. 1. Jena 1906. 1 Bd. [XVIII. 610]
1. Abbau—Gutsherrschaft. 1906.

Rieu, Fernand: La coopération ouvrière à travers les âges. Paris 1898. (268) [XVII. 847]

May, R. E.: Die Wirtschaft in Vergangenheit, Gegenwart u. Zukunft. Berlin 1901. (XVI, 727) [XVIII. 607]

Bonikowszky, Hugo: Der Einfluss der industriellen Kartelle auf den Handel in Deutschland. Jena 1907. (XVIII, 318) [Nm. 500]

Gaál Jenő: Magyarország közgazdasági és társadalmi politikája a második ezredév küszöbén. Nemzetgazdasági és társadalompolitikai tanulmányok és beszédek. 1—2. k. Bp. 1907. 2 k. [Mo. XVIII. 130]

Escarra, Edouard: Nationalisation du sol et socialisme. (Étude d'histoire des doctrines économiques.) Diss. Paris 1904. (332) [XVIII. 597]
(Faculté de droit de l'université de Paris.)

Collings, Jesse: Land reform, occupying ownership, peasant proprietary and rural education. London 1906. (XXIV, 452) [Br. 242]

Marguery, E.: Le droit de propriété et le régime démocratique. Paris 1906. (202) [XVII. 862]

Páris Frigyes: Földreform. Sopron (1906.) (23) [XVII. 825]

Jahrbuch für Ansiedlungen für Industrie, Wohn-, sowie Erholungs- und Kurzwecke, Bauländereien, Verkehrs- und Kraftanlagen. Hrsg. von Otto Polster. Jg. 1. Leipzig 1907. 1 Bd. [Nm. 476]

Tanulmányok az Alföld gazdálkodási viszonyairól.

1—4 k. Bp. 1906—1907. 4 k. [Mo. XIII. 254]

1. Jankó Miksa: Hódmezővásárhelyi gazdálkodási viszonyai. 1906. (74)

2. Szalay János: Mezőtúr városi gazdálkodási viszonyai. 1907. (55)

3. Marton Andor: Torontál vármegye gazdasági viszonyai és gazdálkodási rendszerei. 1907. (139)

4. Berger Károly Lajos: Temes vármegye gazdasági viszonyai és gazdálkodási rendszerei. 1907. (81)

Jowanowitsch, Milutin: Die serbische Landwirtschaft. Eine Darstellung ihrer gegenwärtigen Verhältnisse. München 1906. (VI, 88) [Tk. 104]

Sauria, Charles: Projet de boulangerie communale. Arbois 1842. (50) [Fr. 279]

Dubus, F.: De la bienfaisance publique rendue plus efficace et plus économique par les boulangeries municipales. Gisors 1855. (12) [V. 213]

Keller, Rudolf: Die Industrieförderung in Ungarn. Studien über die Entwicklung und die Ergebnisse der Industrieförderung in Ungarn. Prag 1906. (129) [Mo. XIV. 110]

Industries à domicile, les, en Belgique. Vol. 8. Bruxelles 1907. 1 vol. [Bg. 31]

8. Beate, Georges: L'industrie du meuble à malines. — Vermaut, Robert: La broderie sur linge et l'industrie du col, du corset, de la cravate et de la chemise. — Génart, Charles: L'industrie du vêtement confectionné pour femmes à Bruxelles. — Zutterer, Charles de: L'industrie de la corderie. 1907. (54, 404, 200) (Royaume de Belgique. Office du travail.)

Příbram, Karl: Geschichte der österreichischen Gewerbepolitik von 1740 bis 1860. Bd. 1. Leipzig 1907. 1 Bd. [Au. 477]
1. 1740 bis 1798. 1907. (XIX, 614)

Wernicke, J.: Kapitalismus und Mittelstandspolitik. Jena 1907. (VIII, 1009) [XVIII. 628]

Kereskedő könyve, a magyar. — A kereskedelmi tudnivalók képes enciklopédiája 4 kötetben. Írták: Bánfi Oszkár, Baross Géza stb. Szerk. Schack Béla. Bp. 1907. 1 k. [XV. 183]
1. Kereskedelmi alapismeretek. Írták: Harmat Mór, Jónás János stb. 1907. (VII, 658)

Volger, Bruno: Lexicon der gesamten Handelswissenschaften. Unter Mitwirkung von Fachgelehrten, bearb. und red. von B. V. Wien 1907. 1 Bd. [XV. q. 5]

Markthallen, die —, der königlichen Haupt- und Residenzstadt Dresden. (1903.) (13) [III. 427]
(Der Rat zu Dresden.)

Congrès international d'expansion économique mondiale, Mons 1905. Vol. 1—9. Bruxelles 1905. 9 vols. [XVIII. 623]

(1—3.) Rapports. Section 1. Enseignement. 3 vol.

(4.) Rapports. Section 2. Statistique internationale. 1 vol.

(5.) Rapports. Section 4. Politique économique et douanière. 1 vol.

(6.) Rapports. Section 5. Marine. 1 vol.

(7.) Rapports. Expansion civilisatrice vers les pays neufs. 1 vol.

(8.) Rapports. Moyen et agents d'expansion. 1 vol.

(9.) Documents préliminaires et compte rendu des séances. 1 vol.

Bericht, amtlicher —, über die Weltausstellung in St. Louis 1904. Erstattet vom Reichskommissär. Berlin 1906. 2 Tle in 1 Bd. 40 [VIII. q. 3]

Zur Statistik der Preise. Großhandelspreise wichtiger Waaren an deutschen Plätzen im Jahre 1905 und in den 20 Jahren 1886—1905. Berlin 1906. (37) 40 [Nm. q. 45]
(S. A. aus den Vierteljahrsheften zur Statistik des deutschen Reichs.)

- Vieh- und Fleischpreise**, die —, sowie die Schlachtungen in Aachen 1902 bis 1906. Aachen 1906. (16) 2° [III. q. 141]
- Huber, F. C.**: Die Handelskammern, ihre Entwicklung u. ihre künftigen Aufgaben für Verwaltung u. Volkswirtschaft. Stuttgart 1906. (IV, 111) 4° [Wb. 23 (S. A. aus der Festschrift der württembergischen Handelskammern.)]
- Kozma Dénes**: A vásárfelügyelet főbb bajai és hibái. Budapest székesfőváros tisztviselői karának új fizetésrendezése alkalmából. Bp. Bagó M. ny. 1907. (12) Bp. 1836
- Ortloff, Hermann**: Die Bekämpfung der Konsumvereine. Leipzig 1907. (55) — Sozialer Fortschritt. No. 88—90. [XVII. 529]
- Strassenbahnen**, die deutschen elektrischen —, Secundär-, Klein- und Pferdebahnen, sowie die elektrotechnischen Fabriken, Elektrizitätswerke samt Hilfsgeschäften im Besitze von Aktien-Gesellschaften. Ausg. 1906—1907. [1897.] 10. vollst. umgearb. Aufl. Berlin 1906. (X, 399) [Nm. 515]
- Stanovy městské spořitelny Pražské**. — Statuten der Prager städtischen Sparkassa. Pražské (O. J.) (24) 2° [II. q. 22 [Cseh és német.]
- Beiträge**, weitere —, zu einer Individualstatistik der Sparer. Bearb. im statistischen Amte der Stadt Frankfurt a/M. Frankfurt a/M. 1906. (15) 4° [III. q. 148]
- List of works relating to government regulation of insurance**; United States and foreign countries. Washington 1906. (44) [XVI. 418 (Library of congress.)]
- Petrzaycki, L. v.**: Aktienwesen und Spekulation. Eine ökonomische und rechtspsychologische Untersuchung. Berlin 1906. (226) [XVIII. 605]
- Raffalovich, Arthur**: La marché financier. Angleterre, France, Allemagne, Russie, Autriche-Hongrie, Belgique, Japon, Italie, Suisse, États-Unis. Questions monétaires. Paris 1906. (VI, 889) [XIX. 149 (Année économique et financière 1905—6.)]
- Versicherungs-Statistik** für 1903 über die unter Reichsaufsicht stehenden Unternehmungen. Hrsg. vom kaiserl. Aufsichtsamt für Privatversicherung. Berlin 1906. (LXXVI, 388) 4° [Nm. q. 44]
- Hoszu István**: Önálló nemzeti jegybank és a vele összefüggő kérdések. Bp. 1907. (74) [Mo. XIX. 131]
- Lederer Sándor**: Mezőgazdasági hitel. Bp. 1907. (219) [XVIII. 615]
- Hasenkamp, Adolf**: Die Geldverfassung und das Notenbankwesen der Vereinigten Staaten. Jena 1907. (213) [Am. 350]
- Marcuse, Paul**: Betrachtungen über das Notenbankwesen in den Vereinigten Staaten von Amerika. Berlin 1907. (166) [Am. 338]
- Mully v. Oppenried, Rob.**: Der Hypothekarkredit-Verkehr. Zur Theorie und Praxis der Grund- und Gebäude-Schätzung, Besteuerung und Belehnung. [1907.] 2. Aufl. Wien 1907. [XVIII. 619]
- Bellom, Maurice**: Les lois d'assurance ouvrière a l'étranger. 2, P. 1—6; 3, P. 1—3. Paris 1895—1906. 8 vol. [XVII. 837
2. Assurance contre les accidents. 1895—904. 6 vol.
3. Assurance contre l'invalidité. 1905—906. 3 vol.]
- Cornil, Georges**: L'assurance municipale contre le chômage involontaire. Bruxelles 1899. (XI, 178) [XVIII. 617]
- Stand**, der ärztliche —, und die deutsche Arbeiterversicherung. Zusammengestellt vom ärztlichen Localvereine Augsburg. Augsburg 1901. (VII, 363) [Nm. 450]
- Delahaye, Adrien**: Les grèves ouvrières envisagées dans leurs rapports avec les obligations. Thèse. Paris 1904. (111) [XVII. 86 (Université de Paris. Faculté de droit.)]
- Sauviat, Jules**: De l'extension de la capacité juridique des syndicats professionnels. Diss. Paris 1904. (174) [Fr. 273 (Faculté de droit de l'Université de Paris.)]
- Return to an adress of the hon. The House of Commons**, for „Return showing: 1. for England and Wales, 2. for Scotland and 3. for Ireland... whether the contracts entered into by the authority for the execution of works specify any conditions as to the wages to be paid by the contractor, or other conditions to the persons employed by him; and, if so, what are the conditions so specified. London 1905. (105) 2° [Br. q. 43 (Contracts of local authorities; Wages.)]
- Winter, Heinr.**: Der gewerbliche Stellvertreter. Diss. Göttingen 1905. (101) [Nm. 486]
- Biétry, Pierre**: Les jaunes de France et la question ouvrière. Paris 1906. (125) [Fr. 320]
- Gürtler, Alfred**: Der Rhythmus des Arbeitsmarktes. H. I. Graz 1906. I H. [XVII. 833
1. Das Problem des Rhythmus des Arbeitsmarktes und die Methode seiner Erfassung und Darstellung. 1906. (120)]
- Knebelgesetz**, das neue —, gegen die Gewerkschaften. Verhandlungen des Deutschen Reichstags über den Entwurf eines Gesetzes betr. die gewerblichen Berufsvereine. Mit Einl. und den Anlagen des Gesetzentwurfs. Berlin 1906. (227) [Nm. 511]
- Lage**, die —, der Bediensteten der k. k. Staatsbahnen. Hrsg. vom k. k. Arbeitstatistischen Amte in Handelsministerium. T. 2. Wien 1906. I Bd. [Au. 470
2. Die Lage der Werkstättenarbeiter der k. k. Staatsbahnen. 1906. (119)]
- Lois et règlements concernant la police du travail et le régime des établissements classés**. Bruxelles 1906. (316) [Bg. 80 (Ministère de l'industrie et du travail. Office du travail.)]
- Maurice, A.**: La réglementation de la durée du travail des employés de chemins de fer. Diss. Paris 1906. (148) [XVII. 827 (Faculté de droit de l'Université de Paris.)]
- Neppi Modona, L.**: La legislazione operaia e l'ufficio del lavoro. Vol. 1. Arezzo 1906. (329) [XVII. 893]
- Verkauf, Leo**: Die Regierung im Kampfe gegen die Selbstverwaltung der Kassen. Referat. Wien 1906. (29) [XVIII. 596 (Volksschriften über Gesundheitswesen und Socialpolitik.)]
- Wengler, A.**: Handwörterbuch der Krankenversicherung. Leipzig 1906. (IV, 221) [XVII. 855]
- Bartóky József**: A gazdasági munkástörvény (1898: II. t.-c.) magyarázata. Bp. 1907. (XXVIII, 346) [Mo. XVII. 97]

VIII. MUNKÁSKÉRDÉS.

- Ferrand, Stanislas**: Les tarifs de la ville et les grèves. Paris 1865. (16) [V. 217]
- Placement**, le —, des employés, ouvriers et domestiques en France. Son histoire. Son état actuel. App.: Le placement dans les pays étrangers. Paris 1903. (VII, 733) [Fr. 302 (Ministère du commerce et de l'industrie. Office du travail.)]

Engel, Alfr. : Das neue Pensionsgesetz für die Angestellten. Erl. und Kritik mit bes. Berücks. der Angestellten in Handels-, Speditions- und Industrie-Unternehmungen. Wien 1907. (76) [Au. 479]

Epstein, Jacob H. : Die autonome Fabrik. Ein Versuch zur Lösung des Problems der Gewinnbeteiligung industrieller Arbeiter. Dresden 1907. (120) [XVII. 879]

Ferenczi Imre : Sztrájk és szociálpolitika. 1. k. Bp. 1907. (XIII, 529) [XVII. 882]

Harms, Bernhard : Der Maximalarbeitstag. Vortr. Tübingen 1907. (51) [XVII. 877]

Imle, Fanny : Die Tarifverträge zwischen Arbeitgebern und Arbeitnehmern in Deutschland. Jena 1907. (VI, 159) [Nm. 453]

Jahrbuch (früher Taschen-Kalender) der Arbeiterversicherung 1907. Zum Gebrauche bei Handhabung der Arbeiterversicherungsgesetze. Zsgst. und hrsg. von E. Götze (und) P. Schindler. Jg. 19. T. 1, 2. Berlin 1907. 2 Bde. [Nm. 526]
1. Unfallversicherung. 1907. (XXIX, 749)
2. Invalidenversicherung, Krankenversicherung und Ortsübliche Tagelöhne, usw. 1907. (XXIX, 896)

Jogviták, a kollektív ipari — A békéltetés és választott bíráskodás a külföldi törvényhozásban. Kiadja a kereskedelemügyi m. kir. miniszter. Bp. 1907. (299) [XVII. 902]

Koch, Heinr. : Arbeiterausschüsse. Hrsg. v. „Arbeiterwohl, Verband für soziale Kultur u. Wohlfahrtspflege“. M.-Gladbach 1907. (XIII, 160) [XVII. 876]

Korkisch, Hubert : Gesetz vom 16. Dez. 1906 betr. die Pensionsversicherung der in privaten Diensten und einiger im öffentlichen Dienste Angestellten. Erl. Wien 1907. (VII, 80) [Au. 430]

Louis, Paul : Histoire du mouvement syndical en France 1789—1906. Paris 1907. (IV, 282) [Fr. 319]

IX. JÓTÉKONYSÁG.

Conseil supérieur de l'assistance publique. Fasc. 1—95, 97—100. Paris [et] Melun 1888—1905. 99 vol. 4° [Fr. 318]

1. Constitution du conseil. 1888. (12)
2. Direction de l'assistance publique. Inspection générale. (1888.) (12)
3. Rapport de M. Pichon sur le budget de 1888. (1888.) (46)
4. Enfants assistés. (1888.) (46)
5. Enfants protégés. (1888.) (23)
6. Crèches, sociétés de charité maternelle. (1888.) (26)
7. Bureaux de bienfaisance. (1888.) (11)
8. Établissements hospitaliers. (1888.) (29)
9. Médecine gratuite. 2. ed. (1888.) (91)
10. Établissements nationaux de bienfaisance. (1888.) (18)
11. Aliénés. (1888.) (68)
12. Dépôts de mendicité. (1888.) (6)
13. Monts-de-Piété. (1888.) (14)
14. Établissements libres. (1888.) (19)
15. Syndicats de communes. (1888.) (16)
16. Séance d'ouverture le 13 juin 1888. (1888.) (27)
17. Enfants maltraités ou moralement abandonnés (projet de loi) (1888.) (56)
18. Enfants maltraités ou moralement abandonnés (procès-verbal de la séance du conseil supérieur du 23 novembre 1888) (1888.) 79
19. Dépôts de mendicité (Rapports et projet de résolution) (1889.) (39)
20. Mont-de-piété de Paris (2. ed. 1904.) (Melun) 1904. (27)
21. Extension des attributions des inspecteurs des enfants assistés. (1889.) (22)
22. Assistance médicale dans les campagnes. (1889.) (46)
23. Enfants assistés. (Revision de la législation.) (1889.) (88)
24. Statistique des dépenses publiques d'assistance en 1885. (1889.) (347)

25. Session de 1889. Questions traitées: 1. inspecteurs départementaux de l'assistance. 2. Réorganisation de l'appréciation et des ventes au mont-de-piété de Paris. 3. Assistance médicale dans les campagnes. 4. Dépôts de mendicité. (1889.) (142)
26. Réunion des commissions administratives des bureaux de bienfaisance et des établissements hospitaliers. (1890.) (64)
27. Enfants assistés. Rapport et projet de loi présentés par la 1. section. (1889.) (111)
28. Enfants assistés. Observations des inspecteurs départementaux sur le projet de loi. (1890.) (103)
29. Organisation de l'assistance médicale gratuite. (1890.) (39)
30. Aliénés. (Revision de la législation.) (1890.) (86)
31. Session de janvier 1890. Questions traitées: 1. Projet de loi relatif à l'assistance médicale gratuite. 2. Réunion des commissions administratives des bureaux de bienfaisance et des établissements hospitaliers. 3. Revision de la législation des enfants assistés. 1890. (157)
32. Organisation de l'assistance aux vieillards indigents et aux incurables. (1891.) (67)
33. Délivrance gratuite des médicaments aux indigents dans les établissements d'assistance. (1891.) (25)
34. Session de janvier 1891. Questions traitées: 1. Délivrance gratuite des médicaments aux indigents dans les établissements d'assistance. 2. Revision de la législation des enfants assistés. (Reprise et fin de la discussion.) (1891.) (27)
35. Création de sociétés de patronage pour les aliénés sortant des asiles. (1891.) (42)
36. Session de juin 1891. Projet de loi portant revision de la législation sur les aliénés. Création de sociétés de patronage pour les aliénés sortant des asiles. (1891.) (200)
37. Session de janvier 1892. Projet de loi sur l'assistance aux vieillards et aux incurables. Création de maternités départementales. 1892. (114)
38. Projet de loi sur le service des enfants assistés. (1892.) (99)
39. Session de juin 1892. Projet de loi sur l'assistance maternelle. 1892. (129)
40. Rapport sur les secours à domicile dans Paris présenté par M. Fleury-Ravarin. (1893.) (119, X)
41. Session de mars 1893. Projet de décret sur l'organisation des secours à domicile dans Paris. 1893. (61)
42. Assistance médicale gratuite: Situation actuelle, desiderata, dépenses. 1893. (61)
43. Réorganisation et composition du conseil ((Janvier 1894.) 1894. (18)
44. Session de janvier 1894. Assistance aux sourds-muets et aux aveugles par l'éducation professionnelle. 1894. (111)
45. Séances des quatre sections réunies. (1—2 février 1894.) Revision de la loi de 1849 sur l'administration générale de l'assistance publique à Paris. Réorganisation du conseil de surveillance de l'assistance publique de Paris. 1894. (95)
46. Exécution de la loi sur l'assistance médicale gratuite. Loi, circulaire, règlements. (1895.) (162)
47. Note sur les aliénés recueillis après condamnation dans les asiles publics de 1886 à 1890 et pour lesquels il semble qu'une expertise médico-légale eût évité la condamnation. (1895.) (79)
48. Les enfants assistés. Vol. 1—2. 1898. 2 vols.
1. Rapport du directeur de l'assistance et de l'hygiène publiques au ministre de l'intérieur. Rapport des inspecteurs départementaux. 1898. (408)
2. Rapports des inspecteurs départementaux, des inspecteurs généraux et des inspectrices générales. 1898. (480)
49. Session de mars. 1895. (12)
50. 2. note sur les aliénés méconnus et condamnés. (1898.) (109)
51. Session de mars 1895. Avis à émettre sur les demandes présentées par les communes en vertu de l'article 35 de la loi sur l'assistance médicale gratuite. 1896. (30)
52. Session de mars 1895. Création d'asiles spéciaux pour les aliénés alcooliques. (1895.) (65)
53. Session de janvier 1896. La surveillance des établissements d'assistance privés. 1896. (214)
54. Session de janvier 1896. Avis formulés sur les demandes présentées par les communes en vertu de l'article 35 de la loi sur l'assistance médicale gratuite. 1896. (30)
55. Exécution pendant l'année 1895 de la loi du 15 juillet 1893 sur l'assistance médicale gratuite. (1897.) (351)
56. Session de mars 1897. (1897.) (22)
57. Session de mars 1897. Avis formulés sur les demandes présentées par les communes en vertu de l'article 35 de la loi sur l'assistance médicale gratuite. (1897.) (22)
58. Réglementation des crèches publiques et privées. (1897.) (111)
59. Admission des étrangers dans les hôpitaux français. (1897.) (57)
60. Réglementation des orphelinats annexes aux hôpitaux, hospices et bureaux de bienfaisance. (1897.) (9)
61. Exécution pendant l'année 1898 de la loi du 15 juillet 1893 sur l'assistance médicale gratuite. (1898.) (317)
62. Session de mars. Première session ordinaire de 1898. (1898.) (22)
63. Revision du règlement intérieur des hôpitaux et hospices. (1898.) (179)
64. Recrutement du personnel secondaire des établissements hospitaliers. (1898.) (112)

65. Institution nationale des sourd-muets. (1898.) (16)
66. Session de mars 1898. Avis formulés sur les demandes présentées par les communes en vertu de l'article 35 de la loi sur l'assistance médicale gratuite. (1898.) (15)
67. Compte rendu général de la session. Première session ordinaire de 1899. (1899.) (21)
68. Paiement d'honoraires aux médecins et chirurgiens des hôpitaux. (1899.) (91)
69. Programme de l'enseignement du personnel secondaire des établissements hospitaliers. (1899.) (66)
70. L'hospitalisation des mutualistes. (1899.) (26)
71. Patronage des enfants sortis des établissements pénitentiaires. (1899.) (57)
72. Règlement sur le régime des économats dans les établissements publics d'assistance. (1900.) (40)
73. Les dépôts de mendicité. (1899.) (83)
74. Session de mai 1899. Avis formulés sur les demandes présentées par les communes en vertu de l'assistance médicale gratuite. (1899.) (40)
75. Règlement des hôpitaux et hospices. Circulaire et annexes. (1900.) (178)
76. Statistique des dépenses publiques d'assistance en 1896. (336)
77. Compte rendu général de la session. Première session ordinaire de 1900. (1900.) (16)
78. Assistance aux enfants des familles indigentes. (1900.) (107)
79. Session de mai 1900. Avis formulés sur les demandes présentées par les communes en vertu de l'article 35 de la loi sur l'assistance médicale gratuite. (1901.) (12)
80. Compte rendu général de la session. Première session ordinaire de 1901. (1901.) (12)
81. Projet de vœu relatif aux oeuvres de bienfaisance. (1901.) (31)
82. L'assistance aux convalescents. (1901.) (64)
83. Création d'asiles spéciaux pour les aliénés criminels (1901.) (50)
84. Session de juin 1901. Avis formulés sur les demandes présentées par les communes en vertu de la loi sur l'assistance médicale gratuite. (1902.) (15)
85. La représentation des pauvres et l'administration des établissements d'assistance. (1901.) (142)
86. Compte rendu général de la session. Première session ordinaire de 1902. (1902.) (6)
87. La convalescence des aliénés. (1902.) (288)
88. Session de juin 1902. Avis formulés sur les demandes présentées par les communes en vertu de l'article 35 de la loi sur l'assistance médicale gratuite. (1902.) (15)
89. Détermination du prix de journée applicable aux victimes des accidents du travail. (1902.) (43)
90. Hôpitaux et hospices; relevé des lits existants et des lits occupés le 28 février 1901. (1902.) (16)
91. L'assistance maternelle. (1902.) (28)
92. Exécution pendant les années 1897, 1898 et 1899 de la loi du 15 juillet 1893 sur l'assistance médicale gratuite. (1903.) (346)
93. Enfants assistés, moralement abandonnés et secours temporairement. Renseignements sur le service 31 décembre 1901. (1901.) (23)
94. Conséquences financières de l'assistance aux vieillards infirmes et incurables. (1903.) (10)
95. Hôpitaux et hospices; relevé des lits existants et des lits occupés 1903. (1903.) (16)
97. Projet de règlement d'administration publique concernant le personnel de l'inspection départementale de l'assistance publique. Programme de l'admission dans le service. (1904.) (176)
98. L'assistance médicale aux aliénés curables. (1904.) (71)
99. Fixation du nombre des médecins dans les asiles publics d'aliénés. (1904.) (120)
100. Session de mars 1905. Avis formulés sur les demandes présentées par les communes en vertu de l'assistance médicale gratuite. Table et groupement méthodique des fascicules Nos. 1 à 100. (1905.) (64)

Assistance, l' —, publique (à Paris) en 1900. Paris (1900.) (VIII, 834) ²⁰ [V. q 54
(Administration générale de l'assistance publique à Paris.)

Manuel de l'administrateur du bureau de bienfaisance. Ses fonctions. Ses devoirs. Préf. par Paul Strauss. Paris 1902. (XI, 126) [V. 204
(Ville de Paris. Bureau de bienfaisance du 5e arrondissement.)

Overbergh, Cyr. van: Phase actuelle de la réforme de la bienfaisance en Belgique. Bruxelles 1903. (XX, 253) [Bg. 81

Passez, André: Des rapports entre la bienfaisance privée et l'administration. Paris 1905. (162) [Fr. 312
(Université de Paris. Faculté de droit.)

Schriften des I. österreichischen Kinderschutzkongresses in Wien 1907. Bd. 1—2. Wien 1906. 2 Bde. [Au. 481

1. Die Ursachen, Erscheinungsformen und die Ausbreitung der Verwahrlosung von Kindern und Jugendlichen in Österreich. Einzeldarstellungen aus allen Teilen Österreichs. Vorw. und Einl. von Jos. M. Baernreither. 1906. 1 Bd.
2. Gutachten zu den Verhandlungsgegenständen des ersten österreichischen Kinderschutzkongresses. 1907. 1 Bd.

X. ÁLLAMTUDOMÁNY.

Leroy-Beaulieu, Paul: L'état moderne et ses fonctions. [1890.] 3. éd. Paris 1900. (XII, 497) [XX. 377

Roscher, Wilhelm: Umriss zur Naturlehre der Demokratie. Leipzig 1890. (796) [XX. q 5

Concha Győző: Politika. 1. k. [1893.] 2. kiad. Bp. 1907. 1 k. [XX. 386

1. Alkotmánytan. 1907. (XIII, 318)

Block, Maurice: Petit dictionnaire politique et social. Paris 1896. (VI, 800) [Fr. 315

Ostrogorski, M.: La démocratie et l'organisation des partis politiques. T. 1—2. Paris 1903. 2 vol. [XX. 375

Leacock, Stephen: Elements of political science. London 1906. (IX, 417) [XX. 389

Milesi, G. B.: La separazione del potere civile dal militare e la nuova organizzazione sociale. Sette anni di politica positiva alle università di Roma, di Bruxelles e di Parigi. Roma 1907. (XXIII, 252) [XX. 393

Stier-Somlo, Fritz: Politik. Leipzig 1907. (166) [XX. 395
(Wissenschaft und Bildung.)

XI. JOGTUDOMÁNY.

Rechtswissenschaft, systematische —, v. R. Stamm-ler, R. Sohm, K. Gareis (etc.) Berlin 1906. (X, LIX, 526) [XXI. 196
(Die Kultur der Gegenwart.)

Arnold, Karl Friedrich: Die Wohnungsmiete nach dem bürgerlichen Gesetzbuche mit bes. Rücks. auf die bisherigen Zustände in München. [—] 2. verm. Aufl. München 1900. (VIII, 174) [III. 398

Mittelstein, Max: Die Miete nach dem Rechte des Deutschen Reichs. Berlin 1900. (VIII, 352) [Nm. 465

Mietzins-Büchlein (der Spach-Wohnungen.) Strassburg i. E. 1900. (24) [III. 420

Thaysen, Hans: Das Wohnungsrecht des Bürgerlichen Gesetzbuches (§. 1093.) Diss. Göttingen 1906. (49) [Nm. 481

Herr, Paul: Das moderne amerikanische Besserungssystem. Eine Darstellung des Systems zur Besserung jugendlicher Verbrecher in den Vereinigten Staaten von Amerika. Berlin 1907. (VII, 455) [Am. 352
(The Reformatory System.)

XII. KÖZJOG ÉS KÖZIGAZGATÁS.

Gumplowicz, Ludw.: Das österreichische Staatsrecht. (Verfassungs- und Verwaltungsrecht.) Lehr- und Handbuch. [1891.] 3. in Verbindung mit Rud. Bischoff bearb. und verb. Aufl. Wien 1907. (XIV, 714) [Au. 478

- Pierre, Eugène:** Traité de droit politique électoral et parlementaire. [1893.] 2. éd. Paris 1902. (XVI, 1432) [Fr. 269]
(Bibliothèque parlementaire.)
- Esmein, A.:** Éléments de droit constitutionnel français et comparé [1895.] 4. éd. Paris 1906. (XIV, 972) [XX. 376]
- Loening, Edgar:** Grundzüge der Verfassung des deutschen Reiches. 6 Vorträge. [1901.] 2. durchges. Aufl. Leipzig 1906. (IV, 140) [Nm. 513]
(Aus Natur und Geisteswelt.)
- Altmann, P.:** Die Verfassung und Verwaltung im deutschen Reich und Preussen. Handbuch des öffentlichen Rechts der Gegenwart. Bd. 1. Berlin 1907. 1 Bd. [Nm. 460]
1. Deutsches Reich. 1907. (XII, 407)
- Bornhak, Konr.:** Grundriss des deutschen Staatsrechts. Leipzig 1907. (VI, 260) [Nm. 458]
- Kolmer, Gustav:** Das Herrenhaus des österreichischen Reichsrats. Nach dem Bestande Ende d. J. 1905. Wien 1907. (XXIII, 381) [Au. 471]
-
- Suffrage universel, le, dans les élections municipales et départementales** par E. P. Saint-Étienne 1882. (16) [Fr. 290]
- La Chapelle, Séverin de.** Le principe proportionnel dans les élections municipales françaises. Paris 1900. (40) [Fr. 291]
- Dieter, Kurt:** Parlaments- und Wahlrechts-Reform. Hannover 1906. (80) [XX. 372]
- Eichhorn, K.:** Wahlrecht und Volksvertretung. Bonn 1906. (68) [Nm. 472]
- Lambert, Edouard:** Les inégalités de classe en matière d'électorat politique. La théorie et la pratique de la revision des listes électorales. Les abus et leurs remèdes. La revision des listes électorales dans le Rhone en 1906. Paris 1906. (62) [Fr. 311]
(L'oppression des humbles par le droit et les méfaits de l'individualisme. Essais.)
- Ortloff, Hermann:** Der Kampf um das Landtagswahlrecht im Grossherzogtum Sachsen-Weimar-Eisenach. [1906.] 2. Aufl. Weimar 1906. (59) [Kn. 93]
- Concha Győző:** A választójog reformja. Bp. 1907. (43) [Mo. XX. 537]
(Kl. a jogállamból.)
- Nagy Olivér, Eöttevényi:** A választói jog problémái. Bp. 1907. (348) [XX. 380]
-
- Malepeyre, F. L.:** La magistrature en France et projet de réforme. Paris 1900. (276) [Fr. 270]
- Le Deschault de Mondredon:** Des pensions de retraite des fonctionnaires civils. Bordeaux 1903. (266) [Fr. 284]
- Bestimmungen der Stadtgemeinde Frankfurt a/M.** über Anstellung und Versorgung a) der Magistrats-Mitglieder, b) der Beamten, Angestellten und Bediensteten, sowie über Lohn- und Versorgungs-verhältnisse der Arbeiter. Anhang: Auszug aus den Militäranwärter-Bestimmungen. Frankfurt a/M. 1904. (104, VII) 4° [III. q. 153]
- Paul-Boncour, J.:** Les syndicats de fonctionnaires. Préf. d'Anatole France. Paris 1906. (VII, 78) [Fr. 316]
- Rényi Dezső:** Előterjesztés Budapest székesfőváros tanácsához, a nyugdíjszabályzat módosítása ügyében. Bp. Háziny. 1906. (52) 2° [Bp. q. 495]
- Schiedermair, J.:** Die Vorschriften über die Prüfungen für den höheren Justiz- und Verwaltungsdienst in Bayern und die Vorschriften über die Praxis der geprüften Bewerber um Anstellung im höheren bayerischen Justizstaatsdienst. Mit Anmerk. [—] 3. Aufl. München 1907. (VIII, 206) [Bj. 43]
-
- Kunze, Fr.:** Die Rechtsgrundsätze des kgl. preussischen Oberverwaltungsgerichts. Begründet von K. Parey. [1887.] 4. gänzl. neu bearb. und erg. Aufl. hrsg. von F. K. und G. Kautz. Ergänzungsband 1905—06. Berlin 1906. (XI, 319) [Pr. 146]
- Saredo, Gius.:** La legge sulla amministrazione comunale e provinciale. Comment. [1890.] 2. ed. riord. Vol. 8. Torino 1906. 1 vol. [OI. 177]
8 Dell'amministrazione provinciale. Art. 205 a 249. 1906. (720)
- Handbücher des preussischen Verwaltungsrechts.** Bd. 1. Berlin 1907. 1 Bd. [Pr. 145]
1. Germershausen, A.: Das Wegerecht und die Wegeverwaltung in Preussen. [1892.] 3. völlig umgearb. Aufl. 1907. (XI, 912)
- Andréani, A.:** Guide pratique de l'administration française. Paris 1894. (II, 756) [Fr. 277]
- Ashley, Percy:** Local and central government. A comparative study of England, France, Prussia, and the United States. London 1906. (XI, 396) [XX. 397]
- Handwörterbuch der preussischen Verwaltung.** In Verbindung mit Baerche, Brase (etc.) bearb. und hrsg. von v. Bitter. Bd. 1—2. Leipzig 1906. 2 Bde. 4° [Pr. q. 20]
- Geller, Leo:** Österreichische Verwaltungsgesetze aus der Rechtssprechung erl. Bd. 2. 1. Hälfte. Wien 1906. 1 Bd. [Au. 484]
2. 1. Allgemeiner Teil (Schluss.) Besonderer Teil. 2. durchges. u. verm. Aufl. 1906. (XVI, 540)
(Österreichische Gesetze mit Erläuterungen aus der Rechtssprechung. 2. Abt.)
- Fovel, N. Massino:** Scienza politica e scienza dell'amministrazione. Saggio. Bologna 1906. (IV, 188) [XX. 388]
- Jahrbuch des Verwaltungsrechts.** Bearb. und hrsg. v. Stier-Somlo. Jg. 1. 1905. Berlin 1907. 1 Bd. [XX. 394]
-
- Griffin, Appl. Prentiss Clark:** Select list of books on municipal affairs, with special reference to municipal ownership. Washington 1906. (34) [XVI. 417]
(Library of congress.)
- Davies, Dixon Henry:** The cost of municipal trading. A paper read before the Society of Arts, London. London (1898.) (71) [IV. 78]
(Repr. from the Journal of the Society of Arts.)
- Proceedings of the New-York conference for good city government and the 11. annual meeting of the national municipal league.** Ed. by Chinton Rogers Woodruff. (Harrisburg) 1905. (VI, 404) [VIII. 116]
- Avebury, P. C.:** On municipal and national trading. London 1906. (VI, 176) [XVIII. 599]
- Nitzsche, Emil:** Gemeindepolitik u. Sozialdemokratie. Mit bes. Berücks. der sächsischen Verhältnisse. Dresden 1906. (VIII, 352) [XVII. 867]
- Totomjanz, V.:** Über die wirtschaftlichen Aufgaben der städtischen Verwaltung. Leipzig 1906. (16)
— Sozialer Fortschritt. Nr. 84. [XVII. 529]
- Zangerle, John A.:** The larger view of municipal ownership. Cleveland 1905. (67) [An. 354]

- Reich, A.:** Der städtische Tiefbau. Umfassend: die Bebauungspläne, die Befestigung der Strassen, die Reinigung der Strassenflächen und Beseitigung des Kehrtrichts, die Wasserversorgung der Städte, die Entwässerungsanlagen der Städte und die Reinigung und Beseitigung städtischer Abwässer. Leipzig 1907. (X, 223, 43) [XX. 384 (Handbuch des Bauingenieurs.)]
- Pest-város választó közönségéhez a Tanács.** Pest, Landerer és Heckenast ny. 1848. (8) [Bp. 1756]
- Dodd, Theodore, J.:** Administrative reform and the local government board. [1896.] 2. ed. London 1906. (XXXIII, 106) [Br. 238]
- Saint-Lager, Marcel** Juillet: Élections municipales. (Application des lois des 5 avril 1884 et 22 juillet 1889.) Jurisprudence du conseil d'état. /—/ 5. éd. par Camille Vuillemot. Paris 1900. (464) [Fr. 292]
- Rigaux, Léon:** Les intérêts intercommunaux. Diss. Paris 1905. (115) [Fr. 308 (Université de Paris. Faculté de droit.)]
- Adressbuch der Städte-Verwaltungen Deutschlands** 1906. Bearb. von Albert Remie. Berlin 1906. 1 Bd. 4° [III. q. 137]
- Gesetz, betr. die Erhebung von Kosten für Amtshandlungen der Behörden, der inneren Verwaltung und von Gebühren für die Benützung öffentlicher Einrichtungen vom 30. April 1906 im Königreiche Sachsen.** Flöha i. Sa. 1906. (44) [Sz. 49]
- Kielmannsegg, Erich Graf:** Geschäftsvereinfachung und Kanzleireform bei öffentlichen Ämtern und Behörden. Vortr. Wien 1906. (IV, 176) [Au. 482]
- Minutes of Proceedings (of the London County Council) from January to June 1906.** P. 1—2. London 1906. 2 vol. [IV. q. 26 (London county council.)]
- Report, annual —, of the proceedings of the (London County) Council for the year ended 31st March 1906.** London 1906. 1 vol. 4° [IV. q. 27 (London county council.)]
- Spicer, Evan:** Note of the work of the London county council and its committees for the year ended 31st March 1906. London 1906. (9) 4° [IV. q. 32 (London County council.)]
- Preuss, Hugo:** Die Entwicklung des deutschen Städtewesens. Bd. 1. Leipzig 1906. 1 Bd. [III. 396 1. Entwicklungsgeschichte der deutschen Städteverfassung 1906. (XII, 379)]
- Verwaltungswesen, das städtische — (der Stadt Nürnberg.)** Nürnberg 1906. 10 He in 1 Bd. [III. 432 1. Allgemeiner Teil (53) 2. Städtische Betriebswerke. Strassenbahn. (45) 3. Bauwesen. Öffentliche Anlagen. (48) 4. Polizei. Einwohnermeldewesen. (30) 5. Sicherheit. Reinlichkeit. Gesundheitspflege. (38) 6. Heil- und Pflegeanstalten. (37) 7. Gewerbe, Handel und Verkehr. (38) 8. Wohlfahrtspflege. (40) 9. Armenpflege. Stiftungen. (15) 10. Unterricht. Wissenschaft. Kunst. (52)]
- Webb, Sidney:** English local government from the revolution to the municipal corporations act: The Parish and the county. By S. and Beatrice Webb. London 1906. (XXV, 665) [Br. 235]
- Wendt, H.:** Vom Mittelalter zur Städteordnung. Umriss der Verwaltungsgeschichte Breslaus. Vortr. Breslau 1906. (32) [III. 461]
- Hofmann, Fried.:** Die Geschäftsordnungen der deutschen Statutargemeinden Österreichs. Wien 1907. (168) [Au. 483]
- Schriften des Vereins für Sozialpolitik.** Bd. 122. Leipzig 1907. 1 Bd. 122. Verfassung und Verwaltungsorganisation der Städte. Bd. 6. Österreich. Mit Beiträgen von J. Redlich, L. Spiegel, etc. 1907. (VI, 252)
- Gál Sándor:** A Pestvárosi nemzeti örsereg ideiglenos oktatás, gyakorlat és szolgálati szabályzata. Pest, Müller Gyula ny. 1848. (55) [Bp. 1760]
- Report from the select committee of the house of lords on the electric lighting act (1882) amendment (No. 1.) Bill (H. L.); The electric lighting act (1882) amendment (No. 2.) Bill (H. L.) and the electric lighting act (1882) amendment (No. 3.) Bill (H. L.) Together with the proceedings of the committee, minutes of evidence, and appendix.** London 1886. (XV, 345) 4° [Br. q. 44]
- Schränk, Josef:** Die Prostitution in Wien in historischer, administrativer und hygienischer Beziehung. Bd. 1—2. Wien 1886. 2 Bde. [Bécs 153 1. Die Geschichte der Prostitution in Wien. 1886. (VIII, 434) 2. Die Administration und Hygiene der Prostitution in Wien. 1886. (VII, 345)]
- Bouchard, Jean-Marie:** Des limites du contentieux administratif. Étude historique et critique sur l'évolution du principe de la séparation des autorités administrative et judiciaire. Diss. Paris 1895. (VIII, 142) [Fr. 303 (Université de Paris. Faculté de droit.)]
- Plathner:** Bauordnung für die Stadt Hannover. Mit Anm. Nebst einer Sonderbeilage enthaltend den Plan über die Zoneneinteilung [und] Anh. zur Bauordnung der Stadt Hannover enthaltend die neben der Bauordnung geltenden Vorschriften. Hannover 1901. 3 Bde. [III. 465]
- Dolléans, Édouard:** La police des mœurs. Paris 1903. (26²) [XVII. 840]
- Oesten, G.:** Die Wasserversorgung der Städte. Bearb. von G. O. und A. Fröhling. /—/ 4. Aufl. Leipzig 1904. (XII, 416) — Handbuch der Ingenieurwissenschaften. T. 3. Bd. 3. [XXV. 668]
- Weber, Emil:** Einwendungen gegen die Errichtung konzessionspflichtiger gewerblicher Anlagen. Diss. Göttingen 1905. (86) [Nm. 490]
- Előterjesztések, az elektromos világítási kérdés megoldására vonatkozó —.** Bp. Hazi ny. 1906. (185) 4° [Bp. q. 483]
- Engelhart, F.:** Die polizeilichen und steuerrechtlichen Bestimmungen für Kraftfahrer mit besonderer Berücks. der bayerischen Verhältnisse. München 1906. (72) [Bj. 39]
- Gálócsy Árpád:** Szakértői jelentés a légszuszviválítási kérdés megoldása ügyében. Bp. Hazi ny. 1906. (55) 2° [Bp. q. 479]
- Häuserbuch, Konstanzer —.** Festschrift. Hrsg. von der Stadtgemeinde. Bd. 1. Heidelberg 1906. 1 Bd. 4° [III. 462 1. Hirsch, Fritz: Bauwesen und Häuserbau. 1906. (XIII, 284)]
- Kalkschmidt, Eugen:** Grossstadtgedanken. Studien und Ratschläge aus der ästhetischen Praxis. München 1906. (VI, 266) [XX. 378]
- Oehmcke, Th.:** Bauordnung für Grossstadterweiterungen und Weiträumigkeit. M. bes. Berücks. Berlins. Berlin 1906. (35) [Berl. 92 (S. A. aus dem Technischen Gemeindeblatt.)]
- Ostwald, Hans:** Männliche Prostitution. Leipzig (1906.) (111) [Berl. 79 (Das Berliner Dirnentum.)]
- Palóczy Ant.:** Szakvélemény Sopron sz. kir. városnak Wälder József által szerkesztett városszabályozó és fejlesztő tervéről. Sopron 1906. (38) 2° [I. 442]

- Terhaerst, Rud.:** Denkschriften aus Anlass der Eröffnung des neuen Gaswerks in Nürnberg. Nürnberg 1906. (IV, 1c2, 5 Pl.) [III. 463]
- Vosits Károly:** Előterjesztés Budapest székesfőváros tanácsához a légszusziválóitási kérdés megoldása ügyében. Bp. Háziny. 1905. (50, XVI) 2° [Bp. q. 492]
- Wälder József:** Sopron szab. kir. város területére érvényes építési szabályrendelet. Tervezet. Sopron 1906. (X, 108) 2° [I. 444]
- Wälder József:** Indokoló jelentés Sopron sz. kir. város általános szabályozási és fejlesztési tervéhez. Sopron 1906. (59, térk.) 2° [I. 443]
- Weiss, Theo.:** Die Prostitutionsfrage in der Schweiz und das schweizerische Strafgesetzbuch. Materialien, Betrachtungen und Vorschläge. Bern 1906. (XI, 235) [Sv. 113]
- Block, Felix:** Die Kasernierung der Prostitution in Hannover. Hannover 1907. (15) [III. 460]
- Brunstein, Jos. Ludw.:** Der behördliche Konsens für gewerbliche Betriebsanlagen. Kritische Bemerkungen betr. die Erwerbung und Wirkung derselben. Ref. Wien 1907. (22) [Au. 485]
- Heller, Marie:** Das Submissionswesen in Deutschland. Jena 1907. (97) [Nm. 499]
- Howard, Ebenezer:** Gartenstädte in Sicht. Deutsch von Maria Wallroth-Unterilp. Geleitwort v. Franz Oppenheimer u. Anhang v. Bernh. Kampffmeyer. Jena 1907. (V, 223) [XVII. 851]
- Lux, Jos. Aug.:** „Wenn du vom Kahlenberg“: Das künstlerische Stadtbild Wiens, wie es war und wird. Wien 1907. (156) [Bécs 155]
- Vossen, Leo:** Der oberverwaltungsgerichtliche Schutz der Industrie und des Gewerbes, sowie der Verfassungsgrundrechte gegen polizeiliche Ein- und Übergriffe. Hannover 1907. (139) [XVIII. 618]
- Dictionnaire général ou manuel alphabétique des contributions indirectes, des octrois et des manufactures de l'état par Aimé Trescase. [1869.]** 5. éd., entièrement refondue sous la direction de MM. Deggeilh Boizard, avec la collaboration de Ausset, Turquin, Alberge, etc. Poitiers 1904—1906. (XIII, 2912, 115) 4° [Fr. q. 48]
- Quinet, Benoit:** Des impôts communaux sur l'industrie en général et en particulier sur l'industrie houillère. Bruxelles 1889. (VIII, 95) [Fr. 317]
- Veber, Adrien:** La suppression des octrois. Préf. par A. Millerand. Paris 1899. (VII, 232) [Fr. 314]
- Stein, Henri:** Bibliographie de l'impôt sur le revenu. Paris 1900. (31) [XIX. 154]
(Extr. du Bibliographie moderne.)
- Retz de Serviés, André:** De l'impôt progressif dans l'histoire en France de 1789 à 1870. Diss. Paris 1904. (141) [Fr. 281]
(Faculté de droit de l'université de Paris.)
- Gareis, Karl:** Die Reichssteuergesetze vom 3. Juni 1906. 1. Das sog. Mantelgesetz. 2. Das Reichsstempelgesetz. 3. Das Zigarettensteuergesetz. 4. Das Erbschaftssteuergesetz. 5. Das neue Brausteuer-gesetz. Textausg. erl. Giessen (1906.) (VI, 86) [Nm. 493]
- Graham, J. C.:** Taxation (local and imperial) and local government. Rev. by M. D. Warrington. 4. ed. London 1906. (138) [Br. 243]
- Loeck, P.:** Reichsstempelgesetz (Börsensteuergesetz) vom 3. Juni 1906, mit den Ausführungsbestimmungen unter bes. Berücks. der Entscheidungen der Verwaltungsbehörden und des Reichsgerichts. Anhang: Das Gesetz, betr. die Wetten bei öffentlich veranstalteten Pferderennen (Totalisatorgesetz) vom 4. Juli 1905 nebst Ausführungsbestimmungen. — 9. umgearb. und verm. Aufl. Berlin 1906. (VII, 340) [Nm. 459]
(Guttentag'sche Sammlung deutscher Reichsgesetze.)
- Sodoffsky, Gust.:** Zur Frage der Ertrags- oder Personal-Besteuerung. Mit bes. Bez. auf die Gebäude-, Immobilien- und Einkommensteuer, sowie auf Russland. Riga 1906. (VII, 87) [Or. 156]
- Tabanelli, Romualdo:** Considerazioni e proposte sui tributi locali. Studi economici amministrativi. Faenza 1906. (VI, 128) [Ol. 176]
- Brunhuber, Robert:** Neue Kommunal-Gewerbe-steuern. Jena 1907. (42) [XIX. 155]
- Fischer Gyula:** Bélyeg- és illetékügyi útmutató a polgári peres és perenkívüli eljárásban. Bp. 1907. (40) [Mo. XXI. 249]
- Renauld, Josef v.:** Finanzen und Branntweinbesteuerung des Deutschen Reichs in ihren Grundzügen. München 1907. (76) [Nm. 448]

XIII. PÉNZÜGYTAN.

- Eheberg, Karl Theo.:** Finanzwissenschaft. [1882.] 6. verb. und verm. Aufl. Leipzig 1901. (VIII, 506) [XIX. 150]
- Fournier de Flaix, E.:** Traité de critique et de statistique comparée des institutions financières. Systèmes d'impôts et reformes fiscales des divers états au 19. siècle. Série 1. Paris 1889. 1 vol. [XIX. 153]
1. Angleterre. — Canada et Dominion. — Colonies anglaises d'Afrique. — Australasie. — États-Unis. — Russie. — Empire d'Allemagne. — États Allemandes. — Italie. 1889. (LVI, 386)
- Abel, Gust.:** Les griefs fiscaux des petits bourgeois. Gand 1901. [VII. 238]
(Ville de Gand. Commission d'enquête sur la situation économique de la petite bourgeoisie.)
- Lawson, W. R.:** American finance. P. 1. London 1906. 1 vol. [Am. 355]
1. Domestic 1906. (VI, 391)
- Rapport sur le recensement fiscal de l'année 1905.** Bucarest 1906. (XVIII, 69) 4° [Tk. q. 54]
- Schooling, John Holt:** London county council finance from the beginning down to March 31, 1907, made clear to ratepayers. London 1907. (IX, 171) [IV. 80]

XIV. KÖZMŰVELŐDÉS.

- Fouillée, Alfred:** L'enseignement au point de vue national. Paris 1891. (XVIII, 451) [XXII. 223]
- Leclerc, Max:** L'éducation des classes moyennes et dirigeantes en Angleterre. Avant-propos par Émile Boutmy. Paris 1894. (XIX, 368) [Br. 236]
(L'éducation et la société en Angleterre.)
- Richardson, Leonard Woods:** The normal school idea. New-York. (1900.) (54) [Am. 346]
(Monographs on American social economics. Paris Exposition, of 1900.)

- Edelheim, John**: Beiträge zur Geschichte der Social-pädagogik mit bes. Berücks. des französischen Revolutionszeitalters. Berlin 1902. (223) [XXII. 222]
- Compte rendu du 2e congrès international de l'éducation physique de la jeunesse, organisé à Liège. Nivelles 1905.** (184) [XXII. 178]
- Cubberley, Ellwood P.**: School funds and their apportionment. Consideration of the subject with reference to a more general equalization of both the burdens and the advantages of education. New-York 1905. (256) [Am. 358]
- Elliott, Edw. Charl.**: Some fiscal aspects of public education in american cities. New-York 1905. (VI, 103) [VIII. 117]
- Bericht über die Verhandlungen der Tagung von Hochschullehrern zur Beratung über volkstümliche Hochschulvorträge im deutschen Sprachgebiete.** (2. Deutscher Hochschultag.) Leipzig 1906. (116) [Nm. 497]
- Dearborn, Walt. Fenno**: The psychology of reading; an experimental study of the reading pauses and movements of the eye. New-York 1905. (134) [XXV. 680]
- Déghilage, P.**: L'éducation sociale à l'école. Montdidier 1906. (334) [XXII. 230]
- Emlékirata, a brémai tanítóegyesület —, a vallás-
oktatásnak az iskolából való kiküszöbölése tárgyában.** Nagyvárad 1906. (20) [XXII. 225]
(„László király páholy“ könyvtára.)
- Hemprich, K.**: Winke zur Gründung und Leitung von Jugendvereinigungen. Osterwieck 1906. (VI, 135) [XVII. 823]
- Mangner, Eduard C. F.**: Geschichte der Leipziger Winkelschulen. Leipzig 1906. (VIII, 232) [III. 399]
(Schriften des Vereins für die Geschichte Leipzigs. Bd. 8.)
- Moses, Julius**: Die hygienische Ausgestaltung der Hilfsschule. Versuch einer systematischen Darstellung der Hilfsschulhygiene. Leipzig 1906. (53) [XXII. 221]
(S. A. aus: Internationales Archiv für Schulhygiene.)
- Pick, Julius**: Der Schularzt. Systematische Darstellung des schulärztlichen Dienstes. Saaz 1906. (35) [XXIII. 617]
- Ratgeber für Schüler-Bibliotheken.** Hrsg. von den Jugendschriften-Ausschüssen in Mannheim, Karlsruhe, Lahr. Bühl 1906. (46) [XVI. 431]
- Rein, W.**: Stimmen zur Reform des Religions-Unterrichts. H. 2. Langensalza 1906. (56) [XXII. 226]
(Paedagogisches Magazin. H. 269.)
- Report of the [education] committee of the London county council submitting the report of the medical officer (education) for the year ended 31st march, 1906.** London 1906. (53) 4° [IV. q. 30]
- Report on the physical condition of 1400 school children in the city, together with some account of their homes and surroundings.** London 1906. (92) 4° [IV. q. 33]
(City of Edinburgh, Charity Organisation Society.)
- Schmidt, Karl**: Deutsche Erziehungspolitik. Eine Studie zur Socialreform mit einem Anhang: Die deutsche Reformschule. Leipzig 1906. (46) [Nm. 468]
- Severus, Martin**: Der Notstand des deutschen Unterrichtes in den oberen Klassen unserer höheren Schulen. Leipzig 1906. (67) [Nm. 505]
- Suzzallo, Henry**: The rise of local school supervision in Massachusetts. New-York 1906. (VII, 155) [Am. 357]
- Höller, Konrad**: Die sexuelle Frage und die Schule, nebst Versuch einer Eingliederung des zur sexuellen Aufklärung notwendigen Lehrstoffs in den Lehrplan einer achtstufigen Schule. Leipzig 1907. (56) [XXII. 231]
- Leobner, Heinr.**: Die Grundzüge des Unterrichts- und Erziehungswesens in den Vereinigten Staaten von Nordamerika. Wien 1907. (VII, 200) [Am. 353]
- Herzfelder, Henriette**: Die gemeinsame Erziehung der Geschlechter. Leipzig 1907. (40) [XVII. 529]
— Sozialer Fortschritt. No. 92/93.
- Natorp, Paul**: Gesammelte Abhandlungen zur Socialpädagogik. Abt. 1. Stuttgart 1907. 1 Bd. [XXII. 218]
1. Historisches. 1907. (VIII, 510)
- Pabst, Alwin**: Die Knabenhandarbeit in der heutigen Erziehung. Leipzig 1907. (VIII, 118) [XXII. 235]
(Aus Natur- und Geisteswelt.)
- Jahrbuch, Paedagogisches —.** Rundschau auf dem Gebiete des Volksschulwesens. Hrsg. von Otto Schmidt und Herm. Rosin. Jg. 3. 1905. Berlin 1906. 1 Bd. [XXII. 234]
- Rühle, Otto**: Die Volksschule wie sie ist. Berlin 1903. (47) [XXII. 217]
- Burckhard**: Volksschulgesetze. Die Reichs- und Landesgesetze erl. durch die Entscheidungen des k. k. Verwaltungsgerichtshofes. 3. Aufl. Wien 1904—06. 4 Bde. [Au. 466]
1—2. Bearb. von Burckhard und Heidlmair.
3—4. Bearb. von Heidlmair.
(Taschenausgabe der österreichischen Gesetze.)
- Bremen, E.**: Die Preussische Volksschule. Gesetze und Verordnungen, erl. Nachträge. H. 1. Stuttgart 1906. 1 Bd. [Pr. 142]
1. Das Schulunterhaltungsgesetz vom 28. Juli 1905. Erl. 1906. (X, 188)
- Engelmann, Franz**: Geschichtliche Entwicklung der Schulaufsichts- u. Lehrerbildungsfrage. Crefeld 1906. (136) [Nm. 506]
- Geisel, C.**: Die wissenschaftlichen Fortbildungskurse der Volksschullehrer in Deutschland bis 1905. Ihre Entstehung, ihre gegenwärtige und künftige Organisation. Langensalza 1906. (48) [Nm. 447]
- Grundlehrplan der Berliner Gemeindeschule.** Berlin 1906. (64) [Berl. 89]
- Népoktatásunk szervezése és újabb törvényhozás szükségé.** Irta X. Y. Bp. 1906. (108) [Mo. XXII. 344]
(K. l. a Budapesti Szemléből.)
- Zillig, Peter**: Plan zur Reform der Lehrerbildung. Mit bes. Berücks. des ministeriellen Reformplanes für Bayern. Würzburg 1906. (30) [Bj. 38]
- Danneberg, Robert**: Staatslehrwerkstätten. Vorw. von Ant. Hueber. Wien 1907. (56) [XVII. 881]

XV. TÖRTÉNELEM.

- Pistor, Jos.**: Auswahl denkwürdiger Inschriften auf Grabmählern, welche in den obern und untern Leichenäckern der königl. Freystadt Pesth befindlich sind. H. 1. Pesth, Druck. Landerer 1827. 1 H. [Bp. 1806]
(Hiányos.)
- Zimmermann, Wilh.**: Geschichte des grossen Bauernkriegs. Nach den Urkunden und Augenzeugen. Bd. 1—2. [1843.] Neue ganz umgearb. Aufl. Stuttgart 1856. 2 Bde. [Nm. 524]

- Klélh István:** A pesti forradalom története 1848-ban. Adatol politikai életünk erkölcsörténetéhez. Pest, Beimel ny. 1848. (42) [Bp. 1758]
- Ludasi Mór:** Pest ágyúztatása és Buda megostromlása. Az 1849. ápril 24-től május 22-ig terjedő napok története. L. M. után Szilágyi Sándor. Pest, Heckenast Guszt. 1849. (64) [Bp. 1768]
- Maurer, Georg Ludwig v.:** Geschichte der Dorfverfassung in Deutschland. Bd. 1–2. Erlangen 1865–66. 2 Bde. [Nm. 464]
- Maurer, Georg Ludwig v.:** Geschichte der Städteverfassung in Deutschland. Bd. 1–4. Erlangen 1869–71. 4 Bde. [Nm. 449]
- Hellwald, Friedrich v.:** Kulturgeschichte in ihrer natürlichen Entwicklung bis zur Gegenwart. [1874.] Neu bearb. von M. v. Brandt, Ludw. Büchner, Aug. Conrad. Bd. 1–4. 4. Aufl. Leipzig 1896–98. 4 Bde. [XXIV. 154]
- Hishida, Seiji G.:** The international position of Japan as a great power. Diss. New-York 1905. (291) [Ázs. 52]
- Csánki Dezső:** Szilágyi Erzsébet nyaraló palotája a budai hegyekben. (Kuncz ispán majora.) Bp., a Magy. Tört. Társ. kiad. 1906. (43) [Mo. XXIV. 574 (K. I. a Századokból.)]
- Varju János:** A magyar szellemi művelődés történelme. Debrecen 1907. (496) [Mo. XXIV. 578]

XVI. FÖLDRAJZ.

- Nachrichten,** wöchentliche —, von neuen Landkarten, geographischen, statistischen und historischen Büchern und Schriften (von) Ant. Friedrich Büsching. Jg. 1–3, 1773–1775; 5–6, 1777–1778; 8, 1780. Berlin 1773–1781. 6 Bde. [XVI. 425]
- Gruber, Th.:** Wirtschaftliche Erdkunde. Leipzig 1906. (VIII, 137) [XVIII. 602 (Aus Natur- und Geisteswelt, 122)]
- Görög:** Magyar atlas azaz Magyar-, Horvát- és Tótországok vármegyéi és a határőrző katonaság vidékének táblái. Közrebozsátotta G. Folytatta és végezte Márton József. — Atlas hungaricus seu regnorum Hungariae, Croatiae et Slavoniae comitatum, privilegiorum districtuum, et confinium mappae geographicae. Viennae 1802–1811. (36, 60 tab.) 2° [Mo. XI. q. 50]
- Blaschnek, Samuel Benjamin:** Plan der königlich ungarischen freyen Stadt Ofen und Pest sammt deren Umgebungen. [1830.] 4. verb. Aufl. Bp. Druck v. J. Schmid 1832. (87 × 58) [Bp. 1754]
- Kivonat Buda szab. kir. főváros megyéjében kebelzett völgyek és bércek újabb elnevezését tárgyzó, 1847. június 17. napján tartott közgyűlésének jegyzőkönyvéből.** (Bp. 1847.) (4) 2° [Bp. q. 487]
- Bilder aus Ungarn.** Pest (185 ?) (160) [Mo. XXIV. 577 (Benne: Roffeld: Pest-Ofen. 61–93. l.)]
- Krönungs-Kalender.** Führer durch Pest-Ofen während der Krönungsfestlichkeiten. Pest, Boldini und Neumann 1867. (23) [Bp. 1759]

- Linzbauer:** Führer Sultan Abdul Aziz Khans bei Besichtigung der türkischen Baudenkmäler in Ofen. Ofen, Univers.-Druck. 1867. (7) 4° [Bp. q. 486]
- Kalauz a magyar fővárosban.** Buda-Pest és környékének leírása. [1867.] 2. kiad. Pest, Rudnyánszky ny. 1869. (126) [Bp. 1769]
- Hevesi Lajos:** Budapest és környéke. Bp. Ráth Mór. (1873.) (VIII, 268, 12) [Bp. 1781]
- Tissot, Victor:** La Hongrie de l'Adriatique au Danube. Impressions de voyage. Paris 1883. (412) 4° [Mo. XI. q. 47]
- Tóth Rezső:** Budapesti séták. Három fiú naplója. Bp. Athenaeum ny. 1907. (228) [Bp. 1829]

XVII. TERMÉSZETTUDOMÁNY.

- Winterl, J. J.:** Index horti botanici universitatis Hungaricae quae Pestini est. Pest 1788. (112, 25) [Bp. 1808]

XVIII. KÖZEGÉSZSÉGÜGY.

- Utasítások szab. kir. Pestváros közegészségügyi orvosszemélyzete részére.** Pest, Wodianer F. ny. 1868. (33) 2° [Bp. q. 507]
- Schlesinger, I.:** Medicinische Topographie der königl. Freistädte Pesth und Ofen. Pesth, Kilián et Co. 1840. (VIII, 173) [Bp. 1787]
- Gesundheits- und Krankenpflege,** die öffentliche —, der Stadt Berlin. Hrsg. von den städtischen Behörden. Berlin 1890. (362) 4° [Berl. q. 25]
- Roux, Paul:** Statistique sanitaire des villes de France. Album graphique des principaux résultats de la statistique de 1886 à 1898, dressé par P. R. et Henri Reynier. Melun 1900. (66) 2° [V. q. 56 (Direction de l'assistance et de l'hygiène publique. Bureau de l'hygiène publique.)]
- Report of the public health committee of the London county council, submitting the report of the medical officer of health of the county for the year 1905.** London 1906. 1 vol. 4° [IV. q. 28]
- Haffner, Mich.:** Versuch eines Vorschlages an den löblichen Magistrat und das Publikum der königl. Freystadt Pesth, zur Errichtung, Einrichtung und Unterhaltung eines zweckmässigen Krankenspitales. Pesth 1793. (175) [Bp. 1782]
- Denhoffer, Vincentius Josephus:** Succincta notitia virtutum et usus medici aquae soteriae Budae ad thermas caesareas recens inventae. Budae, typ. Univ. 1804. (134) [Bp. 1777]
- Anweisung für die in den k. Freistädten des Königreichs Ungarn bestellten Todtenbeschauer.** Ofen, Univers.-Druck. 1827. (30) [I. 440]
- Schwarczl, Josephus:** Descriptio nosocomii ad Stum Rochum. Pestini, typ. Trattner-Károlyianis 1834. (58) [Bp. 1770]
- Linzbauer, X. F.:** Die warmen Heilquellen der Hauptstadt Ofen im Königreiche Ungarn. Geschichtlich und naturhistorisch beschrieben, nebst Angabe ihrer Einrichtung, Anwendungsweise und Heilkraft. Pesth, E. A. Hartleben 1837. (236) [Bp. 1766]

Störk, S.: Beschreibung der ofner Mineral-Bäder zum Gebrauch und Anleitung für Kurgäste. Pest, Druck v. J. Kertész 1866. (45) [Bp. 1816]

Francke, Karl: Die Feuerbestattung. (München 1898.) (12) [XXIII. 588]
(S. A. aus: Münchener Medicinische Wochenschrift.)

Röhrecke, B.: Müllabfuhr und Müllbeseitigung. Ein Beitrag zur Städtehygiene. (Nebst Anhang.) Berlin 1901. (222, 101) [XXIII. 604]

Campana, Charles: Du rôle de l'autorité municipale dans la lutte contre les maladies transmissibles. Loi du 15 Février 1902. Diss. Paris 1904. (166) [Fr. 287]
(Faculté de droit de l'université de Paris.)

Sourbés, Jean: L'hygiène des travailleurs adultes. Diss. Paris 1905. (424) [Fr. 304]
(Faculté de droit de l'université de Paris.)

Alexander, S.: Die soziale Bedeutung des Rettungswesens. Unter Mitwirkung von A. Dietrich, Düms, etc. hrsg. von S. Alexander und Georg Meyer. Berlin 1906. (IX, 218) [XVII. 880]

Ascher, Louis: Der Kohlenrauch, seine Schädlichkeit und seine Abwehr. Braunschweig (1906.) (365 375) [XXIII. 587]
(S. A. aus der Deutschen Vierteljahrsschrift für öffentliche Gesundheitspflege.)

Deneke: Die Neubauten des allgemeinen Krankenhauses St. Georg in Hamburg. Im Verein mit Wiesinger, Simmonds (etc.) hrsg. von Deneke. Jena 1906. (VIII, 163) [Hamb. 85]

Gorst, John E.: The children of the nation; how their health and vigour should be promoted by the State. London 1906. (X, 297) [Br. 516]

Baer, A.: Die Trunksucht und ihre Abwehr. Beiträge zum gegenwärtigen Stande der Alkoholfrage. Von A. B. und B. Laquer. [1890.] 2. Aufl. Berlin 1907. (VII, 24) [XXIII. 613]

Dedage, Ant.: La construction des hôpitaux. Etude critique par A. D., P. Vandervelde, Vict. Cheval. Fasc. 1. Bruxelles 1907. 1 vol. [XXIII. 618]

Holländer Hugo: A malária elterjedése Magyarországon. Referátum a magyarországi maláriára vonatkozó gyűjtőbuvárlat eredményéről. Bp. 1907. (VIII, 494) [Mo. XXIII. 166]

Kirstein, Fritz: Grundzüge für die Mitwirkung des Lehrers bei der Bekämpfung übertragbarer Krankheiten. Berlin 1907. (VI, 93) [XXIII. 616]

XIX. TECHNIKA.

Handbuch der Architektur. Unter Mitwirkung von Fachgenossen hrsg. von Josef Düren, Herm. Ende und Eduard Schmitt. T. 3, Bd. 4; T. 4, Halb-Bd 3, H. 2, Halb-Bd 4, H. 1, Halb-Bd 5, H. 2—4, Halb-Bd 6, H. 1. Stuttgart 1890—1904. 7 Bde. [XXV. 664]

T. 3. Bd 4. Anlagen zur Versorgung der Gebäude mit Licht und Luft, Wärme und Wasser. Von Ed. Schmitt, Herm. Fischer (etc.) [—/ 2. Aufl. Darmstadt 1890. (VIII, 458)]

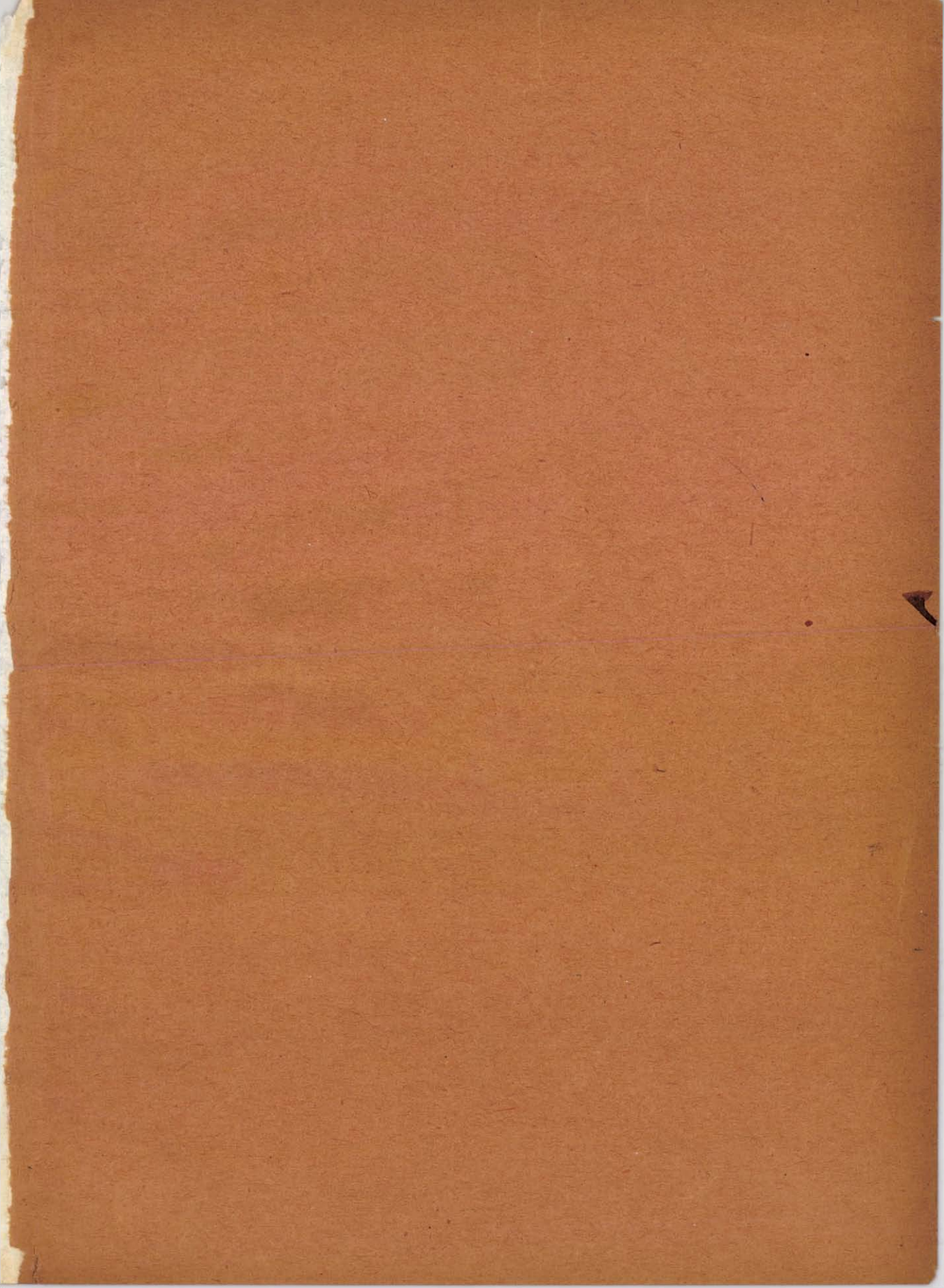
T. 4. Halb-Bd 3. Gebäude für die Zwecke der Landwirtschaft und der Lebensmittel-Versorgung.
H. 2. Gebäude für Lebensmittel-Versorgung. Von Georg Orthoff, Ed. Schmitt (etc.) [—/ 2. Aufl. Darmstadt 1891. (VII, 273)]

T. 4. Halb-Bd 4. Gebäude für Erholungs-, Beherbergungs- und Vereinszwecke.
H. 1. Schankstätten u. Speisewirtschaften. Kaffeehäuser und Restaurants. Von Heinrich Wagner und Hugo Koch. — Volksküchen und Speiseanstalten für Arbeiter. Von Ed. Schmitt. — Öffentliche Vergnügungstätten. Von Heinrich Wagner und Hugo Koch. — Festhallen von Josef Düren. — Gasthöfe höheren Ranges. Von Herm. v. d. Hude. — Gasthöfe niederen Ranges. Von Ed. Schmitt. [—/ 3. Aufl. 1904. (VII, 378)]

T. 4. Halb-Bd 5. Gebäude für Heil- und sonstige Wohlfahrtsanstalten.
H. 2. Verschiedene Heil- und Pflegeanstalten. Von Wilh. Voiges, Karl Wolf (etc.) — Vergnügungs-, Pflege- und Zufluchtshäuser. Von Gust. Behnke [—/ 2. Aufl. 1903. (VII, 292)]
H. 3. Bade- und Schwimm-Anstalten. Von Felix Genzmer. 1899. (VI, 284)
H. 4. Wasch- und Desinfektions-Anstalt. Von Felix Genzmer. 1900. (VI, 167)

T. 4. Halb-Bd 6. Gebäude für Erziehung, Wissenschaft und Kunst.
H. 1. Niedere und höhere Schulen. Von Gust. Behnke, Ed. Schmitt etc. [—/ 2. Aufl. 1903. (VII, 360)]

Ingenieurwerke in und bei Berlin. Festschrift vom Berliner Bezirksverein deutscher Ingenieure. Berlin 1906. (535) [Berl. q. 24]

DESIDERATA. (III.)

64. Kertbeny és Petrik: Magyarországi német könyvészet 1801—1860. Bp. 1886.
65. Huszadik Század. 2. k.
66. Statist. Jahrbuch f. den Preussischen Staat. Jg. I. 1903.
67. Verwaltungsberichte der Stadt Stuttgart 1873—1880.
68. Hauptvoranschlag der Stadt Wien 1871—74, 1876—80.
69. Hauptrechnungsabschluss der Stadt Wien 1869—73, 1875, 1890.
70. Jahresabschlüsse der Stadt Berlin 1869—74, 1893/94.
71. Haushalts-Etats der Stadt Berlin 1870—84, 1893/94—98, 1900, 1902, 1903.
72. Königsberger Statistik. Nr. 3.
73. Haushaltspläne der Stadt Leipzig 1902—907.
74. Hauptrechnungen der Stadt Leipzig 1905—906.
75. Bulletin trimestriel (de la) Société française des habitations à bon marché. Années 1 à 4.
76. Comptes rendus des Congrès intern. des habitations à bon marché
 2. Anvers 1894.
 3. Bordeaux 1895.
 5. Paris 1906.
77. Reports, annual, by the chief registrar of friendly societies of the proceeding under the Building Societies Acts. 1—10.
78. London County Council. New laboring class accomodation. 1902—04.
79. Gross, Bibliography of british municipal history. London 1897.
80. Brooks, Bibliography of cities and towns. Indianapolis 1898.
81. Brooks, A bibliography of municipal problems. New-York 1901.
82. Stengel, Wörterbuch d. deutschen Verwaltungsrechts.
83. Adler, Geschichte d. Sozialismus. Leipzig.
84. Jahrbuch f. Gesetzgebung, Verwaltung u. Volkswirtschaft (Schmoller). Bd. 13—22.
85. Finanzarchiv (Schanz). Bd. 6—21.
86. Jahrbücher f. Nationalökonomie u. Statistik (Conrad). Bd. 3—5, 7, 24, 25, 55, H. 2; III. Folge, Bd. 21, 22, 25; Register zu Bd. 1—75.
87. Walras, Théorie mathématique du prix des terres.
88. Congrès des habitations ouvrières, Anvers 1890.
89. Zeitschrift f. Volkswirtschaft, Sozialpolitik u. Verwaltung. Jg. 2—12.

Budapestre, nagyvárosokra és városi közigazgatásra vonatkozó irodalom. — Bücher und private Drucksachen über Budapest, über Städteverwaltung und Städtewesen. — Livres de toute sorte concernant Budapest, l'administration communale et les grandes villes.

A FŐVÁROSI KÖNYVTÁR ÉRTESÍTŐJE

Szerkeszti DR. THIRRING GUSZTÁV igazgató

(A „FŐVÁROSI KÖZLEMÉNYEK A STATISZTIKA ÉS KÖZIGAZGATÁS KÖRÉBŐL“ MELLÉKLETE)

I. évfolyam

=

1907. augusztus hó

=

2. szám

TARTALMA:

<i>Dr. Gárdonyi Albert:</i> Budapest népkönyvtárai	17
<i>Dr. Szabó Ervin:</i> A lakáskérdés és a városszabályozás kapcsolatos kérdéseinek irodalma	23
a) Általános munkák	28
b) Egészségtelen lakások	41
c) Egészséges építkezés és a lakóházépítés technikai és esztétikai szempontjai. Lakástervek	46
d) Városrendezés	51
e) Lakáshiány. Olcsó Lakások	60
f) A lakbérleti jog szociális reformja	70
g) Telek- és háztulajdon. Telekpolitika	71

Kisebb közlemények:

A német városi könyvtárak legújabb statisztikája	77
Városi könyvtárak fizetése Hamburgban	78
Könyvtári ügyek a párisi közsegélyezésben	79
Népszerű városigazgatási könyvtár	79
Városi gyermekkönyvtárak Amerikában	80
Fővárosi pedagógiai szakkönyvtár	80

TABLE DES MATIÈRES:

<i>Gárdonyi, Albert:</i> Les bibliothèques populaires de Budapest	17
<i>Szabó, Ervin:</i> Liste de livres et d'articles périodiques concernant l'habitation et les questions corrélatives de la construction des villes	23
Table systématique	26
a) Généralités	28
b) Logements insalubres	41
c) Construction sanitaire. La maison au point de vue technique et esthétique. Plans de maisons	46
d) Construction des villes et police des constructions	51
e) Habitations à bon marché	60
f) Réforme du droit au bail	70
g) Propriété urbaine et bâtie	71

Miscellanées:

Statistique des bibliothèques communales en Allemagne	77
Salaires des bibliothécaires à Hambourg	78
La question des bibliothèques au Conseil municipal de Paris	79
Bibliothèque administrative publique	79
Bibliothèques communales des enfants en Amérique	80
Bibliothèque pédagogique communale	80

BULLETIN DE LA BIBLIOTHÈQUE MUNICIPALE DE BUDAPEST

Rédigé par le DR. GUSTAVE THIRRING, directeur de la Bibliothèque

(Supplément au Bulletin trimestriel du Bureau communal de statistique de Budapest)

Année I.

Août 1907

No. 2.

BUDAPEST, 1907.

Kapható a fővárosi könyvtárban

À la Bibliothèque Municipale

(IV., KÁPOLY-KÖRÚT 28.)

Kivonat a könyvtári szabályrendeletből.

(1903/89. kgy. sz.)

1. §. A fővárosi könyvtár célja egyrészt a közigazgatás menetét általában, másrészt a statisztikai hivatal feladatát különösen elősegíteni, továbbá a fővárosra vonatkozó mindennemű irodalmi termékeket gyűjteni. Ezen könyvtár részére kizárólag csak közigazgatási érdekű avagy olyan könyvek, folyóiratok stb. szerezhetők be, a melyek a fővárosra bármi tekintetben vonatkozással bírnak, vagy a melyekre a székesfőváros statisztikai hivatalának, többi hivatalainak és intézeteinek van szükségük.

6. §. A fővárosi könyvtár működési köréhez tartozik a főváros összes kiadványainak kezelése, valamint más belföldi vagy külföldi hatóságokkal való csereviszony gyakorlása. E végből a kezelési nyomtatványokat kivéve, mindenféle nyomtatvány a fővárosi könyvtár igazgatója által a kinyomtatás előtt előre megállapítandó példányszámban a könyvtárnak megküldendő.

7. §. Minden, akármely úton a főváros hatósága címére érkező nyomtatvány a fővárosi könyvtárhoz beküldendő és a könyvtárban elhelyezendő; mindazon nyomtatványok azonban, melyeket valamely hivatal, illetőleg szakközeg önállóan beszerzett, valamint a melyek hozzá címezve érkeznek be, az illető szak-könyvtárban maradhatnak, azonban jegyzékbe vétel végett a fővárosi könyvtárnak bejelentendők.

14. §. A könyvtárból az alólirott feltételek alatt könyveket kölcsön kapnak:

a) a polgármester;

b) a fővárosi törvényhatósági bizottság tagjai;

c) a tanács tagjai és a főtisztviselők;

d) a fővárosi hivatalok, ügyosztályok, szakosztályok és intézetek főnökei és a törvényhatóság bizottság által választott tisztviselők, a tisztí személyzet többi tagjai, az illető hivatal, ügyosztály, szakosztály vagy intézet főnökének aláírására és felelősségére;

e) a statisztikai hivatal szakszemélyzete;

f) a hazai és külföldi hatóságok és tudományos intézetek;

g) a tudományos célból kutatók.

Hat kötetnél többet egyszerre senki sem vehet ki a könyvtárból.

Ki nem kölcsönözhetők:

a) olyan munkák, melyeket a könyvtárban gyakran használnak;

b) díszművek és ritka vagy drága munkák;

c) szótárak, enciklopédiák, törvény- és rendeletgyűjtemények, politikai lapok, térképek, tervek, szépirodalmi munkák és olyan művek, a melyekre a fővárosi hivatalok vagy intézetek személyzetének rendszerint gyakran van szükségük;

d) kötetlen vagy a könyvjegyzékbe még fel nem vett könyvek, folyóiratok vagy füzetes munkák.

15. §. A ki a könyvtárból valamely könyvet használatra kivett, azt két hónapon belül visszaadni köteles. A könyv azonban, feltéve, hogy arra időközben más valaki magát elő nem jegyezte, új térítvény és a könyv bemutatása mellett két hónapra ismét kiadható. Ha azonban valamely kivett könyvre a főváros hivatalainak hivatalos célra szükségök van, a kölcsönző azt ez iránti felszólításra rögtön visszaadni tartozik

A fővárosi könyvtár a közönség számára nyitva van:

köznapiokon 9-től 2-ig,

vasárnap 9-től 12-ig.

A FŐVÁROSI KÖNYVTÁR ÉRTESÍTŐJE

Szerkeszti DR. THIRRING GUSZTÁV igazgató.

— Megjelenik évnegyedenként —

I. ÉVFOLYAM

1907. augusztus hó

2. SZÁM

Budapest népkönyvtárai.

Írta: Dr. Gárdonyi Albert, székesfővárosi könyvtártiszt.

Sokszor hallhatjuk azon vádat, hogy kulturális intézményeink nem eredeti alkotások, hanem külföldi, elsősorban német minták utánzatai. E vád sértheti a nemzeti hiúságot, de kulturális intézményeink értékét nem csökkenti. Valamint a szellemi érintkezésben álló emberek között nem kerülhető el a kölcsönhatás, sőt szükségszerű következménye az érintkezésnek, úgy a nemzetek szellemi termékei sem kizárólagosak, ha csak természeti akadályok nem lehetetlenítik az érintkezést. Ha a kulturális vívmányok nem helyi természetűek, akkor szükségszerűen alkalmazást nyernek keletkezési helyükön kívül is.

A nemzeti eszmékért való lelkesedés érzelmi jelenség, mely nem zárja ki az észszerű gondolkozást s ez utóbbi alapján mindig a célszerűbb intézmény meghonosítása lesz kívánatos. Éghajlati, népesedési, gazdasági viszonyaink annyira közösek a szomszéd nemzetek azonos viszonyaival, hogy azokon alapuló összes intézményeik, melyek közé a kulturális intézményeket is számítjuk, mindenkor alkalmazhatók.

Legfeljebb arról lehet szó, hogy az idegen kultúra eredményeit nemzeti sajátosságainkhoz idomítsuk.

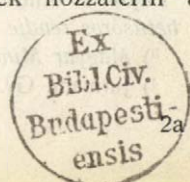
Ilyen kölcsönvett kulturális intézmény a népkönyvtár, melynek közművelődési és társadalmi jelentőségét máshol ismerték fel először s vitték be ennek alapján a gyakorlati életbe.¹⁾

A népkönyvtáraknak fontos szerepük van a társadalmi élet alakításában, mert az iskolaszülte kulturális különbségeket vannak hivatva kiegyenlíteni. Az iskolaköteles korig ugyanazon szellemi tőke uralja a gyermek lelkét. Óriási szellemi különbség támad azonban akkor, midőn a kisebb rész a középiskolákat, még kisebb rész pedig a felső iskolákat elvégzi, nem is szólva a szakiskolákról. Betetőzi az így támadt különbségeket, hogy a vagyonos tetszése szerint művelheti lelkét, mert van hozzá ideje s megszerezheti a szükséges művelési eszközöket; a szegény ellenben idő és megfelelő kulturális intézmények hiányában messze mögötte marad.

A kulturális különbségek által is osztályokra bontott országban természetesen annál nagyobb elkeseredéssel folyik a gazdasági harc.

A közművelődés fejlesztése és egyengetése olyan feladata a közhatalomnak, hogy kizárólagosan iskolák felállításával nem felel meg teljesen kötelezettségének. Közkönyvtárakat s népolvasótermeket kell felállítani, a hol mindenkinek alkalma nyíljon hozzáférni ahhoz a szellemi tőkéhez, mely a közkultúrát uralja.

¹⁾ Reyer: Fortschritte der Volkstümlichen Bibliotheken. Leipzig, 1903.

E rövid cikk célja általánosságban ismertetni azon intézményeket, melyek Budapesten népkönyvtári célokat szolgálnak s ismertetésük kapcsán kritika tárgyává tenni célszerűségüket, illetőleg vizsgálni, hogy megfelelnek-e azon fontos célnak, melyet fennebb vázoltunk.

Legjelentősebb népkönyvtárunk ez idő szerint a *VIII. kerületi munkásotthon népkönyvtára*, mely tartalmát és használhatóságát tekintve, leginkább megüti a mértéket.

A munkásotthon 1896. január 1-én nyílt meg s könyvtára ugyanazon esztendő október hava óta használható. Az intézet először magánházban volt elhelyezve, 1897 december havában azonban a VIII. kerületi elöljáróság épületében kapott helyiségeket s ma 300 embert képes egyszerre befogadni.

A munkásotthon rendeltetésénél fogva mindenki számára nyitva áll, napilapok, szak- és folyóiratok állanak a látogatók rendelkezésére s az intézet helyiségein belül a könyvtár szabadon használható. Sőt kölcsön is vehetők a könyvtár könyvei, előzetesen azonban 4 korona biztosítékot kell a kölcsönvevőnek lefizetni.

A munkásotthon helyiségei hétköznapiokon este 6 órakor, vásár- és ünnepnapokon pedig délután 4 órakor nyílnak meg s minden este 9 óráig állanak nyitva.

A népkönyvtár állománya az 1906. év végén 4384 kötet és 75 füzet volt.¹⁾

Igaz, hogy e könyvtár túlnyomó részét a szépirodalmi munkák: regények, elbeszélések, szindarabok és költemények foglalják le, de vannak benne nagy számmal tudományos és műszaki munkák is.²⁾

A könyvtár állományának szakszerűségét s használhatóságát különben fényesen igazolja a használat folytonos emelkedése. 1896-ban 136 volt a kikölcsönzött kötetek száma, 1906-ban pedig 57.053. Leghasználtabb közkönyvtárainkkal is felveheti a versenyt, pedig ez intézet összes kiadásai 1906-ban csupán 4667 koronát tettek ki. Ez eredményben nagy része van annak, hogy olvasóhelyisége kényelmes s a könyvtár használata egyszerű.

A munkásotthont és könyvtárát a VIII. ker. ált. közjótékonyági egyesület alapította³⁾ s tartja fenn, segíyezi azonban a székesfőváros és a múzeumok és könyvtárak országos tanácsa is. Budapest legéletrevalóbb népkönyvtára tehát egyesületi vezetés alatt áll és a község csupán helyiséggel és pénzzel segíyezi. Kár, hogy az egyesület nem terjesztette még ki működési körét s nem állított fel a székesfőváros más pontjain hasonló intézményeket.

Jelentőségre a VIII. ker. munkásotthon könyvtára után következő intézmény a *II. kerületi népkönyvtár*, melyet a budapesti könyvtáregyesület alapított és tart fenn.

Ez egyesület II. ker. népkönyvtár-egyesület címen indult meg s könyvtárát 1892. szept. 1-én nyitotta meg a Toldy Ferenc-utcai elemi iskola egyik tantermében. 1894. szeptember 27-én megváltozott az egyesület jellege, népkönyvtáron kívül tudományos közkönyvtár alapítását tűzte ki céljául s *Budai könyvtár-egyesület* címet vett fel. Már 1894-ben két részre oszlott körülbelül 5000 kötetből álló könyvtára, melyek egyike a közművelődés terjesztésére, másika a tudományos műveltség fejlesztésére volt hivatva.⁴⁾

Évek hosszú során át küzdött az egyesület az olvasóterem hiányával, míg végre 1906. június 4-én *Budapesti könyvtár-egyesület* címet vett fel s a székesfőváros áldozatkészségéből a II. ker.

¹⁾ A budapesti VIII. ker. általános közjótékonyági egyesület évkönyve az 1906. évről, 60. l.

²⁾ Berkes Imre: A budapesti VIII. ker. munkásotthon könyvtárának címjegyzéke. Budapest, 1903. Perényi Lajos és Andor Károly: A budapesti VIII. ker. munkásotthon népkönyvtárának címjegyzéke a szerzők betűsoros rendje szerint. Budapest, 1905.

³⁾ Magyar Minerva III. évf. 178. l.

⁴⁾ Jurmann Gy.: A budai könyvtáregyesület évkönyve. I. 11. l.

Corvin-téri vigadóban nyert elhelyezést¹⁾, a hol külön olvasótermet is kapott. E kedvező változás azonban csupán a szakkönyvtárt érte, mert népkönyvtára tovább is ott maradt még a Toldy Ferenc-utcai elemi iskolában s dacára annak, hogy utóbb ez is átköltözött a Corvin-téri vigadóba, tudomásunk szerint most is kizárólag kikölcsönzésre használják.

A központi könyvtár állománya az 1905. év végén 7652 mű volt 10.177 kötetben és 2594 füzetben. Ebből 1266 mű (2213 kötetben s 234 füzetben) esett az irodalomra és nyelvészetre, ugyancsak 1266 mű (1238 kötetben és 546 füzetben) a jog és államtudományokra, 1128 mű (998 kötetben s 313 füzetben) a neveléstudományra, 1039 mű (1541 kötetben és 369 füzetben) a történelem és földrajzra; a többi a vallástudomány, bölcsészet, művészet, orvostudományok, természettudományok, mennyiségtan, gazdaszat, vegyesek és hírlapok között oszlott meg.²⁾ Szépirodalmi munka ebben a könyvtárban nincs és mégis az 1905. év folyamán 7784 művet használtak belőle 8865 kötetben. A használók túlnyomó része azonban középiskolai tanuló volt. Nyomtatott katalógusa 1900-ban jelent meg.³⁾

A II. kerületi fióknépkönyvtár állománya 1905. végén 3956 mű 7370 kötetben. E könyvtár állományáról immár nyolc katalógus jelent meg, melynek első füzeté az 1894. év végén meglevő állományt, a többi pedig az évi gyarapodásokat tünteti fel.⁴⁾ A könyvtár állományát túlnyomó részben szépirodalmi munkák teszik s csupán kis részét teszik a tudományos munkák.

A népkönyvtár állományát az 1905. év folyamán 7152 egyén használta s a kikölcsönzött művek száma 11.704 volt 18.499 kötetben. Sajnos, a kölcsönzők között feltűnően kevés a munkás, a mi népkönyvtári jellege ellen szól.

A II. ker. népkönyvtár állományából az egyesület az 1905. év végén 506 művet 771 kötetben kivett s megalkotta az *I. kerületi (krisztinavárosi) népkönyvtárt*, mely a koronaőr-utcai polgári leányiskolában van elhelyezve, használatáról azonban még nem sikerült adatokat szerezni.

Az 1905. év folyamán az egyesület három kisebb (153 mű 182 kötetben) *katonai legénységi könyvtárt* is szervezett, a melyeket összesen 1455 egyén használt s így szép eredményeket értek el. E legénységi könyvtárakat használják leginkább a munkások, tehát ezek valóságos népkönyvtárak.

Az egyesület könyvtárai nagybecsű anyagot tartalmaznak s ha a munkásság számára hozzáférhetőbbé lesznek, nagy kulturális hivatást fognak teljesíteni,

Nagy horderejű célok megvalósítására vállalkozott az *Erzsébet népakadémia*, mely a Szabad Lyceum hallgatóinak kezdeményezésére 1902. június 22-én alakult meg s a magyar nép szellemi és erkölcsi nevelését óhajtja szolgálni.

Sajnos, az egyesület anyagi viszonyai nem jutottak azon fokra, hogy a kitűzött célok megvalósításán kellő sikerrel munkálkodhassék. Hosszú időn keresztül a fővárosiszegény gyermekertegylet helyiségeiben (VII., Akácfa-utca 32.) szorongott, majd a Német-utcában bérelt szerény helyiségeket, míg végre most a koronázási jubileum megfelelő otthonhoz juttatta.

A népmívelés eszközeül szolgáló népkönyvtárát adományokból gyűjtötte össze, melyek között kimagaslik az a két könyvtár, melyet a földmívelésügyi miniszteriumtól s a múzeumok és könyvtárak országos tanácsától kapott.

A népakadémia könyvtára 1904. január 17-én nyílt meg. Míg az akácfa-utcai helyiségben volt az intézetnek rendes olvasóterme (hetenként átlag kétszer ugyan előadóterem-

¹⁾ Magyar Minerva III. évf. 72 l.

²⁾ A budapesti könyvtáregyesület központi választmányának évi jelentése az 1905. évről.

³⁾ A budapesti könyvtáregyesület nyilvános központi könyvtárának szakszerű címjegyzéke. I. k. Budapest 1900.

⁴⁾ A budapesti könyvtáregyesület népkönyvtárának címjegyzéke I—VIII. rész.

nek használták), addig a német-utcai szerény helyiségek nem voltak alkalmasak olvasók befogadására s az állandó otthon megteremtése létkérdéssé vált.

A könyvtár állománya 1905/6-ban 4785 mű volt 3205 kötetben. Túlnyomólag szépirodalmi munkák ugyan, de ismeretterjesztő munkák sem hiányzanak belőle.¹⁾ Az 1905/6. év folyamán 10.683 olvasó 11.052 szépirodalmi s 797 tudományos, összesen tehát 11.849 munkát olvasott. Kölcsönkönyvtárul egyelőre a múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsának külön felállított könyvtárát használták, melyből az 1905/6. év folyamán 197 egyesületi tag 1286 művet vett kölcsön.²⁾

E jelentősebb intézeteken kívül csupán néhány iskolai és népkönyvtáregyesület van még a székesfővárosban, melyek népkönyvtárakat tartanak fenn. Mindegyiküket jellemzi az, hogy állományuk túlnyomó részben szépirodalmi s olvasótermük nincs, hanem csupán kikölcsönzésre szolgálnak.

Legrégibb közöttük az *I. ker. tabáni nép- és iskolai könyvtáregyesület könyvtára*, melyet még 1876-ban alapított a szarvastéri iskola tanító testülete³⁾ s a mely ma is ez iskola új otthonában (I., Fehérsas-tér) van elhelyezve.

Ez egyesület azért alakult, hogy tagjainak szakkönyvek és ismeretterjesztő munkák nyújtása által alkalmat adjon az önművelésre, s az ifjúságot is hasznos olvasmányokkal lássa el.⁴⁾

A könyvtár első katalogusa a legkülönbözőbb tudományszakokba tartozó munkákat tüntet fel,⁵⁾ könyvomatú újabb jegyzéke azonban csupán szépirodalmi munkákat tartalmaz. Ügylátszik, hogy a gyakorlatban inkább ezekre van szükség.

Az egész könyvtár állománya mintegy 2500 kötet s ennek fele szépirodalmi munka.

A *III. ker. újlaki iskolai- és népkönyvtár* 1885-ben alapította a Lajos-utcai iskola tanítótestülete. Körülbelül 2500 kötetnyi állománya csaknem kizárólag szépirodalmi munkákból áll s az iskolai- és népkönyvtár egyesület tagjai használják.⁶⁾

A *X. kerületi iskolai- és népkönyvtár* 1888 óta áll fenn. Mintegy 2500 kötetnyi állománya a bányatéri népiskola épületében van elhelyezve s fentartásáról a nép- és iskolai könyvtáregyesület gondoskodik.

A *IX. kerületi iskolai- és népkönyvtáregyesület* 1895. május 3-án alakult meg s célja ismeretterjesztő munkákkal az önművelést és magyarosítást szolgálni.⁷⁾ Több mint 3000 kötetnyi állománya, mely a soroksári-úti iskola épületében van elhelyezve, túlnyomóan szépirodalmi. Az élénk forgalmú könyvtár gyarapodásáról tanuskodnak évenként megjelenő pótgjegyzékei.⁸⁾

Legújabb keletű a *VI. ker. erdőtelki iskola népkönyvtára* (Váci-út 51.) mely 1900-ban keletkezett s állománya alig haladja meg az ezer kötetet.⁹⁾

Budapest népkönyvtárai két nagy hibában szenvednek: állományuk túlnyomó részben szépirodalmi s nincs megfelelő olvasótermük.

¹⁾ Az *Erzsébet népakadémia könyvtárának betűsoros jegyzéke*. Budapest, 1904.

²⁾ Az *Erzsébet népakadémia harmadik közgyűlése 1906. május 12–13.* Budapest, 1906.

³⁾ *Magyar Minerva* III. évf. 176. l.

⁴⁾ A *budapest I. ker. tabáni nép- és iskolai könyvtáregyesület alapszabályai*. Budapest, 1894.

⁵⁾ A *budapest-tabáni nép- és iskolai könyvtár tartalomjegyzéke*. Budapest, 1893.

⁶⁾ A *budapest-újlaki iskolai- és népkönyvtár jegyzéke*. Budapest, 1901.

⁷⁾ A *budapest IX. ker. (Soroksári-úti) nép- és iskolai könyvtár alapszabályai és könyvjegyzéke*. Budapest, 1906.

⁸⁾ *I–V. pótgjegyzék a budapesti IX. ker. (soroksári-úti) nép- és iskolai könyvtár könyvjegyzékéhez*. Budapest, 1901–1905.

⁹⁾ *Magyar Minerva* III. évf. 177. l.

A szépirodalmi művek túltengése általában nem ítéhető el, mert hiszen ily művek a kedély művelésére alkalmasak és szükségesek, de nagyon megválogatandók. Lehetőleg olyan szépirodalmi munkákat kellene tartalmazniok a népkönyvtáraknak, a melyek egyszersmind ismeretterjesztők és erkölcsnemesítők. Nagyobb baj azonban megfelelő ismeretterjesztő munkák hiánya, mert ez általános irodalmi baj Magyarországon. Találunk ugyan minden népkönyvtárban több kevesebb tudományos munkát, de ezeket nem olvassák, mert nincsenek népszerű modorban megírva. E baj csupán akkor szűnik meg, ha német mintára nálunk is olyan egyesület alakul, a mely minden tudományszakra kiterjedő népies munkák kiadására vállalkozik, a melyekkel elláthatjuk népkönyvtárainkat.

A népkönyvtár másik kelléke a megfelelő olvasóterem. Ez intézmény ugyanis a szegény néposztály kulturális szükségleteinek kielégítésére van hivatva s miután ennek nappalát a mindennapi kenyérért folyó munka foglalja le, csupán estéivel rendelkezik szabadon, akkor foglalkozhatik önművelésével.

A munkás ember munkabére ez idő szerint még sokkal alacsonyabb, semmint abból megfelelő lakást, fűtést és világítást biztosíthatna a saját számára. Hogy képzeljük már most el, hogy a napi munkában kifáradt munkás a maga kényelmetlen, rosszúl fűtött s gyéren világított szobájában könyvet vegyen a kezébe? Vagy ha olvasni is fog, a jelzett körülmények nem fogják megengedni, hogy olvasmányát kellő módon értékesítse.

E baj csupán úgy szüntethető meg, ha megfelelő olvasó helyiségekről gondoskodunk, a hol a munkás jól érzi magát s szívesen időzik.

Indokolja továbbá az olvasóterem felállításának szükségét az, hogy jól berendezett népkönyvtárnak könyveken kívül folyóiratokat is kell tartalmaznia, melyek a tudományok és művészetek legújabb nevezetességeit közölik: ezek megfelelő használata pedig csupán az olvasóteremben lehetséges.

Budapesten ezt a kérdést a legcélszerűbben a székesfőváros tanácsa intézhetné el, úgy, hogy minden községi iskolában berendeztetne egy-egy tantermet olvasótermi célokra, a mely egyéb iskolai célokra is használható volna, esténként azonban kizárólag olvasótermül szolgálna.

Meg kell emlékeznünk végül még arról, hogy Budapesten a VIII. ker. munkásotthon könyvtárán kívül egyetlen népkönyvtár sem ingyenes, a mi ismét baj, mert a munkás szellemi szükségletei kielégítésére ez idő szerint még nem igen áldozhat. Aztán pedig feltűnő visszasság az, hogy míg a nyilvános közkönyvtárak, a hová a gazdaságilag jobb körülmények között élő értelmiségi osztály jár olvasni, ingyen használhatók, addig a szegény munkás még az olvasnivalójáért is fizetni kénytelen.

E bajon is a székesfőváros tanácsa segíthetne, ha az iskolák keretén belül felállított népolvasótermek vezetésével egy-egy tanítót bízna meg, a ki ezért községi javadalmazásban részesülne. A népolvasótermek fentartása olyan fontos szociálpolitikai feladat, hogy ezért áldozatokat kell hozni.

Népkönyvtárak felállítására a múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsa volna hivatva. Évenként annyi új népkönyvtárt állít fel és segít az orsz. tanács Magyarország különböző pontjain, hogy Budapest népességének szellemi javáért is tehetne valamit. Sok község anyagi viszonyai kedvezőbbek, mint a székesfővárosé s az állam még ingyen népkönyvtárakkal is ellátja. Hozzá a vidéken annyi különböző nevű kultüregyület fáradozik népkönyvtárak felállításán, p. o. a felvidéki magyar közművelődési egyesület, erdélyi magyar közművelődési egyesület, dunántúli magyar közművelődési egyesület stb., hogy valósággal verseny folyik a népkönyvtárak elhelyezése körül, Budapesten azonban erről szó sincs. Tervezte ugyan a budapesti könyvtáregylet, hogy kerületenként népkönyvtárakat állít, de anyagi viszonyai

rosszak, továbbá az egyesület nem is olyan kulturközpont, hogy alkalmas volna az ügy vezetésére.

Szó volt arról, hogy a székesfőváros tanácsa szervez kerületi népkönyvtárakat, de a székesfőváros anyagi viszonyai nem kedveznek az eszme kivitelének s különben is óriásiak a székesfőváros közművelődési terhei.

Nem vagyunk barátai a népkönyvtár-egyesületeknek, mert az egyesületi élet annyi ingadozásnak van kitéve, hogy semmiképen sem biztosíthatja a cél elérését, aztán pedig az egyesületi megoldás mindig anyagi áldozatokkal jár, nincs tehát biztosítva az olvasás ingyenessége.

Csupán abban látjuk a megoldást, hogy a Múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsa megfelelő számú népkönyvtárt bocsát a székesfőváros rendelkezésére, a székesfőváros pedig iskoláiban megfelelő olvasótermeket rendez be s gondoskodik az adminisztrációról.

Ily módon valóságos minta-népolvasótermeket lehetne berendezni, melyek a vidéki népkönyvtárak példányképeiül szolgálhatnának.

A lakáskérdés és a városszabályozás kapcsolatos kérdéseinek irodalma.

Szerkesztette: dr. Szabó Ervin könyvtáros.

(Liste de livres et d'articles de périodiques concernant l'habitation et les questions corrélatives de la construction des villes. Rédigé par Ervin Szabó, bibliothécaire.)

Bevezető.

A főváros Tanácsa már 1904-ben, röviddel a fővárosi könyvtár létesítése után, elrendelte (200.434/904—VII. t. sz.), hogy a könyvtár szakkatalógusa kinyomassék. Minden szakkönyvtárnak ezen legfontosabb segéd-eszközét nem lehetett elkészíteni, mielőtt a könyvtár véglegesen rendezve és nagy hézagai kitöltve nem voltak. A rendezésnek, osztályozásnak és kiegészítésnek munkája folyt azóta és folyik ma is. Ennek folyamán kitűnt, hogy a könyvtárnak hézagai éppen a városigazgatás és a városi élet alapvető problémáiban oly lényegesek, hogy — anyagi eszközeink elégtelensége miatt is — évekbe telik, míg azokat ki lehet tölteni. Jobbnak látszott ezért, hogy az egész könyvtár katalógusa helyett egyes részeinek szakjegyzékét bocsásuk időnkint közre, lépést tartva a kiegészítéssel és — az aktualitással.

Alig lehet kétséges, hogy Európában az amerikai könyvtárakat kellene mintául venni. Ezek az élet számára dolgoznak és nem néhány filológus alkalmazott, tudós vagy könyvkedvelő számára, míg az olvasók tömegei tájékozatlanul és idegenül bajlódnak termékekben. Amikor egy ország vagy város közvéleményét élénkebben foglalkoztatja valamely politikai, társadalmi, vagy akár tisztán

Avant-propos.

C'est déjà en 1904 — un an après l'organisation — que le Conseil Municipal ordonna la publication du catalogue systématique de la Bibliothèque Municipale. Cependant cet ouvrage utile et de si haute importance pour toute bibliothèque spéciale ne pouvait pas être terminé avant que la bibliothèque elle-même ne fut pas définitivement organisée et les grands vides remplis dans ses rangs. Depuis ce temps le travail de l'organisation interne, de l'arrangement et du classement ainsi que du complètement était en train et il en est ainsi encore aujourd'hui. Mais on reconnût bientôt que les lacunes de la Bibliothèque — qui se trouvait composée de l'ancienne Bibliothèque communale et de la bibliothèque du Bureau communal de statistique — étaient si grandes précisément concernant l'administration communale et les autres questions de la vie urbaine, qu'il faudra des années pour que ces lacunes soient comblées. Par conséquent on a renoncé — au moins pour le prochain avenir — à la publication du catalogue complet et l'on se décida de n'en publier que des parties, au fur et à mesure du complètement et en y tenant compte — autant que possible — de l'actualité.

On ne peut pas en douter que ce sont les bibliothèques de l'Amérique du Nord qui doivent être nos guides en Europe. Ces bibliothèques travaillent pour la vie et non pour quelques employés philologues, savants ou amateurs. Quand un problème

tudományos kérdés, az amerikai könyvtárak ennek náluk meglévő irodalmát kisebb publikációk keretében közlik. Ezzel lényegesen megkönnyítik a könyvtár hozzáférhetőségét és ily módon közvetve hozzájárulnak a közönséget mozgató problémák tisztázásához és gyorsabb megoldásához. Így például az amerikai kongresszus könyvtára, a washingtoni *Congress Library* az utóbbi években többek közt a következő részletkérdések irodalmának katalógusát adta ki: Kereskedelmi hajóstársaságok szubvenciója, A kereskedelem állami ellenőrzése, Sztrájkok, Az Egyesült-Államok alkotmánya, A néger kérdés, Ipari békéltetés, Vasutak államosítása, Aggkor- és nyugdíjbiztosítás, Angolszász érdekek, A biztosítás állami ellenőrzése, Községi igazgatás stb. stb. Hasonlóan a *New-York Public Library Bulletin*-jének utolsó füzetében egyebek közt a következő kérdések irodalmát találjuk: Franklin Benjamin, A vasutak állami ellenőrzése, Vasúti viteldíjak, Csavarók, Koldusok, Cigányok, Virginia, stb. Bizonyos, hogy az amerikai könyvtárak csodálatos eredményeinek ezek a periódikus speciál-jegyzékek nem leghélyesebb forrásai.

Azt hisszük, nem lépünk rossz útra, amikor a Fővárosi könyvtár szakkatalógusának publikációjában ennek az amerikai módszernek követésére teszünk kísérletet. A fővárosnak, sőt az egész országnak — mert hiszen közismert, hogy kisebb és legkisebb városainkban is nagyjából rosszak a lakások és fölülte drágák — égető problémája lett a lakáskérdés. Jónak látszott, hogy ezzel az eminenter városi kérdéssel kezdjük kísérletünket, amely könyvtárunkban — a fővárosi statisztikai hivatal ezirányú főlvételei folytán — már eddig is gazdagon volt képviselve; s talán az sem hiba, hogy a lakáségszégügynek, a helyes lakásépítés-

politique, social, ou bien scientifique est posé et commence à agiter le public soit du pays entier soit d'une ville seule, les bibliothèques publient bientôt la liste des livres, qui se trouvent dans leur *stock* concernant ce problème actuel. Il ne faut pas insister longuement sur l'aptitude de cette organisation à faciliter l'accessibilité de la bibliothèque, ainsi qu'à l'éclaircissement et à la solution accélérée des problèmes actuels. Faut-il mentionner la *Congress Library* de Washington qui a publié dans le cours des dernières années en bibliographies choisies des matières comme: Subvention des sociétés de navigation, Contrôle public du commerce et de l'industrie, Grèves, Constitution des États-Unis, La question des nègres, Conciliation et arbitrage, Acquisition des chemins de fer par l'État, Intérêts anglo-saxons, Administration communale, etc. etc.! Ou bien la *Newyork Public Library* qui a publié au cours de la dernière année dans son *Bulletin* les bibliographies de Benjamin Franklin, du Contrôle public des chemins de fer, des Mendiants, vagabonds et *tramps*, des Tziganes, de la Virginie, etc. etc.! Sans doute le succès incomparable des bibliothèques américaines est dû en grande partie à cette institution de publication de catalogues spéciaux d'actualité.

Nous croyons donc qu'en publiant des catalogues spéciaux de notre bibliothèque, nous faisons un acte d'utilité publique. Et comme le problème de l'habitation est devenu un des plus brûlants non seulement de notre capitale, mais aussi des villes hongroises en général — nous commençons par ce sujet que nous croyons d'un intérêt fort spécial pour la vie urbaine. Nous avons complété cette bibliographie avec la liste choisie des ouvrages concernant l'hygiène de l'habitation, sa technique et son esthétique, enfin la construction des villes et la politique communale en face de la propriété urbaine, — questions inséparables du problème des habitations à bon marché. Nous espérons qu'en peu de temps nous pourrions faire suivre le catalogue partiel des questions générales de l'administration communale, puis ceux des questions

nek és végül a városrendezésnek és telepítikének szorosan kapcsolódó irodalmával egészítettük ki. Követni fogják — elkészülésük sorrendjében — legközelebb a városigazgatás általános kérdéseinek, majd főként egyes részleteinek (világítás, közlekedés, csatornázás, városi tisztviselők, városi munkáspolitikai, stb. stb.) szakkatalógusai.

Az itt közölt jegyzék ezek szerint *nem a lakáskérdés bibliográfiája*. Csupán a lakáskérdés irodalmának a Fővárosi könyvtárban meglevő része. Mindazonáltal oly gazdag gyűjteménye ennek az irodalomnak, különösen újabbleletű jelenségeinek, amelyet eddig sehol sem találtunk. Azt hisszük, jó hasznát veszik majd nemcsak azok, akik könyveinket itt a helyszínen használhatják is, hanem a lakásproblémának összes kutatói.

Gyűjteményünk nem nőtt volna ily nagyra, ha egész sereg külföldi állami és városi hatóság, építőársaság és magános is stb. nem járult volna hozzá értékes, s a könyvkereskedelem útján alig megszerezhető nyomtatvánnyal. Legyen szabad itten egyetemleges köszönetet mondanunk nekik.

Meg kell végül említenünk, hogy ezen első kiadványunk némileg eltér a következőktől, amennyiben a könyveken kívül számos folyóiratnak cikkei és némely más szakbavágó könyv egyes fejezeteit is fölvevük. Azonban ez a kiegészítés — amelyet nagy buzgalommal és hozzáértéssel *Enyvvári Jenő* gyakornok végzett — oly nagy munkaterhet jelent, hogy folytatásáról — legalább egyelőre — le kell mondanunk.

Budapest, 1907 július 31-én.

spéciales, comme l'éclairage, la distribution d'eau, la canalisation, les tramways, le pavage et les autres travaux publics, les fonctionnaires et autres employés communaux, etc.

Il résulte de tout cela que la présente publication (et aussi celles qui doivent la suivre) *n'est point la bibliographie de l'habitation* et même qu'elle ne prétend pas de l'être. De ces matériaux le catalogue ne représente que la collection qui se trouve dans la Bibliothèque municipale de Budapest. Néanmoins il constitue un recueil tellement complet de la littérature de l'habitation, que probablement peu de bibliothèques publiques le posséderont à ce point. Nous espérons donc que notre petite brochure rendra bon service non seulement aux visiteurs de notre bibliothèque même, mais à tous ceux qui s'occupent du problème de l'habitation.

Notre collection n'aurait pu devenir si complète sans l'appui généreux de la part de beaucoup d'autorités municipales et d'État, d'institutions officielles et privées, de sociétés de construction, etc. etc., qui l'ont enrichie des imprimés qui sont d'autant plus précieux que pour la plupart ils ne se trouvent pas dans le commerce. Qu'il nous soit permis de leur exprimer ici notre sincère gratitude.

Il faut encore remarquer que cette première publication diffère de celles qui paraîtront successivement, en tant que pour cette fois nous y avons ajoutés des articles de revues ainsi que des chapitres de livres, se trouvant classés dans d'autres sections de la Bibliothèque; mais ce travail — exécuté par *M. Eugène Enyvvári*, adjoint à la Bibliothèque — prit des proportions tellement excessives que pour les publications futures nous sommes forcés à renoncer à leur continuation.

Les renvois que l'on trouvera sous les titres de plusieurs rubriques, se rapportent au catalogue général de la Bibliothèque.

Budapest, le 31 Juillet 1907.

TARTALOMJEGYZÉK.

(VII. Közgazdaság. 2. A földtulajdon)

C) LAKÁSÜGY

a) Általános munkák

	Lap
a) Könyvészet	28
β) A lakás története	28
γ) A lakáviszonyok megállapításának módjai	28
δ) Kézikönyvek	28
ε) Folyóiratok	29
ζ) Évkönyvek	29
η) Gyűjteményes munkák	29
θ) Értekezések	29
ι) Intézetek, társulatok, kongresszusok	31
αα) Hivatalos intézetek. Lakáshivatalok	31
ββ) Szabad intézetek és társulatok	31
γγ) Kongresszusok, gyűlések	31
δδ) Kiállítások	32
κ) Lakáviszonyok és lakástörvényhozás. Lakás- és épületstatistika	32
αα) Összehasonlító munkák	32
ββ) Egyes országok és városok	32

EGYES KÉRDÉSEK

b) Egészségtelen lakások

a) Lakásegészségügy általában	41
β) Lakásegészségügyi igazgatás és törvényhozás	42
αα) Összehasonlító munkák	42
ββ) Egyes országok és városok	42
γ) Lakásfelügyelet	44
δ) Legényszállók, albérlők, ágyrajárók egészségügye	45
ε) Egyes betegségek összefüggése a lakással	45

c) Egészséges építkezés és a lakóházépítés technikai és esztetikai szempontjai. Lakástervek

a) Általában	46
αα) Lakástervek	46
β) Nedvesség	47
γ) Fűtés, szellőztetés	47

TABLE SYSTÉMATIQUE.

(VII. Économie politique. 2. Propriété foncière.)

C) HABITATION

a) Généralités

	Page
a) Bibliographie	28
β) Histoire de l'habitation	28
γ) Méthodes des recherches concernant l'habitation	28
δ) Traités	28
ε) Périodiques	29
ζ) Annuaires	29
η) Collections	29
θ) Essais	29
ι) Institutions, sociétés, collectivités diverses	31
αα) Institutions officielles. Bureaux de l'habitation	31
ββ) Institutions, sociétés libres	31
γγ) Congrès, conférences	31
δδ) Expositions	32
κ) Conditions, statistique et législation de l'habitation	32
αα) Ouvrages synoptiques	32
ββ) Pays et villes divers	32

QUESTIONS SPÉCIALES

b) Logements insalubres

a) Hygiène de l'habitation en général	41
β) Administration et législation sanitaire de l'habitation	42
αα) Ouvrages synoptiques	42
ββ) Pays et villes divers	42
γ) Inspection de l'habitation	44
δ) Hygiène des logements loués en garni	45
ε) Influence de l'habitation sur les maladies	45

c) Construction saine. La maison au point de vue technique et esthétique. Plans de maisons

a) En général	46
αα) Plans de maisons	46
β) Humidité	47
γ) Chauffage, ventilation	47

SYSTEMATISCHE ÜBERSICHT.

(VII. Volkswirtschaft. 2. Grund und Boden.)

C) WOHNUNGSFRAGE

a) Allgemeine Werke

	Seite
a) Bibliographie	28
β) Geschichte der Wohnung	28
γ) Methoden der Wohnungsuntersuchungen	28
δ) Handbücher	28
ε) Zeitschriften	29
ζ) Jahrbücher	29
η) Sammelwerke	29
θ) Abhandlungen	29
ι) Anstalten, Gesellschaften, Kongresse	31
αα) Offizielle Anstalten, Wohnungsämter	31
ββ) Freie Anstalten und Gesellschaften	31
γγ) Kongresse, Versammlungen	31
δδ) Ausstellungen	32
κ) Wohnungsverhältnisse und Wohnungsgesetzgebung	32
αα) Vergleichende Werke	32
ββ) Einzelne Länder und Gemeinden	32

SPECIALFRAGEN

b) Mangelhafte Wohnungen

a) Wohnungsgesundheitspflege im Allgemeinen	41
β) Wohnungsgesetzgebung	42
αα) Vergleichende Werke	42
ββ) Einzelne Länder und Gemeinden	42
γ) Wohnungsaufsicht	44
θ) Ledigenheime, Aftermietwesen, Schlafgänger	45
ε) Einfluss der Wohnung auf Krankheiten	46

c) Gesunder Wohnungsbau und dessen technische und aesthetische Gesichtspunkte. Wohnungspläne

a) Im Allgemeinen	46
αα) Wohnungspläne	46
β) Feuchtigkeit	47
γ) Heizung, Lüftung	47

	Lap	Page	Seite
δ) Világítás	48	δ) Éclairage	48
ε) Tisztaság, Vízvezeték. Csatornázás. Arnyékszék, stb	48	ε) Propreté, distribution d'eau, canalisation, latrines, etc.	48
ζ) Családi ház v. bérkaszánya	49	ζ) Maison individuelle ou caserne	49
η) A városi lakosság decentralizációja	49	η) Decentralisation de la population urbaine	49
αα) Munkásvonatok	49	αα) Trains ouvriers	49
θ) Kertvárosok. Munkáskertek	50	θ) Cités-jardins. Jardins ouvriers	50
ι) Falusi lakások	51	ι) Habitations rurales	51

d) Városrendezés

α) Általában	51
β) Egyes országokban és városokban	53
γ) Községi bekebelezés	59
δ) Telekrendezés	60

d) Construction des villes

α) En général	51
β) Pays et villes divers	53
γ) Incorporation des chefs-lieux	59
δ) Grundstücksumlegung	60

d) Städtebau

α) Im Allgemeinen	51
β) Einzelne Länder und Gemeinden	53
γ) Eingemeindung	59
δ) Grundstücksumlegung	60

e) Lakáshiány. Olcsó lakások

α) Általában	60
β) Az állam tevékenysége	60
γ) A község tevékenysége	61
δ) Munkáltatók tevékenysége	64
ε) Biztosító társaságok, takarékpénztárak és hitelszövetkezetek tevékenysége	64
ζ) Építő részvénytársaságok	65
η) Építő szövetkezetek	66
θ) Alapítványok	69
ι) Legényszállók. Magános nők otthonai	70
κ) Lakásközvetítés	70

e) Manque de logements. Habitations à bon marché

α) En général	60
β) Action de l'État	60
γ) Action des communes	61
δ) Action des patrons	64
ε) Action des sociétés d'assurance, caisses d'épargne et sociétés de crédit	64
ζ) Sociétés anonymes de construction	65
η) Coopératives de construction	66
θ) Fondations	69
ι) Hôtels meublés pour célibataires	70
κ) Service d'offres et de demandes d'habitations	70

e) Wohnungsnot und Wohnungsmangel. Billige Wohnungen

α) Im Allgemeinen	60
β) Fürsorge des Staates	60
γ) Fürsorge der Gemeinde	61
δ) Fürsorge der Arbeitgeber	64
ε) Tätigkeit der Versicherungsgesellschaften, Sparkassen und Kreditgenossenschaften	64
ζ) Wohnungsbau-Aktiengesellschaften	65
η) Baugenossenschaften	66
θ) Stiftungen	69
ι) Bau von Ledigenheimen	70
κ) Wohnungsnachweis	70

f) A lakbérleti jog szociális reformja

α) Házkezelés	71
g) Telek- és háztulajdon. Telekpolitika	
α) Magán ház- és telektulajdon	71
β) Ház- és telekérték, telekforgalom és eladósodás	71
γ) Községi telektulajdon és telekpolitika	73
δ) Örökbérlet	74
ε) A telekérték-növekedés és a házhelyek adója	75

f) Réforme du droit au bail

α) Administration des maisons	71
g) Propriété urbaine et bâtie	
α) Propriété privée, urbaine et bâtie	71
β) Valeur, mouvement et endettement de la propriété urbaine	71
γ) Propriété et politique communales	73
δ) Bail emphytéotique	74
ε) Impôt communal sur la propriété urbaine (Betterment)	75

f) Soziale Reform des Mietrechts

α) Hausverwaltung	71
-----------------------------	----

g) Grund- und Gebäudeeigentum. Städtische Bodenpolitik

α) Privat- Grund und Hauseigentum	71
β) Grund- und Häuserpreise, Verkehr und Verschuldung	71
γ) Gemeindegrundbesitz und Bodenpolitik	73
δ) Erbbaurecht	74
ε) Wertzuwachssteuer	75

A LAKÁSKÉRDÉS. — L'HABITATION.

p. 88-1. Pöller 1908. 2. Pöller

a) Általános munkák. — Généralités.

a) Könyvészet — Bibliographie.

Raffalovich, A.: Bibliographie des habitations à bon marché. Par A. R. et Antony Roulliet. Le Mans 1889. (31) [XVI 75]
(Exposition universelle de 1889. Congrès intern. des habitations à bon marché.)

Katalog, alphabetischer, der Fach-Bibliothek der Kaiser Franz Joseph I. Jubiläums-Stiftung für Volkswohnungen und Wohlfahrtseinrichtungen. Wien 1902. (35) [XVI 447]

Müller, E. & E. Cacheux: Les habitations ouvrières en tout pays. 2e ed. Paris 1889. [XVII 185]
[p. 1-29: Bibliographie (de 1832 à 1888)]

Stammhammer, Jos.: Bibliographie der Sozialpolitik. Jena 1896. (IV, 648) [XVI 69]
[Artikel: Arbeitskolonien, Arbeiterstädte, Arbeiterwohnungen, Arbeiterzölge, Baugenossenschaften, Erbpacht, Wohnungsfrage.]

Lehr, J. u. C. J. Fuchs: Wohnungsfrage. — Handwb. d. Staatswiss. 2. Aufl. 7. 1901. p. (868-871) [XX 109]

Bibliographie der sozialen Hygiene der Wohnung und Kleidung. 1900-1906.

— Jahresber. üb. die Fortschritte u. Leistungen auf d. Geb. d. soz. Hyg. u. Demogr., von Grotjahn u. Krieger. Jena 1902-07. [XXIII 311]

Verzeichniss der Büchersammlung des kais. Gesundheits-Amtes. 2. Ausg. Berlin 1902. (XVIII, 1154) [XVI 32]

Schmidt, Peter: Bibliographie der Wohnungsfrage. — Zeitschr. f. Wohnungsw. 2-6. 1903-07. [XVII q 5]

Jurisprudentia Germaniae 1905-1906. Bibliographie der deutschen Gesetzgebung und Rechtswissenschaft. Unter Mitwirkung von Fachgenossen ges. und geordn. von Georg Maas. Berlin 1906-1907. 2 Bde [XVI 451]

Lindemann, H.: Zur Literatur über die Wohnungsfrage. — Arch. f. soz. Gesetzg. u. Stat. 17. 1901. (508-540) [XVII 97]

Lindemann, H.: Zur Literatur über die Wohnungsfrage. — Arch. f. Sozialwiss. u. Sozialpol. 19. 1904. (694-725) [XVII 97]

Hofmann: Neuere Wohnungs-Enquêtes. — Krit. Blätter f. d. ges. Sozialw. 3. 1907. (20-23) [XVI 377]

β) A lakás története. — Histoire de l'habitation.

L. még: XVI 6 Ethnologia. — V. a.: Ethnologie.

Heyne, Moriz: Das deutsche Wohnungswesen von den ältesten geschichtlichen Zeiten bis zum 16. Jahrhundert. Leipzig 1899. (VI, 406) [Nm 79]
(Fünf Bücher deutscher Hausaltertümer. Bd 1.)

Stephani, K. G.: Der älteste deutsche Wohnbau und seine Einrichtung. Baugeschichtliche Studien auf Grund der Erdkunde, Artefakte, Baureste,

Münzbilder, Miniaturen und Schriftquellen. Bd 1-2. Leipzig 1902-1903. 2 Bde. [Nm 680]

1. Der deutsche Wohnbau und seine Einrichtung von der Urzeit bis zum Ende der Merovingerrherrschafft. 1902. (XII, 448)

2. Der deutsche Wohnbau und seine Einrichtung von Karl dem Grossen bis zum Ende des XI. Jahrhunderts. 1903. (X, 705)

Arnold, Wilh.: Die Geschichte des Eigentums in den deutschen Städten. Mit Urkunden. Basel 1861. (XXV, 486) [III 397]

Pöhlmann, Rob.: Die Übervölkerung der antiken Grossstädte im Zusammenhange mit der Gesamtentwicklung städtischer Zivilisation. Leipzig 1884. (VI, 169) [XII 209]

Wachsmuth, Curt: Zur Statistik der Häuserpreise im Altertum. — Jahrbücher f. Nationalök. u. Stat. N. F. Bd. 1. 1880. (495-497) [XVIII 13]

Schmidt, Gust. Heinr.: Historische Wohnungsstatistik. — Zeitschr. f. d. ges. Staatsw. Jg. 58. 1902. (168-176) [XX 107]

Gurlitt: Zur Geschichte des städtischen Wohnhauses. — Was lehrt die 1. Deutsche Städte-Ausstellung? 1903. (30-35) [III 206]

γ) A lakásviszonyok megállapításának módjai.

Méthodes des recherches concernant l'habitation.

L. még: VI 1 c A statisztika módszere; VIII 3 P A munkásviszonyok megállapításának módjai.

V. a.: Méthodes de la statistique; Enquêtes relatives à la situation des classes ouvrières.

Elb, O.: Über Gebäudestatistik. Dresden 1882. (30) [X 59]

Eisentrag, Aug.: Das Objekt der Gebäudestatistik. Diss. Gotha 1890. (66) [X 90]

Seutemann, Karl: Die deutsche Wohnungsstatistik, ihr gegenwärtiger Stand und ihre Bedeutung für die Wohnungsreform. Göttingen 1902. (52)

— Die Wohnungsfrage u. d. Reich. H. 6. [XVII 284]

Engel: Der Acker- und Hausbau u. der Grundkredit. — Zeitschr. d. preuss. statist. Bur. Jg. 1. 1861. (31-32, 40-51) [Pr q 13]

Engel: Das in Gebäuden bestehende Grundeigentum. — Rechensch.-Ber. üb. d. 5. Sitzungssper. d. intern. statist. Kongresses. Bd 1. 1865. (172-77) [X q 17]

John, V.: Das internationale gebäude-statistische Programm und die Volkszählung West-Oesterreichs i. J. 1880. — Statist. Monatschr. Jg. 5. 1889. (461-477) [X 13]

Hofmann, Emil: Die Wohnungsenquêtes in der Schweiz. — Arch. f. soz. Gesetzg. u. Stat. 9. 1896. (604-623) [XVII 97]

δ) Kézikönyvek. — Trailés.

Sax, Emil: Die Wohnungszustände der arbeitenden Klassen und ihre Reform. Wien 1869. (207) [XVII 9]

Engel: Die moderne Wohnungsnot. Signatur, Ursachen und Abhilfe. Leipzig 1873. (VIII, 102) [XVIII 18]

Muller, Émile: Les habitations ouvrières en tout pays. Par E. M. et Emile Cacheux. Texte et planches. [1878]. 2. éd. Paris 1889. 2 vol. 8° et 2° [XVII 185]

Jäger, Eugen: Die Wohnungsfrage. Bd 1—2. Berlin 1902—1903. 2 Bde in 1 [XVII 252]

Eberstadt, Rud.: Das Wohnungswesen. Jena 1904. (81) [XVII 414]
(S. A. aus: Handbuch der Hygiene, Bd 4)

Magrini, Effren: La abitazioni popolari. (Case operaie) Milano 1905. (XVI, 309) [XVII 981]
(Manuali Hoepli)

Ferrand, Lucien: L'habitation à bon marché. Préf. par Jules Siegfried. Paris 1906. (VIII, 346) [Fr 299]

Jourdet, E.: Les habitations à bon marché. Le rôle de l'ouvrier dans la société. Les logements insalubres. La maison collective. La maison individuelle. L'ouvrier propriétaire. État actuel de la question en France et à l'étranger. Paris [1906.] (102, II) [XVII 763]

Kaufman, M. A.: The housing of the working classes and of the poor. London 1907. (VII, 146) [XVIII 664]
(The Social Problems Series.)

Trüdinger, Otto: Die Arbeiterwohnungsfrage und die Bestrebungen zur Lösung derselben. Jena 1888. (VII, 233) [XVII 84]
— Staatswiss. Studien. Bd 2. H. 5

ε) Folyóiratok. — Périodiques.

Bulletin trimestriel [de la] Société française des habitations à bon marché. Année 1 à 18. 1890—1907. Paris 1890—1907. 18 vol. [XVII 145]

Mieter-Zeitung, deutsche —, Monatsblatt für Wohnungs- und Gemeindefragen. Organ des Verbandes deutscher Mietervereine. Jg. 1—3. 1905—1907. Leipzig 1905—1907. 8 Bde, 4° [Nm q 48]

Zeitschrift für Wohnungswesen. Organ des Rheinischen Vereins zur Förderung des Arbeiterwohnungswesens [etc.] Hrsg. von H. Albrecht. Jg. 1—5. 1902/3—1906/7. Berlin 1904—1907. 5 Bde [XVII q 5]

Gemeindeblatt technisches. Zeitschrift für die technischen und hygienischen Aufgaben der Verwaltung. Hrsg. von H. Albrecht. Jg. 8—10, 1905/6—1907/8. Berlin 1906—1908. 3 Bde, 4° [XX q 4]

Praxis, kommunale —. Zeitschrift für Kommunalpolitik und Gemeindegewalt. Hrsg. Alb. Sudekum. Jg. 3—7. 1903—1907. Dresden 1903—1907. 5 Bde 4° [XX q 2]

ζ) Évkönyvek. — Annales.

[Jahresbericht, 1—22. —, über die Fortschritte und Leistungen auf dem Gebiete der Wohnungsfrage]. 1883—1904. — Suppl. zur Deutschen Viertelsschr. f. öff. Gesundheitspflege. Bd (16) — 37. [XVIII 15]

η) Gyűjteményes munkák. — Collections.

Wohnungsfrage, die —, mit bes. Rücks. auf die arbeitenden Klassen. In Verbindung mit der ständigen Deputation des Kongresses deutscher Volkswirte hrsg. vom Centralverein in Preussen für das Wohl der arbeitenden Klassen. Berlin 1865. (160) [XVII 149]

Wohnungsnot, die —, der ärmeren Klassen in deutschen Grossstädten und Vorschläge zu deren Abhilfe. Gutachten und Berichte hrsg. im Auftrage des Vereins für Sozialpolitik. Bd 1—2. Leipzig 1886. 2 Bde.
— Schriften d. Ver. f. Sozialpol. Bd. 30—31. [XVIII 523]

Schriften zur Wohnungsfrage. Hrsg. vom Verein Reichs-Wohnungsgesetz. H. I. Frankfurt a. M. 1898. 1 H. [XVIII 587]
1. Mangoldt, Karl v.: Der Verein Reichs-Wohnungsgesetz und seine Vorschläge. 1898. (38)

Beiträge zur Boden und Wohnungsfrage. Hrsg. in Verbindung mit Mitgliedern deutscher Arbeiter- und Mieter-Körperschaften und des Vereins Reichs-Wohnungsgesetz. [H.] 1. Frankfurt a. M. 1900. 1 H. [XVIII 585]
1. Kurella, Hans: Wohnungsnot und Wohnungsjammer, ihr Einfluss auf die Sittlichkeit. 1900. (68)

Wohnungsfrage, die —, und das Reich. Eine Sammlung von Abhandlungen. Hrsg. vom Verein Reichs-Wohnungsgesetz. H. 1—8. Göttingen 1900—04. 8 He. [XVII. 284]

1. Goltz, Hans: Die Wohnungsinspektion und ihre Ausgestaltung durch das Reich. 1900. (XII, 104).
2. Liebrecht: Reichshilfe für Errichtung kleiner Wohnungen. 1900. (16).
3. Kampfmeyer, Paul: Die Baugenossenschaften im Rahmen eines nationalen Wohnungsreformplanes. 1900. (53).
4. Stier-Somlo, Fritz: Unser Mietrechtsverhältnis und seine Reform. 1901. (IV, 39).
5. Stübgen, J.: Die Bedeutung der Bauordnungen und Bebauungspläne für das Wohnungswesen. 1902. (55).
6. Seutemann, Karl: Die deutsche Wohnungsstatistik. 1902. (52).
7. Heiss, Clem.: Wohnungsreform und Lokalverkehr. 1903. (128).
8. Mangoldt, K. v.: Die städtische Bodenfrage. 1904. (30)

Zur Förderung des Arbeiterwohnungswesens. Vorträge, gehalten in der I. Versammlung des Vereins f. Förderung des Arbeiterwohnungswesens zu Frankfurt a. M. 1900. Frankfurt a. M. 1900. (50) [XVII 807]

1. Adickes: Die Wohnungsfrage und die städtischen Verwaltungen (7—20).
2. Schroeder: Die Aufgaben der Landes-Versicherungsanstalten in der Arbeiter-Wohnungsfrage. (21—36).
3. Thorwardt: Die Beschaffung erweiterten Kredits für gemeinnützige Bautätigkeit durch Erschliessung des Erwerbskapitals. (37—47)

Flugschriften des deutschen Mieterverbandes. Hrsg. vom Verband deutscher Mietervereine. No. 1—3. Leipzig (1905). 3 He. [XVII 484]

1. Koska, M.: Förderung der Wohnungsfrage durch Baugenossenschaften. Nebst Anhang: Ausbau der Mietervereine und des Mieterverbandes von Otto Zöphel. (1905.) (20).
2. Meissgeier, Otto: Wohnungsfrage und Erbbaurecht. (1905.) (24).
3. Naumann, Friedr.: Die Wohnungsnot unserer Zeit. Vortr. (1905?) (21)

Wohnungsfrage und Volkswohl. 5 Vorträge von Franz Oppenheimer, M. Neisser, Gonser, Dalmatius, Friedr. Naumann. Göttingen 1905. (46) [XVII 490]

Fuchs, Carl: Zur Wohnungsfrage. Vorträge und Aufsätze. Leipzig 1904. (219) [XVII 382]

θ) Értekezések — Essais.

Roberts, Henry: The dwellings of the labouring classes, their arrangement and construction. Illustrated by a reference to the model houses of the Society for improving the condition of the labouring classes. London 1850. (47) [XVII 181]

Foucher de Careil, Comte A.: Les habitations ouvrières. Paris 1867. (34) [XVII 3]
(Extr. des Études s. l'exposition universelle de 1867.)

- Engels, Friedrich:** Zur Wohnungsfrage. [1872]. 2. durchges. Aufl. Zürich 1887. (72) [XVIII 583]
(S. A. aus d. Volksstaat. — Sozialdemokr. Bibliothek. 13.)
- Hansen, P. Chr.:** Die Wohnungsverhältnisse in den grösseren Städten. Heidelberg 1883. (52) [XVII 53]
(Sammlung von Vorträgen.)
- Kiestkamp, L.:** Die Wohnungsverhältnisse unserer ärmeren Klassen. Berlin 1886. (59)
= Soziale Zeitfragen. Ser. 2. H. 1. [XVII 48]
- Pisztóry Mór:** A lakás befolyása a társadalomra. Bp. 1893. (18) [XXIII 167]
- Mangoldt, Karl v.:** Aus 2 deutschen Kleinstädten. Ein Beitrag zur Arbeiterwohnungsfrage. Jena 1894. (IV, 92) [III 386]
- Wehberg, Heinrich:** Die Wohnungsfrage im Lichte des humanistischen Sozialismus. Vortr. Bremerhaven 1895. (71) [XVII 917]
(Tages- und Lebensfragen. Nr. 20.)
- Schaeffle, Alb.:** Neue Beiträge zur nationalen Wohnungsreform. Von A. Sch. und Paul Lechler. 2. Tausd. Berlin 1897. (62) [XVIII 581]
- Lechler, Paul:** Der erste Schritt zur nationalen Wohnungsreform. [1898.] 2. neubearb. Aufl. Berlin 1905. (18)
= Soziale Zeitfragen. 19. [XVII 255]
- Gould, E. R. L.:** The housing problem in great cities. New-York 1899. (107—131) [XVII 991]
(Repr. from: Municipal Affairs.)
- Weber, Emil:** Die Wohnungsfrage für den Arbeiter- und niederen Beamtenstand. Zugleich Rechenschaftsbericht des St. Joseph-Bauvereins e. G. m. b. H. zu Hanau Frankfurt a. M. 1899. (39) [III 528]
- Hill, Octavia:** Housing difficulties. Necessity for wise management and personal influence [S. I. e. a 190?] (4) [XVII 1004]
(Reprint. from The Daily Chronicle.)
- Cohn, Louis:** Die Wohnungsfrage und die Sozialdemokratie. München 1900. (76) [XVII 429]
- Schulpe György:** A munkáslakásokról. Tanulmány. Pozsony 1901. (63) [XVII 474]
- Sinzheimer, Ludw.:** Die Arbeiterwohnungsfrage. Stuttgart 1902. (190) [XVII 771]
(Volksbücher der Rechts- und Staatskunde.)
- Damaschke, A.:** Der Kampf gegen die Wohnungsnot. Vorträge von A. D. und Heinrich Rössler. Hrsg. vom Verein Reichs-Wohnungsgesetz. Frankfurt a. M. 1903. (23) [XVII 983]
- Grundlinien der Wohnungsreform angenommen von der ersten deutschen Wohnungskonferenz zu Frankfurt a. M. März 1906. [nebst] Begründung. Frankfurt a. M. 1906. 2 He. [XVII 985]**
- Nettlefold, John S.:** A housing policy. To wick is added a lecture on housing reform. Birmingham [1906.] (79) [IV 130]
- Knies, Karl:** Über den Wohnungsnotstand unterer Volksschichten und die Bedingungen des Mietpreises.
= Zeitschr. f. d. ges. Staatsw. Bd 15. 1859. (83—107) [XX 107]
- Chatelant, A.:** Der Einfluss der Wohnung auf die Sittlichkeit.
= Zeitschr. f. schweiz. Statistik. 14. 1878. (161—166) [Sv 1]
- Schmoller, Gust.:** Ein Mahnruf in der Wohnungsfrage.
= Jahrb. f. Gesetzg., Verw. u. Volksw. Jg. 11. 1887 (425—448) [XVIII 166]
- Flesch, K.:** Die Wohnungsnot vom Standpunkte der Armenpflege.
= Schriften d. D. Ver. f. Armenpfl. u. Wohltätigk. H. 6. 1888. (121—172) [XVII 342]
- Kalle, Fritz:** Die Wohnungsfrage vom Standpunkte der Armenpflege.
= Schriften d. D. Ver. f. Armenpfl. u. Wohltätigk. H. 6. 1888. (69—120) [XVII 342]
- Rostand, Eugène:** Le logement de l'ouvrier et du pauvre.
= Rostand, Les questions d'écon. soc. dans une grande ville. 1889. (1—75) [IV 69]
- Wohnungsfrage, die, vom Standpunkte der Armenpflege.
= Schriften d. D. Ver. f. Armenpfl. u. Wohltätigk. 7. 1889. (42—63) [XVII 342]
- Wohnungsfrage, die, —, vom Standpunkte der Armenpflege. Berichte. Leipzig 1890. (XXIX, 97)
= Schr. d. D. Ver. f. Armenpfl. u. Wohlt. H. 11. [XVII 342]
- Bericht, stenographischer —, über die Verhandlungen der 11. Jahresversammlung des Deutschen Vereines für Armenpflege und Wohltätigkeit, betr. das Landarmenwesen und die Wohnungsfrage. Leipzig 1890. (162)
= Schr. d. D. Ver. f. Armenpfl. u. Wohlt. H. 13. [XVII 342]
- Albrecht:** Die Frage der Verbesserung der Wohnungsverhältnisse auf der Konferenz der Centralstelle für Arbeiter-Wohlfahrtseinrichtungen.
= Deutsche Vierteljahrschr. f. öff. Gesundheitspfl. Bd. 24. 1892. (521—540) [XVIII 15]
- Flesch:** Zur Arbeiterwohnungsfrage.
= Jahrbücher f. Nationalök. und Stat. 3. F. Bd. 3. 1892. (431—434) [XVIII 13]
- Freese, Heinr.:** Wohnungsnot und Absatzkrise.
= Jahrbücher f. Nationalök. und Stat. 3. F. Bd. 6. 1893. (641—669) [XVIII 13]
- Röedern:** Übersicht über die neueren Bestrebungen u. Reformvorschläge in der Wohnungsfrage.
= Jahrb. f. Gesetzg., Verw. u. Volksw. Jg. 23. 1899. (923—1009) [XVIII 166]
- Fekete, J. de:** Des logements de la population pauvre dans les grandes villes et des habitations ouvrières dans les centres industriels.
= Compte rendu du 12-e Congrès intern. de méd. Vol. 7. 1900. (57—61) [XVIII 246]
- Horsley, J. W.:** The housing of the poor.
= The humanitarian. Vol. 17. 1900. (326—332) [XVII 144]
- Fenyvessy József:** Városi lakástígy.
= Közgazdasági Lexikon. 3. 1901. (692—702) [XVIII 294]
- Plevin, George J.:** The housing problem.
= The humanitarian. Vol. 18. 1901. (428—432) [XVII 144]
- Reinke:** Die kleinen Wohnungen in Städten, ihre Beschaffung und Verbesserung. Referate von R., Stübchen, Adickes und Discussion.
= Deutsche Vierteljahrschr. f. öff. Gesundheitspflege. Bd 33. 1901. (133—208) [XVIII 15]
- Voigt, Andr.:** Der Einfluss der Baukosten auf die Mietpreise.
= Schrift. d. Ver. f. Sozialpol. 95. 1901. (337—364) [XVIII 523]
- Möller, Paul:** Wohnungsnot und Grundrente.
= Jahrb. f. Nationalök. u. Stat. 3. F. Bd. 23. 1902. (29—50) [XVIII 13]
- Pfingsthorn, C.:** Miete und Einkommen der vom Verbands hamburgischer Miete-Hilfsvereine unterstützten Personen.
= Beiträge z. Wohnungsfr. in Hamburg. H. 1. 1902. (1—23) [Hamb 88]
- Rostand, Eugène:** L'habitation du peuple. Moyens et agents divers d'amélioration.
= Rostand, L'action sociale. T. 2. 1897. (315—389) 3-e ser. 1902. (119—216) [XVII 994]
- Wagner, Friedr.:** Arbeiterwohnungen.
= Handb. d. Arbeiterwohlf. von Dammer. 1. 1902. (1—92) [XVII 213]
- Schmidt:** Wohnungsnot und Fürsorgeerziehung.
= Ber. ü. d. 5. Generalvers. d. Rhein. Ver. z. Förd. d. Arbeiterwohnungsfr. 1903. (12—18) [Nm 581]
- Fürth, Henriette:** Wohnbedarf und Kinderzahl.
= Arch. f. Sozialw. u. Sozialpol. 19. 1904. (660—677) [XVII 97]
- Smart, Will.:** The problem of housing.
= The econ. journal. Vol. 14. 1904. (527—540) [XVIII 586]
- Freese, Heinr.:** Wohnung und Einkommen.
= Jahrb. d. Bodenref. Bd. 1. 1905. (1—31) [XVIII 616]
- Hoch, Gust.:** Die Wohnungsfrage.
= Kommunale Praxis. Jg. 5. 1905. (385—389) [XX q 2]
- Pohle, Ludw.:** Der Kampf um die Wohnungsfrage.
= Zeitschr. f. Sozialw. Jg. 8. 1905. (679—, 750—781) [XVII 167]
- Grubb, Arthur Page:** The housing of the citizen.
= The citizen of to-morrow. 1006. (223—244) [XVII 715]
- Lindemann:** Wohnungsfrage und Arbeiterschaft.
= Kommunale Praxis. Jg. 6. 1906. (137—138, 154—157) [XX q 2]
- Pohle, L.:** Die Entwicklung des Verhältnisses von Miete und Einkommen.
= Zeitschr. f. Sozialwiss. 9. 1906. (22—46, 88—106) [XVII 167]
- Van Roelen, Fl.:** Les logements pour pauvres.
= Rapp. du Comité off. de patronage d. habitations 1906. (33—68) [VII 261]
- Silbergleit:** Eheschliessungen und städtischer Wohnungskonsum.
= Städte-Zeitung. Jg. 4. 1906/7. (174—177) [XX 436]

1) Intézetek, társulatok, kongresszusok.

Institutions, sociétés, collectivités diverses.

aa) Hivatalos intézetek. Lakáshivatalok.

Institutions officielles. Bureaux de l'habitation.

L. még alább: Lakásközvetítés.

V. a. ci-dessous: Service d'offres et de demandes d'habitations.

Belgium. — Belgique.

(Bruxelles)

Rapport sur l'exercice [du] Comité officiel de patronage des habitations ouvrières et des institutions de prévoyance [de la] Ville de Bruxelles. 1899, 1901, 1903—1906. Bruxelles 1900—07. 6 br. [VII. 261]

Distribution solennelle des prix du concours d'ordre et de propreté entre les Mères de familles ouvrières. Bruxelles 1900—1907. 6 br. [VII. 262]
(Ville de Bruxelles. Comité officiel de patronage des habitations ouvrières.)

Franciaország. — France.

Rapport du Conseil supérieur des habitations à bon marché. Année 1905. Paris 1906. 1 br. [Fr. 330]
(Ministère du commerce, de l'industrie et du travail. Direction de l'assurance et de la prévoyance sociales.)

Németország. — Allemagne.

(Stuttgart)

Wohnungsamt, das stuttgarter —. Seine Aufgaben und sein Betrieb. Hrsg. vom Stadtschultheissenamt Stuttgart. Stuttgart 1903. (47) 4° [III. 103]

Stübgen, O.: Das Wohnungsamt der Stadt Stuttgart. Von J. und O. S.
— Centralbl. f. allg. Gesundheitspf. Jg. 22. 1903. (257—266) [XXIII. 27]

bb) Szabad intézetek és társulatok.

Institutions et sociétés libres.

L. még alább: Építészövetkezetek.

V. a. ci-dessous: Sociétés coopératives de construction.

Satzungen des Vereins für Verbesserung der Wohnungsverhältnisse in München. (E. V.) München 1900. (16) [III. 537]

Press-Stimmen über den Verein Reichs-Wohnungsgesetz und seine Schriften. Hrsg. vom Verein. Frankfurt a. M. 1902. (14) [Nm. 686]

Bericht des Deutschen Vereins für Wohnungsreform. (Eingetragener Verein.) Verein Reichs-Wohnungsgesetz Frankfurt a. M. für das 6. und 9. Geschäftsjahr, 1903, u. 1906. Frankfurt a. M. 1904—1907. 2 He. [Nm. 685]

1903. Bericht des Vereins Reichs-Wohnungsgesetz. (Eingetragener Verein, Frankfurt a. M.) für das 6. Geschäftsjahr vom 1. Januar bis 31. Dezember 1903. Jahrbuch der Wohnungsreform im Jahre 1903, 1904. (80)

Satzungen des Vereins Reichs-Wohnungsgesetz, eingetragener Verein, (Deutscher Verein für Wohnungsreform) in Frankfurt a. M. Frankfurt a. M. 1906. (8) [III. 538]

Zöphel, Otto. Ausbau der Mietervereine und des Verbandes.
— Flugschr. d. D. Mieterverb. 1. 1905. (12—20.) [XVII. 484]

γγ) Kongresszusok Gyűlések.

Congrès. Conférences.

Compte rendu [du 1er] congrès international des habitations à bon marché, tenu à Paris, 1889, par Antony Roulliet. Paris 1889. (238) [XVII. 64]
(Exposition univers. intern. de 1889.)

Actes [du 4e] congrès international des habitations à bon marché tenu à Bruxelles (1897). Bruxelles 1897. (XL, 546) [XVII. 177]

Procès-verbal sommaire [du 5e] congrès international des habitations à bon marché. Par Jules Chailamel. Paris 1900. (40) [XVII. 200]
(Exposition univers. intern. de 1900.)

Bericht über den 6. internationalen Wohnungskongress Düsseldorf 1902. Hrsg. vom Organisationskomité. Berlin 1902. (XV, 746) [XVII. 212]

Actes [du 7e] congrès international des habitations à bon marché. Liège 1905. Publ. par le bureau du congrès. Liège 1906. 1 vol. [XVIII. 563]

Roulliet, Anton: Le congrès international des habitations à bon marché. Paris 1889. (7) [XVIII. 651]
(Extr. du Journal des Économistes.)

Congress, international —, on the housing of the working classes, held at Brussels 1897. — Report by the Council's delegates upon the proceedings of the Congress. — Report by Mr. Owen Fleming upon the history and present position of the housing question in Belgium. London 1897. (11) 2° [IV q 52]
(London County Council.)

Congress, international —, on the housing of the working classes, held at Paris 1900. Report by the architect on the proceedings of the Congress. London 1901. (17) 2° [IV q 51]
(London County Council.)

Wildner Ödön: A lakáspolitikai kérdése a liègei kongresszuson.
— Közgazdasági szemle. 29. 1905. (634—654) [XVIII. 16]

Bericht über den 1. allgemeinen deutschen Wohnungskongress in Frankfurt a. M. 1904. Göttingen 1905. 1. Bd. [III. 305]

Conférence nationale des Sociétés d'habitations ouvrières 1898. Documents, rapports et procès-verbaux. Bruxelles 1899. 1 vol. [Bg 35]

Verhandlungen der Generalversammlung von 1886 des Vereins für Sozialpolitik über die Wohnungsverhältnisse der ärmeren Klassen in deutschen Grossstädten und über innere Kolonisation. Leipzig 1887. (V, 139)
— Schriften d. Ver. f. Sozialpol. Bd. 33. [XVIII. 523]

Wohnungsfrage, die —, vom Standpunkte der Armenpflege. Berichte der in der Jahresversammlung vom 25. September 1888 berufenen Kommission. Leipzig 1890. (XXIX, 97)
— Schr. d. D. Ver. f. Armenpf. u. Wohlh. H. 11. [XVII. 342]

Bericht, stenographischer —, über die Verhandlungen der 11. Jahresversammlung des deutschen Vereins für Armenpflege und Wohlthätigkeit am 23. und 24. September 1890 in Frankfurt a. M. betr. das Landarmenwesen und die Wohnungsfrage. Leipzig 1890. (162.)
— Schr. d. D. Ver. f. Armenpf. u. Wohlh. H. 13. [XVII. 342]

Verbesserung, die —, der Wohnungen. Vorberichte und Verhandlungen der Konferenz im April 1902. Berlin 1892. (VI, 370)
— Schr. d. Centralst. f. Arb.-Wohlfahrtseindr. 1. [XVII. 75]

Verhandlungen des Vereins für Sozialpolitik über die Wohnungsfrage und die Handelspolitik. Mit Referaten von C. J. Fuchs, E. von Philippovich, M. Brandts [etc.] und einem Anhang: H. Lindemann, Die Wohnungsstatistik von Wien und Budapest. F. Zizek, Die Wohnungsfrage in Frankreich. [etc.] Leipzig 1902. (476)
— Schriften d. Ver. f. Sozialpol. 98. [XVIII. 523]

Lindemann, H.: Der Frankfurter Wohnungskongress.
— Kommunale Praxis. Jg. 4. 1904. (500—505) [XX q 2]

Marcuse, Jul.: Der 1. Allgemeine deutsche Wohnungskongress zu Frankfurt a. M., 16. bis 19. October 1904.
— Deutsche Viertelschr. f. öff. Gesundheitspflege. Bd. 37. 1905. (418—421) [XXIII. 15]

Marcuse: Stimmungsbild vom Frankfurter Wohnungskongress.
— Arch. f. soz. Med. Bd. 1. 1905. (153—155) [XXIII. 589]

Schilling: Der erste Allgemeine deutsche Wohnungskongress.
— Centralbl. f. allg. Gesundheitspf. Jg. 24. 1905. (65—68) [XXIII. 27]

δδ) Kiállítások. — Expositions.

Ammann, A: Guide historique à travers l'exposition des habitations humaines, reconstituées par Charles Garnier. Paris 1889. (54) [XXV 605]

Cacheux, Emile: État des habitations ouvrières à la fin du 19e siècle. Étude suivie du compte rendu des documents relatifs aux petit logements qui ont figuré à l'Exposition universelle de 1889. Paris 1891. (X, 184) [XVII 90]

Kuhn, F. O.: Wohnung und öffentliche Gebäude. Gruppe 10 und 11 [auf der hygienischen Ausstellung zu Berlin.]
— Deutsche Viertelsschr. f. öff. Gesundheitspflege. Bd 16. 1884. (53—62) [XXIII 15]

Cacheux: Les habitations ouvrières exposées en 1889.
— Congrès internat. d'hyg. et de démogr. en 1889. Compte rendu. 1890. (428—436) [XXIII 92]

Lebon, Maurice: Rapport du jury international [sur les] habitations ouvrières. (Classe 106.)
— Exposition univers. intern. de 1900 à Paris. Rapports du jury intern. Groupe XVI. P. 2. Paris 1902. (307—365) [XIV 43]

k) Lakásviszonyok. Lakás- és épületstatistika. Lakástörvényhozás (földrajzi rendben).

Conditions, statistique et législation de l'habitation (par ordre géographique.)

L. még: V 4 A h Szociográfia; VI Statisztika; VII 5 D n Építőipar; VIII Munkáskérdés; XVI Földrajz.

V. a. Sociographie; Statistique; Industries du bâtiment; Question ouvrière; Géographie.

1. Statisztika — Statistique. 2. Leírás és reform — Description et réforme. 3. Törvényhozás — Législation.

aa) Összehasonlító munkák. Ouvrages synoptiques.

Raffalovich, Arthur: Le logement de l'ouvrier et du pauvre. Etats-Unis—Grande Bretagne—France—Allemagne—Belgique. Paris 1887. (486) [XVIII 598]

Notizie sulle condizioni edilizie e demografiche della città di Roma e di alcune altre grandi città italiane ed estere. 1888. (Bozze di stampa), 1888, 1891. Roma 1889—1893. 3 vol. [VI 31]

Roulliet, Antony: Les habitations à bon marché. Législation. Paris 1889. (103) [XVII 65]

Gould, E. R. L.: The housing of the working people. Washington 1895. (461) [XVII 313]
(8-th special report of the Com'r of Labor.)

Syllabus of lecture on housing in England and Germany. [S. l. e. a. 190?] (5) [XVII 1005]

Meissner, Alois: Wie wohnt und lebt das Volk zu Anfang des 20. Jahrhunderts. Eine social-ökonomische Studie aus den Jahren 1885 bis 1900. T. 1, 2—3. Bp. 1901. 2 Bde in 1. 2° [XVII 341]
1. Ungarn. (20)
2—3. Österreich und das Ausland. (47)
(Aus der pariser Ausstellung 1900.)

Untersuchungen, neue —, über die Wohnungsfrage in Deutschland und im Auslande. Hrsg. vom Verein f. Sozialpolitik. Bd. 1. Abt. 1—2, Bd 2—3. Leipzig 1901. 4 Bde.
1—2. Deutschland und Österreich. 3 Bde.
3. Schweiz, England, Frankreich, Belgien, Vereinigte Staaten, Russland, Norwegen, Schweden, Dänemark (VI, 327)
— Schriften d. Ver. f. Sozialpol. Bd 94—97. [XVIII 523]

Quéker, Ch. de: Rapport sur les logements à bon marché à l'étranger. Bruxelles 1906. (46) [VII 268]
(Ville de Bruxelles. Comité off. de patronage des habitations ouvrières, etc.)

Stübgen, J.: Die Arbeiterwohnungsfrage in der Gesetzgebung verschiedener Länder.
— Deutsche Viertelsschr. f. öff. Gesundheitspf. Bd. 24. 1892. (541—548) [XXIII 15]

Dwight, Winthrop E.: Housing conditions and tenement laws in leading european cities.

— The tenement house problem. 1. 1903. (173—190) [XVII 409]

Picard, Alfr.: Habitations ouvrières.

— Picard, Le bilan d'un siècle. T. 5. 1906. (340—358) [XXII q 3]

ββ) Egyes országok és városok. Pays et villes divers.

Magyarország — Hongrie.

Eredményei, a magyar kor. országaiban 1891-ben végrehajtott népszámlálás. — 3. r. Épületstatistika. Bp. 1893. (94, 68) 2°
— Magy. stat. közl. Új f. 3. [Mo XI q 2]

Lakóházak, lakások és háztartások.

— Magyarország közzgazd. és közműv. állapota. 1. k. 1897. (55—59) [Mo XI 201]

Népszámlálása, a magyar szent korona országainak 1900. évi —. Szerk. és kiad. a m. kir. közp. statisztikai hivatal. 3. és 9. rész. Bp. 1907. 2 k.

3. A népesség részletes leírása. 1907. (VII, 746)

9. A népesség ház- és földbirtok viszonyai. 1907. (VI, 251)
— Magy. stat. közl. Új sor. 5, 18. k. [Mo XI 240]

(B u d a p e s t)

Kőrösi József: Pest szabad királyi város az 1870. évben. A népszámlálás és népleírás eredményei. Pest, Ráth M. 1871. (XVI, 344)

— Sz. k. Pestvárosa stat. hiv. közl. 4. [Bp 367]

Kőrösi József: Az 1870. és 1871-i [és] az 1872. évi pesti építkezések. Bp. Ráth M. 1872—1873. 2 k.
— Sz. k. Pest városa stat. hiv. közl. 5., 8. [Bp 367]

Kőrösi József: Die Bautätigkeit Pest's in d. J. 1870 und 1871 [und] im J. 1872. Pest, M. Ráth 1872—1873. 2 He.
— Publ. d. stat. Bur. d. k. Freistadt Pest. 5., 8. [Bp 368]

Kőrösi József: Az 1873. és 1874. évi, az 1875—1884. évi, az 1885—1895. évi [és] az 1896—1900. évi budapesti építkezések. Bp. Grill K. 1875—1902. 4 k.

— Budapest főv. stat. hiv. közl. 12., 20., 28., 32. [Bp 367]

Kőrösi, Josef: Die Bautätigkeit Budapests in d. J. 1873 und 1874, 1875—1884, 1885—1895, 1896—1900. Berlin: Puttkammer & Mühlbrecht 1875—1903. 4 He.
— Publ. d. stat. Bur. d. Hauptstadt Budapest. 12., 20., 28., 32. [Bp 368]

Kőrösi József: Budapest fővárosa az 1881. évben. A népleírás és népszámlálás eredményei. 1. f. Városrészek, utcák, épületek és lakások. — Lakviszonyok. Bp. 1881. (175)
— Bpest főv. stat. hiv. közl. 15. [Bp 367]

Kőrösi, J.: Die Hauptstadt Budapest im Jahre 1881. Resultate der Volksbeschreibung und Volkszählung. Bd 1. Stadttheile, Strassen, Gebäude u. Wohnungen. — Wohnverhältnisse. Berlin 1881. (176)
— Publ. d. statist. Bur. d. Hauptstadt Bpest. 15. [Bp 368]

Kőrösi József: Budapest fővárosa az 1891. évben. A népleírás és népszámlálás eredményei. Irták K. J. és Thirring Gusztáv. 1. k.: Városrészek, utcák, épületek és lakások. — Lakviszonyok. Bp. 1894. (94, 118)
— Bpest sz. főv. stat. hiv. közl. 25. 1. [Bp 367]

Kőrösi, Josef: Die Hauptstadt Budapest im Jahre 1891. Resultate der Volksbeschreibung und Volkszählung. Von J. K. u. G. Gustav Thirring Bd 1.: Stadttheile, Strassen, Gebäude u. Wohnungen. — Wohnverhältnisse. Berlin 1894. (98, 118)
— Publ. d. statist. Bur. d. Stadt Bpest. 25. [Bp 368]

Kőrösi József: Budapest fővárosa az 1901. évben. A népleírás és népszámlálás eredményei. Irták K. J. és Thirring Gusztáv. 1. k.: Városrészek, utcák, épületek és lakások. — Lakviszonyok. Bp. 1904. (94, 96)
— Bpest sz. főv. stat. hiv. közl. 33. [Bp 367]

Kőrösi, Josef: Die Hauptstadt Budapest im Jahre 1901. Resultate der Volkszählung und Volksbeschreibung. Von J. K. u. G. Thirring. Bd 1.: Stadttheile, Strassen, Gebäude u. Wohnungen. — Wohnverhältnisse. Berlin 1903. (62, 96)
— Publ. d. statist. Bureaus d. Stadt Bpest 33. [Bp 368]

—
Lakberek magassága, a budapesti —, 1873—74-ben, 1878—79-ben.
— Statist. havi füzetek. 1875. évf. (31—36), 1879. évf. (1—10, 279—287) [Bp 366]

Statisztikája, az [1870]—1906. évi [budapesti] építkezések —.
— Bp. főv. statiszt. havi füzetek. 4—8. évf., 10—12., 14., 16—19., 21—25., 27—29., 31., 33—34. évf. 1875—1906. [Bp 366]

—
Notwendigkeit, die —, der Erbauung von Arbeiterwohnungen und Entwurf einer hauptsächlich zu diesem Zwecke ins Leben zu rufenden gemeinnützigen Baugesellschaft. Mitgeteilt vom Ung. Landesindustrieverein (Pest) 1870. (39) [Mo XVII 10]

- Tasner Dénes:** Pesti lakásreform. Pest: Pesti könyvny. r.-t. 1870. (62) [Bp 23]
- Fodor József:** A lakásügy Budapesten. Bp. Athenaeum r.-t. ny. 1883. (15) [Bp 192]
(Kl. a Nemzet-ből.)
- Körösi József:** A budapesti zsúfolt lakások állapota. Jelentés a lakásügyi bizottsághoz. Bp. Pesti könyvny. r.-t. 1893. (38) [Bp 890]
(Kl. a Fővárosi stat. havi füzetekből.)
- Schwarz, Josef:** Arbeiterwohnungen. Vortr. Bp. Népszava (1894.) (20) [Bp 306]
- Thirring Gusztáv:** A fővárosi szegény néposztályok lakásai. Adalék a nagyvárosi háztartások összetételének ismeretéhez. Bp. Pesti könyvny. r. t. 1894. (22) [Bp 314]
- Farkas Jenő:** A munkások lakásairól. Bp. 1895. (28) [Bp 1884]
(Kl. a Gyógyászatból.)
- Fenyvessy József:** A budapesti lakásnyomor. Bp. (Franklin t. ny.) 1895. (55—72) [Bp 278]
(Kl. a Budapesti Szemleiből.)
- Munkáslakások, a budapesti —, kérdéséhez.** Bp. Pollak M. ny. 1897. 1 f. [Bp 443]
(Hajléktalanok menhelye egyet.)
- [Palóczi Antal]:** Az 1896. évi építkezések Budapesten. (A székesfővárosi statisztikai hivatal adatai nyomán.) Bp. Pátria ny. [1897?] (11) 4° [Bp q 552]
(Kl. 1. az Építő Iparból.)
- Buchinger Manó:** A lakásnyomor. Bp. Világosság könyvny. r.-t. 1906. (32) [Bp 1891]
- Előterjesztés a munkáslakáskérdés és olcsó vasuti munkásjegyek tárgyában.** Bp. Pesti könyvny. r.-t. 1906. (41) [Mo XVII 102]
(Budapesti kereskedelmi és iparkamara.)
- Ferenczi Imre:** A munkáslakáskérdés kül. tek. Budapestre. Bp. Kilián Fr. utóda 1906. (XI, 176) [Bp 1697]
- Forbát Imre:** A lakáskérdés és Budapest jövője. Megjegyzések a székesfővárosi községi politikájához. Bp. Grill K. 1906. (141) [Bp 1716]
- Elhaltak, az 1872-től 1882-ig —, lakásuk fekvése és sűrűsége szerint.** Stat. sz. havi füz. 11. évf. 1883. (221—224) [Bp 366]
- Thirring Gusztáv:** A fővárosi szegény néposztályok lakásai. Közgazd. Szemle. 18. évf. 1894. (872—891) [XVIII 16]
- Farkas Jenő:** Teendők a munkáslakások ügyében. Közgazd. Szemle. 20. évf. 1896. (255—273) [XVIII 16]
- Schwarz, Josef:** Arbeiterwohnungen. Jel. a 8. nemzetk. közeg. és demogr. kongresszusról. 3. k. 1896. (71—83) [XVIII 208]
- Thirring Gusztáv:** Budapest építőipara és építkezései. Közgazd. Szemle. 24. évf. 1900. (436—459) [XVIII 16]
- Lindemann, H.:** Die Wohnungsstatistik von Wien und Budapest. Schriften d. Ver. f. Sozialpol. 98. 1902. (371—392) [XVIII 523]
- Békésy Géza:** A lakásnyomorról. Közgazd. Szemle. 29. évf. 1905. (165—178) [XVIII 16]
- Bród Miksa:** A munkáslakásokról. Szocializmus. 1. évf. 1907. (179—183, 213—220, 246—254) [XVII 1003]
- Pikler Gyula:** Budapest lakáskérdésének újabb irodalma. Föv. közl. a stat. és közg. köréből. 1. 1907. (34—45) [Bp 1912]
- Thirring Gusztáv:** Budapest lakásviszonyai új világításban. Az 1906-i népszámlálás eredményei alapján. Föv. közl. a stat. és közg. köréből. 1. 1907. (19—33) [Bp 1912]
- Ausztria — Autriche.**
- Mischler, Ernst:** Die Wohnverhältnisse der arbeitenden Klassen in den österreichischen Städten. Österr.-ung. Revue. N. F. Bd 4. 1887/88. (201—226) [Au 80]
- Philippovich, Eugen v.:** Wohnungsverhältnisse in österreichischen Städten, insbes. in Wien. Soziale Verw. in Österr. Bd 1. H. 7. 1900. (1—40) [Au 256]
- Wohnungs- und Gesundheitsverhältnisse, die —, der Heimarbeiter in der Kleider- und Wäschekonfektion.** Hrsg. vom k. k. Arbeitsstatistischen Amte im Handelsministerium. Wien 1901. (IV, 121) [Au 125]
- Wohnungs- und Gesundheitsverhältnisse, die —, der Heimarbeiter in der Kleider- und Wäschekonfektion einiger österreichischer Bezirke.** Von E. C. Jahrb. f. Nationalök. u. Stat. 3. F. Bd 24. 1902. (233—240) [XVIII 13]
- Buzek:** Die Wohnungsverhältnisse von 60 Mittelstädten Österreichs. Statist. Monatschr. N. F. Jg. 8. 1903. (425—495) [X 13]
- Wohnungs- und Gesundheitsverhältnisse, — die, der Schuhmacher.** Hrsg. v. k. k. Arbeitsstatist. Amte. Wien 1906. (IV, 182) [Au 462]
- Winter, Fritz:** Österreichische Wohnungsverhältnisse. Österr. Verwaltungsarchiv. 5. 1907. (217—235) [Au 424]
- (Prag)**
- Wohnverhältnisse in der königl. Hauptstadt Prag und den Vororten Karolinenthal, Smichow, Königl. Weinberge und Zizhow, sowie in 5 anderen Vororten, nach den Ergebnissen der Volkszählung 1890.** Hrsg. von der Statist. Commission der Hauptstadt Prag, unter der Redaction von Josef Erben. Deutsche Ausg. Prag 1895. (XIII. 305) [II 37]
- (Triest)**
- Frühbauer, Attilio:** Le condizioni delle abitazioni a Trieste al 31 dicembre 1890 ed il problema dei quartieri minimi. Studio di statistica demografica. Trieste 1902. (29) [II q 23]
- (Wien)**
- Pizzala, J.:** Die Bautätigkeit in und um Wien in d. J. 1843—1881. Wien 1882. (11) [Bécs 95]
(S. A. aus d. Statist. Monatschr.)
- Sedlacek, Stefan:** Die Wohnverhältnisse in Wien. Ergebnisse der Volkszählung 1890. Wien 1893. (V, 273) [Bécs 48]
(Mitteil. d. stat. Departem. d. wiener Magistrates.)
- Ratkowsky, Mathias G.:** Die zur Reform der Wohnungs-Zustände in grossen Städten notwendigen Massregeln der Gesetzgebung und Verwaltung. Mit bes. Rücks. auf die Verhältnisse Wiens. Wien 1871. (79) [Bécs 47]
(Abdr. aus dem Österr. Ökonomist.)
- Reschauer, Heinrich:** Die Wohnungsnot und ihr schädlicher Einfluss auf die Kleingewerbetreibenden und Lohnarbeiter. Vorschläge. Wien 1871. (81) [XVIII 22]
- Steiner, Maxim:** Über Einrichtung von Arbeiterwohnungen in Wien. Vortr. Wien 1884. (28) [Bécs 89]
- Philippovich, Eugen v.:** Wiener Wohnungsverhältnisse. Berlin 1894. (67) [Bécs 105]
(S. A. aus Archiv f. soz. Gesetzg. u. Stat.)
- Maresch, Rudolf:** Über Volkswohnungen, insbesondere in Wien. Vortr. Wien 1901. (8) 4° [Bécs 165]
(S. A. aus der Monatsschr. f. Gesundheitspf.)
- Philippovich, Eugen v.:** Wiener Wohnungsverhältnisse. Arch. f. soz. Gesetzg. u. Stat. 7. 1894. (215—277) [XVII 97]
- Lindemann, H.:** Die Wohnungsstatistik von Wien und Budapest. Schriften d. Ver. f. Sozialpol. 98. 1902. (371—392) [XVIII 523]
- Belgium — Belgique.**
- Bertrand, Louis:** Le logement de l'ouvrier et du pauvre en Belgique. Avec une préf. sur l'hygiène des habitations par C. de Paeppe. Bruxelles 1888. (LVI, 323) [Bg 78]
- Royer de Dour, Hippolyte de:** Les habitations ouvrières en Belgique. Bruxelles 1890. (314) [Bg 79]
- Velghe, O. de:** Habitations ouvrières. Recueil des lois, arrêtés, circulaires et décisions. Annoté. Bruxelles 1905. (174) [Bp 84]
- Ver Hess, Emil:** Die Wohnungsfrage in Belgien. Schrift. d. Ver. f. Sozialpol. 97. 1901. (185—244) [XVIII 523]

Fleming, Owen: Report upon the history and present position of the housing question in Belgium.
 — Intern. Congr. housing of the working classes. Brussels, 1897. (3—11) [IV q 52]

Gesetz betr. die Arbeiterwohnungen und die Errichtung von Schutzkomitès [in Belgien]. [Franciàul.]
 — Veröff. d. kais. Gesundheitsamtes. Jg. 13. 1889. (778—779) [XXIII q 1]

Bücher, Karl: Die belgische Sozialgesetzgebung und das Arbeiterwohnungsgesetz vom 9. Aug. 1889.
 — Archiv f. soz. Gesetzg. u. Stat. 4. 1891. (249—269, 442—490) [XVII 97]

(Bruxelles)

Ducpetiaux, Ed.: Projet d'association financière pour l'amélioration des habitations et l'assainissement des quartiers habités par la classe ouvrière à Bruxelles. Mémoire. Bruxelles 1846. (II, 96, 20 pl.) [VII 150]

Enquête sur les habitations ouvrières en 1903, 1904 et 1905. Rapport par Emile Helleman.
 T. 1, Sect. 6; T. 2, Sect. 1. Bruxelles 1905. 2 vol. [VII 266]
 (Ville de Bruxelles. Comité de patronage des habitations ouvrières, etc.)

Bulgária — Bulgarie.

Резултати от преброяване на зградите, които служат за живяване в княжество България на 1-ий януарий 1893 година. София 1894. (462) 4° [Tk q 28]
 (БЪЛГАРСКО КНЯЖЕСТВО СТАТИСТИЧЕСКО БЮРО.)
 (A lakások összeírásának eredményei a Bolgár Fejedelemségben 1893 január 1-jén. Bolgár Fejedelemség. Statisztikai hivatal.)

Dánia — Danemark.

Trap, Cordt: Les habitations ouvrières en Danemark et principalement de Copenhague. Par C. T. et Olaf Schmidth. Communication. Paris 1900. (51) [Sk 129]

Albrecht, H.: Die Wohnungsfrage in Dänemark.
 — Schrift. d. Ver. f. Sozialpol. 97. 1901. (305—312) [XVIII 523]

Franciaország — France.

Dumont, A.: Les habitations ouvrières dans les grands centres industriels et plus particulièrement dans la région du Nord. Étude d'hygiène sociale. Lille 1905. (268) [XXIII 94]

Turot, Henri: Le surpeuplement et les habitations à bon marché par H. T. [et] Henri Bellamy. Paris 1907. (258) [Fr 322]
 [Bibliothèque générale des sciences sociales.]

[Habitations à bon marché. Projets, propositions, rapports et discussions aux Chambres. Lois 1902—1906.] [Gyűjtököt.] 4° [Fr q 50]

(1.) (Chambre.) — Proposition de loi rel. aux habitations ouvrières présentée par Jules Siegfried. 1892. — Rapport par Vian. 1892. — Rapport par J. Siegfried. 1892. Discussion. 1893.

(2.) (Sénat.) — Proposition de loi adoptée par la chambre 1893. — Rapport par Diancourt. 1893. — Discussions 1893—94.

(3.) (Chambre.) — Proposition de loi adoptée par le Sénat. 1894. — Rapport par Siegfried. 1894. — Discussion 1894.

(4.) Loi du 30 nov. 1894. — Décret du 21 sept. 1895. — Loi du 31 mars 1896.

(5.) (Sénat.) — Modifications à la loi de 1894. — Projet de loi tendant à modifier l'article 11 et à compléter l'article 5 de la loi du 30 nov. 1894. — Rapport par Diancourt. 1896. — Proposition de loi par Paul Strauss. 1902. — Rapport par A. Huguet. 1902. — Projet de loi tendant à modifier l'article 6 de la loi du 30 nov. 1894. 1904. — Proposition de loi par Paul Strauss. 1904. — Rapport par P. Strauss. 1905. — Rapport supplémentaire par Strauss. 1906. — Discussions 1906.

(6.) (Chambre.) — Proposition de loi adoptée par le Sénat. 1906. — Rapport par M. René Renoult. 1906. — Discussions. 1906. — Loi du 12 avril 1906.

Loi, règlements et instructions sur les habitations à bon marché. Paris 1907. (67)
 (Ministère du travail. Direction de l'assurance et de la prévoyance sociales.) [Fr 337]

Raffalovich, Arthur: Die Wohnungsfrage in Frankreich.
 — Schr. d. Ver. f. Sozialpol. 31. 2. 1886. (1—72) [XVIII 523]

Albrecht, H.: Die Wohnungsfrage in Frankreich.
 — Schr. d. Ver. f. Sozialpol. 97. 1901. (163—184) [XVIII 523]

Zizek, F.: Die Wohnungsfrage in Frankreich.
 — Schr. d. Ver. f. Sozialpol. 98. 1902. (395—407) [XVIII 523]

Stübben, J.: Das französische Gesetz vom 30. November 1894, betr. billige Wohnungen.
 — Deutsche Viertelsschr. f. öff. Gesundheitspflege. Bd 27. 1895. (628—631) [XXIII 15]

Loi relative aux habitations à bon marché [30 nov. 1894.]
 — Veröff. d. kais. Gesundheitsamtes. Jg. 20. 1896. (8—11) [XXIII q 1]

Loi du 12 avril 1906 modifiant et complétant la loi du 30 novembre 1894 sur les habitations à bon marché.
 — Revue prat. d'hyg. mun. 2. 1906. (276—284)

Gesetz betr. Abänderung und Ergänzung des Gesetzes vom 30. Nov. 1894, betr. die Erbauung billiger Wohnungen. — Loi modifiant et complétant la loi du 30 novembre 1894 sur les habitations à bon marché. [Francia.]
 — Veröff. d. kais. Gesundheitsamtes. Jg. 30. 1906. (964—967) [XXIII q 1]

Décret concernant l'exécution de la loi du 12 avril 1906 relative aux habitations à bon marché. 10 janvier 1907.
 — Bull. off. ann. de tous les ministères. 2. 1907. (13—28)

Circulaire concernant l'application de la loi du 12 avril 1906 rel. aux habitations à bon marché. 27 février 1907.
 — Bul. off. ann. de tous les ministères. 2. 1907. (97—112)

(Paris)

Laspeyres, Etienne: Der Einfluss der Wohnung auf die Sittlichkeit. Eine moralstatistische Studie über die arbeitenden Klassen der Stadt Paris. Berlin 1869. (VIII, 112) [X 67]

Du Mesnil, O.: L'habitation du pauvre à Paris. Paris [1882.] (17) [V 207]
 (Extr. de la Revue d'hygiène.)

Simon, P.: Statistique de l'habitation à Paris. Comparaison entre le nombre des locaux existant au 15 janvier 1890. Paris 1891. (III, 87) 4° [V q 31]

Bertillon, Jacques: Essai de statistique comparée du surpeuplement des habitations à Paris et dans les grandes capitales européennes. Paris 1894. (33) 4° [V 41]

Bertillon, Jacques: Des logements surpeuplés à Paris en 1896. Paris 1899. (19) [V 46]

Picot, Georges: L'habitation ouvrière à Paris. Le logement en garni.
 — Séances et trav. de l'Acad. d. sc. mor. et pol. Ann. 60. 1900. (664—666) [XXV 92]

Stübben, J.: Überfüllte Wohnungen in Paris.
 — Deutsche Viertelsschr. f. öff. Gesundheitspflege. Bd 32. 1900. (282—286) [XXIII 15]

(Toulon)

Cartier, A.: Les habitations [à Toulon].
 — Cartier, L'hygiène à Toulon. 1894. (67—72) [V 205]

Nagy-Britannia — Grande Bretagne.

Reports from poor law inspectors in Ireland in pursuance of instructions dated 9th May 1872, on the subject of labourers' dwellings in that country together with copy of those instructions; and general summary and abstract of the reports. Dublin 1873. (148, 38 tabl.) [Br 265]

Report from the Select Committee on artisans' and labourers' dwellings improvement; together with the proceedings of the committee, minutes of evidence and appendix. London 1881—1882. 2 vol. [Br q 52]

- Commission, the royal-, on the housing of the working classes. Vol. 2., 3., 5. London 1885. 3 vol. [Br q 63]
2. Minutes of evidence and appendix as to England and Wales. (728)
 3. Indexes. (318)
 5. Minutes of evidence, appendix, and index as to Scotland. (171)
- (Housing of the working classes.)
- Report, 2nd, of Her Majesty's Commissioners for inquiring into the housing of the working classes. Scotland. London 1885. (13) 2° [Br q 62]
- Report, 3d —, of Her Majesty's Commissioners for inquiring into the working classes. — Minutes of evidence etc. Index relating to Ireland. London 1885. 3 vol 2° [Br q 64]
- (Housing of the working classes.)
- Report, joint-, by Dr. Barry and P. Gordon Smith on back-to-back houses. London 1888. (55) 2° [Br q 61]
- (Local Government Board.)
- Oppenheimer, Felix** Freib. v.: Die Wohnungsnot und Wohnungsreform in England mit bes. Berücks. der neueren Wohnungsgesetzgebung. Leipzig 1900. (V, 167) [Br 261]
- Haw, George**: Britain's homes. A study of the empire's heart-disease. London 1902. (240) [Br 263]
- Thompson, W.**: The housing handbook. A practical manual. Publ. by the National Housing Reform Council. 2. ed. London 1903. (XV, 270, 102, 17.) [Br 125]
- Lehwess, Walter**: Englische Arbeiterwohnungen. Ihre sozialen und gesetzlichen Bedingungen, Geschichte und bauliche Gestaltung. Berlin 1904. (100) 4° [Br 126]
- (S. A. aus: Zeitschr. für Bauwesen.)
- Report and special report from the Select Committee on the Housing of the Working Classes Acts Amendment Bill; with the proceedings of the Committee. London 1903. (122) 2° [Br q 65]
- Dewson, Ernest** Ritson: The housing problem in England. Its statistics, legislation and policy. Manchester 1907. (VII, 327) [Br 276]
- Report, 2d-, of the Commissioners for inquiring into the state of large towns and populous districts; with Appendix. P. 1-2. London 1845. 2 vol. 2° [Br q 51]
- Aschrott, P. F.**: Die Arbeiterwohnungsfrage in England — Schr. d. Ver. f. Sozialpol. 30. I. 1886. (93-146) [XVIII 523]
- Bernstein, Ed.**: Der gegenwärtige Stand der Wohnungsfrage in England — Arch. f. soz. Gesetzg. u. Stat. 15. 1900. [616-652.] [XVII 97]
- Böttow, Conrad**: Die Wohnungsfrage in England — Schr. d. Ver. f. Sozialpol. 97. 1901. (105-162) [XVIII 253]
- Lindemann, H.**: Hausung der arbeitenden Klassen — Lindemann, Städteverwaltung in England. 1906. (71-109) [Br 210]
- Poley, Arthur P.**: A guide to the housing acts. With appendices containing the statutes affecting housing, 1882-1903. Together with the forms and circulars of the local government board. London 1903. (XIV, 409) [Br 138]
- Act, an-, to amend the Artizans and Labourers Dwellings Improvement Act, 1875. (15th August 1879) Chapter 63. London 1889. (4) [Br 271]
- (Artizans and Labourers Dwellings Improvement Act 1879 (42 and 43 Vict. Ch. 63.))
- Housing of the Working Classes Act, 1890. (53 and 54 Vict. Ch. 70.) London 1890. (VI, 77) [Br 259]
- Housing of the Working Classes Acts Amendment. A bill to amend the housing of the working classes acts and otherwise to facilitate the building of houses for the working classes in rural districts. London 1907. (II, 16) 2° [Br q 49]
- Act, an-, to certain provisional orders of the Local Government Board relating to Birkenhead, Bradford (Yorks) and Liverpool. (22nd July 1902). London 1902. (17) [IV q 58]
- (Local Government Board's provisional orders confirmation (Housing of Working Classes) Act 1902.)
- Housing of the Working Classes Act 1903. (Ch. 39.) [London 1903] (II, 9) 4° [Br 225]
- Aschrott, P. F.**: Die englische Wohnungsgesetzgebung. — Jahrb. f. Gesetzg., Verw. u. Volksw. Jg. 9. 1885. (865-875) [XVIII 166]
- Arbeiter-Wohnungsgesetz [für Grossbritannien] vom 18. August 1890. [Angolül.] — Veröff. d. kais. Gesundheitsamtes. Jg. 16. 1892. (146-149, 162-164, 182-186) [XXIII q 1]
- Bernstein, Eduard**: Das Ergänzungsgesetz von 1900 über die Behausung der arbeitenden Klassen [in England und Wales]. — Arch. f. soz. Gesetzg. u. Stat. 16. 1901. (244-250) [XVII 9]
- Gesetz [für England] zur Abänderung des Gesetzes, betr. Arbeiterwohnungen. — Veröff. d. kais. Gesundheitsamtes. Jg. 28. 1904. (409-412) [XXIII q 1]
- Houses for the people. A summary of the powers of local authorities under the Housing of the Working Classes Acts 1890 to 1903, and the use which has been and can be made them. 4. ed. London 1906. (19) [Br 257]
- (Faber Tract, 76.)
- (Birmingham)
- Nettlefold, John S.**: Housing reform. Lect. Birmingham 1906. (19) [IV 131]
- (Dunfermline)
- Whitehouse, John Howard**: Problems of a scottish provincial town. [Dunfermline]. London 1905. (143) [IV 121]
- (London)
- Report by the special committee on the statistics of dwellings improvement in the Metropolis. London 1864. (48) [IV 32]
- [Society for the encouragement of arts, manufactures and Commerce.]
- Ruprecht, Wilh.**: Die Wohnungen der arbeitenden Klassen in London. Mit bes. Berücks. der neueren englischen Gesetzgebung und ihrer Erfolge. Göttingen 1884. (IV, 144) [IV 25]
- Oppenheimer, Felix** Frhr. v.: Über londoner Arbeiterkolonien. [Wien 1899.] (23) [IV 15]
- Spiegel, M.**: Die Arbeiterwohnungen in London. Reisebericht. Wien 1902. (23) [IV 106]
- Steadman, W. C.**: Overcrowding in London and its remedy. London 1900. (15) [Br 257]
- Fabian Tract, 103.
- Lawrence, F. W.**: The housing problem. — The heart of the empire. 2. ed. 1907. (53-110) [IV 129]
- (Manchester)
- Marr, T. R.**: Housing conditions in Manchester & Salford. A report for the Citizen's association for the improvement of the unwholesome dwellings and surroundings of the people, with the aid of the executive Committee. Manchester 1904. (114, III) [IV 50]
- Német-Alföld — Pays-Bas.**
- Uitkomsten der woningstatistiek voor het koninkrijk der Nederlanden. Verzameld ter gelegenheid van de algemeene volkstelling 1899. Uitgegeven door het central bureau voor de statistiek. S' Gravenhage 1903. (170) 4° [Na 22]
- Bijdragen tot de stat. v. Nederland. N. V. 24
- Verslag, algemeen —, van hetgeen met betrekking tot verbetering der volkshuisvesting in de gemeenten is verricht in het jaar 1905. Ingevolge art. 52, 4de lid, der Woningwet van reggeeringswege samengesteld. S' Gravenhage 1907. (84) [Na 46]
- Német birodalom — Allemagne.**
- Jahrbuch der Wohnungsreform. Unt. Mitwirkg von K. v. Mangoldt, verf. von Otto Meissgeier.

Hrsg. vom Deutschen Verein f. Wohnungsreform.
Jg. 1–3. Göttingen 1904–1907. 3 Bde. [Nm 245]
1. 1903. Vorangestellt: ein Bericht des Vereins Reichswohnungs-
gesetz für das 6. Geschäftsjahr. 1904.

Bautätigkeit, die, in deutschen Städten während des
Jahres 1904. Bearb. im statistischen Amte der
Stadt Köln. Köln 1905. (4) 40 [III 334]

Übersicht über Mietpreise und Wohnverhältnisse in
den mit Reichsunterstützung errichteten Genos-
senschaftswohnungen und den im freien Verkehre
hergestellten Mietwohnungen von Reichsbeamten.
Berlin 1906. (181) 40 [Nm q 50]
(Reichstag. 11. Leg.-Per., 2. Sess. 1905/6. No. 173.)

Wiss, E.: Über die Wohnungsfrage in Deutschland.
Berlin 1872. (146) [Nm 33]

Lindemann, H. [C. Hugo]: Wohnungsstatistik. [Leip-
zig 1901.] (263–384) [III 187]
(S. A. aus: Schriften d. Vereins f. Sozialpolitik. 94.)

Roux, Adrien: La question des habitations ouvri-
ères en Allemagne. Thèse. Paris 1903. (126) [III 521]

Strauss, Paul: Les habitations à bon marché en
Allemagne. Par P. S. et Charles Baulez. Paris
1903. (127) [Nm 471]
(Comité d. habitations à bon marché de la Seine.)

Horsfall, T. C.: The improvement of the dwellings
and surroundings of the people. The example of
Germany. Manchester 1904. (VI, 193, III) [XVII 575]

Wohnungsfürsorge, die —, im Reiche und in den
Bundesstaaten. Denkschrift bearb. im Reichsamte
des Innern. Berlin 1904. (VII, 510, 233) 40 [Nm q 25]

Pohle, L.: Die neuere Entwicklung der Wohnungs-
verhältnisse in Deutschland. Mit einem Nachwort
über Socialreform und Wissenschaft. Göttingen
1905. (56, 34) [Nm 257]

Bleicher, H.: Bautätigkeit.
— Statist. Jahrb. deutscher Städte. Jg. 1. 1890. (83–90) [III 144]

Hasse, E.: Wohnungen und Haushaltungen.
— Statist. Jahrb. deutscher Städte. Jg. 1. 1890. (70–81). Jg.
3. 1893. (32–54). [III 144]

Hasse, E.: Wohnungen.
— Statist. Jahrb. deutscher Städte. Jg. 2. 1892. (50–57) [III 144]

Neefe, M.: Bautätigkeit.
— Statist. Jahrb. deutscher Städte. Jg. 2. 1892. (50–57). Jg.
3. 1893. (55–82). Jg. 4. 1894. (18–40). [III 144]

Hasse, E.: Wohnungsmarkt. 1891–93.; (1890–98); 1899–1903.
— Statist. Jahrb. deutscher Städte. Jg. 4. 1894. (13–18);
Jg. 8. 1900. (55–74); Jg. 13. 1906. (316–335) [III 144]

Hasse, E.: Bautätigkeit i. d. J. 1894–95, 1895–96, 1896–97,
1900, 1902.
— Statist. Jahrb. deutscher Städte. Jg. 6. 1897. (20–48);
Jg. 7. 1898. (25–52); Jg. 8. 1900. (18–55); Jg. 11. 1903.
(27–68); Jg. 13. 1906. (19–51) [III 144]

Hasse, E.: Wohnungen und Haushaltungen nach der Volks-
zählung von 1895. [und] 1900.
— Statist. Jahrb. deutscher Städte. Jg. 7. 1898. (52–73).
Jg. 11. 1903. (69–101) [III 144]

Maass, L.: Kleinwohnwesen bis Ende 1903.
— Statist. Jahrb. deutscher Städte. Jg. 13. 1906. (52–73)
[III 144]

Wohnungsmarkt, der —, in deutschen Städten.
— Reichs-Arbeitsblatt. Jg. 4. 1906. (225–230, 432–444,
1132–1138) [Nm q 2]

Lindemann, Hugo: Zur Literatur der Wohnungsstatistik.
— Arch. f. Sozialw. u. Sozialp. 22. 1906. (208–228) [XVII 97]

Wohnungsnot, die —, der ärmeren Klassen in deutschen Gross-
städten und Vorschläge zu deren Abhilfe. Gutachten und
Berichte. Bd. 1–2. Leipzig 1886. 2 Bde.
— Schrift. d. Ver. f. Sozialpol. 30–31. [XVIII 523]

Mangoldt, Karl v.: Der Verein Reichs-Wohnungsgesetz und
seine Vorschläge. Frankfurt a. M. 1898. (38)
— Schriften z. Wohnungsf. H. 1. [XVIII 587]

Marcuse, Jul.: Beiträge zur Arbeiterwohnungsfrage in Deutsch-
land.
— Deutsche Viertelsschr. f. öff. Gesundheitspflege. Bd 31.
1899. (371–383) [XVIII 15]

Albrecht, H.: Wohnung und Unterkunft.
— Albrecht: Handb. d. soz. Wohlfahrtspflege. 1902.
T. 1. (221–289), T. 2. (266–360) [Nm 165]

Mangoldt, K. v.: Ein Reformprogramm für die Wohnungs- und
Ansiedlungsfrage in Deutschland.
— Arch. f. soz. Gesetz. u. Stat. 18. 1903. (112–126) [XVII 97]

Lindemann, Hugo: Gesetzgeberische Fortschritte auf dem
Gebiete des Wohnungswesens.
— Arch. f. soz. Gesetz. u. Stat. 18. 1903. (138–160) [XVII 97]

Wohnungsfürsorge, die —, im Reiche und in den Bundesstaaten.
— Reichs-Arbeitsblatt. Jg. 2. 1904. (218–219, 324–325,
407–409, 503–505) [Nm q 2]

Bajorsorság. — Bavière.

Mayr, Georg: Die Gebäudezählung im Königreiche Bayern
vom Sommer 1867. Nebst Vergleich mit den Erhebungen
von 1809–10, 1840 und 1852. München 1869. (XXVII, 57) 2°
— Beitr. z. Stat. Bayerns 22. [Bj q 1]

Cahn, Ernst: Wohnungsgesetzgebung in Bayern.
— Arch. f. soz. Gesetz. u. Stat. Bd 16. 1901. (698–710)
[XVII 97]

Hessen. — Hesse.

Wohnungsaufsicht und Wohnungsfürsorge nach
der hessischen Gesetzgebung. 1. Gesetz, die poli-
zeiliche Beaufsichtigung von Mietwohnungen und
Schlafstellen betreffend, 1893; 2. Gesetz, die
Wohnungsfürsorge für Minderbemittelte betreffend,
1902; nebst den Vollzugsvorschriften. Amtl. Hand-
ausg. Darmstadt 1906. (86) [Kn 76]
(Sozialpolitische Gesetzgebung. H. 1.)

Siegert, Rudolf: Die Wohnungsfürsorge im Gross-
herzogtum Hessen. Nach juristischen und national-
ökonomischen Gesichtspunkten bearb. Giessen
1907. (VI, 151) [Kn 101]

Braun: Die hessischen Wohnungsgesetze. Inhalt und Ziele.
— Ber. ü. d. 5. Generalvers. d. Rhein. Ver. z. Förd. d.
Arbeiterwohnsw. 1903. (21–29) [Nm 581]

Wohnungsverhältnisse, Wohnungsaufsicht und gemeinnützige
Bautätigkeit im Grossherzogtum Hessen während d. J. 1903.
— Reichs-Arbeitsblatt. Jg. 2. 1904. (505–510) [Nm q 2]

Wohnungsaufsicht und Wohnungsfürsorge im Grossherzogtum
Hessen i. J. 1905.
— Reichs-Arbeitsblatt. Jg. 4. 1906. (1123–1132) [Nm q 2]

Porcsorság. — Preusse.

Verbesserung, die —, der Wohnverhältnisse der
arbeitenden Klassen in Schleswig-Holstein. Bericht
der von der Gewerbekammer eingesetzten Kom-
mission. Kiel 1888. (VIII, 141) [Kn 95]

Berendt, Paul: Die Arbeiterwohnungsverhältnisse der
Provinz Westfalen. Bielefeld 1901. (6) 2° [Pr q 24]

Lechler, Paul: Die Wohnungsfrage und die preussi-
schen Ministerialerlasse vom 19. März 1901. Vortr.
Berlin 1901. (27) [Pr 46]

Eberstadt, Rudolf: Rheinische Wohnverhältnisse
und ihre Bedeutung für das Wohnungswesen in
Deutschland. Jena 1903. (VII, 114) [Nm 141]

Entwurf eines preussischen Gesetzes zur Verbes-
serung der Wohnungsverhältnisse nebst Begrün-
dung. Berlin 1904. (64) [Pr 90]
(Samml. amt. Veröff. a. d. Reichs- u. Staatsanzeiger.)

Haberland, Georg: Der preussische Gesetzentwurf
zur Verbesserung der Wohnungsverhältnisse.
Kritische Betrachtungen. Berlin 1904. (69) [Pr 98]

Baumert: Zum preussischen Wohnungsgesetzent-
wurf. Berlin 1905. (V, 86) [Pr 96]

Gebäude, die —, im preussischen Staate nach den Aufnahmen
der Gebäudesteuer-Veranlagung auf Grund des Gesetzes vom
21. Mai 1861. Berlin 1871. (LXI, 312) 4°
— Preuss. Statistik. 18. [Pr q 1]

Boronow: Die Arbeiterwohnungen im oberschlesischen Industriebezirk.

— Deutsche Viertelsschr. f. öff. Gesundheitspflege. Bd. 20. 1888. (589—599) [XXIII 15]

Nieden, W. zur: Gebäudesteuer- und Wohnungsfrage in Preussen.

— Jahrb. f. Gesetzg., Verw. u. Volksw. Jg. 24. 1900. (1—32) [XXVIII 166]

Stübgen, J.: Rheinische Arbeiterwohnungen.

— Centralblatt f. allg. Gesundheitspflege. Jg. 20. 1901. (79—90) [XXIII 27]

Entwurf eines preussischen Gesetzes zur Verbesserung der Wohnungsverhältnisse.

— Komm. Praxis. Jg. 4. 1904. (369—374, 400—403) [XX q 2]

Entwurf eines Gesetzes [für Preussen] zur Verbesserung der Wohnungsverhältnisse.

— Veröff. d. kais. Gesundheitsamtes. Jg. 28. 1904. (877—880) [XXIII q 1]

Entwurf eines Gesetzes zur Verbesserung der Wohnungsverhältnisse [in Preussen], nebst Begründung.

— Reichs-Arbeitsblatt. Jg. 2. 1904. (411—423) [Nm q 2]

Entwurf, der —, des Gesetzes zur Verbesserung der Wohnungsverhältnisse. Referat von Zwegert u. Discussion.

— Verhandl. d. 4. allg. preuss. Städtetages. 1904. (36—49) [Pr q 17]

Eberstadt, R.: Der Entwurf eines preussischen Wohnungsgesetzes, seine Vorgeschichte und seine Bedeutung.

— Arch. f. Sozialw. u. Sozialpol. 19. 1904. (173—202) [XVII 97]

Kampfmeyer, P.: Zum preussischen Wohnungsgesetzesentwurf.

— Komm. Praxis. Jg. 4. 1904. (421—425, 477—480) [XX q 2]

Landsberger: Bemerkungen zum preussischen Gesetzesentwurf, betr. Verbesserung der Wohnungsverhältnisse.

— Deutsche Viertelsschr. f. öff. Gesundheitspflege. Bd. 37. 1905. (449—472) [XXIII 15]

Gerland, Otto: Noch einmal der preussische Gesetzesentwurf zur Verbesserung der Wohnungsverhältnisse.

— Deutsche Viertelsschr. f. öff. Gesundheitspflege. Bd. 38. 1906. (323—341) [XXIII 15]

Szászország. — Szász.

Putzger, Friedr. Wilh.: Die Wohnstätten in der Amtshauptmannschaft Rochlitz u. die Verschiebung ihrer Bevölkerung in der Zeit von 1871—1890.

Diss. Leipzig—Reudnitz 1892. (35) [III 13]

Naumann, Waltier: Zur Wohnungsfrage im Königreich Sachsen. Leipzig 1902. (152) [Sz 54]

(Volkswirtsch. u. wirtschaftsgesch. Abh. H. 5.)

Wächter, Georg: Wohnungssituation einiger Mittel- und Klein- städte nach einer Erhebung vom Jahre 1904.

— Zeitschr. d. k. sächs. statist. Bureaus. Jg. 50. 1904. (175—210), Jg. 51. 1905. (303—321) [Sz q 2]

Würzburger, Eugen: Zur Statistik der Ergebnisse der öffentlichen und der gemeinnützigen Wohnungsfürsorge.

— Zeitschr. des k. sächs. stat. Landesamtes. 52. 1906. (339—342) [Sz q 2]

Erlass des [königl. sächsischen] Ministeriums des Inneren vom 31. März 1903 an die Kreishauptmannschaften betreff. das Wohnungswesen.

— Bull. d. Intern. Arbeitsamts. Bd. 2. 1903. (132—136) [XVII 856]

Württemberg. — Württemberg.

Losch, H.: Die Ergebnisse der Wohnungssituation vom 2. Dez. 1895 für die 5 grössten Städte Württembergs.

— Württ. Jahrb. f. Stat. 1898. H. 2. (181—318) [Wb 1]

Trüdinger: Die Wohnungsfürsorge für die arbeitenden Klassen in Württemberg.

— Württ. Jahrb. f. Stat. Jg. 1899. H. 2. (174—226) [Wb 1]

Egyes német városok. — Villes allemandes.

(Augsburg)

Rost, Hans: Die Wohnungs-Untersuchung in der Stadt Augsburg vom 4. Januar bis 24. März 1904.

Augsburg 1906. (292) 4° [III q 191]

(Barmen)

Wohnungsverhältnisse, die Barmer —.

— Beitr. z. Stat. d. Stadt Barmen. 2. 1906. (65—82) [III 470]

(Bayreuth)

Cahn, Ernst: Ein Arbeiterwohnungsquartier in einer süddeutschen Provinzstadt. [Bayreuth.]

— Arch. f. soz. Gesetzg. u. Statist. 17. 1901. (440—477) [XVII 97]

(Berlin)

Grundstücks-Aufnahme, die —, Ende October 1900,

sowie die Wohnungs- und die Bevölkerungs-

Aufnahme vom 1. Dezember 1900 in Berlin und

23 Nachbargemeinden. Hrsg. von dem statistischen

Amt der Stadt Berlin. Abt. 1—2. Berlin 1902—1903.

2 Bde 2° [Berl q 14]

1. Grundstücks- und Wohnungsaufnahme. 1902. (VII, 59)

2. Bevölkerungsaufnahme. 1903. (III, 73)

Braun, Adolf: Berliner Wohnungsverhältnisse. Denkschrift. Berlin 1893. (80) [Berl 61]

(Berliner Arbeiterbibliothek.)

Wohnungs-Enquête, unsere —, i. J. [1901]—1903,

1905—1906. Im Auftrage des Vorstandes der Orts-

krankenkasse für den Gewerbebetrieb der Kauf-

leute bearb. von Alb. Kohn. Berlin 1902—1907.

5 He. 4° [XVII 338]

[1901.] Unsere erste Wohnungs-Enquête.

Lubahn, Johannes: Wohnungsgeldzuschuss und Berliner Wohnungsverhältnisse. Vortr. Hrsg. von dem Berliner Vereine mittlerer Reichs- und Staats-

beamten. Berlin 1906. (24) [Berl 105]

Geburten, die —, die Aufgebote und Eheschliessungen ... die Neubauten und Abbrüche von Häusern im J. 1904 in Berlin, sowie die zu Anfang 1905 in Berlin leerstehenden Wohnungen.

Berlin 1905. (VI, 138) 2° [Berl q 26]

Eberstadt, Rud.: Berliner Kommunalreform.

— Eberstadt, Städtische Bodenfragen. 1894. (1—40) [XVIII 412]

(Bremen)

Untersuchung der Wohnungen der minder bemittelten Klassen in Bremen. Bearb. vom Bremischen Statistischen Amt. Bremen 1905. (122) [III 343]

Böhmert, Wilh.: Beiträge zur bremischen Wohnungssituation. [Bremen] 1902—1905. 4 He.

1. Die Wohnungen in den Gängen und Höfen der Neustadt.

2. Vergleich der 33 deutschen Grossstädte nach der Zahl der Gebäude und der Einwohner.

3. Die überfüllten Wohnungen in der Stadt Bremen am 1. Dez. 1900.

4. Die nicht zur engeren Familie gehörenden Hausgenossen und ihr Einfluss auf die Wohnungsverhältnisse. (Nach der Volkszählung vom 1. Dez. 1900.)

5. Das Altmietwesen in der Stadt Bremen am 1. Dez. 1900.

— Mittel d. bremischen statist. Amts. 1902 Nr. 2, 1903 Nr. 1, 1904 Nr. 1, 1905 Nr. 2. [III 236]

Zählung, die —, der leerstehenden Wohnungen [in Bremen] im November 1903 und im November 1904. [Bremen] 1903—1905.

2 He. — Mittel d. bremischen statist. Amts. 1903 Nr. 2, 1905 Nr. 1. [III 236]

(Breslau)

Bergmann, Arthur: Denkschrift zur ersten Wohnungs-Enquête der Orts-Krankenkassen in Breslau.

Breslau 1906. (54) [III q 125]

Bevölkerungs-, Grundstücks- und Wohnungs-Aufnahme, die —, [in Breslau] vom 1. Dezember 1880. Breslau [1884.] 2 He.

— Breslauer Statistik. Ser. 9. H. 1—2. [III 4]

Bevölkerungs-, Grundstücks- und Wohnungs-Aufnahme, die —, [in Breslau] vom 1. Dezember 1885. Breslau 1887. 2 He.

— Breslauer Statistik. Ser. 11. H. 1—2. [III 4]

Bevölkerungs-, Grundstücks- und Wohnungs-Aufnahme, die —, [in Breslau] vom 1. Dezember 1890. Breslau [1894.] 2 He.

— Breslauer Statistik. Bd. 15. H. 3—4. [III 4]

Bevölkerungs-, Grundstücks- und Wohnungs-Aufnahme, die —, [in Breslau] vom 2. Dezember 1895. Breslau [1900.] (172)

— Breslauer Statistik. Bd. 18. H. 2. [III 4]

Ergebnisse der Bevölkerungs-, Grundstücks- und Wohnungsaufnahme vom 1. Dezember 1900 in der Stadt Breslau. Breslau 1903. (112, 98)

— Breslauer Statistik. Bd. 22. H. 1. [III 4]

Wohnungen, die leerstehenden —, und Geschäftslokale in Breslau am 24. October 1904.

— Breslauer Statistik. Bd. 24. H. 3. 1905. (102—122) [III 4]

(Charlottenburg)

Statistik der Neubauten [1896—1897.] der leerstehenden Wohnungen [1898], des Grundstückswertes und des Grundbesitzwechsels [in der Stadt Charlottenburg]. [Charlottenburg]. 1898. (30)

— Charlottenburger Statistik. H. 4. [III 25]

Statistik der Neubauten, der leerstehenden Wohnungen, des Grundstückswertes und des Grundbesitzwechsels [in der Stadt Charlottenburg] i. J. 1898. Charlottenburg 1898. (42)

— Charlottenburger Statistik. H. 6. [III 25]

Stand, der —, der Bevölkerung, die Eheschließungen, Geburten, Sterbefälle, Zuzüge und Fortzüge sowie die Neubauten und die leerstehenden Wohnungen im J. 1899 [und] 1900. Charlottenburg 1900—1901. 2 He in 1. 1900.

Sowie Mitteilungen aus der Grundstücksaufnahme im J. 1900.

— Charlottenburger Statistik. 8., 10. [III 25]

Ergebnisse der Grundstücks-Aufnahme vom 27. Oktober 1900 und der Wohnungs-Aufnahme vom 1. Dezember 1900 in der Stadt Charlottenburg, sowie in den Nachbargemeinden Wilmersdorf, Friedenau [etc.] Charlottenburg 1902. (48)

— Charlottenburger Statistik. H. 13. [III 25]

Grundstücks-Aufnahme, die —, vom 27. Oktober 1900 und die Wohnungs-Aufnahme vom 1. Dezember 1900 in der Stadt Charlottenburg sowie in den Nachbargemeinden Wilmersdorf, Friedenau, Schmargendorf und Grunewald. Charlottenburg 1902. (64) 4°

— Charlottenburger Statistik. Erg. H. 1. [III 25]

Pläne, Zwanzig —, von Charlottenburg Bevölkerungs- und Wohnungs-Verhältnisse der Stadt graphisch darstellend. Hrsg. vom Statistischen Amt der Stadt Charlottenburg 1903. 1 Bd. 4°

— Charlottenburger Statistik. Erg. H. 2. [III 25]

Grundstückswerte, Grundbesitzwechsel, leerstehende Wohnungen und Neubauten [in der Stadt Charlottenburg] bis zum J. 1903. Charlottenburg 1904. (59)

— Charlottenburger Statistik. H. 17. [III 25]

(Chemnitz)

Ergebnisse, die —, der Wohnungszählung in der Stadt Chemnitz 1900. Tabellen. Chemnitz [1904.] (32)

(Beilage zu d. Monatl. Mitteil. des statist. Amtes d. Stadt Chemnitz. Jg. 2. 2.) [III 83]

(Danzig)

Ackermann: Wohnungsverhältnisse [in der Stadt Danzig].

— Die Stadt Danzig. 1904. (107—117) [III 301]

(Dortmund)

Zählung, die —, der leerstehenden und im Bau befindlichen Wohnungen [in der Stadt Dortmund] 1901—1903, vom 1. Dezember 1903, vom Juni 1904, vom Juni 1905, vom Dezember 1905. Dortmund 1903—1906. 5. He.

Mittel d. statist. Amtes d. Stadt Dortmund. H. 4. [und] Nachtrag 1, 2, 4, 5 [zu H. 4.] [III 17]

(Dresden)

Wohnungsmarkt, der dresdener —, im Winter 1902. [Dresden 1903.] (53—62) 4° [III 468]

(Abdr. aus: Dresdner Anzeiger.)

Wohnungsverhältnisse, die —, der dresdener Civil-Bevölkerung i. J. 1874.

— Mitteil. d. stat. Bur. d. St. D. H. 3. 1876. (1—27) [III 171]

Zur Wohnungszählung, Die leerstehenden Wohnungen am 2. Dez. 1895 und am 12. Okt. 1896.

— Mitteil. d. stat. Amtes d. St. Dresden. H. 7. 1897. (35—39) [III 469]

(Elberfeld)

Bevölkerung, die — [der Stadt Elberfeld] und die Befriedigung ihres Wohnungsbedürfnisses. [Elberfeld] (1903.) (55) 4° [III q 107]

(S. A. aus d. Verwaltungsbericht der Stadt Elberfeld 1891 bis 1902.)

Ergebnisse, die —, der Wohnungszählung [in Elberfeld] vom 1. Dezember 1905. Elberfeld [1907.] (32) 4°

— Beitr. z. Statist. d. Stadt Elberfeld. H. 2. Lief. 1. [III q 171]

(Essen)

Wohnungsverhältnisse, die —, in der Stadt Essen nach der Aufnahme von 1900. Bearb. durch das statistische Amt. T. 1—2, 3. Essen 1901—2. 2 Bde in 1.

— Beitr. z. Statist. der Stadt Essen. H. 2, 4. [III q 189]

Bautätigkeit, die — und der Wohnungsmarkt in der Stadt Essen i. J. 1901. [und] i. J. 1903. Bearb. durch das statistische Amt. Essen 1902—1904. 2 He.

— Beitr. z. Statist. d. Stadt Essen. H. 3, 8. [III q 189]

(Frankfurt a./M.)

Bevölkerungs- und Wohnungsverhältnisse [der Stadt Frankfurt a./M.] 1903, 1904. Frankfurt a./M. [1904—1905.] 2 He. 4°

(Beilage zu d. Beitr. z. Stat. d. Stadt F. a. M. N. F.)

(S. A. aus: Verwaltungsber. d. Magistrats f. 1903, 1904.) [III 84]

Adler, Franz: Wohnungsverhältnisse und Wohnungspolitik der Stadt Frankfurt a./M. zu Beginn des 20. Jahrhunderts. Frankfurt a./M. 1904. (123) 4° [III 283]

Wohnungszählung [der Stadt Frankfurt a./M.]

— Die hygien. Einrichtungen von Frankfurt a./M. 1888. (57—60) [III 338]

Priester, Oskar: Die Wohnungsenquête des Frankfurter Mietervereins.

— Zeitschr. f. d. ges. Staatsw. 55. 1899. (311—330) [XX 107]

(Freiburg i. Br.)

Mewes, Wilh.: Bodenwerte, Bau- und Bodenpolitik in Freiburg i. Br. während der letzten 40 Jahre (1863—1902). Vorwort von Carl J. Fuchs. Karlsruhe 1905. (VIII, 100)

— Volksw. Abhdlg. d. Bad. Hochschulen. Bd. 7. H. 3. [XVIII 529]

(Fürth)

Statistik über eine partielle Wohnungserhebung in der Stadtgemeinde Fürth. [Fürth 1903.] (19) 4° [Litogr.] [III q 155]

Dennig, Eugen: Die Ergebnisse der Wohnungserhebung in der Stadt Fürth i. B. Fürth i. B. 1907. (52, 33 Taf.) 4° [III q 176]

(Göttingen)

Bayer, Gust.: Zwei Versuche zur Hebung der Wohnungsnot in einer Universitätsstadt. [Göttingen.]

— Zeitschr. f. d. ges. Staatsw. 57. 1901. (433—451) [XX 107]

(Hamburg)

Beiträge zur Wohnungsfrage in Hamburg. Gesellschaft für Soziale Reform. Ortsgruppe Hamburg. Volkswirtschaftliche Beiträge. H. 1—2. Hamburg 1902—1904. 2 He. [Hamb 88]

1. Pfingsthorn, C.: Miete und Einkommen der vom Verbande hamburgischer Miete-Hilfsvereine unterstützten Personen. — Kalkstein, W. v.: Die Bewegung der einzelnen Mietklassen in Hamburg von 1893—1901. — Wenzel, Jos.: Wie ist dem Mangel an kleinen Wohnungen abzuhelfen. Anhang: Satzungen der Gesellschaft für Soziale Reform. Satzungen der Ortsgruppe Hamburg. 1902. (58)

2. Kalkstein, W. v.: Das Einlogierwesen in Hamburg 1904. (67) [Hamb 88]

Wohnungsverhältnisse hamburgischer Volksschullehrer und Lehrerinnen. Bearb. von der Stat. Kommission der Gesellschaft der Freunde des vaterländischen Schul- und Erziehungswesens in Hamburg. Hamburg 1904. (123) [Hamb 27]

Schleiss, Arthur: Die Gründe der Mietsteigerung der Wohnungen in Hamburg im letzten halben Jahrhundert. Diss. Leipzig 1905. (40) [Hamb 86]

Statistik der Mieten in der Stadt Hamburg, 1906. Hamburg 1907. (5) 2° [Hamb q 3]

Wohnungsverhältnisse, die —, [in Hamburg].

— Stat. d. Hamb. Staates. H. 2. 1869. (XXI—XL, 60—116) [Hamb 1]

Häuserinsel, eine —, der inneren Stadt [in Hamburg].

— Stat. d. Hamb. Staates. H. 6. 1873. (55—66) [Hamb 1]

Statistik, die —, der Gebäude [in Hamburg]. Nach den Spezialerhebungen 1872—73.

— Stat. d. Hamb. Staates. H. 6. 1873. (67—114) [Hamb 1]

Wohnungen und Mieten [in Hamburg].

— Stat. d. Hamb. Staates. H. 7. 1875. (146—157), H. 10. 1880. (156—160) [Hamb 1]

Gelasse, die —, die Wohnungen und die Mieten [in Hamburg], nach den Ergebnissen der Volkszählung von 1875.

— Stat. d. Hamb. Staates. H. 9. 1878. (1—33) [Hamb 1]

Zählung, die —, der Gelasse [in Hamburg] 1885, 1890, 1895. — Stat. d. Hamb. Staates. H. 15. 1890. (2—52), H. 16. 1894. (43—75), H. 19. 1900. (85—147) [Hamb 1]

Pfingsthorn, C.: Die Verhältnisse kleiner Wohnungen in Althamburg.

— Jahrb. f. Gesetzg., Verw. u. Volksw. Jg. 25. 1901. (1307—1336) [XVIII 166]

- Zählung, die —, der Grundstücke, der Wohngebäude und der Gasse [in Hamburg] 1900.
 — Stat. d. Hamb. Staates. H. 21. 1903. (141—217) [Hamb 1]
 Mieten, die —, und ihre Änderungen in Hamburg i. d. J. 1893 bis 1903.
 — Stat. d. Hamb. Staates. H. 22. 1904. (88—111) [Hamb 1]
Gründler: Ergebnis der von der Behörde für Wohnungspflege angestellten Untersuchung, betr. die Schlafräume für Gewerbehilfen in den Wildhandlungen und Konditoreien im Stadtgebiet Hamburg.
 — Arch. f. soz. Med. Bd. 2. 1905. (98—104) [XXIII 589]
Fischer, Emil: Die Sanierung des Wohnungswesens in Hamburg.
 — Die Neue Zeit. Jg. 24., Bd. 2. 1906. (608—613) [XVII 753 (Hannover)]
 Wohnungsschätzung der Stadt Hannover, nach der Aufnahme vom 1. Dezember 1900. Mit Anhang: Wohnungsschätzung Angaben aus den Zählungsjahren vor 1900 und aus der Zeit nach 1900. Hannover 1905. (56)
 — Veröff. d. stat. Amts d. Hauptst. Hannover. 6. [III q 197]
Kettler: Ergebnisse einer Wohnungsuntersuchung in Hannover.
 — Archiv f. Städtekunde. Jg. 1. 1906. (385—430) [XX 435 (Heidelberg)]
May, Max: Die heidelberger Wohnungsuntersuchung in den Wintermonaten 1905/96 und 1896/97, deren Ergebnisse und deren Fortsetzung durch eine ständige Wohnungsinspektion. Jena 1903. (IV, 128) [III 222]
May, Max: Die heidelberger Wohnungsenquete.
 — Zeitschr. f. Sozialwiss. Jg. 3. 1900. (123—129) [XVII 16 (Karlsruhe)]
 Ergebnisse, die —, der Erhebung über die leerstehenden Wohnungen in der Stadt Karlsruhe, Mitte Juli 1897. [Karlsruhe] 1897. (4) 4°
 — Beitr. z. Statist. d. Stadt K. 1897. Nr. 1. [III q 18]
 Statistik der leerstehenden Wohnungen in Karlsruhe, Mitte November 1897. [Karlsruhe] 1897. (3) 4°
 — Beitr. z. Statist. d. Stadt K. 1897. Nr. 2. [III q 18]
 Tabellenwerk der Wohnungsaufnahme [der Stadt Karlsruhe] vom 1. Dezember 1900. Karlsruhe 1902. (41) 4°
 — Beitr. z. Statist. d. Stadt K. Nr. 13. [III q 18]
 (K i e l)
 Zählung, die —, der leerstehenden Wohnungen [in der Stadt Kiel] Ende Juli 1903.
 — Mitteil. d. stat. Amts d. St. K. 1. 1903. (19—36) [III q 190]
 Wohnungszählung, die —, [der Stadt Kiel] vom November 1903. (Vorläufiges Ergebnis.) [Kiel] (1904.) (16) 4°
 — Mitteil. d. stat. Amts d. St. K. 2. [III q 190]
 Wohnungszählung, die —, [in der Stadt Kiel] vom November 1903. T. 1—2. Kiel 1904—1905. 2 He 4°
 1. Die reinen Mietwohnungen, ohne Geschäftslokale. (Tabellen.) 1904. (20)
 2. Sämtliche Wohnungen. Mit einem Anhang: Die Zählung der leerstehenden Wohnungen in den Nachbargemeinden Hassee, Gaarden (Land), Ellerbek, Wellingdorf und Dietrichsdorf am 1. Dezember 1904. 1905. (16, 24)
 — Mitteil. d. stat. Amts d. St. Kiel. 3. 4. [III q 190]
 (K ö l n)
 Bericht über die Bautätigkeit in der Stadt Köln während des Etatsjahres 1900, 1903, 1905. 1—4. Viertel. Aufgestellt vom statistischen Amte. [Köln 1900—1905.] 12 He. 4° [III 326]
 Grundstücks- und Wohnungszählung, die —, vom 1. Dezember 1902 [in der Stadt Köln.] T. 1. Köln 1903. 1 H. 4°
 1. Die Gesamtzahl der Wohnungen, die Kleinwohnungen und die leerstehenden Wohnungen. 1903. (6, 6 Taf.)
 — Veröff. des statist. Amtes d. St. K. Nr. 3. [III q 85]
Leat: Arbeiter-Wohnungen [in Köln.] Von L. Kröger, Brühl-
 low.
 — Köln. Festschrift. 1888. (540—557) [III 46]
 Wohnungsverhältnisse, die —, [in Köln.]
 — Köln. Festschrift. 1888. (35—40) [III 46]
 (K ö n i g s b e r g)
Dullo, A.: Die Gebäude- und Wohnungsverhältnisse in Königsberg i. Pr., nach den Ergebnissen der Volkszählung vom 1. Dezember 1890. Königsberg [1895.] (91, LVI) 4° [III q 14]
 Zählung leerstehender Wohnungen [in Königsberg i. Pr.] im April 1894. Königsberg in Pr. 1894. (11) 4° [III q 13]
Dullo, A.: Die leerstehenden Wohnungen in Königsberg i. Pr. im Oktober 1901 [und] 1904. Königsberg i. Pr. 1901—1905. 2 He.
 — Königsberger Statistik. Nr. 1., 5. [III 207]
 (L e i p z i g)
 Wohnungen, die leerstehenden —, am 1. November 1902 [und] 1903 in der Stadt Leipzig u. den Vorortsgemeinden. [Leipzig] (1903—1904.) 2 He. [III 198]
 (S. A. aus: Verwaltungsbericht der Stadt L. 1901. 1902.)
 Gebäude- und Wohnungsverhältnisse [der Stadt Leipzig, 1904, 1906.] Leipzig (1905—1907.) 2 He. [III 296]
 (S. A. aus: Verwaltungsbericht d. Stadt Leipzig.)
Hasse, Ernst: Die Wohnungsverhältnisse der ärmeren Volksklassen in Leipzig. Leipzig 1886. (100) [III 63]
 (S. A. aus Schrift. d. Ver. f. Sozialpol.)
Hasse, Ernst: Beiträge zur Bevölkerungs- und Wohnungsstatistik von Leipzig. Leipzig 1891. (88) [III 59]
 (S. A. aus: Die Stadt Leipz. in hygienischer Beziehung.)
 Wohnungs-Ermittelungen der Ortskrankenkasse für Leipzig und Umgegend im Jahre 1903/1904. Leipzig 1905. (24) 4° [III q 182]
 Wohnungen, die —, [in Leipzig.]
 — Die Stadt Leipz. u. ihre Umgebung. 1878. (77—107) [III 74]
Hasse: Wohnungsstatistik. [Leipzig.]
 — Die Stadt Leipzig in hygien. Beziehung. 1891. (83—102) [III 62]
 (L i e g n i t z)
Solbrig: Die Wohnungsverhältnisse der Liegnitzer Arbeiterbevölkerung vom hygienischen Standpunkte.
 — Centralbl. f. allg. Gesundheitsph. Jg. 15. 1896. (343—377) [XXIII 27]
 (M a g d e b u r g)
 Wohnungs- und Haushaltungsverhältnisse, die —, der Bevölkerung der Stadt Magdeburg. Magdeburg 1890. (151)
 — Magdeburgische Statistik. H. 5. [III 135]
Silbergleit, Heinrich: Statistik der leerstehenden Wohnungen nach der Aufnahme von 1894, 1895, 1896. Magdeburg 1895—1897. 3 He in 1.
 — Mitteil. d. statist. Amts d. St. M. Nr. 1, 4, 7. [III 21]
Silbergleit, Heinrich: Der Magdeburger Wohnungsmarkt 1894—1898, 1900—1901 [und] Ende Oktober 1902. Magdeburg 1899—1903. 3 He.
 — Mitteil. d. Statist. Amts d. St. M. Nr. 8, 10, 12. [III 21]
Silbergleit, Heinrich: Magdeburgs Wohnungen und Haushaltungen. 1890—1900. Magdeburg 1903. (92, 102) 4°
 — Mitteil. d. Statist. Amts d. St. M. Nr. 13. [III 21]
Landsberg, Otto: Statistik der städtischen Arbeiter [in der Stadt Magdeburg] 1904. T. 2. Magdeburg 1905. 1 H.
 2. Die persönlichen und die Wohnungsverhältnisse der städtischen Arbeiterschaft. Anhang: Die Tätigkeit der deutschen Grossstädte auf dem Gebiete der Herstellung von Wohnungen für städtische Arbeiter und Bedienstete. 1905. (IV. 65)
 — Mitteil. d. Statist. Amts Magdeburg. Nr. 17. [III 21]
 (M a n n h e i m)
 Wohnungsverhältnisse, die —, in der Stadt Mannheim nach der Erhebung vom 2. Dezember 1895. Mannheim 1897. (55) 4°
 — Beitr. z. Stat. d. Stadt M. H. 2. [III q 33]
 Ergebnisse der 1. [und] 2. Zählung der leerstehenden Wohnungen in Mannheim. Mannheim 1899—1900. 2 He in 1.
 — Beitr. zur Statist. d. Stadt M. Nr. 4, 5. [III q 33]
 Ergebnisse, die —, der Wohnungszählung vom 1. Dezember 1900 in der Stadt Mannheim. Bearb. im statistischen Amt der Stadt. Mannheim 1901. (33) 2°
 — Beitr. z. Stat. d. Stadt M. Nr. 8. [III q 33]
 Wohnungsmarkt, der mannheimer —, Mitte Oktober 1901; Mitte November 1902; Anfang November 1903; Anfang November 1904; Ende November 1905. Mannheim [1901—1905.] 5 He. 4°
 — Beitr. z. Stat. d. St. M. Nr. 9, 11, 12, 13, 17. [III q 33]
 Ergebnisse der Wohnungszählung vom 1. Dezember 1905. Mannheim 1906. (32) 4°
 — Beitr. z. Stat. d. Stadt Mannheim. Nr. 16. [III q 33]
Weis, Wilh.: Die Gemarkungs-, Boden-, Bau- und Wohnungspolitik der Stadt Mannheim seit 1892. Karlsruhe 1907. (83)
 — Volkswirtsch. Abhandlgn d. Bad. Hochschulen. Bd. 9. H. 2. [XVIII 529]
 (M e t z)
Weil, Bruno: Die Wohnungsverhältnisse der Stadt Metz. Strassburg i. E. 1906. (85) [III 500]

(München)

Erhebung, die probeweise —, der Wohnverhältnisse in einigen Strassengebieten Münchens i. J. 1903.
1. Bericht. München 1904. (99—111) [III q 90
(Aus: Mitteil. d. stat. Amtes München. Bd. 18.)

Singer, K.: Die Wohnungen der Minderbemittelten in München und die Schaffung unkündbarer kleiner Wohnungen. Denkschrift. München 1899. (84) [III 371

Brentano, Lujo: Wohnungs-Zustände und Wohnungs-Reform in München. München 1904. (28) [III 224

Anwesen, die —, Gebäude, Wohnungen und Haushaltungen in München nach der Zählung von 1880 im Vergleich mit 1875.
— Mitteil. d. stat. Amtes d. Stadt München. Bd. 5. 1881—83. (123—169) [III q 35

Bericht über die Ergebnisse der Häuser- und Wohnung-Zählung in München vom 1885.
— Mitteil. d. stat. Amtes d. Stadt München. Bd. 9. 1886—88. (97—420) [III q 35

Anwesen und Gebäude, die —, [Ergebnisse der Wohnung- und Haushaltzählung in München vom 1. Dezember 1890.]
— Mitteil. d. stat. Amtes d. Stadt München. Bd. 13. 1893. (101—235) [III q 35

Zählung, die —, der Anwesen, Gebäude und Wohnungen [vom 2. Dezember 1895 in München]. [München 1896.] (68, 42) 40
— Mitteil. d. stat. Amtes d. Stadt München. Bd. 15. H. 5. 6. [III q 35

Erhebung, die probeweise —, der Wohnverhältnisse Münchens i. J. 1903.
— Mitteil. d. stat. Amtes d. Stadt München. Bd. 18. 1904. (99—112) [III q 35

Erhebung, die —, der Wohnverhältnisse in der Stadt München 1904—1907. T. 1—3. München 1906. 3 He. 40
1. Die Altstadt. (30)
2. Der 10., 11. u. 12. Stadtbezirk. (30)
3. Das Ostend. (33)
— Mitteil. d. stat. Amtes der Stadt München. Bd. 26. H. 1. [III q 35

Wohnungsbestand und Mietpreise in München. Ergebnisse der Wohnungszählung vom 1. Dezember 1905. München 1906. (32) 40
— Mitteil. d. stat. Amtes d. Stadt München. Bd. 20. H. 3. [III q 35

Singer, K.: Die Wohnungsverhältnisse in München.
— München unter d. Einflusse d. öff. Wohlfahrtspflege. 1902. (41—56) [III q 128

Probe-Wohnungsenquête, die münchener —.
— Kommunale Praxis. Jg. 3. 1903. (265—267) [XX q 2

(Nürnberg)
Lohn-, Arbeits- u. Wohnverhältnisse der Arbeiter Nürnbergs. Aufgenommen vom 15. Juni bis 10. Juli 1897. Hrsg. vom Arbeiter-Sekretariat Nürnberg. Nürnberg 1898. (41) [III 77

(Pforzheim)
Wohnungs-Untersuchung, eine —, [und] 2. der Allgemeinen Pforzheimer Ortskrankenkasse. Ein Bericht an die Generalversammlung über die Wohnungsverhältnisse erkrankter Kassenmitglieder. Pforzheim 1903—1904. 2 He. 40 [III 524

(S. A. aus: Geschäftsber. d. Ortskrankenkasse f. 1902., 1903.)

(Schöneberg)
Silbergleit: Der schöneberger Wohnungsmarkt nach der Aufnahme vom 9. Mai 1905.
— Schöneberger statist. Mitteil. Nr. 1. 1905. (15—25) [III 514

(Strassburg)
Wohnungsfürsorge in der Stadt Strassburg. Strassburg 1900. (8) [III 447

(Stuttgart)
Wohnungsamt, das Stuttgarter —. Hrsg. vom Stadtschultheissenamt. Stuttgart 1903. (47) 40 [III q 103

Ludwig: Die Wohnungsverhältnisse [der Hauptstadt Stuttgart].
— Führer durch Stuttgart. 1906. (68—72) [III 387

Pfeiffer, Ed.: Fürsorge für die Wohnungen Minderbemittelter [in Stuttgart].
— Führer durch Stuttgart. 1906. (72—84) [III 387

(Wiesbaden)
Cahn, Ernst: Wohnungszustände der minderbemittelten Bevölkerungsschichten in Wiesbaden. Eine sozialstatistische Untersuchung. Wiesbaden 1906. (73) [III 480

Norwégia. — Norvège.

Holst, Axel: Die Wohnungsfrage in Norwegen.
— Schr. d. Ver. f. Sozialpol. 97. 1901. (235—296) [XVIII 523

Olaszország. — Italie.

Faraggiana, Giuseppe: Le case popolari. Studio economico-legislativo. Genova 1905. (88) [OI 165
Legge per le case popolari. 31 maggio 1903. N. 254. [Roma] 1904. (16) [OI 183

[H o z z á k ö t v e:]

- Decreto, regio, che approva il regolamento per la esecuzione della legge 31 maggio 1903, per le case popolari. 24 apr. 1904. [Roma] 1904. (45)
- Decreto ministeriale 6 ott. 1904, portante le norme pei comitati per le case popolari. Roma 1904. (3)
- Decreto, regio, che modifica il regolamento 24 apr. 1904 per le case popolari, 9 dic. 1906. N. 696. [Roma] 1906. (6)

Magaldi, V.: Sull' applicazione della legge per le case popolari a tutto l'anno 1904. Relazione. [Roma] 1905. (11) [OI 185

(Ministero di agricoltura, industria e commercio. Estr. dalla „Collezione Celeritiera“.)

Rapports de Paul Straus, Ambroise Rendu et Mangenot délégués au congrès international d'assistance publique et privée de Milan en 1906. Paris: 1907. (60) 40 [OI q 58

(Comité des habitations à bon marché du département de la Seine.)

Oroszország. — Russie.

Berthenson, Leo: Untersuchungen über die Wohnungsfrage in Russland.
— Schrift. d. Ver. f. Sozialpol. 97. 1901. (269—284) [XVIII 523

(Riga)

Jung-Stilling, Fr. v.: Beitrag zur Gebäude-Statistik der Stadt Riga f. d. J. 1866. Leipzig 1868. (IV, 42) 40 [VII q 3

Jung-Stilling, Fr. v.: Beitrag zur Statistik der Gebäude und Grundplätze in der Stadt Riga f. d. J. 1879. Riga 1882. (XII, 139) 20 [VII q 3

Saint-Petersbourg)

Pokrovskaja: Des habitations ouvrières à St-Petersbourg [et Discussion].
— Comptes rendus du 12-e Congrès intern. de méd. 7. 1900. (61—73) [XXIII 246

Sváje. — Suisse.

Hofmann, Ernst: Die Ergebnisse des schweizerischen Wohnungsenquêtes.

— Arch. f. soz. Gesetzg. u. Stat. 15. 1900. (684—723) [XVII 97

Mangold, F.: Untersuchungen über die Wohnungsfrage in der deutschen Schweiz.

— Schrift. d. Ver. f. Sozialpol. 97. 1901. (1—68) [XVIII 523

Schnetzler, A.: La question du logement dans la Suisse occidentale.

— Schrift. d. Ver. f. Sozialpol. 97. 1901. (69—104) [XVIII 523

Schnetzler, André: Arbeiterwohnungen [in der Schweiz].
— Handw. d. Schweiz. Volksw. 1. 1903. (195—211) [Sv q 1

(Basel)

Bücher, Karl: Die Wohnungs-Enquête in der Stadt Basel. Vom 1—19. Februar 1899. Basel 1891. (VIII, 356) [VII 251

Mangold, F.: Die Zählung der leerstehenden Wohnungen und Geschäftslokale in Basel im Dezember 1904 [und] im Dezember 1905. Basel 1905—1906. 2 He. [VII 210

— Mitteil. d. stat. Amtes Basel-Stadt. No. 4, 7. [VII 210

Mangold, F.: Bericht über die Bautätigkeit im Kanton Basel-Stadt im Jahre 1905. Basel 1906. (48) [VII 210

— Mitteil. d. stat. Amtes Basel-Stadt. No. 8. [VII 210

Mangold, F.: Die Zählung der leerstehenden Wohnungen und Geschäftslokale in Basel im Dezember 1906. Basel 1907. (15) [VII 210

— Mitteil. d. stat. Amtes Basel-Stadt. No. 9. [VII 210

Mangold, F.: Die im Jahre 1906 im Kanton Basel-Stadt erstellten Neubauten. Basel 1907. (34) [VII 210

— Mitteil. des stat. Amtes Basel-Stadt. No. 10. [VII 210

(Bern)

Landolt, Carl: Die Wohnungs-Enquête in der Stadt Bern vom 17. Februar bis 11. März 1896. Bern 1899. (LX, 711) [VII 257]

(Genève)

Rapport du jury sur le concours institué par le conseil administratif de la Ville de Genève sur la question des logements à bas prix. Genève 1876. (23) [VII 276]

Mémoires couronnés à la suite du concours institué par la Ville de Genève sur la question des petits logements. Genève 1877. (332) [XVII 101]

(Glarus)

Schuler: Kleidung und Wohnung [der Fabrikarbeiter in Glarus.] — Deutsche Viertelsschr. f. öff. Gesundheitspflege. Bd 4. 1872. (120—124) [XIII 15]

(Lausanne)

Schnetzler, André: Enquête sur les conditions du logement [dans la ville de Lausanne.] Année 1894. [et] Supplément. Lausanne 1896-99. (2 vol.) [VII 239] (Ville de Lausanne.) [VII 239]

Schnetzler, André: Quelques mots sur la question du logement à Lausanne. — Zeitschr. f. schweiz. Stat. 35. Bd 1. 1899. (226-236) [Sv 1]

(Luzern)

Pietzcker, Hermann: Die Wohnungs-Enquête in der Stadt Luzern vom 10. Mai bis 3. Juli 1897. Luzern 1898. (167) 4° [VII 250]

(Zürich)

Mitteilungen aus den Ergebnissen der Wohnungs- und Grundstückserhebung in der Stadt Zürich Nr. 1—5. Hrsg. vom statistischen Amt der Stadt Zürich. Zürich 1898-1905. 5 He. 4° [VII q 13]

Pflüger, Paul: Die Wohnungsfrage mit bes. Berücks. der Stadt Zürich. 1899. (32) [VII 252]

(Socialwiss. Volksbibliothek. H. 14.)

Wohnungsmarkt, der Züricher —, 1896—1905. Zürich 1906. (53) [VII 227]

[S. A. aus d. Statist. Jahrb. der Stadt Zürich, 1905.]

Wohnungsmarkt, der —, [in der Stadt Zürich] 1896—1905.

— Statist. Jahrb. d. Stadt Zürich. Jg. 1. 1906. (71-123) [VII 245]

Bautätigkeit, die —, [in der Stadt Zürich] 1905.

— Stat. Jahrb. d. Stadt Zürich. 1. 1906. (47-68) [VII 245]

Gygax, Paul: Die Wohnungsnot in der Stadt Zürich.

— Zeitschr. f. schweiz. Statistik. Jg. 42. Bd 1. 1906. (135-133) [Sv 1]

Svédorság. — Suède.

Albrecht, H.: Die Wohnungsfrage in Schweden. — Schr. d. Ver. f. Socialpol. 97. 1901. (297-304) [XVIII 523]

(Stockholm)

Allmaenna, 7. —, bostadsräkningen i Stockholm den 31. december 1905. Ny följd 1. Utöförd stadens statistiska kontor. — Le 7e recensement générale des habitations de Stockholm le 31 décembre 1905. Nouv. série 1. Elaborée par le bureau de statistique de la ville. Stockholm 1906. (170) 4°

— Stockholm stads statistik. 5. Byggnad och bostaeder. [VI 259]

Amerikai Egyesült Államok. — États-Unis d'Amérique.

Weber, Gust. A.: The housing of the working people in the United States.

— Schrift. d. Ver. f. Socialp. 97. 1901. (245-268) [XVIII 523]

Veiller, Lawrence: The housing problem in american cities. — Annals Am. Acad. of pol. a. soc. science. Vol. 25. 1905. (248-272) [XVIII 233]

(Boston)

Paine, Rob. Treat: The housing conditions in Boston. — Annals Am. Acad. of pol. a. soc. science. Vol. 20. 1902. (123-136) [XVIII 233]

Chicago)

Addams, Jane: The housing problem in Chicago. — Annals Am. Acad. of pol. a. soc. science. Vol. 20. 1902. (99-107) [XVIII 233]

(Jersey City)

Sayles, Mary B.: Housing conditions in Jersey City. — Annals Am. Acad. of pol. a. soc. science. Vol. 20. 1902. (139-149) [XVIII 233]

(Philadelphia)

Aspects, certain —, of the housing problem in Philadelphia. Report prepared by the Octavia Hill Association. — Annals Am. Acad. of pol. a. soc. science. Vol. 20. 1902. (99-107) [XVIII 233]

(San Francisco)

Devine, E. T.: The housing problem in San Francisco. — Political science quarterly. 21. 1906. (596-609) [XVIII 665]

EGYES KÉRDÉSEK. — QUESTIONS SPÉCIALES.

b) Egészségtelen lakások.
Logements insalubres.

a) Lakásegészségügy általában. — Hygiène de l'habitation en général.

L. még: XVIII 2 Közegészségügy.

V. a. Hygiène publique.

Compte rendu [du] 1er Congrès international d'assainissement et de salubrité de l'habitation, Paris 1904. Paris 1905. (733) [XVII 659]

Fillassier, Alfred: 1er Congrès international de la salubrité et de l'assainissement de l'habitation. Paris 1904. (8) [XXIII 473]

(Extr. du Progrès Médical. 1904).

Haase, Hugo: Gesundheitswidrige Wohnungen und deren Begutachtung vom Standpunkte der öffentlichen Gesundheitspflege und mit Berücks. der deutschen Reichs- und preussischen Landesgesetzgebung. Berlin 1905. (VI, 102) [XXIII 474]

Jarron, Léon: Les habitations à bon marché au point de vue hygiénique et social en France et à l'étranger. Toulouse 1905. (112) [XVII 988]

Uffelmann, J.: Handbuch der Hygiene. Wien 1890. (VIII, 852) [XXIII 144]

Flügge, Karl: Grundriss der Hygiene. 5. Aufl. 1902. (347-515) [XXIII 354]

Nussbaum, H. Chr.: Leitfaden der Hygiene für Techniker und Verwaltungsbeamte. München 1902. (XI, 601) [XXIII 396]

Proust, A.: Traité d'hygiène. [1877.] 3e éd. revue et augm. avec la collaboration de A. Netter et H. Bourges. Paris 1904. (12, 1245) [XXIII 337]

Héricourt, J.: L'hygiène moderne. Paris 1907. (311) [XXIII 628]

Rubner, Max: Lehrbuch der Hygiene. Systematische Darstellung. 8. Aufl. 1907. (XII, 1029) [XXIII 325]

Schwabe: Einfluss der verschiedenen Wohnungen auf die Gesundheit ihrer Bewohner, soweit es sich statistisch nachweisen lässt. Referat.

— Deutsche Viertelsschr. f. öff. Gesundheitspflege. Bd 7. 1875. (70-76) [XIII 15]

- Lechner L.:** Egészséges építkezés városokban és községekben. — Az 1885. évi orsz. orv. és közeg. kongr. tárgy. 1885. (282—304) [Mo XXIII 112]
- Büsing:** Haus. — Handwb. d. Gesundheitspfl. 1891. (330—345) [XXIII 207]
- Wohnung.** — Handwb. d. ges. Med. 2. 1891. (967—978) [XXIII 206]
- Marx:** In welcher Weise ist den heutigen gesundheitlichen Missständen der üblichen Arbeiterwohnungen auf dem Lande, in Ackerbau treibenden und gewerbereichen Gegenden erfolgreich entgegenzutreten? — Deutsche Vierteljschr. f. öff. Gesundheitspflege. Bd. 25. 1893. (18—34). [XXIII 15]
- Cacheux, Émile:** L'influence du logement sur la santé des habitants d'une grande ville. — Jel. a 8. nemzetk. közeg. és demogr. kongresszusról. 4. k. 1896. (526—531) [XXIII 208]
- Fletcher, Banister:** Sanitary construction of dwellings. — Jel. a 8. nemzetk. közeg. és demogr. kongresszusról. 4. k. 1896. (606—609) [XXIII 208]
- Gerlőczy Károly:** A lakások egészségügye városokban. — A millenniumi közeg. és orv. kongr. tárgy. 1897. (432—445) [Mo XXIII 38]
- Rubner:** Prophylaxe der Wohn- und Arbeitsräume und des Verkehrs. — Ber. üb. d. Kongr. z. Bekämpf. d. Tuberkulose. 1899. (308—334) [XXIII 547]
- Dölger, Rob.:** Was ist bisher über den Einfluss der Höhenlage (Stockwerklage) der Wohnungen in den Grossstädten statistisch festgestellt? Wie lässt sich dieser Einfluss erklären? — Deutsche Vierteljschr. f. öff. Gesundheitspflege. Bd. 33. 1901. (444—455) [XXIII 15]
- Spaet, Franz:** Beobachtungen über Wohnungsklima. — Deutsche Vierteljschr. f. öff. Gesundheitspflege. Bd. 34. 1902. (631—648) [XXIII 15]
- Webster, Alb. L.:** Tenement house sanitation. — The tenement house problem. 1. 1903. (303—327) [XVII 409]
- Elster:** Gesundheitsgefährliche Heimarbeit. Ein Beitrag zur Wohnungsfrage. Zugleich ein Sammelreferat über eine Anzahl einschlägiger Neuerscheinungen zur Wohnungsfrage. — Archiv f. soc. Medizin. 1. 1905. (113—136) [XXIII 589]
- Prinzing, Fr.:** Wohnung und Sterblichkeit. — Prinzing, Handb. d. med. Statistik. 1906. (442—452) [XXIII 558]
- Pullmann:** Gesundheitspflege und Wohnungswesen. — Ber. üb. d. 4. Hauptvers. d. Ernst Ludwig-Vereins. 1906. (33—57) [Kn 62]
- Wolf:** Über die Mindestanforderungen an menschliche Wohnräume, welche bei Erlass eines Wohnungsgesetzes vom hygienischen Standpunkt zu stellen wären. — Archiv f. Städtekunde. Jg. 1. 1906. (513—546) [XX 435]
- Koenig:** Wohnungshygiene. Arbeiterwohnungen. — Deutsche Vierteljschr. f. öff. Gesundheitspflege. Bd. 37. Suppl. 1907. (638—652) [XXIII 15]
- Picard, Alfr.:** Hygiène individuelle, hygiène de l'habitation, hygiène industrielle, hygiène des agglomérations. — Picard, Le bilan d'un siècle. T. 6. 1907. (2—17) [XX q 3]

β) Lakás-egészségügyi igazgatás és törvényhozás.

Administration et législation sanitaires de l'habitation.

L. még: XVIII 2 Közegészségügyi viszonyok és törvényhozás. V. a. Conditions et législation hygiéniques.

α) Összehasonlító munkák.

Ouvrages synoptiques.

- Millas, P. H.:** Des droits de l'hygiène vis-à-vis de la propriété bâtie et législation en vigueur en France et à l'étranger. Toulouse 1898. (229) [XXIII 608]
- Bourguignon, Phil. Ém.:** De l'intervention des pouvoirs publics en matière d'hygiène des habitations. Thèse. Paris 1905. (134) [XXIII 572]

Roques, F.: Les logements insalubres; causes et effets; leur législation en France et à l'étranger. Le casier sanitaire des maisons. Toulouse 1906. (91) [XXIII 561]

Stübgen, J.: Wohnungspflege in England und Deutschland. 1907. — Deutsche Vierteljschr. f. öff. Gesundheitspflege. 39. (353—361) [XXIII 15]

ββ) Egyes országok és városokban.

Pays et villes divers.

Franciaország. — France.

Jourdan, Gustave: Législation sur les logements insalubres. Traité pratique. Paris 1879. (VI, 397) [Fr 39]

Jourdan, Gustave: Pouvoirs des maires en matière de salubrité des habitations. 3. éd. Paris 1900. (VI, 214) [V 103]

Jourdan, Gustave: Législation des logements insalubres. Paris 1904. (VIII, 492) [Fr 150]

Jourdan, Gust.: Législation des logements insalubres. Commentaire pratique des loi de 1902 et de 1903, relatives à la protection de la santé publique. Nouv. éd. entièrement remaniée [avec] Supplément (1er novembre 1906.) Paris 1904—1906. 2 vol. [Fr 328]

Bourguignon, Philippe Émile: De l'intervention des pouvoirs publics en matière d'hygiène des habitations. Thèse. Paris 1905. (134) [XXIII 572]

Juillerat, Paul: Le casier sanitaire des maisons. Préf. de Roux. Paris 1906. (VIII, 136) [XXIII 573] (Bibliothèque des actualités d'hygiène et de médecine.)

Maze: Rapport sur la proposition de loi de Martin Nadaud, tendant à modifier la loi du 13 avril 1850 sur l'assainissement des logements insalubres. [Paris 1883.] (94) 4° — Chambre des députés. Législ. 1883. No 1842. [Fr 105]

Projet de loi relatif à l'assainissement des logements insalubres [1887]. — Veröff. d. kais. Gesundheitsamtes. Jg. 12. 1888. (79—82) [XXIII q 1]

Hudelo: De la revision de la loi du 13 avril 1850, concernant les logements insalubres. 1° par H. 2° par Jourdan. — Congrès intern. d'hyg. et de démogr. en 1889. Compte rendu. 1890. (373—389) [XXIII 92]

(Bordeaux)

Masisiac: Les logements insalubres à Bordeaux et les vidangeurs automatiques employés comme moyen d'assainissement. Rapport [et discussion]. — Congrès intern. d'hyg. et de démogr. en 1889. Compte rendu. 1890. (349—352) [XXIII 192]

(Paris)

Loi relative à l'assainissement des logements insalubres (13 avril 1850). — Loi qui modifie l'article 2 de la loi du 13 avril 1850, relative à l'assainissement des logements insalubres (25 mai 1854). — Ordonnance royale qui détermine le mode de construction des fosses d'aisances dans la ville de Paris (24 septembre 1819). — Décret relatif aux rues de Paris (26 mars 1852). — Arrêté réglementaire pour l'exécution du décret du 26 mars 1852 (19 décembre 1854). — Arrêté prescrivait les conditions d'après lesquelles les branchements d'égouts doivent être exécutés. — Décret portant règlement sur la hauteur des maisons, les combles et les lucarnes dans la ville de Paris. (27 juillet 1859). [Paris 1859.] (28) [V 79] (Direction des travaux de Paris.)

Rapports généraux sur les travaux de la commission [des logements insalubres] pendant les années 1851 à 1869, 1866 [à] 1869, 1870 à 1876, 1877 à 1883, 1884 à 1889, [et] 1890 à 1892. Paris 1870—1895. 6 vol. 4° [V 35]

(Ville de Paris. Commission des logements insalubres.)

[Règlements relatifs à l'assainissement des logements insalubres.]
= Recueil de règlements [de la] Direction des travaux de Paris. 1875. (6—15) [V 107]

Assainissement de l'habitation.

= Exposition univ. de 1900. Ville de Paris. Direction des affaires municipales. 1900. (1—3) (Extr. du Journal officiel.) [V q 41]

Michon, A.: L'hygiène de Paris et les lois de 1902—03. Paris 1905. (52) [V 186]

Jourdan: De l'assainissement des habitations dans la ville de Paris. Rapport et discussion.

= Congrès intern. d'hyg. et de démogr. en 1889. Compte rendu. 1890. (353—373) [XXIII 192]

Nagybritannia — Grande Bretagne

Return from the Commissioners of Sewers, from the Metropolitan Board of Works, and from such urban sanitary authorities as have received official representations under „The Artizans' and Labourers' Dwellings Improvement Acts, 1875—82“, of the number of official representations made to them; of the number, size and locality of the areas regarding which regulations under Section 3 have been passed, etc.; and similar Returns for Ireland and Scotland; 1879—1881, 1883, 1885. London 18.9 1885. 4 br. 2° [Br q 58]

(Artizans' and Labourers' Dwellings Improvements Acts.)

Return to an address of the honourable the House of Lords dated 1st March 1888, for Return from the Metropolitan Board of Works, and from such urban sanitary authorities as have received official representations under the Artizans' and Labourers' Dwellings Improvement Acts 1875—85 of the number of official Representations made to them; etc.: Copy of any official correspondence which has taken place between the confirming authority and any local authority. Similar return from Ireland and Scotland. 1888. London 1881. (25) 2° [Br q 59]

(Artizans' and Labourers' Dwellings Improvement Acts 1875—1885.)

Copy of circular addressed by the Secretary of State to the district boards of works and vestries of the Metropolis on the 20th July 1883 relative to the action taken under the Artizans and Labourers Dwellings Improvement Acts, 1875—1882, by the medical officers of health of the several jurisdictions for the improvement of unhealthy areas by means of official representations to the Metropolitan Board of Works, together with copy of replies of said local authorities thereto. London 1884. (36) [Br q 60]

(Artizans, and Labourers, Dwellings Improvement Acts 1875—1882. The Metropolis.) [Br q 60]

Olshausen, H.: Über Wohnungspflege in England u. Schottland. Von H. O. u. J. J. Reincke. Braunschweig 1897. (48) [Br 118]

(S. A. aus: Deutsche Vierteljahrschr. f. öff. Gesundheitspf.)

Garnier, Henri: La législation et la réglementation anglaises en matière de salubrité de l'habitation. Paris 1902. (345) [Br 195]

Glen, Alex.: The law of public health and local government. 13th ed. by A. G., A. F. Jeakin and Randolph A. Glen. Vol. I. London 1906. 1 vol.

1. Part 1: Summary of local government legislation. Part 2: The Public Health Act, 1875. 1906. (CXCVI, 1000, 126) [Br 223]

Olshausen, H.: Über Wohnungspflege in England und Schottland. Ein Reisebericht. Von H. O. und J. J. Reincke.

= Deutsche Vierteljahrschr. f. öff. Gesundheitspflege. Bd 29. 1897. (195—240) [XXIII 15]

(Glasgow)

Russell, James Burn: Immediate results of displacement from insanitary dwellings [in Glasgow].
= Russell, Public health administration in Glasgow. 1905. (95—146) [IV 72]

(London)

Macmorran, Alexander: The public health (London) act, 1891. With introd., notes. London 1891. (XLI, 306) [IV 36]

Németbirodalom. — Allemagne.

Hanauer, W.: Die Arbeiterwohnungsfrage in Deutschland am Beginn des 20. Jahrhunderts vom ärztlich-hygienischen Standpunkt beleuchtet. Leipzig 1903. (120) [Nm 292]

(Schumanns Medizinische Volksbücher.)

Berberich, Alois: Bau- und Wohnungshygiene. 1903. 2. verm. Aufl. Stuttgart 1907. (222) [XXIII 620]

(Bibliothek der Rechts- und Staatskunde. 27.)

Kalkstein, v. W.: Die im Deutschen Reiche erlassenen Vorschriften über Benützung und über Beschaffenheit von Wohnungen. Bremen 1907. (36) 4° [Nm 533]

Vorschriften, reichsgesetzliche —, zum Schutze des gesunden Wohnens.

= Deutsche Vierteljahrschr. f. öff. Gesundheitspflege. Bd 22. 1890. (58—60) [XXIII 15]

Pistor, M.: Wohnungshygiene einschliesslich der Beseitigung der Abfälle.

= Pistor, Das Gesundheitswesen in Preussen. Bd 2. 1898. (169—211) [Pr 13]

(Chemnitz)

Berichte zur Wohnungsordnung für die Stadt Chemnitz. Chemnitz 1903—1905. 4 He in 1. [III 519]

Wohnungsordnung für die Stadt Chemnitz. Chemnitz 1906. (22) [III 518]

(Dresden)

Bericht des Rechts-Ausschusses über das Schreiben des Rates, betreff. den Entwurf einer Wohnungsordnung für die Stadt Dresden. Berichterstatte: Lehmann. Dresden 1897. (25) [III 453]

[Ratsvorlage.] An den Rath zu Dresden, den Erlass einer Wohnungsordnung betreff. Dresden 1897. (61) [III 454]

Wohnungsordnung für die Stadt Dresden. Dresden 1905. (8) [III 520]

(Göttingen)

Polizei-Verordnung betr. die Beschaffenheit der Mietswohnungen und das Schlafstellenwesen. Göttingen 1899. (10) [III 515]

Resultate betr. Wohnungsrevision in Göttingen 1900 und 1902. [0. Y.] (6) 4° [Autotypie.] [III q 150]

(Strassburg)

Mindestanforderungen, gesundheitliche —, der Strassburger Wohnungs-Kommission. Strassburg i. E. 1903. (8) [III 419]

Olaszország. — Italie.

Istruzioni ministeriali sull'igiene del suolo e dell'abitato. Roma 1896. (37). [XXIII 263]

(Direzione della sanità pubblica).

Svájc. — Suisse.

(Basel)

Ratschlag und Gesetzentwurf zu einem Wohnungsgesetz. Dem Grossen Rate des Kantons Basel-Stadt vorgelegt den 11. Januar 1906. Basel 1906. (28) [VII 255]

Bericht der Grossratskommission zur Vorberatung des Entwurfes eines Wohnungsgesetzes. Dem Grossen Rat des Kantons Basel-Stadt vorgelegt den 29. November 1906. (8) [VII 254]

Wohnungsgesetz [des Kantons Basel-Stadt.] [Vom 18. April 1907.] Basel 1907. (9) [VII 256]

(B e r n)

Verordnung [der Stadt Bern] betr. den Bezug neuerstellter Wohnungen.
— Sanit.-demogr. Wochenbull. d. Schweiz. 1903. (133-135) [Sv 9]

(L u z e r n)

Verordnung betr. den Bezug neuerstellter Wohnungen in der Stadt Luzern.
— Sanit.-demogr. Wochenbull. d. Schweiz. 1898. (630-631) [Sv 9]

(Z ü r i c h)

Verordnung [f. d. Kanton Zürich] betr. Zulässigkeit des Bezuges neu errichteter Wohnungen für Ortschaften mit städtischen Verhältnissen.
— Sanit.-demogr. Wochenbull. d. Schweiz. 1895. (126-128) [Sv 9]

Verordnung betr. die Wirtschaftslokalitäten. [Zürich.] 1894.
— Sanit.-demogr. Wochenbull. d. Schweiz. 1895. (60-63) [Sv 9]

Bertschinger, Alf.: Über die Ausführung der Bau-, Wohnungs- und Gewerbehygiene in der Stadt Zürich.
— Die Assanierung der Städte. Bd 1. H. 3. 1903. (92-95) [XXIII 622]

γ) Lakásfelügyelet. — Inspection de l'habitation.

Goltz, Hans Frhr v.: Die Wohnungsinspektion und ihre Ausgestaltung durch das Reich. Göttingen 1900. (VIII, 104)
— Die Wohnungsfrage und das Reich. H. 1. [XVIII 545]

Fürth, Emil: Wohnungslämter und Wohnungsinspektion. Wien 1905. (67)
— Schr. d. öst. Gesellsch. f. Arbeiterschutz. H. 6. [Au 380]

Reincke: Über die regelmässige Wohnungs-Beaufsichtigung und die behördliche Organisation derselben. Referate von R. Gassner, Marx [und Discussion].
— Deutsche Viertelsschr. f. öff. Gesundheitspflege. Bd 31. 1899. (219-278) [XXIII 15]

Reincke, J. J.: Die Beaufsichtigung der vorhandenen Wohnungen (inkl. Sanierung oder Beseitigung ungesunder Quartiere).
— Schrift. d. Ver. f. Sozialpol. 95. 1901. (3-44) [XVIII 523]

Zweigert: Die Beaufsichtigung der vorhandenen Wohnungen.
— Schrift. d. Ver. f. Sozialpol. 95. 1901. (45-112) [XVIII 523]

Cahn, Ernst: Die Wohnungs-Inspektion m. bes. Bericks. des preussischen Wohnungsgesetzes. [Mit Discussion].
— Ber. üb. d. 3. Mitglieder. Vers. d. Westfäl. Ver. z. Förderg. d. Kleinwohnsw. 1905. (16-33) [Pr 160]

Mort: Die Wohnungsaufsicht in den deutschen Grossstädten.
— Städte-Zeitung. Jg. 4. 1906/7. (195-198) [XX 436]

Jahresbericht des grossherzoglich hessischen Landeswohnungsinpectorats f. d. J. 1903 [bis] 1906. Darmstadt 1904-1907. 4 He [Kn 68]

Fuld, Ludw.: Die polizeiliche Beaufsichtigung der Mietwohnungen in Hessen.
— Jahrb. f. Nationalök. u. Stat. 3. F. Bd 6. 1893. (670-676) [XVIII 13]

Verordnung [für das Königreich Bayern, die] Aufstellung eines Zentralwohnungsinpektors betr.
— Gesetz- u. Verordnungs-Blatt f. Bayern. 1906. (585-586) [Bj 55]

Wohnungsinspektion, die staatliche —, im Grossherzogtum Hessen i. J. 1904.
— Reichs-Arbeitsblatt. Jg. 4. 1906. (133-140) [Nm q 2]

Götha hercegség törvénye a lakásfelügyeletéről.
— Közgazd. értesítő 2. 1907. (714-715) [Mo XVIII 39]

(D a r m s t a d t)

Darstellung der in der Stadt Darmstadt geübten Wohnungsaufsicht [nebst Formularen]. Darmstadt 1903. (11, 3) 2° [III q 179]

(E s s e n)

Wiedfeld, O.: Die Ergebnisse der essener Wohnungsinspektion in d. J. 1900 und 1901. Berlin (1901.) (6) [III 452]

[S. A. aus: Techn. Gemeindeblatt.]

Bericht über die Essener Wohnungsinspektion im Jahre 1904 [bis] 1906. Essen 1904-1906. 3 He. 2° [III q 183]

Wohnungsinspektion, die Essener —, 1905.
— Städte-Zeitung. Jg. 4. 1906/7. (280-281) [XX 436]

(F ü r t h)

Gestaltung der Wohnungsaufsicht in der Stadtgemeinde Fürth. [o. J.] (7) [Litogr.] 2° [III q 158]

(H a m b u r g)

Jahresbericht der Behörde für Wohnungspflege f. d. J. 1899-1906. Hamburg 1900-1907. 8 He. 4° [Hamb q 4]

Gesetz, revidiertes —, betr. die Wohnungspflege. Hamburg 1907. (18) [Hamb. 87]

Berthold, Arthur: Das hamburgische Gesetz betr. die Wohnungspflege.
— Archiv f. soz. Gesetzg. u. Stat. 13. 1899. [178-186] [XVII 97]

(H a n n o v e r)

Kettler: Die Wohnungsaufsicht in Hannover.
— Archiv f. Städtekunde. Jg. 1. 1906. (612-621) [XX 435]

(H o f)

Wohnungsaufsicht, die —, in Hof i. B. Bericht des Magistrats.
— Städte-Zeitung. Jg. 4. 1906/7. (88-92) [XX 436]

(K ö l n)

Hesse: Die Wohnungskontrolle [in Köln].
— Die Assanierung d. Städte. Bd 1. H. 4. 1906. (188-191) [XXIII 622]

(L ü b e c k)

Gesetz betr. die Wohnungspflege in der Stadt Lübeck.
— Jahrb. d. Bodenref. 1. 1905. (299-303) [XVIII 616]

(M a i n z)

Wohnungsinspektion in Mainz.
— Kommunale Praxis. Jg. 7. 1907. (612-613) [XX q 2]

(P o s e n)

Landsberger: Die Wohnungsinspektion in der Stadt Posen. Nebst Bemerkungen über Wohnungsinspektion überhaupt.
— Deutsche Viertelsschr. f. öff. Gesundheitspflege. Bd 29. 1897. (455-466) [XXIII 15]

(S t r a s s b u r g)

Dominicus: Die Tätigkeit der Kommission gegen die ungesunden Wohnungen in Strassburg. [Strassburg 1904.] (23) 4°

[Ange bunden:]

Verzeichnis der von der Wohnungskommission in Strassburg seit Beginn ihrer Tätigkeit i. J. 1898 bis März 1903 veranlassten und durchgeführten Massnahmen zur Verbesserung der gesundheitlichen Verhältnisse. [Strassburg 1904.] (7) 4° [III q 152]

Jahresbericht der Strassburger Wohnungsinspektion für die Zeit vom 1. April 1905 bis 31. März 1906. Strassburg i. E. 1906. 1 H. 4° [III q 174]

Dominicus: Die Inspektion des ungesunden Wohnungen in Strassburg i. E.
— Arch. f. Socialw. u. Socialp. 22. 1906. (126-142) [XVII 97]

(W i e s b a d e n)

Gemeindebeschluss [der Stadt Wiesbaden betr. Wohnungsaufsicht, nebst] Dienstanweisung für den städt. Wohnungsaufseher. Wiesbaden 1902. (4) [Litogr.] 2° [III q 172]

(N e w - Y o r k)

Women tenement inspectors in New-York.
— Annals Am. Acad. of pol. a. soc. science. Vol. 2. 1903. (394-396) [XVIII 233]

d) Legényszállók, albérlők, ágyrajárók
egészségügye.

Hygiène des logements loués en garni.

L. még alább: Legényszállók építése.
V. a. ci-dessous: Hôtels meublés.

Tenement House Problem, the —. Including the Report of the New-York State tenement house Commission of 1900. By various writers. Ed. by Robert W. de Forest and Lawrence Veiller. Vol. 1—2. New-York 1903. 2 vol. [XVII 409]

Wolfe, Alb. Benedict: The lodging house problem in Boston. Boston 1906. (200). [VIII 119]

Ascher: Schlafstellenwesen.
— Handb. d. Arbeiterwohl. von Dammer. 1. 1902. (93—100) [XVII 213]

Forest, Rob. W. de: Tenement house regulation — the reasons for its proper limitations.
— Annals of the Am. Acad. of pol. a. soc. science. Vol. 20. 1902. (83—95) [XVIII 233]

Act, an —, for the well-ordering of Common Lodging Houses. (24th July 1851) Cap. 28. London 1891. (253—258) [Br q 56]

(Basel)
Verordnung [der Stadt Basel] betr. das Halten von Schlaf- und Kostgängern, Zimmermiethern und Pflegekindern. (Vom 25. August 1906.)
— Sanit.-demogr. Wochenbull. d. Schweiz. 1907. (160—164) [Sv 9]

(Essen)
Aftermietwesen, das —, in der Stadt Essen nach der Aufnahme vom 1. Dezember 1900. Bearb. durch das statistische Amt. Essen 1902. (80) 4°
— Beitr. z. Statistik d. Stadt Essen. H. 7. [III q 80]

Wiedfeldt: Das Aftermietwesen der Stadt Essen.
— Deutsche Gemeinde-Zeitung. Jg. 42. 1903. (193—196) [Nm q 35]

(Hamburg)
Kalkstein, W. v.: Das Einlogierwesen in Hamburg. Hamburg 1904. (67)
— Beitr. z. Wohnungsfr. in Hamburg. H. 2. [Hamb 88]

(London)
Merchant shipping act, 1894. By-laws as to seamen's lodging-houses. London 1894. (5) 2° [Br q 54]

(London County Council.)
Houses let in lodgings. Report by the Medical Officer of Health presenting report by Dr. Hamer, assistant medical officer of health, as to the operation of by-law dealing with houses let in lodgings in London. [And] Further report by the medical officer of health as to the operation of by-laws dealing with houses let in lodgings in the several sanitary districts of the County of London. London 1896—1897. 2 vol. 2° [IV q 57]

(London County Council.)
Report by the medical officer of health as to houses let in lodgings. London 1902. (5) 2° [IV q 50]

(London County Council.)
Common lodgings-houses. By-laws made by the London County Council in respect of common lodging-houses within the County of London. London 1903. (8) 2° [IV q 53]

(London County Council.)
Report by medical officer submitting the result of a census of homeless persons the night of 8th February 1907, together with some information concerning the accommodation for women provided in shelters, homes, and institutions. London 1907. (6) 2° [IV q 62]

(London County Council.)
Loi du 3 avril 1902 concernant l'inspection des maisons de rapport. [New-Yersey.]

— Annuaire de la lég. du travail. 7. 1904. (635—636) [XVII 339]

(Paris)

Du Mesnil: Rapport sur les garnis insalubres de la ville de Paris. [Paris 1877.] (52) 4° [V 35]
(Préfecture de la Seine. Direction des travaux de Paris.)

Ordonnance concernant la salubrité des logements loués en garni. [Paris] 1878. (123—143) [V 80]
(Préfecture de police.)

Ordonnance concernant les logements loués en garni. Paris, le 1er juillet 1905. Paris 1905. (159—174) [V 234]
(Préfecture de police. Bureau d'hygiène. No. 21.)

e) Egyes betegségek összefüggése a lakással.
Influence de l'habitation sur les maladies.

L. még: XVIII 2 C b Fertőtlenség; XVIII 2 S 7) Tuberkulózis.
V. a. Desinfection; Tuberculose

Körösi, Joseph: Influence des habitations sur les causes des décès et sur la durée de la vie. Paris 1877. (15) [XXIII 128]
(Extr. des Ann. de démogr. intern.)

Körösi, Josef: Über den Einfluss der Wohlhabenheit und der Wohnverhältnisse auf Sterblichkeit und Todesursachen. Mit bes. Berücks. des Auftretens der infectiösen Krankheiten. Vortrag. Stuttgart 1885. (64) [XXIII 149]

Graux, Lucien: La tuberculose et l'habitation urbaine. Paris 1905. (23) [XXIII 654]

Ploch, Fritz: Wohnung und Tuberkuloseverbreitung. Diss. Giessen 1906. (34) [XXIII 658]

Pütter, Ernst: Die Bekämpfung der Tuberkulose innerhalb der Stadt. Ein Beitrag zur Wohnungsfrage. Erfahrungen aus den Berliner Auskunfts- und Fürsorgestellen für Lungenkranke. Berlin 1907. (28) [XXIII 636]

Emmerich: Sur la diphtérie de l'homme et du pigeon, et sur sa cause dans les habitations. [Deutsch.]
— 5e Congr. intern. d'hyg. et de démogr. Comptes rendus. T. 1. 1884. (247—263) [XXIII 78]

Hüllmann: Über die durch das Wohnen in neugebauten Häusern bedingten Krankheiten, deren Ursachen und Vermeidung.
— Deutsche Viertelsschr. f. öff. Gesundheitspflege. Bd 17. 1885. (418—432) [XXIII 15]

Coates, Harold: An investigation into the presence of infective material in dwellings occupied by consumptive persons.
— Transactions British congr. on tuberculosis 1901. Vol. 2. 1902. (88—101) [XXIII 321]

Picot, Georges: Influence du logement et de l'agglomération [sur la tuberculose]. [Avec discussion.]
— Transactions British congr. tuberculosis. 1901. Vol. 2. 1902. (138—143) [XXIII 321]

Robertson, John: Lighting, ventilation, and aggregation in relation to the prevention of tuberculosis [and discussion].
— Transactions British congr. on tuberculosis 1901. Vol. 2. 1902. (102—118) [XXIII 321]

Dieudonné: Wohnungsdesinfektion.
— Handb. d. Arbeiterwohl. von Dammer. 1. 1902. (101—112) [XVII 213]

Biggs, Herm. M.: Tuberculosis and the tenement house problem.
— The tenement house problem. 1. 1903. (447—458) [XVII 409]

Guerard, Arth. R.: The relation of tuberculosis to the tenement house problem.
— The tenement house problem. 1. 1903. (461—470) [XVII 409]

[Marcuse, Jul.]: Wohnungsfrage und Tuberkulose.
— Kommunale Praxis. Jg. 3. 1903. (301—304) [XX q 2]

Kolb, Karl: Der Einfluss von Boden und Haus auf die Häufigkeit des Krebses. Nach Detail-Untersuchungen in Bayern. München 1904. (146) [XXIII 417]

Marcuse: Die Wohnung in Beziehungen zur Tuberkulose. Auf Grund einer Wohnungs-Enquête in Mannheim.
— Beitr. z. Klinik d. Tuberculose. Bd 2, H. 4. 1904. (265—283) [XXIII 648]

- Marcuse, Jul.:** Die Wohnung in ihrer Beziehung zur Tuberkulose. Auf Grund einer Wohnungs-Enquête in Mannheim. — Deutsche Viertelsschr. f. öff. Gesundheitspflege. Bd. 36. 1904. (493—507) [XXIII 15]
- Gruber, Max:** Tuberkulose und Wohnungsnot. Berlin 1905. (22) — Soziale Zeitfragen. 16. [XVII 255]
- Influence de l'habitation insalubre sur la tuberculose, Constitution d'une commission d'étude [dans la ville de Paris].** — Revue prat. d'hyg. mun. 1. 1905. (207—209) [XXIII 670]
- Schilling:** Wohnungsfrage und Volkskrankheiten. — Centralbl. f. allg. Gesundheitspflege. Jg. 24. 1905. (160—165) [XXIII 27]
- Dunbar:** Wohnungsdesinfektion bei Tuberkulose. Behördliche Massnahmen und praktische Durchführung. — Städte-Zeitung. Jg. 3. 1905/6. (77—84) [XX 486]
- Hasse, Ernst:** Die Tuberkulose und die Wohnungsverhältnisse. — Bull. Inst. intern. de stat. 15. 1906. (363—366) [X 73]
- Hirsch, Carl:** Über den Einfluss der Wohnung auf die Verbreitung der Tuberkulose. — Zeitschr. f. d. ges. Staatsw. Jg. 62. 1903. (538—557) [XX 107]

c) Egészséges építkezés és a lakóház-építés technikai és esztetikai szempontjai. Lakástervek.

Construction sanitaire. La maison au point de vue technique et esthétique. Plans d'habitations.

a) Általában. — En général.

- Fodor József:** Az egészséges házról és lakásról. Bp. 1877. (121) [XXIII 47]
(Népsz. természettud. előadások gyűjt.)
- Fodor, J. v.:** Das gesunde Haus und die gesunde Wohnung. 3 Vorträge. Aus dem ungar. übers. Braunschweig 1878. (87) [XXIII 653]
- Meiners, Heinr.:** Das städtische Wohnhaus der Zukunft, oder wie sollen wir bauen und auf welche Weise ventilieren und heizen? Stuttgart 1879. (II, 132) [XXIII 470]
- Lange, Walter:** Der Baracken-Bau mit bes. Berücks. der Wohn- und Epidemie-Baracken. Berlin 1894. (96, 23 Taf.) [XXIII 663]
- Corfield, W. H.:** Disease and defective house sanitation, 2 lectures. London 1896. (55) [XVII 233]
- Esmarch, Erwin v.:** Hygienische Winke f. Wohnungssuchende. Berlin 1897. (VIII, 64) [XXIII 236]
- Putzeys, Félix:** Les installations sanitaires des habitations privées et collectives. (Commentaire du règlement sur les installations sanitaires privées élaboré par le conseil supérieur d'hygiène publique de Belgique.) Par F. P. et E. Putzeys. Bruxelles (1902?) (283) [XXIII 649]
(Hygiène appliquée.)
- Vacher, Francis:** A healthy home. 2. ed. London [1901.] (XV, 159) [XXIII 662]
- Amoruso, Mauro:** Case e città operaie. Studio tecnico economico. Pref. di Luigi Einaudi. Torino 1903. (XII, 340) [XVII 989]
- Hanauer, W.:** Hygiene der Wohnungen. Leipzig 1903. (117) [XXIII 510]
(Schumann's medizinische Volksbücher.)
- Klopfer, Paul:** Die deutsche Bürgerwohnung. Winke und Wege. Freiburg i. B. 1905. (142) [Nm 277]
- Bohny, F.:** Amerikanische Hochbauten, sogenannte Wolkenkratzer. Berlin 1906. (32) 4° [Am q 52]
(S. A. aus d. Zeitschr. d. Ver. deutscher Ingenieure.)
- Grunwald, H.:** Wohnungskultur, Baukunst, Gesundheitsbauten und billige Häuser. Lorch 1906. (106) [XXV 697]

Hoffmann, Franz: Praktische Winke und Rat schläge für Bauinteressenten. Von F. H. und Ernst Eccardt. Döbeln 1906. (64) [XXV 695]

Quéker, Ch. de: De la manière de construire le plus économiquement les habitations à bon marché à logements multiples. Bruxelles 1906. (31) [XVIII 659]

(Ville de Bruxelles. Comité off. de patronage d. habitations ouvrières.)

Schaukal, Richard: Die Mietwohnung eine Kulturfrage. Glossen. Darmstadt 1907. (43) [XVII 911]

Schultze-Naumburg, Paul: Kulturarbeiten. Hrsg. vom Kunstwart. Bd 1. München [1907.] 1 Bd. 1. Hausbau. Einführende Gedanken zu den Kulturarbeiten. [1907.] 3. verm. u. verb. Aufl. [1907.] (182) [XXV 691]

Schwarz, Heinrich: Über moderne Wohnungen vom Standpunkte der Hygiene und des Komforts. [1906.] 2. Aufl. Graz 1907. (93) [II 95]

Klette, Reinhold: Die Wohnungsfrage vom Standpunkte der Technik aus. — Die Wohnungsfrage. 1865. (45—66) [XVII 149]

Bau- und Wohnungshygiene, allgemeine —, Bearb. von Oldendorf, Albrecht, Weber, [etc.] Jena 1896. (953) [XXIII 238]
— Handb. d. Hygiene. Bd 4.

Wagner, Otto: Moderne Architektur. [1895.] 3. Aufl. Wien 1902. (188) 4° [XXV 702]

Nussbaum, H. Chr.: Bau und Einrichtung von Kleinwohnungen. Berlin 1901. (IV, 197) [XVII 596]
— Schriften d. Centralst. f. Arbeiter-Wohlfahrtseinrichtungen. Nr. 10.

Langerhans: Der Bauplan der Arbeiterwohnung. — Archiv f. soz. Med. Bd 1. 1905. (237—239) [XXIII 589]

Böhm, O.: Das norddeutsche Wohnhaus im Mittelalter. — Die deutsche Stadt. Jg. 2. 1905/6. (49—52) [Nm q 52]

Mauerstärke und Wohnungsbauverbilligung. [Von] J. Chr. — Städte-Zeitung. Jg. 3. 1905/6. (672—673) [XX 436]

Gestaltung, die künstlerische —, des Arbeiter-Wohnhauses. Konferenz. Berlin 1906. (65 u. Tab.) — Schriften d. Centralstelle f. Arbeiter-Wohlfahrtseinrichtungen. 29. [XVII 596]

Pabst, F.: Die Notwendigkeit der Erziehung zu hygienischer Wohnungsbenützung. — Deutsche Gemeinde-Zeitung Jg. 45. 1905. (277—281) [Nm q 35]

Picard, Alfr.: Industries de la décoration et du mobilier. Chauffage et ventilation. Etude non électrique. — Picard, Le bilan d'un siècle. T. 4. 1905. (101—180) [XXII q 3]

Am Ende: Die Bedeutung der Barackenbauten. — Städte-Zeitung. Jg. 4. 1905/7. (483—485) [XX 436]

Hofmann: Die ästhetische und praktische Ausgestaltung des Kleinwohnungshauses. Referate von H. und G. Metzendorf. — Ber. üb. die [5.] Hauptvers. d. Ernst Ludwig-Vereins. 1907. (16—34) [Kn 62]

Domitrovich, Arm. v.: Über Zweckmässigkeit und Schönheit im Hochbau. — Techn. Gemeindebl. 10. 1907. (101—102) [XX q 4]

Zur Entwicklung des Häuserbaues unter dem Einfluss der Wohnungshygiene. — Centralbl. f. allg. Gesundheitspf. 26. 1907. (267—273) [XXXIII 27]

aa) Lakástervek. — Plans d'habitations.

Manega, Rud.: Die Anlage von Arbeiterwohnungen vom wirtschaftlichen, sanitären und technischen Standpunkte, mit einer Sammlung von Plänen der besten Arbeitshäuser Englands, Frankreichs und Deutschlands. Mit einem Atlas. Weimar 1871. 2 Bde (Dasselbe) 2. verm. Aufl. 1883. [XVII 180]

Schmöcke, J.: Das Wohnhaus des Arbeiters. Eine Anleitung zur Herstellung billiger gesunder Arbeiterwohnungen. [Nebst] Textbeilage. [1882.] 2. Aufl. Bonn 1885. (XII, 76) 4° [XVII q 7]

Beamten- und Arbeiterhäuser der Farbwerke vorm. Meister, Lucius und Brüning zu Höchst am M. Leipzig 1896. (32) [III 565]
(Neubauten. No. 22.)

- Arbeiterhäuser für Kirchditmold. Leipzig 1900. (31) [III 556]
(Deutsche Konkurrenzen. Bd. 11. H. 10. No. 130.)
- Beamtenwohnhäuser für Stuttgart. Leipzig 1900. (63) [III 562]
(Deutsche Konkurrenzen. Nr. 11. u. 12.)
- Beamten- und Arbeiterwohnhäuser [in Karlsruhe]. Leipzig 1900. (30) [III 564]
(Neubauten. No. 74.)
- Stübben, J.: Rheinische Arbeiterwohnungen. Bonn 1901. (14, 10 Taf.) [Pr 75]
- Arbeiterwohnungen der Deutschen Solvay-Werke in Bernburg. Leipzig 1902. (32) [III 550]
(Deutsche Konkurrenzen. Nr. 157.)
- Beamtenwohnhäuser in Hannover. Wettbewerb unter Hannoverschen Architekten. Leipzig 1902. (31) [III q 555]
(Deutsche Konkurrenzen. Nr. 156.)
- Wohngebäude, kleine —, für invalide Arbeiter in Essen. Leipzig 1903. (32) [III 563]
(Deutsche Konkurrenzen. Nr. 18.)
- Anwesen, ländliche —, für Kleinbauern und Industriearbeiter. Hrsg. im Auftrage des Vereins f. Förderung des Arbeiter-Wohnungswesens in Frankfurt a/M. Leipzig 1905. (38 Taf.) 20 [XVIII q 5]
- Entwürfe, preisgekrönte —, von Kleinwohnungen. Hrsg. v. Ernst-Ludwig Verein, Hessischer Zentralverein für Errichtung billiger Wohnungen. Darmstadt [1906]. (66 Taf.) 40 [XVIII q 3]
- Modern home, the—. A book of british domestic architecture for moderate incomes. The text by W. H. Bidlake, Halsey Ricardo, and John Cash. Ed. by Walter Shaw Sparrow. London [19.6.] 40 [Br q 33]
- Aster, Georg: Entwürfe zum Bau billiger Häuser für Arbeiter und kleine Familien mit Angabe der Baukosten. 12. Aufl. Gera 1907. (6, 16 Taf.) 40 [XVII q 8]
- Berlepsch-Valendas, H. E.: Bauernhaus und Arbeiterwohnung in England. Eine Reisetudie. Stuttgart [1907.] (19, 20 Taf.) 20 [Br q 54]
- Hänel, Erich: Das Einzelwohnhaus der Neuzeit. Hrsg. von E. H. und Heinrich Tscharnann. 8. Tsd. Leipzig 1907. (52, 179) [XVII 965]
- Stübben, J.: Ausgeführte Arbeiter-Wohnhäuser der gemeinnützigen Bauvereine, der Stiftungen und Gemeinden in der Rheinprovinz. Düsseldorf [1902]. (40, 149 Taf.) 40
— Festschr. d. Rein. Ver. z. Förd. d. Arbeiterwohnungswesens. T. 2. [Pr q 23]
- Wohngebäude [in Wien].
1. Bach, Theo.: Paläste und herrschaftliche Wohnungen.
2. Leonhard, F.: Städtische Miethäuser.
3. Weber, Ant.: Familienhäuser und Villen.
4. Simony, Leop.: Hotelbauten und Restaurants.
5. Simony, Leop.: Arbeiterhäuser und Volkswohnungen.
— Wien am Anfang des 20. Jahrhunderts. Bd 2. 1906. (371–458) [Bécs q 23]
- β) Nedvesség. — Humidité.
- Boillet, Ch.: Les habitations humides. Paris 1877. (16) (Extr. du Journal d'hygiène.) [XXIII 30]
- Gosio, B.: Azione di alcune mufte sui composti fissi d'arsenico. Roma 1892. (32) 40 [XXIII q 8]
(Laboratoris scient. d. direz. di sanità.)
- Woltersdorf, Gerhard: Über feuchte Wohnungen. Eine hygienisch-sanitätspolizeiliche Studie. Greifswald 1896. (79) [XXIII 243]
- Müller, Eduard: Wie beseitigt und verhütet man Feuchtigkeit und Schwamm in Wohnhäusern? Berlin 1900. (99) [XXIII 659]

- Hartig, Robert: Der echte Hausschwamm und andere das Bauholz zerstörende Pilze. 2. Aufl. bearb. und hrsg. von C. Freih. von Tubeuf. Berlin 1902. (VII, 105) [XXIII 647]
- Ascher: Über die gesundheitlichen Nachteile des Bewohnens feuchter Wohnungen und deren Verhütung vom sanitätspolizeilichen Standpunkte.
— Deutsche Viertelsschr. f. öff. Gesundheitspflege. Bd 25. 1898. (178–206) [XXIII 15]
- Abel: Feuchte Wohnungen: Ursache, Einfluss auf die Gesundheit und Mittel zur Abhilfe. Referate von A., H. Olschhausen [und Diskussion].
— Deutsche Viertelsschr. f. öff. Gesundheitspflege. Bd 35. 1903. (247–285) [XXIII 15]
- Gemünd: Über die Feuchtigkeit der Wohnungen.
— Deutsche Viertelsschr. für öff. Gesundheitspflege. Bd 37. 1905. (297–310) [XXIII 15]
- γ) Fûtes, szellőztetés. — Chauffage, ventilation.
- Pettenkofer, Max: Über den Luftwechsel in Wohngebäuden. München 1858. (126) [XXIII 579]
- Créteur, L.: De l'air et de la lumière au point de vue des lieux habités. Bruxelles 1876. (23) [XXIII 201]
- Vogt, Adolf: Resultate von Versuchen über die Einwirkung der Wärmestrahlen der Sonne auf die Hauswandungen. [München 1879.] (605–618) [XXV 167]
(S. A. aus: Zeitschr. f. Biologie.)
- Trélat, Émile: Le chauffage et l'aération des habitations. Par E. T. et S. m a s c o. Paris 1889. (11) [XXIII 634]
(Congrès intern. d'hyg. et de démogr. Paris 1889.)
- Wolffhügel, Gustav: Zur Lehre vom Luftwechsel. München 1893. (75) [XXIII 276]
- Jessen, F.: Luftuntersuchung in Hamburger Arbeiterwohnungen. Leipzig 1896. (12) [Hamb 89]
- Schwartz, Th.: Katechismus der Heizung, Beleuchtung und Ventilation. 2. verm. u. verb. Aufl. Leipzig 1897. (X, 324) [XXIII 646]
(Webers illust. Handbücher. 117.)
- Krieger: Der Wert der Ventilation. Strassburg 1899. (IV, 114) [XXIII 657]
- Anweisung zur Herstellung und Unterhaltung von Centralheizung- und Lüftungsanlagen. Berlin 1901. (17, Anlagen) 20 [Pr q 28]
- Mehner, Hermann: Heizungstechnik gegen Kohlennot. Leipzig 1901. (32) [XX 437]
- Esmarch, E. v.: Die Erwärmung der Wohnungen durch die Sonne. [Leipzig 1904.] (485–498) [XXIII 520]
(S. A. aus: Zeitschr. für Hygiene und Infektionskrankheiten.)
- Ohmcke, Th.: Über Luft und Lüftung der Wohnung und verwandte Fragen. München 1904. (35) [XXIII 645]
- Maxwell, William H.: Ventilation, heating and lighting. 2. ed. rev. a. enl. London 1901. (VI, 151) [XXIII 656]
- Körting, Joh.: Heizung und Lüftung. 1–2. Leipzig 1907. 2 Bde [XXIII 660]
1. Das Wesen und die Berechnung der Heizungs- und Lüftungsanlagen. (157)
2. Ausführung der Heizungs- und Lüftungsanlagen. (137)
- Vogel, Rudolf: Einrichtungen für Koch- und Wärmzwecke, für Warmwasserbereitung und für Heizung vom Küchenherd aus. 3. Aufl. Stuttgart: 1907. (IV, 252)
— Handbuch der Architektur. T. 3, Bd 5, H. 1. [XXV 664]
- Vogt, Adolf: Über die Ventilation der Latrinen.
— Verhandlungen d. Intern. Ver. geg. Verunreinigung d. Flusse, d. Bodens u. d. Luft. I. 1878. (97–110) [XXIII 60]
- Clément, E.: Des moyens propres à pourvoir les bâtiments de lumière et de chaleur solaires. Rapports par E. C. et Émile Trélat [avec] discussion.
— 6. Intern. Congr. f. Hyg. u. Demogr. Hyg. Sect. H. 11. 1887. (1–52) [XXIII 253]

- Gruber, Franz Ritter v.:** Die Versorgung der Gebäude mit Sonnenwärme und Sonnenlicht.
 — 6. Intern. Congr. f. Hyg. u. Demogr. Hygien. Sect. H. 11. 1887. (53—102) [XXIII 253]
- Fischer, Herm.:** Heizung und Lüftung der Räume.
 — Handb. d. Architektur. T. 3, Bd 4. 2. Aufl. 1890. (91—373) [XXV 664]
- Trélat, Emile:** Le chauffage et l'aération des habitations. Rapport par E. T. et S. o m a s e o [avec] Discussion.
 — Congrès intern. d'hyg. et de démogr. en 1889. Compte rendu. 1890. (215—240) [XXIII 192]
- Büsing:** Heizung.
 — Handwb. d. Gesundheitspfl. 1891. (361—573) [XXIII 207]
- Büsing:** Ventilation.
 — Handwb. d. Gesundheitspfl. 1891. (847—859) [XXIII 207]
- Ventilation.**
 — Handwb. d. ges. Medizin. 2. 1891. (909—915) [XXIII 206]
- Galton, Douglas:** Central heating of residences for lodging and whole towns.
 — Jelentés a 8. nemzetk. közeg. és demogr. kongressusról. 4. k. 1896. (545—550) [XXIII 208]
- Trélat, Emile:** Hygiène des logements. Chauffage central des logements dans les maisons de rapport et dans les villes entières.
 — Jelentés a 8. nemzetk. közeg. és demogr. kongressusról. 4. k. 1896. (550—554) [XXIII 208]
- Roberg:** Über Lüftung von Arbeiterwohnungen.
 — Deutsche Viertelsschr. f. öff. Gesundheitspflege. Bd 29. 1897. (241—259) [XXIII 15]
- Ransome, Arthur:** The need of a standard of efficient ventilation in all work-places and places of public assembly [and discussion].
 — Transactions British Congr. on tuberculosis 1901. Vol. 2. 1902. (120—138) [XXIII 321]
- Reck, A. B.:** Système de chauffage à eau chaude avec circulateur à gravité. [Rapport et discussion].
 — Compte rendu du 13e Congrès intern. d'hyg. et de démogr. T. 4. 1re divis. 1903. (102—109) [XXIII 652]

δ) Világítás. — Eclairage.

L. még: VII 5 C d δ Világító iparok; XII 3 K Közvilágítás.
 V. a. Industries de l'éclairage: Éclairage publique.

- Mendlik, Alajos:** A gázvilágítás. 2. bőv. kiad. Bp. 1879. (67) [XXV 626]
- Bergen, Otto:** Die Ausführung von Haus- Gas- und Wassereinrichtungen durch Gemeinde-Anstalten. München 1903. (37) [XX 239]
- Brüsch, Wilh.:** Die Beleuchtungsarten der Gegenwart. Leipzig 1906. (164) [XX 359]
 (Aus Natur- und Geisteswelt, 1^{er}8.)
- Heim, Carl:** Gas oder Elektrizität? Eine zeitgemässe Betrachtung. Vortr. Hannover 1907. (32) [XXIII 643]
- Schäfer, Franz:** Das Gas im bürgerlichen Hause. München 1907. (40) [XXIII 641]
- Fischer, Herm.:** Künstliche Beleuchtung der Räume von H. F. und Wilh. Kohlrusch.
 — Handb. d. Architektur. Tl. 3, Bd 4. 2. Aufl. 1890. (28—90) [XXV 664]
- Schmitt, Ed.:** Versorgung der Gebäude mit Sonnenlicht und Sonnenwärme.
 — Handb. d. Architektur. Tl. 3, Bd 4. 2. Aufl. 1890. (5—27) [XXV 664]
- Schubert:** Beleuchtung.
 — Handw. d. Gesundheitspfl. 1891. (101—108) [XXIII 207]

ε) Tisztaság. Vízvezeték. Csatorna. Árnýékszék. Propreté. Distribution d'eau. Canalisation. Latrines.

L. még: XVIII 2 D A levegő és talaj tisztasága; XII 3 M Vízvezeték; XII 3 L Csatornázás. — V. a.: Propreté du sol; Distribution d'eau et Canalisation dans les villes.

- Stegmann, Karl:** Die Wasserleitungen für das Haus im Zusammenhang mit den durch sie ermöglichten Anlagen, als: Closets, Spülvorrichtungen, Badestuben. Weimar 1861. (IV, 70) [XX 179]

Fodor József: Az árnyékszék-rendszerekről. Tekintettel a hazai és főleg a pesti viszonyokra. Pest 1869. (IV, 118) [XXIII 17]

[Schmidt, Friedr.]: Zeichnungen, Preise und Beschreibung der Tonnen-Abort-Einrichtungen nach Heidelberger System von Fr. Schmidt, Eisenfabrik. Weimar 1879. (19, 7 Taf.) [XXIII 288]

Röschling, Alfred: Technische Einrichtungen für Wasserversorgung und Canalisation in Wohnhäusern. Braunschweig: 1895. V, 57) [XX 426]

Kirchner, M.: Schädlichkeit der Kanalgase und Sicherung unserer Wohnräume gegen dieselben. Referate von M. und W. H. L i n d l e y, [sowie Diskussion]. Braunschweig 1896. (60) (S. A. aus: Dtsche Viertelsschr. f. öff. Gesundheitspfl.) [XXIII 514]

Ratschläge für die Hausbesitzer der Stadt Bromberg bei der Ausführung der Wasserleitung und Kanalisation in Haus und Hof. Bromberg 1899. (20) [III 557]

Depouilly, L.: L'eau dans les logements ouvriers de Paris. Étude d'hygiène sociale. Paris 1900. (116) [IV 211]

Normalien für Hausentwässerungs-Leitungen und deren ausföhrungen, aufgestellt vom Verbands deutscher Vereine von Gas- und Wasserfachmännern, des ostdeutsch-sächsischen Hüttenvereins etc. Berlin 1900. (25, 11 Anlagen) [XX 432]
 — Denkschriften des Verbandes deutscher Architekten- u. Ingenieur-Vereine. H. 3.

Kröhnke, O.: Über Spülabortgruben. 1901. (19) (S. A. aus d. Gesundheit.) [XXIII 655]

Jensen, Gerard J. G.: By-laws as to house drainage and sanitary fittings made by the London County Council. Containing references to the by-laws of various other cities in the United Kingdom. London 1901. (XIX, 139) [XXIII 661]

Wilson, J. Mitchell: On water supplies and domestic plumbing London [1901.] (16) [XXIII 664]
 (West riding of Yorkshire sanit. lectures. Sess. 1901. No. 5.)

Dennstedt, M.: Die Feuergefahr im Hause. Hamburg 1902. (169) [XX 438]

König, Fr.: Die Wasserversorgung innerhalb der Gebäude und ihrer Grundstücke. Ein Handbuch für Ingenieure, Architekten, Hausbesitzer etc. Leipzig 1905. (VIII, 79) [XX 267]

Ordonnance royale qui détermine le mode de construction des fosses d'aisances dans la ville de Paris. (21 septembre 1819.)
 — In: Loi rel. à l'assainissement des logements insalubres. [1859.] (9—13) [V 79]

Arrêté prescrivant les conditions d'après lesquelles les branchements d'égouts doivent être exécutés.
 — In: Loi rel. à l'assainissement des logements insalubres. [1859.] (19—22) [V 79]

Félix, Jules: De l'assainissement des villes et des habitations par la destruction complète des gas méphitiques et des émanations délétères des égouts. . . Bruxelles 1880. (40) [XXIII 25]

Lueger, Otto: Wasserversorgung der Gebäude.
 — Handb. d. Architektur. T. 3, Bd 4, 2. Aufl. 1890. (374—458) [XXV 664]

Eggers, H.: Die Hausunratbeseitigung.
 — München unter d. Einflusse d. öff. Wohlfahrtspflege 1902. (115—118) [III q 128]

Dobel, E.: Hausentwässerungen.
 — Dobel, Kanalisation. 4. Aufl. 1903. (107—146) [XXV 377]

Ordures, les — ménagères, leur collecte, leur transport et leur traitement final: règles hygiéniques à suivre dans les maisons et dans les villes. Rapports par H. A. R o e c h l i n g, F. S c h m i d, B ö h m [etc. Avec] Discussion.
 — Compte rendu du 13e Congrès intern. d'hyg. et de démogr. T. 4. 1re divis. 1903. (79—98) [XXIII 652]

Pratique, la —, de la désinfection des habitations. Rapports par E. v. E s m a r c h, H e r m a n, A. J. M a r t i n. [Avec discussion.]
 — Compte rendu du 13e Congrès intern. d'hyg. et de démogr. T. 7. 1re divis. 1903. (197—210) [XXIII 652]

Weyl, Th.: Über Müllentlastungen in Wohnquartieren.
 — Deutsche Viertelsschr. f. öff. Gesundheitspflege. Bd 38. 1906. (345—356) [XXIII 15]

Gemünd: Über Müllbeseitigung in städtischen Arbeiterwohnungen.
 — Techn. Gemeindebl. 9. 1906/07. (69—73) [XX q 4]

5) Családi ház v. Bérkaszánya.
Maison individuelle vers. caserne.

Eitelberger, R. v.: Das bürgerliche Wohnhaus und das Wiener Zinshaus. Ein Vorschlag aus Anlass der Erweiterung der Innern Stadt Wien's. Von R. v. E. und Heinrich Ferstel. Wien 1860. (48, 6 Taf.) [Bécs 170]

Schasler, Max: Villa oder Mietskasernen? Eine Studie über die architektonische Erweiterung der Gross-Städte. Mit bes. Bez. auf die neuen Projecte von Villenanlagen in Berlin. Berlin 1868. (106) [XXIII 199]

Voigt, Andr.: Kleinhaus und Mietkasernen. Eine Untersuchung der Intensität der Bebauung vom wirtschaftlichen und hygienischen Standpunkte. Von A. V. und Paul Geldner. Berlin 1905. (XVI, 324) [XVII 479]

Goecke: Die Linderung der Wohnungsnot durch Schaffung von Eigenhäusern. Vortr. Hrsg. vom Deutschen Verein „Arbeiterheim“. Bielefeld 1906. (8) [XVII 971]

Siebold, K.: Ein Beitrag zur Lösung der Frage des Kleinwohnungswesens. Bielefeld 1906. (22) 2° [XVIII q 4]

Voigt, Andreas: Zum Streit um Kleinhaus und Mietkasernen. Eine Antwort auf die Angriffe von Rudolf Eberstadt und Carl Johannes Fuchs. Dresden 1907. (31) [XVII 976]

Soltész Károly: Munkáslakások kaszárnyarendszer szerint. — Jelentés a 8. nemzeti közeg. és demogr. kongresszusról. 3. k. 1896. (65—71) [XXIII 208]

Beuing: Erwerbshaus oder Mietwohnung? — Ber. üb. die 3. Mitglieder-Vers. d. Westfälisch. Ver. z. Förd. d. Kleinwohnungsw. 1905. (72—76) [Pr 160]

Eberstadt, A.: Tatsächliche Berichtigungen zu der Schrift von Andreas Voigt und Paul Geldner: „Kleinhaus und Mietkasernen“. — Jahrb. f. Gesetzg. Verw. u. Volksw. Jg. 29. 1905. (1127—1137) [XVIII 166]

Unwin, Raymond: Cottage plans and common sense. London 1905. (15) — Fabian Tract, 199 [Br 257]

Siegfrieda: Kleinhaus oder Mietkasernen. — Neue Zeit. Jg. 24. Bd 1. 1905/6. (854—858) [XVII 753]

Erbaugung, die —, von Kleinwohnungen. — Deutsche Gemeinde-Zeitung. Jg. 45. 1906. (261—262) [Nm q 35]

Gemünd: Hygienische Betrachtungen über offene und geschlossene Bauweise, über Kleinhaus und Mietkasernen. — Deutsche Viertelsschr. f. öff. Gesundheitspflege. Bd 38. 1906. (376—393, 457—477) [XXIII 15]

Goecke: Die Linderung der Wohnungsnot durch Schaffung von Eigenhäusern. [Auch Diskussion]. — Ber. üb. d. 4. Vers. d. Westfäl. Ver. z. Förd. d. Kleinwohnungsw. 1906. (27—35) [Pr 160]

Fuchs, Karl Joh.: Zum Streit um Kleinhaus und Mietkasernen. — Krit. Bl. f. d. ges. Sozialw. 3. 1907. (278—284) [XVI 377]

Voigt, Andr.: Zum Streit um Kleinhaus und Mietkasernen. — Krit. Bl. f. d. ges. Sozialwiss. 3. 1907. (75—100) [XVI 377]

Voigt, Andr.: Zum Streit um Kleinhaus und Mietkasernen. Berichtigung. — Krit. Bl. f. d. ges. Sozialw. 3. 1907. (341—344) [XVI 377]

7) A városi lakosság decentralizációja. — *Decentralisation de la population urbaine.*

L. még: VI 2 C b aa Városba tömörülés. — V. a. Urbanisme.

Inama-Sternegg, Karl Teod. v.: Stadt und Land. Wien [o. J.] (97—102) [XII 199]

Latscha, J.: Nationale Ansiedelung und Wohnungsreform. Grundgedanken und Vorschläge. Von J. L. und W. Teudt. [1899.] 2. Aufl. Frankfurt a/M. 1899. (35) [XVIII 584]

Fővárosi Könyvtár Értécsítője.

Quéker, Ch. de: Les maisons ouvrières et appartements en ville. Bruxelles 1905. (12) [VII 264] (Ville de Bruxelles. Comité officiel de patronage des habitations ouvrières.)

Abendroth, A.: Die Grosstadt als Städtegründerin. Schlachtensee 1905. (32) [XVIII 655]

Hazlitt, W. Roberts: Landward ho! A review of the land and unemployed questions: and a solution. London 1905. (VI, 101) [XVII 1002]

Rosenstand-Wöldike, P.: Land-Stadt und Stadt-Land. Entwurf einer Technik der Volkswirtschaft. Riga 1905. (108) [XVIII 654]

Walli, P. F.: Die Decentralisation der Industrie und der Arbeiterschaft im Grossherzogtum Baden und die Verbreitung des Mehrfamilienhauses (Mietskasernen) auf dem Lande. Karlsruhe i. B. 1906. (IV, 154) [Kn 86] (Volkswirtschaftl. Abhandl. der badischen Hochschulen.)

Moore, Harold E.: Back to the land. London 1893. (XV, 216) [XII 212] (Social questions of to-day.)

Kropotkin, P.: Fields, factories and workshops or industry combined with agriculture and brain work with manual work. [1898.] 5. large impress. of the popular ed. New-York 1907. (IX, 259) [XVII 967]

Weber, Adna Ferrin: The growth of cities in the 19th century. A study in statistics. New-York 1899. (XVI, 495) — Studies in history, economics and public law. Vol. 11. [XII 44]

Vandervelde, Ém: L'exode rural et le retour aux champs. Paris 1903. (304) [XII 211]

Vandervelde, Emil: Die Rückkehr nach dem Lande. — Arch. f. soz. Gesetzg. u. Stat. 18. 1903. (66—111) [XVII 97]

Latscha, J.: Nationale Wohnungsführsorge. Berlin 1905. (22) [XVII 255]

Méline, Jules: Le retour à la terre et la surproduction industrielle [1905.] 4e éd. Paris 1906. (320) [XVII 964]

aa) Munkásvonatok — *Trains ouvriers.*

L. még: VII 7 B b 55 Helyi érdekű vasutak és VII 7 B c 7 Közüti vasutak. — V. a.: *Chemins de fer d'intérêt local; Tramways.*

Heiss, Clemens: Wohnungsreform und Lokalverkehr. Mit e. Literaturverzeichnis. 1903. (128) — Die Wohnungsfrage und das Reich. H. 7. [XVII 284]

Grossmann, Herm.: Die kommunale Bedeutung der lokalen Personentransportmittel. — Grossmann, H.: Die kommunale Bedeutung des Strassenbahnwesens. 1903. (221—256) [III 218]

Weisz, Loth.: Die Tarife der deutschen Strassenbahnen, ihre Technik und wirtschaftliche Bedeutung. Karlsruhe 1904. (139) — Volkswirtschaft. Abh. d. badischen Hochschulen. Bd. 7. Erg.-Bd 3. [XVIII 529]

Lokalverkehr und Wohnungsfrage. — Kommunale Praxis. Jg. 6. 1906. (777—779) [XX q 2]

Mahaim, E.: Cheap railway tickets for workmen in Belgium. — The economic journal. 16. 1906. (536—545) [XVIII 586]

(B u d a p e s t)

Gerster Béla: Budapest közúti vasúti hálózatainak fejlesztése. Bp. 1904. (31) [Bp 555]

Ney, Dániel: A budapesti közúti vaspályák társaság elleni közérdekű mozgalom ismertetése. Bp., Márkus S. ny. 1904. (64) [Bp 1147]

Előterjesztés a munkáslakáskérdés és olcsó vasúti munkások jegyek tárgyában. Bp. Pesti könyvny. rt. 1906. (41) (Budapesti kereskedelmi és iparkamara.) [Mo XVII 102]

(B e r l i n)

Bevölkerungs- und Wohnverhältnisse, die —. Berlins. — Berlin u. seine Eisenbahnen. I. 1896. (95—125) [Brin q 15]

(L o n d o n)

Workmen's trains. Further report of the Public Health and Housing Committee submitted to the Council on the 14th of March, 1893, and adopted on the 18th April 1893. London 1893. (12) 2° (London County Council.) [IV q 55]

Report from the select committee on workmen's trains; together with the proceedings of committee, minutes of evidence, and appendix. London 1905. (XXX, 58) 2° [Br q 53]

Return, quarterly, of workmen's trains and other cheap morning trains, and of workmen's trams. Containing also information with regard the London County Councils dwellings for workmen and evening classes. 1st nov. 1906, 1st febr. 1907, 1st may 1907. London 1906—1907. 3 vol. [IV 88]

9) Kertvárosok. Munkáskertek.

Cités-jardins. Jardins ouvriers.

L. még alább : A munkáltatók tevékenysége.

V. a. ci-dessous : Action des employeurs.

Garden city, the —. The official organ of the Garden City Association. New ser. Vol. 1—2. London 1906—1907. 2 vol. 4°

Flugschrift, 2—7, 9. [der] Deutschen Gartenstadt-Gesellschaft. Berlin 1903—1905. 7 He. [XVII 962]

2. Kampffmeyer, Bernhard: Die englische Gartenbewegung. 1903. (23)

3. Die Abkehr von der Grossstadt! Hinaus aufs Land! Zur Gartenstadt! [E. n.] (4)

4. Williams, An.: Genossenschaften und Genossenschaftsstädte. 1904. (10)

5. Der Zug der Industrie aufs Land. Eine Innenkolonisation. 1904. (10)

6. Kampffmeyer, Hans: Gartenstadt und ästhetische Kultur. 1904. (14)

7. Die Gartenstadt in Wort und Bild. 1906. (14)

8. Gemeinnützige Gesellschaften für Werkstättenbau. Ein Dezentralisationsmittel. 1905. (4)

Congrès international des jardins ouvriers. Paris, oct. 1903. Paris 1903. (337—391) [XVII 986]

(Le Coin de terre et le foyer. Nr. 11, 1903.)

Comptes rendus [des] congrès internationaux des jardins ouvriers. 1—2. Paris 1904—07. 2 vol. [XVII 961]

1. Paris 1903. Réd. par Lémire, avec la collaboration de Louis Rivière. 1904.

2. Paris 1906. Réd. par Lémire, avec la collaboration de Robert Picot. 1907.

Lémire: Jardins et maisons. Une excursion dans la région du Nord. Paris 1898. (199—237) [Fr 336]

(Bulletin mens. de la Ligue franç. du coin de terre et du foyer. N. 7/8, 1898.)

Lémire: L'assistance par le travail et les jardins ouvriers. Paris 1899. (124—145) [XVII 1000]

(Ligue franç. du coin de terre et du foyer. Bulletin.)

Fritsch, Theod.: Die neue Gemeinde. (Gartenstadt) [1895.] 2. Aufl. Leipzig 1903. (21) [XVII 997]

Howard, Ebenezer: Garden cities of to-morrow. (Being the 3d ed. of „To-morrow: a peaceful path to real reform.“) London 1902. (191) [XVII 1014]

Howard, Ebenezer: Gartenstädte in Sicht. [1902.] Deutsch von Maria Wallroth-Unterilp. Geleitwort von Franz Oppenheimer und Anhang von Bernh. Kampffmeyer. Jena 1907. (V, 223) [XVII 851]

Adams, Thomas: Garden city and agriculture: How to solve the problem of rural depopulation. With an introductory address by H. Rider Haggard. London 1904. (X, 180) [XVII 992]

Benoit-Lévy, Georges: La cité-jardin. Préf. par Ch. Gide. Paris 1904. (VII, 287) [XVII 469]

(Bibliothèque du Musée social.)

Rivière, Louis: La terre et l'atelier. Jardins ouvriers. Paris 1904. (VII, 219) [XVII 509]

(Économie sociale.)

Benoit-Lévy, Georges: Cités-jardins d'Amérique. Préf. Par Emile Cheysson. Paris 1905. (III, 462) [VIII 120]

(Bibliothèque du Musée social.)

Schaepelynk, [Méon-Louis-Jos.]: Les jardins ouvriers; étude d'hygiène sociale. Thèse. Lille 1905. (159) [XVII 1001]

Jahres-Bericht [der] Deutschen Gartenstadt-Gesellschaft. 1905—1906. Berlin 1906 1 H. [Nm 657]

Robin, Henri: Les jardins ouvriers. Thèse. Paris 1905. (142) [XVII 612]

Sennett, A. R.: Garden cities in theory and practice. Being an amplification of a paper on the potentialities of applied science in a garden city. Vol. 1—2. London 1905. 2 vol. [XX 327]

Bacquet, Paul J.: Les jardins ouvriers de France et le terranisme. Préf. de M. Lémire. Paris 1906. (VII, 247) [Fr 333]

Harris, G. Montagu: The garden city movement. Pref. by Ebenezer Howard. London 1906. (70) [XVII 1015]

Housing in town and country. Being a report of a conference of the Garden City Association, 1906. Papers and addresses by Lord Carrington, Fletcher-Moulton, James Bryce [etc.] With an introd. by Thomas Adams. London 1906. (80) [XVII 1012]

(Garden City Association.)

Kampffmeyer, Bernhard: Gartenstadt und Landeskultur. Berlin-Schlachtensee 1906. (23) [XVIII 634]

(Deutsche Gartenstadt-Gesellschaft.)

Lecoq, Marcel: L'assistance par le travail et les jardins ouvriers en France. Paris 1906. (384) [Fr 334]

„Where shall I live?“ Guide to Letchworth (Garden City) and catalogue of the 1907 urban housing and rural homesteads exhibition with plans and detailed cost of model houses and specially written articles by Loe Strachey, Alderman Thompson, Henry Vivian, etc. London 1907. (208) 4° [XVII 1016]

Bournville Village gardens. Birmingham [E. n.] (15) [IV 108]

Report of a temporary colony at Garden City for unemployed workmen mainly from West Ham during February, march, and april 1905, by Geoffrey Christie Miller, Gerard Collier, and Edward Howarth. London 1905. (28) [IV 122]

Barlow, John H.: The Bournville Village Trust. [Bournville 1906 ?] (24) [IV 109]

Cazalet, Charles.: L'oeuvre des jardins ouvriers à Bordeaux. Bordeaux 1906. (45) [V 221]

Harvey, W. Alexander: The model village and its cottages: Bournville. London 1906. (XI, 68) [IV 119]

Report of Co-operative Congress visit to Bournville Village and conference on the proper planning of new housing areas; arranged by the National Housing Reform Council. Bournville 1906. (8) [IV 110]

Oppenheimer, Franz: Die Siedlungs-Genossenschaft. Versuch einer positiven Überwindung des Kommunismus durch Lösung des Genossenschaftsproblems und der Agrarfrage. Berlin [1896.] (XXIV, 638) [XVII 675]

Lancry, G.: Le terranisme. La petite propriété insaisissable et assurée à tous. Préf. de M. Lémire. Dunkerque 1899. (XIX, 415) [XVII 980]

Power, A. D.: A garden city. The scheme of Ebenezer Howard. — The humanitarian. Vol. 16. 1900. (117—122) [XVII 144]

Haggard, Rider H.: The poor and the land. Being a report on the salvation army colonies in the United States and at Hadleigh, England, with scheme of national land settlement. London 1905. (XLI, 157) [VII 123]

Katscher, Leopold: Die Siedlungs-Genossenschaft als Lösung der Arbeiterfrage. Leipzig 1905. (16)
— Sozialer Fortschritt. No 51. [XVII 529]

Kampffmeyer, B.: Von der Kleinstadt zur Gartenstadt.
— Der Städtebau. Jg. 3. 1906. (134—137) [XX q 11]

Wildner, Ödön: A kert-városok.
— Huszadik század. 13. k. 1906. (47—60) [XVII 174]

c) Falusi lakások. — *Habitations rurales.*

L. még: VIII 2 b Mezőgazdasági munkások és cselédek.
V. a. *Ouvriers et domestiques agricoles.*

Williams, Rob.: The labourer and his cottage. By R. W. and Fred. Kneee. London 1905. (88) 4°
[Br q 35]

Gazdasági munkás- és cselédlakások. Összeáll. a földművelésügyi minisztérium gazdasági műszaki hivatala. Bp. 1906. (118, 58 táb.) 2° [Mo XVIII q 6]
(A m. kir. földművelésügyi miniszter kiadványai. 1906. 16.)

Peszler, Willi: Das altsächsische Bauernhaus in seiner geographischen Verbreitung. Diss. Braunschweig 1906. (XVI, 260) [Sz 51]

Ranck, Chr.: Kulturgeschichte des deutschen Bauernhauses. Leipzig 1917. (VIII, 103) [Nm 508]
(Aus Natur- und Geisteswelt. 121.)

Parasztház, a magyar —. Kiadja a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet. Kertész K. Róbert és Sváb Gyula felvételei alapján rajzolta Sváb Gyula. — Das Bauernhaus in Ungarn. Hrsg. vom Ungar. Ingenieur- und Architekten-Verein. Nach Aufnahmen von K. Robert Kertész und Julius Sváb, gezeichnet von Julius Sváb. — The Hungarian peasant dwellings. Ed. by the Hungarian Association of Engineers and architects. Measured by Ch. R. Kertész and J. Sváb, drawn by J. Sváb. I. f. Bp. 1907. I f. imp. 2° [Mo XVII q 4]

Senftleben, Hugo: Die gesundheitgemässe Einrichtung ländlicher Arbeiterwohnungen.
— Die Wohnungsfrage. 1865. (31—44) [XVII 149]

Friedländer, A.: Über die Wohnungsverhältnisse der ärmeren Klassen der ländlichen Bevölkerung in hygienischer Beziehung.
— Deutsche Viertelsschr. f. öff. Gesundheitspflege. Bd 9. 1877. (126—156) [XXIII 15]

Walger, E.: Die Wohnungsverhältnisse in ländlichen Bezirken.
— Ber. üb. d. 2. Hauptvers. d. Ernst Ludwig-Vereins. 1903. (30—44) [Kn 62]

Dyhrenfurth, Gertrud: Wohnungszustände [in Jakobsdorf].
— Dyhrenfurth, Ein schlesisches Dorf u. Rittergut 1906. (118—140) [XVII 27]

Bray, Reginald A.: Rural housing.
— The economic journal. 17. 1907. (127—131) [XVIII 586]

d) Városrendezés és építésrendészet.

Construction des villes et police des constructions.

a) Általában. — *En général.*

Koditek, Johann: Technische Zeitschriftenschau der wichtigsten Zeitschriften des Hochbauwesens für die Jahre 1884—1894. 2. Ser., 1895—1906. 3. Ser. Wien [1895]—1907. 2 Bde [XVI 453]
2. Literatur-Nachweis der ...

Literatur, die —, des Städtewesens in technischer und hygienischer Beziehung. Hrsg. von der Gewerbe-Buchhandlung Ernst Schürmann. Dresden 1903. (79) [XVI 450]

Mitteilungen, baupolizeiliche —. Hrsg. von Plathner. Jg. 2—4. 1905—1907. Berlin 1905—1907. 3 Bde. [XX 443]

Städtebau, der —. Monatsschrift für die künstlerische Ausgestaltung der Städte nach ihren wirtschaftlichen, gesundheitlichen und sozialen Grundsätzen. Begr. von Theod. Goecke u. Camillo Sitte. Jg. 3—4. Berlin 1906—07. 2 Bde. 2° [XX q 11]

Warte, hohe —. Illustrierte Halbmonatsschrift zur Pflege der künstlerischen Bildung und der städtischen Kultur. Hrsg. von Jos. Aug. Lux. Jg. 2. Leipzig 1906. 1 Bd. 4° [XX q 12]

d'Avigdor, E. H.: Das Wohlsein der Menschen in Grosstädten. Mit bes. Rücks. auf Wien. Wien 1874. (217) [Bécs 171]

Baumeister, R.: Stadt-Erweiterungen in technischer, baupolizeilicher und wirtschaftlicher Beziehung. Berlin 1876. (X, 492) [XX 419]

Baumeister, R.: Normale Bauordnung nebst Erläuterungen. Auf Veranlassung und unter Mitwirkung des Verbandes deutscher Architekten- und Ingenieur-Vereine. Wiesbaden 1880. (88) [XX 439]

Mathieu, Alc.: Projet d'une capitale modèle. Texte et plans. Paris 1880. (14, 10 pl.) 2° [XX q 9]

Baumeister, R.: Moderne Stadterweiterungen. Vortr. Hamburg 1887. (34) [XX 424]
(Deutsche Zeit- u. Streit-Fragen. H. 23)

Sitte, Camillo: Der Städte-Bau nach seinen künstlerischen Grundsätzen. Ein Beitrag zur Lösung moderner Fragen der Architektur und monumentaler Plastik unt. bes. Bez. auf Wien. [1889.] 3. Aufl. Wien 1901. (V, 180) [XX 421]

Baumeister, R.: Die Abstufung von Bauordnungen für den Stadtkern, Aussenbezirke und Vororte. Berlin 1892. (25) [XX 410]

Buls, Ch.: Ästhetik der Städte. [1893.] 2. Aufl. Übers. von Ph. Schäfer. Giessen 1898. (X, 44) [XX 422]

Gruber, Franz v.: Anhaltspunkte für die Verfassung neuer Bau-Ordnungen in allen die Gesundheitspflege betreffenden Beziehungen. Bericht mit Berücks. der von Max Gruber beantragten kleinen Änderungen und Ergänzungen. Wien 1893. (VIII, 148, 8 Taf.) [XXIII 650]
(Wissenschaftl. Abhandl. aus dem k. k. Obersten Sanitätsrate.)

Bausystem, offenes oder geschlossenes —? Eine Umfrage unter den Ärzten Münchens, veranstaltet vom Verein zur Förderung der Interessen Thalkirchens. München 1901. (56) [III 580]

König, G.: Über die Aufstellung von Bebauungsplänen und deren rechtliche Wirkung. Halle a. S. 1901. (34) [XX 440]
(S. A. aus: Zeitschrift für Bauhandwerker.)

Mayreder, Karl: Städtische Bauordnungen mit bes. Berücks. der Wohnungsfrage. Wien 1903. (36) [XVII 251]

(Schriften d. Öst. Gesellsch. f. Arbeitersch. 5.)

Meyn, E.: Stadterweiterungen in rechtlicher Beziehung. Berlin 1893. (VI, 97) [XX 420]

Adickes: Die Notwendigkeit weiträumiger Bebauung bei Stadterweiterungen und die rechtlichen und technischen Mittel zu ihrer Ausführung. Von

- A., Hinckeldeyn und Classen. Braunschweig 1895. (51) [XVII 311]
(S. A. aus: Deutsche Viertelsschr. f. öff. Gesundheitspfl.)
- Stübßen, J.:** La construction des villes. Règles pratiques et esthétiques à suivre pour l'élaboration de plans de villes. Rapport. Trad. de Ch. Buls. Bruxelles 1895. (31) [XX 192]
- Fritsch, Theod.:** Die Stadt der Zukunft. Leipzig 1896. (29) [XX 425]
- Nettlefold, John:** Slum reform and town planning. The garden city idea applied to existing cities and their suburbs. Birmingham [190?] (4) [XVII 959]
- Abele, Karl:** Weiträumiger Städtebau und Wohnungsfrage. Darstellung und Kritik der auf Einführung weiträumiger Bauweise im Städteerweiterungsgebiet gerichteten Bestrebungen. Diss. Stuttgart 1900. (72) [XVII 470]
- Robinson, Charles Mulford:** The improvement of towns and cities; or the practical basis of civic aesthetics. New York, 1901. (XII, 309) [XX 431]
- Baumeister, R.:** Stadtpläne in alter und neuer Zeit. Stuttgart, 1902. (34) [XX 417]
(Zeitr. d. christl. Volkslebens, Bd. 27. H. 6.)
- Stübßen, J.:** Die Bedeutung der Bauordnungen und Bebauungspläne für das Wohnungswesen. Mit e. Literaturverzeichnis. Göttingen 1902. (55) [XX 79]
(Die Wohnungsfrage und das Reich. H. 5.)
- Abendroth, Alfred:** Die Aufstellung und Durchführung von amtlichen Bebauungsplänen. Leit-faden für kommunale Verwaltungsbeamte und Gemeindetechniker. Berlin 1903. (VIII, 135) [XX 141]
- Bauer, Ludwig:** Der Zug nach der Stadt und die Stadterweiterung. Eine rassenhygienische Studie. Stuttgart 1904. (VI, 171) [XX 423]
- Hercher, Ludwig:** Grossstadterweiterungen. Ein Beitrag zum heutigen Städtebau. Göttingen 1904. (46) [XX 199]
- Abendroth, Alfr.:** Die Aufstellung und Durchführung von amtlichen Bebauungsplänen. Leit-faden für kommunale Verwaltungsbeamte und Gemeindetechniker. [1903.] 2. verm. u. verb. Aufl. Berlin 1905. (VIII, 142) [Nm 333]
- Devecis Del Vecchio Ferenc:** A modern város-fölmérésről. Bp. Pátria rt. ny. 1903. (10) [Bp. 561]
(K. 1. a 2. magy. orsz. technikus kongr. irataiból.)
- Palóczy Antal:** A drezdai városrendező kiállításról. (I. Deutsche Städteausstellung.) Bp. 1903. (29) [III q 573]
- Palóczy Antal:** A városok rendezése Budapest viszonyainak egybevetésével. Bp. 1903. (133) [XX 136]
- Robinson, Charles Mulford:** Modern civic art; or the city made beautiful. New York 1903. (381) [XX 430]
- Geddes, Patrick:** City development. A study of parks, gardens, and culture-institutes. Report. Edinburgh 1904. (231) 4° [XX q 1]
- Oehmcke, Th.:** Gesundheit und weiträumige Stadtbebauung. Insbes. hergeleitet aus dem Gegensatz von Stadt zu Land und von Miethaus zu Einzelhaus, samt Abriss der städtebaulichen Entwicklung Berlins und seiner Vororte. Berlin 1904. (IV, 69) [XXIII 485]
- Palóczy Antal:** A városi terek elrendezése és ki-képzése. Bp. 1904. (16) 4° [XX q 10]
(K. 1. a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közönyéből.)
- Henrici, K.:** Beiträge zur praktischen Ästhetik im Städte-Bau. München [1905.] (278) [XX 296]
- Hubatschek, Joh.:** Die bautechnischen Aufgaben einer modernen Stadt. Linz 1905. (52) [XX 321]
- Aufgaben, neue —, in der Bauordnungs- und Ansiedelungsfrage.** Eine Eingabe des Deutschen Vereins für Wohnungsreform. Göttingen 1906. (XII, 76) [Nm 427]
- Denkschrift über Grundsätze des Städtebaues.** Berlin 1906. (55) [XX 408]
(Verb. deutscher Archit.- u. Ingen.-Vereine.)
- Forbát Imre:** Városok építése kül. tek. a szociális és gazdasági szempontokra. Bp. 1906. (39) [XX 381]
(K. 1. az Építő Iparból.)
- Kalkschmidt, Eugen:** Grosstadtgedanken. Studien und Ratschläge aus der ästhetischen Praxis. München [1906.] (VI, 266) [XX 378]
- Midland Conference on the better planning of new housing areas under the auspices of the National Housing Reform Council, held at the Council House Birmingham, 1903.** Birmingham 1906. (27) [XX 416]
- Mouneret de Villard, Ugo:** Note sull'arte di costruire le città. Milano 1907. (69) [XX 422]
- Lamennais, F.:** De l'art et du beau. [1841.] Paris 1896. (354) [XXV 705]
- Ende:** Der Einfluss der Baupolizei-Vorschriften auf das Entstehen von Arbeiterwohnungen und deren gesunde und angemessene Gestaltung. Von E. und Böckmann. [Die Wohnungsfrage. 1865. (66—67).] [XVII 149]
- Varrentrapp, Georg:** Bauordnungen und Überwachung von Bauten. [Deutsche Viertelsschr. f. öff. Gesundheitspflege. Bd. 13. 1881. (543—560).] [XXIII 15]
- Stübßen:** Über Stadterweiterung, insbes. in hygienischer Beziehung. Thesen von S., Becker, Lent und Discussion. [Deutsche Viertelsschr. f. öff. Gesundheitspflege. Bd. 18. 1886. (9—39).] [XXIII 15]
- Adickes:** Die unterschiedliche Behandlung der Bauordnungen für das Innere, die Aussenbezirke und die Umgebung von Städten. Leitsätze von A. und Baumeister. [Deutsche Viertelsschr. f. öff. Gesundheitspflege. Bd. 26. 1894. (13—14, 29—42).] [XXIII 15]
- Pfeiffer, A.:** Anlage von Städten und Ortschaften. Erweiterung solcher Bauten im Allgemeinen. Spezielle hygienische Anforderungen an private und öffentliche Bauten bestimmter Art. [Pfeiffer, Verwaltungs-Hygiene. 1895. (65—99).] [XXIII 273]
- Schäffle, Alb.:** Die Lex Adickes über Stadterweiterungen. [Schäffle, Deutsche Kern- und Zeitfragen. N. F. 1895. (328—336).] [Nm 457]
- Stübßen:** Maassnahmen zur Herbeiführung eines gesundheitlich zweckmässigen Ausbaues der Städte. Referate von S., Küchler und Discussion. [Deutsche Viertelsschr. f. öff. Gesundheitspflege. Bd. 28. 1896. (13—73).] [XXIII 15]
- Arbeiterwohnungsfrage, die —, eine Frage des Stadtbauplanes und der Stadtbaubauordnung.** [Aufgaben v. Gemeinde u. Staat. [1897.] (13—45).] [XVII 673]
- Loening, Edgar:** Baupolizei. [Handwb. d. Staatsw. 2. 1899. (515—532).] [XX 109]
- Stübßen, J.:** Stadtbauplan und Stadtbaubauordnung in bes. Rücks. auf die Ermöglichung guter und billiger kleiner Wohnungen. Vortr. [Centralbl. f. allg. Gesundheitspfl. Jg. 18. 1899. (85—98).] [XXIII 27]
- Antoni:** Die Abstufung der Strassenbaukosten und Strassenbeiträge für die verschiedenen Typen von Wohnhäusern. [Geschäftsber. d. Ver. f. Förd. d. Arbeiterwohnungsw. 1900. (21—35).] [III 540]
- Baumeister:** Die Erleichterungen und Vereinfachung der baupolizeilichen Vorschriften für kleine Wohnungen. [Geschäftsber. d. Ver. f. Förd. d. Arbeiterwohnungsw. 1900. (35—46).] [III 540]
- Farkas, Eugen:** Das Problem der Fabriksstadtteile. [Deutsche Viertelsschr. f. öff. Gesundheitspflege. Bd. 32. 1900. (459—460).] [XXIII 15]
- Schilling, B.:** Die Bauordnung. Von B. S. und J. Stübßen. [Schr. d. Ver. f. Sozialpol. 95. 1901. (187—248).] [XVIII 523]
- Schilling:** Die Abstufung der Bauordnungsvorschriften behufs Erleichterung des Bauens von kleinen Häusern. [Ber. üb. d. ausserord. Hauptvers. d. Rhein. Ver. z. Förd. d. Arbeiterwohnungsw. 1901. (12—33).]
- Stübßen, J.:** Der Stadterweiterungsplan und seine Durchführung. [Schr. d. Ver. f. Sozialpol. 95. 1901. (113—186).] [XVIII 523]

- Grüner, O.:** Bebauungspläne.
 — Was lehrt die 1. D. Städte-Ausstellung? 1903. (9–13) [III 206]
- Grüner, O.:** Bebauungspläne.
 — Kommunale Praxis. 3. 1903. (241–243) [XX q 2]
- Oehmcke, Th.:** Gesundheit und weiträumige Stadtbauung. Insbes. hergeleitet aus dem Gegensatz von Stadt und Land und von Miethaus zu Einzelhaus, samt Abriss der städtebaulichen Entwicklung Berlins und seiner Vororte.
 — Deutsche Viertelsschr. f. öff. Gesundheitspflege. Bd 36. 1904. (237–305) [XXIII 15]
- Rumpelt:** Die Bauordnung im Dienste der öffentlichen Gesundheitspflege. Referate von R., Stübben und Discussion.
 — Deutsche Viertelsschr. f. öff. Gesundheitspflege. Bd 36. 1904. (152–214) [XXIII 15]
- Baumeister:** Die Hauptpunkte von Bauordnungen.
 — Jahrb. d. Bodenref. 1. 1905. (241–286) [XVIII 616]
- Westarp:** von Vorgärten und Vorplätzen.
 — Verwaltungsarchiv. 14. 1905. (63–88) [XX 370]
- Geisler, Otto:** Bebauungspläne.
 — Techn. Gemeindeblatt. 8. 1905. 6. (265–267) [XX q 4]
- Gretschel:** Bauordnungsfragen.
 — Techn. Gemeindeblatt. 8. 1905. 6. (369–375) [XX q 4]
- Goecke, Theod.:** Allgemeine Grundsätze für die Aufstellung städtischer Bebauungspläne.
 — Der Städtebau. 3. 1903. (2–4, 25–27, 34–36) [XX q 11]
- Henrici:** Der Bebauungsplan in seiner wirtschaftlichen und schönheitlichen Bedeutung für die Entwicklung von Städten und Ortschaften. [Auch Diskussion.]
 — Ber. üb. d. 4. Vers. d. Westfäl. Ver. z. Fördg. d. Kleinwohnungsw. 1905. (18–27) [Pr 160]
- Kettler:** Städtische Fürsorge für heimatische Bauart.
 — Arch. f. Städtekunde. 1. 1906. (622–633) [XX 435]
- Stübben, J.:** Staffeldbauordnungen in deutschen Städten.
 — Centralbl. f. allg. Gesundheitspflege. Jg. 25. 1906. (353–359) [XXIII 27]
- Baumeister, R.:** Grundsätze des Städtebaues. Vortr.
 — Städte-Zeitung. 4. 1906/7. (189–192, 218–220, 247–250) [XX 436]
- Bebauungspläne und Bauordnungen.**
 — Städte-Zeitung. Jg. 4. 1906/7. (215–218) [XX 436]
- Clemens:** Stadterweiterungen und Bebauungspläne.
 — Techn. Gemeindebl. 9. 1905/7. (177–182) [XX q 4]
- Fabarius:** Geschosshöhe und Baukosten städtischer Wohnhäuser.
 — Technisches Gemeindeblatt. Jg. 9. 1906/7. (39–41) [XX q 4]
- Nussbaum, H. Ch.:** Wie weit lassen sich die Bestrebungen nach weiträumigem Wohnen innerhalb der Städte durchführen?
 — Städte-Zeitung. 4. 1906/7. (250–253) [XX 436]
- Oehmcke, Th.:** Bauordnung für Grossstadterweiterungen und Weiträumigkeit. Mit bes. Berücks. Berlins.
 — Techn. Gemeindebl. 9. 1906/7. (49–53, 65–69, 86–93) [XX q 4]
- Speltz, Alex.:** Bebauungsplan mit Ringstrassen in Schneckenlinien.
 — Städte-Zeitung. 4. 1906/7. (58–60) [XX 436]
- Abendroth, D.:** Städtebau und Stadtvermessungswesen.
 — Der Städtebau. 4. 1907. (88–92, 102–107) [XX q 11]
- Kittner, Friedr.:** Vitruvius und der Städtebau.
 — Der Städtebau. Jg. 4. 1907. (31–36) [XX q 11]
- Redlich:** Die Berücksichtigung von Spielplätzen in den Bauordnungen und Bebauungsplänen.
 — Centralbl. f. allg. Gesundheitspf. 26. 1907. (255–262) [XXIII 27]
- Reich, A.:** Die Bebauungspläne.
 — Reich, Der städtische Tiefbau. 1907. (1–37) [XX 384]
- Stübben, J.:** Der Städtebau. 2. Aufl. Stuttgart 1907. (X, 652)
 — Handb. d. Architektur. T. 4, Hdbd. 9. [XXV 664]
- Valentin, Franz:** Bebauungspläne und Bodenpolitik.
 — Die neue Zeit. Jg. 25, Bd. 2. 1907. (269–272) [XVII 753]

β) Egyes országokban és városokban.

Pays et villes divers.

Magyarország. — Hongrie.
 (Budapest)

- Zsebkönyve, a fővárosi közmunkák tanácsának —.
 [Bp.] Pesti könyvny. rt. 1870. (140) [Bp 296]
- Jelentése, a fővárosi közmunkák tanácsának hivatalos —, az 1870–1905. évi működéséről. Bp., Heisler J. [és mások] ny. 1872–1906. 30 k. 17–ben 40 [Bp q 1]

Jelentése, a középítési bizottmány —, [Budapest főváros közgyűléséhez] az egyesült fővárosi törvényhatóság megalakulása óta kifejtett tevékenységéről. Bp. Rudnyánszky A. ny. 1875. (24) [Bp 675]

Ügyrendje, a fővárosi közmunkák tanácsának —. Ideiglenes utasítás Buda és Pest városok középítészeti bizottmányai számára az építkezés ügyében. A fővárossal kötött egyezmény a terjedékek kártalanítása iránt. Bp. Hornyánszky ny. 1878. (23) [Bp 160]

Palóczy Antal: A fővárosi közmunkák tanácsának 1898. évi működéséről szóló hivatalos jelentésének kritikai ismertetése. Bp. Werbőczy ny. 1899. (19) [Bp 1905]

(Kl. az Építő Iparból.)

Palóczy Antal: A fővárosi közmunkák tanácsáról. Bp. Pesti Lloyd ny. 1903. (27) [Bp 530]

(Kl. az Építő Iparból.)

Sz. . . nyi J.: Szerény vélemény Budapest épülése, jövője és szépítése felett. Pest: Herz J. ny. 1868. (14) [Bp 65]

Illyés Dezső: Fővárosunk végleges szabályozása, tekintettel a Dunaszabályozásra és az állandó világiállítás eszméjére. Függelékül: Két legújabb nemzeti közkérdés. Blána Szilárd művének tekintetbe vételével. Bp. Aigner L. 1877. (59) [Bp 1582]

Kiss Péter: Észrevételek a fővárosi építési szabályrendeletek tervezetéről. Bp. Kocsi S. ny. 1877. (13) 20 [Bp q 178]

Fejlődése, a székesfőváros —, új megvilágításban. Irta: H. . . . L. . . . Bp. Herzmann J. ny. 1893. (11) [Bp 677]

Mudrony Soma: Budapest jövője. Városrendezési tanulmány. Bp. Neumayer E. ny. 1893. (58) [Bp 316]

Palóczy Antal: Budapest új építészeti szabályzatának kritikai ismertetése. Bp. Pátria rt. ny. 1896. (60) [Bp 1909]

(K. l. a M. Mérnök- és Építész-Egyl. közlönyéből.)

Palóczy Antal: Budapest építészeti szabályzata közegészségügyi szempontból. Bp. 1902. (121–132) [Bp 1907]

Palóczy Antal: Budapest jövője. Bp. Európa rt. ny. 1904. (14) [Bp 1908]

(K. l. a Magyar Iparból.)

Palóczy Antal: Budapest jövője. Bp. 1894. (5) 40 [Bp q 553]

(K. l. a M. Mérnök- és Építész-Egyl. közlönyéből.)

Palóczy Antal: Városrendezés Bécsben és Budapesten. Bp. Neumayer E. ny. 1894. (18) [Bp 1906]

(K. l. a Magyar Iparból.)

Budapest műszaki útmutatója. Szerk. Balla Pál, Bakos János [és mások] közreműködésével. E d v i Illés Aladár. Kiadja a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet. — Táblák Budapest műszaki útmutatójához. Bp., Pátria r. t. ny. 1896. 2 k. [Bp 506]

Führer, technischer —, von Budapest. Redig. von Aladár E d v i Illés. Hrsg. vom Magyar Mérnök- és Építész-Egylet. Bp. Buchdr. Pátria 1896. (VIII, 492 [und Pläne]) [Bp 1046]

Palóczy Antal: A budapesti építkezésekről. Bp. 1896. (14) [Bp 671]

(K. l. az Egészség-ből.)

Palóczy Antal: Budapest extenzív fejlődése. Bp. Pátria ny. 1899. (4) 40 [Bp q 551]

(K. l. a Heti Értesítőből.)

Lord Albert: Budapest jövője. Városrendezési tanulmány. Bp. Fritz A. ny. 1899. (15) [Bp 666]

- Lord Albert:** Budapest a 20. században. Városrendezési tanulmányok. Bp. Grill K. 1900. (113) 4° [Bp q 364]
- Lord Albert:** Az építési válság haszna. Városrendezési tanulmány. Bp. Grill K. 1900. (37) [Bp 667]
- Lord Albert:** Budapest telekpolitikája. Bp. Hornyánszky ny. 1901. (23) [Bp 668]
- Beóthy Ali:** Budapest jövő fejlődése műszaki és gazdasági szempontból. Heves, Adler ny. 1902. (69) [Bp 1468]
- Palóczy Antal:** Tanulmányok a budapesti építkezési statisztikából. — Föv. közl. a stat. és közg. köréből. I. 1907. (46-48) [Bp 1912]
-
- Sieber, Karl:** Die Verschönerung Ofens und die Donauufer-Regulierung. Pest, Druck v. Ed. Poldini 1862. (16) [Bp 107]
- Budapest fővárosnak a Duna balpartján fekvő egész területén a fővárosi közmunkák tanácsa által megállapított összes szabályozásának egész átnézetű térképe. 1 : 100. Bp. 1874. (9 db-ban.) [Bp q 168]
- Hová építsük az új városházát. E kérdésre felel Névtelen. Bp., Weismann E. 1891. (14, 3 táb.) [Bp 362]
- Ország Sándor:** A főváros jobbparti részéről. Bp., Heisler J. ny. 1892. (24) [Bp 593]
- Palóczy Antal:** Budapest főváros alaki rendezéséről. Kül. tek. a Belváros szabályozására. Bp., Neumayer ny. 1892. (30) [Bp 670] (Kl. a Magyar Iparból.)
- Novák Ferenc:** A Gellérthegy jövője. Emlékirat a N. F. és Palóczy Antal budapesti építész által szerkesztett tervjavaslathoz. Bp., Légrády testv. ny. 1893. (8) 4° [Bp q 555]
- Devecis Ferenc:** Az „Eskütéri” híd Budapesten. Városrendezési és szabályozási tanulmány. (Melléklet: Az eskütéri hídfőnek és környékének szabályozási terve.) Bp., Rózsa K. és neje ny. 1894. (31) [Bp 1904]
- Folyamodványa, a székesfővárosi szemlőhegyi közbirtokosok [1894.] július hó 22-én tartott értekezletének —, a Szemlőhegyen a vízvezeték, az utak, a csatornázás kiépítése, világítás berendeztetése és a közbiztonsági állapotok rendezése iránt. Bp., Magyar nyomda 1894. (4) 2° [Bp q 165]
- Krumholz, August:** Kossuth-Platz, Kossuth-Monument und eine ungarische „Westminster Abtei.“ Ein Vorschlag zur Regulierung des Eskütér und der Hatvaner-Gasse. Bp., Pfeiffer 1894. (7) [Bp 673]
- Kollár Lajos:** Néhány szó a Christen-telek rendezése és korcsolyapálya, valamint játéktér gyanánt használhatása felől. Bp., Bagó M. és Fia ny. 1895. (8) [Bp 674]
- Palóczy Antal:** Az egyetemek elhelyezésének ügye. Tanulmány és javaslat. Bp., Pátria r.-t. ny. 1895. (14) 4 [Bp q 554] (Kl. az Építő Iparból.)
- Palóczy Antal:** Az eskütéri híd elhelyezése és a kapcsolatos városrészek szabályozása. Bp., Pátria r.-t. ny. 1895. (8) 4° [Bp q 550]
- Palóczy Antal:** Az eskütéri híd elhelyezése és a kapcsolatos városrészek szabályozása. Bp., Neumayer E. ny. 1895. (8) 4° [Bp q 549]
- Palóczy Antal:** Az új városháza érdekében. Tanulmány és javaslat. Bp., Pátria r.-t. ny. 1897. (18) [Bp 359] (Kl. az Építő Iparból.)
- Pártos Gyula:** A budapesti új városháza elhelyezése, tekintettel a Károly-kaszárnya megszerzésére. Bp., Pátria ny. 1907. (13) [Bp 711] (Kl. a M. Mérnök és Építész-Egyl. heti értesítőjéből.)
- Előterjesztése a budapesti (budai) kereskedelmi társulatnak a székesfővárosi tanácsához a Vármező kérdésének napirendre vétele tárgyában.** Bp., Bagó M. ny. [1898.] (3) 2° [Bp q 370]
- Palóczy Antal:** Budapest új székházáról. Tervjavaslat. Bp., Werbőczy r.-t. ny. 1899. (16) 4 [Bp q 556]
- Kugler Mihály:** Budapest-világváros és az erzsébetvárosi sugárút. Bp., Belvárosi kny. 1900. (14) [Bp 1586]
- Lord Albert:** Buda fejlesztésének programja. Kulturális, ipari és városrendezési kérdések. Bp., Hornyánszky ny. [1900.] (13) [Bp. 664]
- [Morzsányi Károly és társainak indítványa:]** a Károly-körút és Városliget közt nyitandó új sugárút tárgyában és az illetékes fővárosi hivatalok szakvéleményei. Bp., Föv. háziny. 1900. (30) 2° [Bp q 307]
- Neuschlosz Odön:** A központi városház kérdéséhez. Bp., Márkus Samu. ny. 1900. (3, 1 terv) 2° [Bp q 335]
- Terv, újabb —, az Újépület területének rendezésére. Bp., Pátria ny. 1900. (3) 2° [Bp q 162] (Kl. az Építő Iparból.)
- Lord Albert:** Kelenföld a városrendezési programban. Bp., Műszaki ny. [1901.] (13) [Bp 665]
- Palóczy Antal:** Budapest új székházáról. (Tervbírálat és indítvány.) Bp., Pesti Lloyd-t. ny. 1901. (7) 4° [Bp 1911] (Kl. az Építő Iparból.)
- Balogh Loránd, Almási:** Eltöljük-e vagy lebontsuk-e a belvárosi plébánia-templomot? Bp., Károlyi Gy. ny. 1902. (16) [Bp 1757]
- Devecis Del Vecchio Ferenc:** Az Andrássy-út folytatásának terve a Ferenc József-térre Budapesten. Városrendezési tanulmány. Bp. 1906. (10, 8 terv) [Bp 1677]
- Palóczy Antal:** A budai körút. Hogyan kellett volna és hogyan kell még megépíteni az Attila-körutat? Bp., Európa rt. ny. 1907. (13) [Bp 1903] (Kl. a Magyar Iparból.)
- Előterjesztés, bizottmányi és tanácsi —, az I. ker. Attila-körút és környékének szabályozása ügyében.** — Fővárosi Közlöny. 18. évf. 1907. (1340-1357) [Bp q 57]
-
- Építési rendszabályok, Pest városa számára tervezett új —.** [Az építési bizottmány tervezete.] Pest, Rudnyánszky A. ny. 1870. (102) [Bp 705]
- Pest város tanácsától. [Építési engedély mintája.] Pest [187?] (2) 2° [Bp q 172]
- Tervezete, Budapest építési rendszabályainak —.** Bp., Rudnyánszky A. ny. 1875. (136) [Bp 29] [Hozzákövet:] A Budapest főváros számára tervezett új építési rendszabályok tárgyában a fővárosi középítési bizottmány jelentése. Bp., Rudnyánszky A. ny. 1875. (37)
- Jelentése, a Budapest főváros számára tervezett új építési rendszabályok tárgyában a fővárosi középítési bizottmány —.** Bp., Rudnyánszky A. ny. 1875. (37) [Bp 704]
- Tervezete, Budapest főváros építési rendszabályainak —.** Bp., Rudnyánszky A. ny. 1875. (136) [Bp. 703]
- Pótfüzet a Budapest főváros számára tervezett új építési rendszabályokhoz.** Bp., Pesti könyvny. 1876. (24) [Bp 1485]

Előterjesztése, a fővárosi tanács —, Budapest főváros építési rendszabályainak tervezete tárgyában. Bp., Pesti könyvny. rt. ny. 1877. (74) [Bp 1305
(A középítési rendszabály-tervezet 4. füzeté.)]

Tervezete, az új építési rendszabályok —. Tanácsi javaslat. Bp., Pesti könyvny. rt. ny. 1890. (39) 20
[Bp q 179]

Építési szabályrendelet, Budapest fő- és székváros területén. 1—2. r. Bp. 1892. 2 k. [Könyomat.]
[Bp q 399]

(A fő- és székv. közm. tan. műsz. oszt. javaslata.)

Építésügyi szabályzat Budapest fő- és székváros területére. Az 1870. évi X. t.-cz. alapján kiadja a főv. közmunkák tanácsa. Bp., Légrády Testv. 1893. (151, 1 térk.) [Bp 311]

Baustatut der Haupt- und Residenzstadt Budapest. Auf Grund des G. A. X. 1870. Bp., Eggenberger 1897. (103) [Bp 708]

Szabályrendelet a szabályozásokról és telekrendezésekről, Budapest székesfőváros területén. A jogügyi, középítési és pénzügyi bizottmányok kebeléből alakult vegyes bizottság tervezete. Bp., Pesti könyvny. rt. 1899. (14) 20 [Bp q 166]

Jelentése, a szabályozásokról és telekrendezésekről szóló szabályrendelet-tervezet tárgyalására kiküldött vegyes bizottság —, Budapest főváros tanácsához, melylyel tervezetét bemutatja. Bp., Pesti könyvny. rt. 1899. (6) 40 [Bp q 164]

Szabályrendelet a felvonó (lift) engedélyezése és felállítására üzemben tartásáról Budapest székesfőváros területén. Bp., Háziny. 1906. (9) 20 [Bp q 481]

Szabályrendelet [tervezet] a szabályozásokról és telekrendezésekről Budapest székesfőváros területére.
— Fővárosi Közlöny. 11. évf. 1900. (143—153) [Bp q 57]

Módosítása, a budapesti építésügyi szabályzat némely intézkedéseinek —.
— Fővárosi Közlöny. 16. évf. 1905. (791—792) [Bp q 57]

(Budafok)

Alapszabályai, a budafoki szépítő-egylet —. — Statuten des Budafoker Verschönerungs-Vereines. Bp. 1894. (24) [I 189]

(Budakesz)

Szabályrendelete, Budakesz község —, az építészeti és szépítészetről. — Statuten der Gemeinde Budakesz für Bau- und Verschönerungs-Angelegenheiten. Bp. 1897. (32) [I 188]

(Kalocsa)

Szabályrendelete, építési —, Kalocsa nagyközségnek. Kalocsa 1891. (4) [I q 105]

(Nagykörös)

Szabályrendelete, Nagykörös r. t. város rendezési és építkezési —. Nagykörös 1892. (39) [I 190]

(Sopron)

Waelder József: Sopron szab. kir. város területére érvényes építési szabályrendelet. Tervezet. Sopron 1 06. (X, 108) 20 [I 444]

Waelder József: Indokoló jelentés Sopron sz. kir. város ált. szabályozási és fejlesztési tervéhez. Sopron 1906. (59, térk.) 20 [I 443]

Palóczy Ant.: Szakvélemény Sopron sz. kir. városnak Waelder József által szerkesztett városszabályozó és fejlesztő tervéről. Sopron 1906. (38) 20 [I 442]

Palóczy, Antal: Sopron szab. kir. város új szabályozó és fejlesztő városszabályozó tervéről.
— Magy. Mérn. és Építész-Egyl. heti ért. 24. 1907. (269—275) [Mo XXV 80]

(Szeged)

Siebreich Károly: Emlékirat Szeged jövőbeli építéséről vonatkozással az általános és célszerű városépítési elvekre. Bp. 1879. (15) [I 29]

Rózsahegy, A. v.: Hygienische Grundsätze bei der Rekonstruktion von Städten m. bes. Rücks. auf Szegedin. Vortr. Berlin 1884. (39) [XXIII 147]

Lechner Lajos: Szeged újjáépítése. Bp. 1891. (XVII, 96) [I 191]

Ausztria. — Autriche.

Bauordnungen, die —, samt allen darauf bezüglichen Gesetzen und Vorschriften insbes. über die Bautaxen, welche seit 2. Dezember 1848 bis Ende Juni 1875 für die im Reichsrathe vertretenen Königreiche und Länder erflossen sind. [Nebst] Supplementheft: Die neuen Bauordnungen für das Erzherzogtum Österreich ob der Enns und die Städte Linz, Steyer und Wels. Wien 1875. (528, 50) [Au 501
(Taschenausg. d. öst. Gesetze. B. 14.)]

Simony, Leopold: Die Bauordnung [Österreich].
— Schr. d. Ver. f. Sozialpol. 95. 1901. (249—273) [XVIII 523]

Hofmoeckl, Eug.: Die österreichischen Bauordnungen in hygienischer Beziehung.
— Deutsche Viertelsschr. f. öff. Gesundheitspflege. Bd. 34. 1902. (615—630) [XXIII 15]

(Brünn)

Hrach, Ferdinand: Die Brünnner Stadtregulierung und manches Andere. Vortr. Brünn 1900. (24) [II 96]

(Wien)

Steffleuer, V.: Das bisherige Wien und dessen mögliche künftige Entwicklung. Wien 1864. (21)
(S. A. aus: Österr. militär. Zeitschr.) [Bécs 159]

Sax, Emil: Der Neubau Wiens im Zusammenhange mit der Donau-Regulierung. Ein Vorschlag zur gründlichen Behebung der Wohnungsnot. Wien 1869. (39) [Bécs 52]

Baumann, Ludwig: Erläuterungs-Bericht zum Entwurfe für einen General-Regulierungsplan über das gesammte Gemeindegebiet von Wien. Neu-Aufl. Wien 1894. (43) [Bécs 162]

Mayreder, Karl: Über Wiener Stadtregulierungs-Fragen. Vortr. Wien 1895. (22) [Bécs 117]
(S. A. aus: Wiener Bauindustrie-Zeig.)

Studien und Entwürfe zur Wiener Stadtregulierung. Verf. im Regulierungsbureau des Wiener Stadtbauamtes. Wien 1899. (VIII, 8) 20 [Bécs q 25]
(Der Architekt. Suppl. Nr. 3)

Madjera, Wolf.: Der Magistrats-Entwurf einer neuen Bauordnung für Wien. Vortr. Wien 1904. (40) [Bécs 125]

Wald- und Wiesengürtel, der —, und die Höhenstrasse der Stadt Wien. Wien 1905. (16, 5 Pläne) 40 [Bécs 168]

Lux, Jos. Aug.: „Wenn du vom Kahlenberg“. Das künstlerische Stadtbild Wiens wie es war und wird. Wien, 1907. (156) [Bécs 155]

Palóczy Antal: Várorendezés Bécsben és Budapesten. Bp. Neumayer E. ny. 1894. (18) [Bp 1906]
(K. l. a Magyar Iparból.)

Goldemund, H.: Die bauliche Entwicklung und Stadtregulierung [von Wien].
— Assanierung d. Städte. Bd. 1. H. 2. 1902. (102—128) [XXIII 622]

Wien am Anfang des 20. Jahrhunderts. Ein Führer in technischer und künstlerischer Richtung. Red. von Paul Kortz. Bd. 1—2. Wien 1905—06. 2 Bde. 40 [Bécs q 23]

(Graz)

Stadtverschönerungsverein, der —, von Graz und dessen Wirken im ersten Decennium seines Bestandes. Graz 1881. (31) [II 53]

Franciaország. — France.

Sanlavlille, Ferdinand: Des dommages résultant des travaux publics. Paris 1906. (30) [Fr 245]

Rapport fait au nom de la Commission chargée d'examiner la proposition de loi sur les dommages causés à la propriété privée par les travaux publics. Par Edm. Develle. [Paris 1884.] (40) 4°
 — Chambre des députés. 3e législ. 1884. No 3168. [Fr 105

(Paris)

Mémoire présenté par le préfet de la Seine au conseil municipal de Paris au sujet d'une convention entre l'État et la Ville, relative à l'ouverture de nouvelles voies publiques. Paris 1858. (16) 4°
 [V q 23]

Lecaron, Fréd.: Essai sur les travaux publics de Paris au moyen âge. Paris 1876. (48) [V 128
 (Extr. des Mémoires de la Société de l'histoire de Paris.)

Stübgen, J.: Paris in Bezug auf Strassenbau und Stadterweiterung. Reisebericht. Berlin 1879. (17) 2°
 [V q 60
 (Aus der Zeitschrift f. Bauwesen.)

Hoffbauer, F.: Paris à travers les âges. Aspects successifs des monuments et quartiers historiques de Paris depuis le 13e siècle jusqu'à nos jours. Fidèlement restitués par F. H. Texte par A. Bonnardot, Jules Cousin, E. Drumont [etc.] 2e éd. Paris 1885. 2 vol. 2° [V q 49]

Instructions générales réglementaires des services techniques municipaux d'architecture. Paris 1894. (32) 4° [V q 33
 (Préfecture de la Seine. Ville de Paris.)

Goldemund, Heinrich: Stadtregulierung und Gartenwesen. — Reiseberichte üb. Paris. 1901. (77—116) [V 237]

Greil, Alfred: Baupolizei, Theater etc. — Reiseberichte üb. Paris. 1901. (119—148) [V 237]

Nagybritannia. — Grande-Bretagne.

Byelaws, model —, issued by the local government board. [P.] 4. London 1903. 1 vol. [IV 127
 4. (Rural districts.) New Buildings and certain matters in connection with buildings. (40)

Lucas, R. M.: Anti-buildings by-laws. Suggestions for reform. With annotations by T. W. Marshall. Southampton 1906. (43) [XX 434]

Emden: Building contracts, building leases, and building statutes. With precedents of building leases and contracts and other forms connected with building and the statute law relating to building (including the London Building Acts, 1894—1905) with notes and appendix of unreported building cases. 4. ed. By Joseph Bridges Mathews and W. Valentine Ball. With a glossary of architectural and building terms. Rev. and extended by Maurice B. Adams. London 1907. (XCVI, 798) [Br. 268]

(Birmingham)

Clemens, Reinhard: Zwei Sanierungen ungesunder Stadtviertel in Birmingham und Birkenhead. — Jahrbücher f. Nationalök. u. Statist. 3. F. Bd 31. 1906. (452—475) [XVIII 13]

(London)

Act, an —, to amend the acts relating to buildings in London, to confer various powers on the London County Council and for other purposes. (11th August 1905.) Chapter 209. London 1905. (23) [IV 128
 (London Building Acts. [Amendment] Act 1905.)

Dicksee, Bernard: The London building acts 1894 to 1905. With notes, references, legal decisions and diagrams; also the bylaws and regulations. 2. ed. London 1905. (XXI, 331) [IV 71]

Német birodalom. — Allemagne.

Jahrbuch baurechtlicher Entscheidungen der Gerichte- und Verwaltungsbehörden Deutschlands. Bd 1—3, 1904—1906. Hrsg. von Albert Radloff. Berlin 1905—7. 3 Bde. [Nm 400]

Hegel, Karl v.: Vergrößerung und Sondergemeinden der deutschen Städte im Mittelalter. Erlangen 1901. (15) [III 577
 (S. A. aus: Festschr. d. Univers. z. Feier d. 80. Geburtstag. Luitpold v. Bayern.)

Münchgesang, F.: Das Bauwesen. Staatsbauverwaltung — Baurecht — Baupolizei. Berlin 1904. (XII, 506)
 — Handb. d. Gesetzg. in Preussen u. d. D. Reiche. 9. [Nm 160]

Grüner, Die Baupolizei. — Die deutschen Städte. Bd 1. 1904. (67—93), Bd 2. 1904. (39—57) [III q 101]

Organisation, die, — der Bauverwaltungen der deutschen Grossstädte. — Techn. Gemeindebl. Jg. 8. 1905—6. (279—281) [XX q 4]

Froelich: Die polizeilich zulässige Bebauungsfläche städtischer Grundstücke. — Arch. f. Städtekunde. 1. 1906. (362—365). [XX 435]

Gerke, R.: Die Sammlung von deutschen Stadtplänen auf der Dresdener Städteausstellung. — Der Städtebau. 3. 1906. (19—24) [XX q 11]

Anhalt

Teichmüller, G.: Bauordnung für das Herzogtum Anhalt. Nach der Fassung des Gesetzes Nr. 1226 v. 19. Juni 1905. Erl. Dessau [1905.] (VII, 100) [Kn 70]

Teichmüller, G.: Bauordnung für das Herzogtum Anhalt nebst der Ausführungsverordnung. Nach der Fassung des Gesetzes vom 19. Juni 1905 und 21. Mai 1906. 2. durchges. Aufl. Dessau [1906.] (VII, 176) [Kn 90]

Baden

Zwenkner, S.: Eine neue Bauordnung in Baden. — Städte-Zeitung. Jg. 3. 1905—06. (114—115) [XX 436]

Bajorsorság. — Bavarie.

Englert, Ferd.: Die bayerische Bauordnung vom 17. Februar 1901. Mit Erl. und einem Anh., unt. bes. Berücks. der Wohnungsverordnung. 3. Aufl. München 1906. (XVI, 251) [Bj 36]

Hessen

Schenk, Freih.: Gesetz, die allgemeine Bauordnung betr. vom 30. April 1881 und die zu dessen Ausführung erlassenen Verordnung vom 1. Febr. 1882. Erl. Amtl. Handausg. Darmstadt 1904. (112) [Kn 85]

Mecklenburg-Schwerin.

Vorschriften für die baulichen Einrichtungen in den Städten und Vorstädten [der Grossherzogtümer Mecklenburg-Schwerin] vom 20. Juni 1901. Neuer Abdr. mit den bis 1907 ergangenen Abänderungen. Güstrow 1907. (20) [III 582
 (Nachtr. z. d. Gesetzen der Brandversicherungsgesellschaft f. d. Städte der Grossh. Mecklenburg-Schwerin und Strelitz. 1894.)

Preussen

Vorschriften für die Aufstellung von Fluchtlinien und Bebauungs-Plänen vom 28. Mai 1876. Nebst dem Gesetze vom 2. Mai 1875, betr. die Anlegung und Veränderung von Strassen und Plätzen in Städten und ländlichen Ortschaften. Berlin 1899. (10, 1 Plan) 2° [Pr q 25]

Baltz, Constan: Preussisches Baupolizeirecht. Unt. bes. Berücks. der Baupolizeiordnung für den Stadtkreis Berlin. 3. verm. u. verb. Aufl. Berlin 1905. (XX, 553) [Pr 105]

Runderlass betr. Grundsätze für die Aufstellung von Bebauungsplänen und die Ausarbeitung neuer Bauordnungen. Berlin 1906. (5) 2° [Pr q 22]

Bericht der 12. Kommission zur Vorberatung des Gesetzentwurfs gegen die Verunstaltung von Ortschaften und landschaftlich hervorragenden Gegenden. [Berlin] 1907. (47) 2° [Pr q 27]
(Haus d. Abgeordneten. 20. Leg. per. 3. Sess. 1907. Nr. 227.)

Dierschke, Alfons: Ortsstatutarische Bauverbote. Die Bedeutung des § 12 des Preussischen Fluchtliniengesetzes für Praxis und Theorie. Berlin 1907. (IV, 92) [Pr 165]

Baupolizei-Verordnung für die Städte des Regierungsbezirkes Frankfurt a/O. Frankfurt a/O. 1895. (35) [III 570]
(S. A. aus: Amtsblatt d. kgl. Regierung zu Frankfurt a/O.)

Eilsberger, Ernst: Das Baupolizeirecht des Regierungsbezirks und der Stadt Königsberg. Gesetze, Polizeiverordnungen, Ortsstatute, Regulative u. s. w. Königsberg 1899. (VII, 274) [III 567]

Kaiser, Max: Baupolizei-Verordnungen für Städte und das platte Land des Regierungs-Bezirks Posen vom 28. April 1904 nebst ergangenen Anweisungen, Verfügungen u. s. w. Rawitsch 1905. (VII, 95) [Pr 164]

Bau-Ordnung für die Landgemeinden und selbstständigen Besitzungen des Regierungsbezirks Hannover vom 28. März 1894 mit den Ergänzungen vom 27. November 1900 und vom 29. Februar 1904. Hameln a. d. W. 1906. (33) [III 558]

Kotze, Otto: Die Baupolizei in den Städten des Regierungsbezirks Bromberg. Enthaltend die allgemeinen baupolizeilichen Vorschriften für das Reich und für Preussen, die für den Umfang der ganzen Provinz Posen und des Regierungsbezirks Bromberg ergangenen baupolizeilichen Vorschriften, soweit solche in den Städten Geltung haben, sowie die in den grösseren Städten des Bezirks geltenden ortspolizeilichen und ortstatutarischen Sonderbestimmungen. Bromberg 1906. (XX, 299) [III 560]

Baupolizei-Ordnung für Städte des Regierungsbezirks Potsdam mit Ausnahme der Städte Charlottenburg, Köpenick und Teltow nebst den einschlägigen Paragraphen des Allgemeinen Landrechts. Oranienburg [1907]. (60) [III 494]

Polizei-Verordnung vom 6. September 1898 über die Einrichtung und den Betrieb von Aufzügen (Fahrstühlen). Neuer unveränd. Abdr. Berlin 1907. (16) [Pr 168]

Silberschlag: Die Baugesetze des preussischen Staates in sanitätspolizeilicher Hinsicht betrachtet und verglichen mit den entsprechenden englischen Gesetzen; Bedürfniss der Reform dieser preussischen Gesetze. — Deutsche Viertelsschr. f. öff. Gesundheitspflege. Bd 6. 1874. (385—392) [XXIII 15]

Entwurf eines Gesetzes betr. Stadterweiterung und Zoneneinteilungen. [Preussen.] — Arch. f. soz. Gesetzg. u. Stat. 6. 1893. (521—527) [XVII 97]

Schaumburg-Lippe

Wilhelmi: Die neueste deutsche Städteordnung. [Schaumburg-Lippe.] — Arch. f. Städtkunde. 1. 1906. (321—333) [XX 435]

Sachsen

Bebauungspläne und Bauvorschriften [betreffende Verordnung des sächsischen Ministeriums des Inneren]. [Dresden 1896.] (12) 4° [Sz q 3]

Rumpelt, A.: Allgemeines Baugesetz für das Königreich Sachsen v. 1. Juli 1901. Mit den zugehörigen Bestimmungen und Erläuterungen. Leipzig 1900. (X, 405) [Sz 29]
(Leipziger Jurist. Handbibl. 326 b.)

Stübgen, J.: Stadtbaupläne und Baupolizei-Verordnungen im Königreich Sachsen. — Centralbl. f. allg. Gesundheitspflege. Jg. 16. 1897. (357—370) [XXIII 27]

Württemberg

Reiff, H.: Neue allgemeine Bauordnung für das Königreich Württemberg mit den Vollzugsbestimmungen und weiteren auf das Bauwesen sich beziehenden Gesetzen, Verordnungen u. sonstigen Vorschriften. Erl. Stuttgart 1902. (VII, 564) [Wb 28]
Entwurf einer Bauordnung. Stuttgart 1907. (63-216) 4° [Wb q 1]

(Württembergische 2. Kammer: Beilage 38.)

(Altona)

Bauordnung für die Stadt Altona vom 15. November 1892 in der durch die Nachträge 1—9 abgeänderten Fassung. Altona 1906. (51) [III 559]

(Barmen)

Bauordnung für die Stadt Barmen vom 12. September 1906. Barmen 1906. (54) [III 512]

(Berlin)

Berlin und seine Bauten. Bearb. und hrsg. vom Architekten Verein zu Berlin und der Vereinigung Berliner Architekten [Bd] 1, 2—3. Berlin 1896. 2 Bde 4° [Berl q 34]

1. Einleitendes — Ingenieurwesen. (LXXXVIII, 68)

2—3. Der Hochbau. (VIII, 236)

Entwicklung, die bauliche —, der Stadt Berlin nach künstlerischen und technischen Gesichtspunkten. Gutachten d. königlichen Akademie des Bauwesens. Berlin 1898. (4) 4° [Berl q 33]
(S. A. aus: Centralblatt der Bauverwaltung.)

Baupolizei-Ordnung, die —, für den Stadtkreis Berlin vom 15. Aug. 1897, nebst Anh. enthaltend die Baupolizeigebührenordnung, Eigengewichte und Beanspruchung von Baumaterialien... 4. verm. Aufl. Berlin 1902. (70) [Berl 43]

Baupolizei-Ordnung für den Stadtkreis Berlin vom 15. August 1897, nebst den Bekanntmachungen betr. Eigengewichte von Baumaterialien usw. Berlin 1904. (74) [Berl 2]

Clauswitz, P.: Die Pläne von Berlin und die Entwicklung des Weichbildes. Festschrift, hrsg. vom Verein für die Geschichte Berlins. Berlin 1906. (VI, 135) [Berl 108]

Ingenieurwerke in und bei Berlin. Festschrift. Vom Berliner Bezirksverein deutscher Ingenieure. Berlin 1906. (535) 4° [Berl q 24]

Oehmcke, Th.: Bauordnung für Grossstadterweiterungen und Weiträumigkeit. Mit bes. Berücks. Berlins. Berlin 1906. (35) [Berl 92]
(S. A. aus: Technischen Gemeindeblatt.)

Sass: Die Bauklassen der Bauordnung für die Berliner Vororte. Kritik und Vorschläge. Berlin 1906. (36) [Berl 95]

Zadek, Josef: Die Rechtsgültigkeit der die Bauklasse C (Landhausbau) betreff. Vorschriften der Baupolizei-Verordnung für die Vororte Berlins vom 21. April 1903. Berlin 1906. (36) [Berl 85]
(S. A. aus: Grundstücks-Archiv.)

Baupolizei-Verordnung, neue —, für die Vororte von Berlin. Vom 28. Mai 1907. Berlin 1907. (142) [Berl 106]

Baumeister: Die neue berliner Baupolizei-Ordnung. — Deutsche Viertelsschr. f. öff. Gesundheitspflege. 19. 1887. (600—608) [XXIII 15]

Breden: Die neue Baupolizei-Ordnung für den Stadtkreis Berlin. — Centralbl. f. allg. Gesundheitspf. 17. 1898. (295-302) [XXIII 27]
Jahrbuch der Innung: Bund der Bau-, Maurer- und Zimmermeister zu Berlin, zugleich ein Führer durch das baubehördliche und baugewerbliche Gross-Berlin. Bearb. vom Geschäftsführer der Innung. Jg. 5. 1907. Berlin 1907. 1 Bd [Berl 107]

(Bremen)

Bekanntmachung, betr. die Redaktion der Bauordnung für die Stadt Bremen und das Landgebiet. Vom 21. Okt. 1906. Bremen 1906. (405—488) [III 525]
(Gesetzbl. der Fr. Hansestadt Bremen 1906. No. 41.)

(Breslau)

Kotze, Otto: Die baupolizeilichen Vorschriften der königlichen Haupt- und Residenzstadt Breslau. Berlin 1902. (IV, 176) [III 554]

Bruch, E.: Die ortsstatutarische Fortentwicklung des öffentlichen Bauwesens.
— Breslauer Statistik Ser. I., H. 5. 1877. (379—383) [III 4]

(Chemnitz)

Bauordnung für die Stadt Chemnitz. Chemnitz 1885. (113) [III 572]

(Dresden)

Kretzschmar, Hermann: Bauordnung für die Stadt Dresden vom 22. Dez. 1905, nebst den Orts-gesetzen über das Oblastenbuch, über die Anlage und Benutzung von Wasserklosetts, und über die Entwässerung der Grundstücke. Handausg. mit Erl. Dresden 1906. (XVI, 431) [III 383]

Nussbaum, Chr.: Die neue Dresdener Bauordnung.
— Arch. f. Städtekunde. Jg. 1. 1906. (476—481) [XX 435]

(Düsseldorf)

Baupolizeiordnung für die Stadt Düsseldorf vom 8. Mai 1907, nebst einer Sammlung einschlägiger Polizei-Verordnungen und Bestimmungen... Düsseldorf 1907. (VII, 132) [III 553]

(Frankfurt a/M)

Bauordnung und Baupolizei [in d. Stadt Frankfurt a/M.]
— Hygien. Einricht. v. Frankfurt 1888. (47—56) [III 338]

(Fürth)

Fürth i. B., die Stadt —, und ihre bautätige Entwicklung.
— Städte-Zeitung. 3. 1905/6. (29—33) [XX 436]

(Hamburg)

Reichardt, C. F.: Hamburgs Staats-Bauwesen in seinen gegenwärtigen Zuständen beleuchtet. Hamburg 1857. (VIII, 110) [Hamb 44]

Baupolizei-Gesetz der Stadt Hamburg, der Vorstadt St. Pauli u. der Vororte. Hamburg 1889. (79) [Hamb 84]

Hamburg und seine Bauten, unter Berücks. der Nachbarstädte Altona und Wandsbeck. Hrsg. vom Architekten und Ingenieur-Verein zu Hamburg. Hamburg 1890. (XXXIII, 730) [Hamb 13]

Olshausen, H.: Baupolizei-Gesetz der Stadt Hamburg vom 23. Juni 1882. Textausg. mit Einfügung der nachträglich erlassenen Verordnungen, Anmerkungen und Anhang [nebst] Nachtrag. Hamburg 1902—1903. 2 Bde in 1. [Hamb 80]

(Hannover)

Plathner: Bauordnung für die Stadt Hannover. Mit Anm. Nebst einer Sonderbeilage enthaltend den Plan der Zoneneinteilung [und] Anhang zur Bauordnung der Stadt Hannover enthaltend die neben der Bauordnung geltenden Vorschriften. Hannover 1901. 3 Bde. [III 465]

Breden: Die neue Bauordnung für die Stadt Hannover.
— Centralbl. f. allg. Gesundheitspflege. 14. 1895. (298—302) [XXIII 27]

(Heidelberg)

Bauordnung der Stadt Heidelberg vom 7. Dezember 1893 unt. Berücks. der bis zum 1. Juni 1907 erlassenen Ergänzungen. Heidelberg 1907. (VIII, 72) [III 561]

(Jena)

Weber, Paul: Moderner Städtebau und der Bebauungsplan der Stadt Jena. Vortr. Leipzig 1907. (14) [III 574]
(S. A. aus: Jenaische Zeitung.)

(Karlsruhe)

Karlsruhe im Jahre 1870. Baugeschichtliche und ingenieurwissenschaftliche Mitteilungen. Vom Badischen Techniker-Verein. Karlsruhe 1872. (VIII, 190) [III 259]

(Kiel)

Prütz, Gustav: Baupolizeiliche Bestimmungen für den Polizeibezirk Kiel. Kiel 1905. (108) [III 319]
(S. A. aus: Samml. polizeil. Verordn. f. d. Polizeibezirk Kiel.)

(Köln)

Köln und seine Bauten. Festschrift. Hrsg. vom Architekten- und Ingenieur-Verein in Köln. Köln 1888. (XIV, 806) [III 47]

Stäbgen: Bauhygienische Bestrebungen und Fortschritte in Köln. — Deutsche Viertelschr. f. öff. Gesundheitspflege. Bd 31. 1899. (117—135) [XXIII 15]

Steuernagel: Die bauliche Entwicklung der Stadt Köln vom Standpunkte der Gesundheitspflege.
— Assanierung d. Städte. Bd 1. H. 4. 1906. (1—17) [XXIII 622]

(Konstanz)

Häuserbuch, Konstanzer —. Festschrift. Hrsg. von der Stadtgemeinde. Bd 1. Heidelberg 1906. 1 Bd 4° [III q 192]

1. **Hirsch, Fritz:** Bauwesen und Häuserbau. 1906. (XIII, 284)

(Leipzig)

Ortsbauordnung für die Stadt Leipzig. Gültig vom 1. Juli 1903. T. 1. Leipzig [1903]. (60, IV) [III 307]

Stadtgebiet, Grundbesitz und Gebäude. [Leipzig.]
— Die Stadt Leipzig 1878. (20—77) [III 74]

Siegel: Bauordnung, Bau- und Wohnungspolizei [in Leipzig].
— Leipzig in hyg. Bez. 1891. (109—124) [III 62]

(Mainz)

Lippold, H.: Bemerkungen zu dem Gutachten des kgl. Baurat Hochbrecht in Berlin über die Stadterweiterung von Mainz. Mainz 1873. (8) [III 575]

Lippold, Hermann: Über den Entwurf und die Ausführung der Mainzer Stadterweiterung. Mainz 1873. (65) [III 578]

Bebauungsplan für den Stadtteil am Kurfürstlichen Schloss [von] Mainz. Leipzig 1900. (32) [III 549]
(Deutsche Konkurrenzen. Nr. 132.)

(Mannheim)

Schott, S.: Die Altstadt Mannheim am Ende des 19. Jahrhunderts. Übersichts-Plan der baulichen Entwicklung der Altstadt. Mannheim 1899. (15, 1 Karte) [III 170]

(Metz)

Kaufmann, Hermann: Zur Stadt-Erweiterung [von Metz.] Metz 1899. (14) [III 579]

Bauordnung der Stadt Metz vom 1. Februar 1903. Metz 1903. (III, 60) [III 571]

(München)

Henrici, Karl: Preisgekrönter Konkurrenz-Entwurf zu der Stadterweiterung Münchens. München 1893. (19, 1 Plan) 4° [III q 194]

Englert, Ferd.: Die Münchener Bauordnung vom 29. Juli 1895. Erl. München 1895. (VIII, 112) [III 566]

Englert, Ferd.: Bemerkungen zur Münchener Bauordnung. München 1896. (64) [III 576]

Steinhauser, August: Münchener Staffelbauordnung vom 21. April 1904, mit e. Übersicht über die wichtigeren baupolizeilichen Vorschriften der Stadt München und Erläuterungen. München 1904. (IX, 220) [III 230]

Schneider, M.: Die Bauordnung Münchens in Rücks. auf die Gesundheitspflege. Mit einem Anhang: Verhütung der Belästigung durch Rauch, Russ etc.
— München unter d. Einfl. d. öff. Wohlfahrtspfl. 1902. (36—41) [III q 128]

(Neuss)

Ortsstatut über die Bebauung in der Stadt Neuss.
 — Städte-Zeitung. 4. 1906/7. (223—228). [XX, 436]

(Nordhausen)

Rappaport, Philipp: Eine alte Reichsstadt wie sie war und wird. Briefe an einen Freund. Nordhausen 1907. (53) [III 546]
 (Wie wir unsre Heimat sehen. Bd 7.)

(Nürnberg)

Schuch, v.: Das Bauwesen [in Nürnberg].
 — Schuch, Die Stadt Nürnberg 1906. (400—408) [III 458]
 Bauwesen [und] öffentliche Anlagen [der] Stadt Nürnberg. Nürnberg 1906. (48)
 — In: D. städt. Verwaltungsw. [der] St. Nürnberg. [III 432]

(Posen)

Stübßen, J.: Die neue Bauordnung der Stadt Posen und die gesundheitliche Bedeutung abgestufter Bauvorschriften.
 — Centralbl. f. allg. Gesundheitspf. 22. 1903. (378—382) [XXIII 27]

(Rostock)

Baupolizei-Gesetz für die Stadt Rostock, deren Vorstädte und Stadtfeldmark [nebst] Änderungen und Ergänzungen der Baupolizei-Gesetze bis 1. Okt. 1900. Rostock 1894—1900. 2 He [III 568]

(Stuttgart)

Stadterweiterung, die Stuttgarter —, mit volkswirtschaftlichen, hygienischen und künstlerischen Gutachten. Hrsg. vom Stadtschultheissenamt. Stuttgart 1901. (XXVIII, 240, 2 Kart.) 4° [III q 112]

Fischer, Theodor: Stadterweiterungsfragen. Mit bes. Rücks. auf Stuttgart. Vortr. Stuttgart 1903. (42) [III 544]

Hack: Bauart und Baupolizeiliches [in der Stadt Stuttgart].
 — Sanit. Verhältn. u. Anstalten der Stadt Stuttgart. 1879. (114—125) [III 49]

Stübßen, J.: Die weiträumige Bauweise im Stadterweiterungsbaugebiet zu Stuttgart.
 — Deutsche Viertelsschr. f. öff. Gesundheitspflege. Bd 32. 1900. (537—546) [XXIII 15]

Stübßen: Zur Frage der Stuttgarter Bauordnung.
 — Deutsche Viertelsschr. f. öff. Gesundheitspf. 35. 1903. (344—353) [XXIII 15]

(Wiesbaden)

Frobenius: Der General-Bebauungsplan und die abgestufte Bauordnung für Wiesbaden.
 — Der Städtebau. 3. 1906. (155—158) [XX q 11]

Olaszországi. — Italic.

Stübßen, J.: Gesundheitliche Verbesserungen baulicher Art in italienischen Städten. Bonn 1895. (30) [VI 135]

(Bologna)

Relazione della giunta al Consiglio circa il piano edilizio regolatore e di ampliamento della città [di Bologna]. Bologna 1890. (128) 4° [VI 93]
 (Municipio di Bologna.)

(Roma)

Lanciani, Rodolfo: Sulle vicende edilizie di Roma. Roma 1878. (55) [VI 23]
 (Estr. dalla Monografia archeologica e statistica di Roma.)

Pianta e piano regolatore di Roma. Scala di 1: 75.000. [—] 5. ed. Roma 1887. (71×55) [VI 53]

Regolamento edilizio del comune di Roma. Roma 1903. (33) [VI 136]

Neri, Urbano: Il nuovo piano regolatore della capitale e suo svolgimento edilizio. Roma 1907. (7) 4° [VI q 31]

Narducci, Enrico: Bibliografia topografica di Roma. Roma 1878. (39) [VI 20]
 (Estr. dalla Monografia archeologica di Roma.)

Lanciani, Rod.: Sulle vicende edilizie di Roma.
 — Monografia di Roma. 1. 1878. (1—50) [VI q 24]

Svájc. — Suisse.

Schollenberger, J.: Baupolizei.
 — Handwb. d. schweiz. Volksw. 1. 1903. (473—79) [Sv q 1]

(Arosa)

Auszug aus der Bauordnung [der Gemeinde Arosa].
 — Sanitar.-demogr. Wochenbull. d. Schweiz. 1905. (713—715) [Sv 9]

(Basel)

Gesetz [der Baselstadt] über Hochbauten.
 — Sanitar.-demogr. Wochenbull. d. Schweiz. 1895. (636—640, 649—655) [Sv 9]

Auszug aus dem Gesetze [d. Basel-Stadt] betr. Organisation des Baudepartements.
 — Sanitar.-demogr. Wochenbull. d. Schweiz. 1897. (531—534) [Sv 9]

(Bern)

Gesetz [d. Kantons Bern] betr. die Aufstellung von Alignementsplänen und von baupolizeilichen Vorschriften durch die Gemeinden.
 — Sanitar.-demogr. Wochenbull. d. Schweiz. 1894. (688—690, 706—708) [Sv 9]

(Lausanne)

Extrait du réglement [de la ville de Lausanne] sur la police des constructions.
 — Sanitar.-demogr. Wochenbull. der Schweiz. 1903. (585—592) [Sv 9]

(Lugano)

Regolamento [della comune di Lugano] sulle costruzioni.
 — Sanitar.-demogr. Wochenbull. der Schweiz. 1905. (778—736) [Sv 9]

(Oerlikon)

Verordnungen [der Gemeinde Oerlikon] über die Ausführung und den Bezug neu erstellter Wohnungen.
 — Sanitar.-demogr. Wochenbull. d. Schweiz. 1894. (494—496, 502—504) [Sv 9]

(Schaffhausen)

Verordnung [der Stadt Schaffhausen] über Zulässigkeit des Bezuges neuer Bauten.
 — Sanitar.-demogr. Wochenbull. der Schweiz. 1905. (503—505) [Sv 9]

(St. Gallen)

Auszug aus der Bauordnung [d. Stadt St. Gallen].
 — Sanitar.-demogr. Wochenbull. der Schweiz. 1903. (567—575) [Sv 9]

(Uster)

Verordnung [d. Gemeinde Uster] betr. den Bau und Bezug neuer Lokale, namentlich Wohn- und Arbeitsräume.
 — Sanitar.-demogr. Wochenbull. der Schweiz. 1903. (144—147) [Sv 9]

(Vaud)

Extraits de la loi sur la police des constructions et des habitations [du Canton Vaud].
 — Sanitar.-demogr. Wochenbull. d. Schweiz. 1898. (651—656, 664—672, 678—682) [Sv 9]

(Zürich)

Maag, Jakob: Kommentar zum zürichischen Baugesetz für Ortschaften mit städtischen Verhältnissen und zur Quartierplanverordnung. Anhang: Vorschriften baurechtlichen und verwandten Inhalts. Hrsg. von J. M. und Hans Müller. Zürich 1907. (V, 313) [VII 246]

(Zug)

Bau-Gesetz für die Stadt Zug.
 — Sanitar.-demogr. Wochenbull. d. Schweiz. 1898. (233—240, 252—256) [Sv 9]

γ) Községi bekebelezés.

Incorporation des chef-lieux.

(Berlin)

Köhn, Theodor: Über die Einverleibung der Vororte in Berlin. Vortr. Anh.: Das Gesetz vom 19. Dez. 1890, betr. die Bildung von Gross-Wien und das neue Gemeindestatut von Wien. Berlin 1892. (52) [Berl 109]

Haberland, Georg: Gross-Berlin. Ein Beitrag zur Eingemeindungsfrage. Berlin 1904. (39) [Berl 42]

Hirschberg, E.: Die Wohnungsfrage und die Eingemeindung der berliner Vororte. Vortr. Berlin 1905. (35) [Berl 64]

Anregungen zur Erlangung eines Grundplanes für die städtebauliche Entwicklung von Gross-Berlin. Gegeben von der Vereinigung Berliner Architekten und dem Architektenverein zu Berlin. Berlin 1907. (35) 4° [Berl q 28]

(Leipzig)

Bericht, die Aufnahme der Vorstadtdörfer in den Stadtbezirk Leipzig betr. Leipzig 1886. (221) [III 66]

Erweiterung, die —, des leipziger Stadtgebietes. Leipzig 1890. (72) [III 94]

(S. A. aus: Verw.-Ber. d. St. L. 1888.)

(Wien)

Wirkungen, die —, der zweiten Stadterweiterung. [Wien] Wien 1898. (43) [Bécs 77]

Gesetz vom 19. Dezember 1890. betr. die Bildung von Gross-Wien und das neue Gemeindestatut von Wien. — Köhn, Einverleibung d. Vororte in Berlin. 1892. (25—52) [Berl 109]

δ) Telekreandezés. — Grundstücksumlegung.

L. még: XII 3 F Kisajátítás. — V. a. Expropriation d'utilité publique.

Stübben: Das Enteignungsrecht der Städte bei Stadterweiterungen und Stadtverbesserungen. Vortr. Leipzig 1894. (30) [XX 427]

Grundstücksumlegung, die —, in Stadtfeldmarken und in der Südostfeldmark Dortmund. Dortmund 1903. (11, 32) [III 547]

Weldige-Cremer, de: Die Entwicklung der Bebauung Dortmunds und die Vorteile der Grundstücksumlegung für städtische Strassennetze. (1—11)

Fahrenhorst: Die Umlegung städtischer Feldmarken nach Gesetz und Praxis und die Zusammenlegung der Südostfeldmark Dortmund. (1—32) [III 547]

Küster, A.: Die Erschliessung von Baugebieten und die Bildung geeigneter Baustellen durch Umlegung der Grundstücke. [1903.] 2. Aufl. Düsseldorf [1904.] (59) [XX 206]

Adickes, A.: Umlegung und Zonenenteignung als Mittel rationeller Stadterweiterung.

— Arch. f. soz. Gesetzg. u. Stat. 6. 1893. (423—457) [XVII 97]

Baumeister, R.: Die Umlegung städtischer Grundstücke und die Zonenenteignung. Von R. B., J. Classen und J. Stübben. Berlin 1897. (XII, 152)

— Denkschr. d. Verb. d. Arch. u. Ing.-Ver. H. 2. [XX 432]

Fluchtliniengesetz, das —, und die mit ihm in Verbindung stehenden Bestimmungen des Enteignungsgesetzes. Referate von Wilms und Oehler und Discussion.

— Verh. d. 4. Allg. Preuss. Städtetages. 1904. (12—35) [Pr q 17]

Ziegler, Eugen v.: Die Umlegung von Baugrundstücken in der deutschen Gesetzgebung.

— Ann. d. D. Reichs. 39. 1906. (241—262) [Nm 16]

e) A lakáshiány. Olcsó lakások.

Manque de logements. Habitations à bon marché.

a) Általában. — En général.

Aufgaben von Gemeinde und Staat in der Wohnungsfrage. Hrsg. von einer Kommission des Verbandes „Arbeiterwohl.“ Köln [1897.] (83) [XVII 673]

1. Die Arbeiterwohnungsfrage, eine Frage des Stadtbauplanes und der Stadtbauordnung. (13—45)

2. Staatliche General-Commissionen für städtischen Grundbesitz und staatliche Baubanken. (47—83) (S. A. aus Arbeiterwohl.)

Leloutre, Amédée: De l'intervention des pouvoirs publics en matière d'habitations à bon marché. Thèse. Caen 1906. (XII, 156) [Fr 339]

Le Monnier: Über die Errichtung von Arbeiterwohnungen in grösseren Fabrikstädten.

— Österr. Revue. 6. 1868. (200—221) [Au 277]

Huber, V. A.: Die geeignetsten Massregeln zur Abhilfe der Wohnungsnot.

— Die Wohnungsfrage. 1865. (1—39) [XVII 149]

Leuthold: Von welchen gesetzlichen Bestimmungen kann Minderung der Wohnungsnot in unseren Grossstädten erwartet werden?

— Schr. d. Ver. f. Sozialpol. 30. 1. 1886. (1—40) [XVIII 523]

Albrecht, H.: Bau von kleinen Wohnungen durch Arbeitgeber, Stiftungen, gemeinnützige Baugesellschaften und in eigener Regie der Gemeinden.

— Schr. d. Ver. f. Sozialpol. 96. 2. 1901. (1—85) [XVIII 523]

Dufourmantelle: Intervention indirecte [et directe] des pouvoirs publics en ce qui concerne la construction d'habitations ouvrières. Intervention des pouvoirs publics par la surveillance à exercer sur les logements. [Rapport et discussion.] — Compte rendu du 13-e Congr. intern. d'hyg. et de demogr. T. 7. 1e div. 1903. (174—196) [XXIII 652]

β) Az állam tevékenysége. — Action de l'État.

L. még: XIII 2 E ζ γγ Házadó és házbéradó.

V. a.: Impôts sur les constructions.

Schäffle, Albert: Nationale Wohnungsreform unter Reichsgarantie. Berlin 1893. (31) [XVII 972]

(S. A. aus der Zukunft)

Jelentés, bizottsági —, a munkásházakról alkotandó törvényjavaslat tárgyában. Bp. 1897. (8) [Bp 1894]

(Budapesti kereskedelmi és iparkamara.)

Entwurf eines Gesetzes, betr. die Bewilligung weiterer Staatsmittel zur Verbesserung der Wohnungsverhältnisse von Arbeitern, die in staatlichen Betrieben beschäftigt sind und von gering besoldeten Staatsbeamten, nebst Begründung und einer Denkschrift über die Ausführung der Gesetze vom 13. August 1895, vom 2. Juli 1898, vom 23. August 1899, vom 9. Juli 1900, vom 16. April 1902 vom 4. Mai 1903, vom 15. Juni 1904 und vom 8. Juli 1905. Berlin 1906. 2 He. 4° [Pr q 26]

(Haus der Abgeordneten, Session 2. 1905/6. No. 258)

Gross, G.: Das Gesetz betr. Begünstigungen für Neubauten mit Arbeiterwohnungen.

— Zeitschr. f. Volksw. Sozialpol. u. Verw. Bd. 1. 1892. (279—287) [XVIII 283]

Schäffle, Alb.: Nationale Wohnungsreform.

— Schäffle, Deutsche Kern- und Zeitfragen. N. F. 1895. (305—327) [Nm 457]

Wrightson, Thomas: The state-aided purchase of workmen's dwellings.

— The humanitarian. Vol. 6. 1895. (455—462) [XVII 144]

Liebrecht: Reichshilfe für Errichtung kleiner Wohnungen. Göttingen 1900. (16)

— Die Wohnungsfrage u. das Reich. 2. [XVII 284]

Gesetz [österreichisches] vom 8. Juli 1902, betr. Begünstigungen für Gebäude mit gesunden und billigen Arbeiterwohnungen.

— Bull. d. Intern. Arbeitsamts. Bd. 1. 1902. (399—404) [XVII 856]

Gesetz, [f. d. Königreich Preussen] betr. die Bewilligung weiterer Staatsmittel zur Verbesserung der Wohnungsverhältnisse von Arbeitern, die in staatlichen Betrieben beschäftigt sind, und von gering besoldeten Staatsbeamten. Vom 4. Mai 1903.

— Bull. d. Intern. Arbeitsamts. Bd. 2. 1903. (232—236) [XVII 856]

Latscha, J.: Nationale Wohnungsführsorge. Berlin 1905. (22) [XVII 255]

— Soziale Zeitfragen 25.

Circulaire relative aux immunités fiscales dont bénéficient les habitations à bon marché. Du 10 avril 1907.

— Bull. off. ann. de tous l. ministères. 1907. (164—173) [Fr 341]

γ) A község tevékenysége.

Action des communes.

L. még: XII 3 C Városi közigazgatás: Értekezések, kézikönyvek, jelentések. — V. a. Administration communale: Essais, traités, rapports.

Mc. Neill, Walter S.: Eine Studie über die Aufgaben der Stadtgemeinden in der Wohnungsfrage. Diss. Berlin 1902. (88) [XX 418]

Turton, Fletcher T.: Recent methods of rehousing tenants dispossessed from insanitary property. Liverpool 1905. (11) 4° [XXIII 644]
(Extr. from: Journal of the Royal Sanitary Institute.)

Hirsch, Paul: Kommunale Wohnungspolitik. Berlin 1905. (80)
= Sozialdemokratische Gemeindepolitik. H. 4. [XVII 633]

Adickes: Die Wohnungsfrage und die städtischen Verwaltungen
= Zur Förderung d. Arbeiterwohnungsw. 1900. (7—20) [XVII 807]

Beck: Die Wohnungsfrage und die Beteiligung der Gemeinden an der Lösung derselben.
= Schrift. d. Centralst. f. Arbeiterwohlfahrtseinrichtungen. 17. 1900. (141—172) [XVII 596]

Mitwirkung, die —, der Gemeinden an der Wohnungsreform.
= Trimborn u. Thissen: Die Tätigkeit d. Gemeinden. 1900. (44—63) [XVII 143]

Beck: Förderung der Gemeinnützigen Bautätigkeit durch die Gemeinden.
= Schrift. d. Ver. f. Sozialpol. 96. 2. 1901. (179—271) [XVIII 523]

Brands: Die Aufgaben der Gemeinden in der Wohnungsfrage.
= Centralbl. f. allg. Gesundheitspf. 20. 1901. (16—28) [XXIII 27]

Mitwirkung, die —, der Gemeinden an der Wohnungsreform.
= Trimborn u. Thissen: Soziale Tätigkeit d. Gemeinden. 2. Aufl. 1905. (94—124) [XVII 305]

Stein: Wie können die Gemeinden und gemeinnützigen Bauvereine beim Verkauf von Häusern an Minderbemittelte die Sicherstellung des Zweckes der Häuser für möglichst lange Zeit erreichen?
= Ber. üb. d. 3. Hauptvers. d. Ernst Ludwig-Vereins. 1904. (52—60) [Kn 62]

Moeglich, Alfr.: Forderungen der Wohnungsreform an die Gemeinde.
= Städte-Zeitung. Jg. 3. 1905/6. (385—387) [XX 436]

Moeglich, Alfr.: Die Wohnungsfürsorge — Gemeindegasse?
= Städte-Zeitung. Jg. 3. 1905/6. (439—440) [XX 436]

Thissen, Otto: Die Mitwirkung der Gemeinden an der Wohnungsreform.
= Thissen, Soz. Tätigkeit der Gemeinden. 1906. (72—102) [XVII 737]

Wohnungspolitik, kommunale —.
= Kommunale Praxis. Jg. 6. 1906. (638—641) [XX q 2]

Magyarország. — Hongrie.

(B u d a p e s t)

Neményi Ambrus: Jelentés a budapesti lakásügy tárgyában. Bp. Pesti könyvny. r.-t. 1883. (112) 4° [Bp q 22]

Gerlőczy Károly: Előterjesztés a budapesti lakásviszonyok rendezése tárgyában. Bp. Pesti könyvny. r. t. 1893. (191) [Bp 233]
[Hozzákövetve:]

[1.] A budapesti lakásviszonyok rendezése céljából kiküldött bizottság üléseinek naplója. [Bp.] [1893.] (112)

[2.] Közgazdász határozat a budapesti lakásviszonyok rendezése tárgyában. [Bp.] [1893.] (6)

Határozat, közgyűlési —, a budapesti lakásviszonyok rendezése tárgyában. [Bp. 1893.] (6) [Bp 780]

Naplója, a budapesti lakásviszonyok rendezése céljából kiküldött lakásügyi bizottság üléseinek —. [Bp. 1893.] (112) [Bp 779]

Almády Géza: Előterjesztése a budapesti lakásviszonyok javítása tárgyában. Bp. Föv. Házinyomda ny. 1906. 2° [Bp q 523]
[Ugyanaz: Litografia].

Eszmék és indítványok, a lakásszükség és lakásdrágaság ügyében 1906. évi aug. hó 27-én értekezlet alkalmával felvetett —. Bp. 1906. (3) 2° [Bp q 548]

Széki Antal: [A lakás-politika és a telek-politika tanulmányozása iránti indítvány.]

= Fővárosi Közlöny. 16. 1905. (1495—1496) [Bp q 57]

Almády Géza: [Két előterjesztés a budapesti lakásviszonyok javítása tárgyában.] [Bp., Föv. háziny. 1906.] (12)

= Föv. Közlöny. Mellékl. az 1906. évi 64. sz.-hoz. [Bp q 57]

Előterjesztés kis lakások építésének megkezdésére a tanácsnak adandó felhatalmazás ügyében.

= Fővárosi Közlöny. 18. 1907. 53. sz. (1332—37) [Bp q 57]

Vita, a kis lakások építésének megkezdésére a tanácsnak adandó felhatalmazás ügyében.

= Fővárosi Közlöny 18. 1907. 54. sz. (1371—75) [Bp q 57]

(T e m e s v á r)

Geml József: Temesvár lakáspolitikája. Tanulmány a munkáslakások kérdéséhez. Temesvár 1906. (147) [I 432]

Ausztia. — Autriche.

(W i e n)

Hecke, Wilh.: Städtische Sozialpolitik. Wien im Vergleiche mit anderen Städten. Wien 1906. (24)

= Mitteil. d. wiss. Sektion d. Klubs d. rechtskundigen Beamten d. Stadt Wien. 1. [Bécs 151]

Belgium. — Belgique.

(B r u x e l l e s)

Règlement d'ordre intérieur [du] Comité officiel de patronage des habitations ouvrières et des institutions de prévoyance [de la] Ville de Bruxelles. Bruxelles 1904. (8) [VII 267]

(S c h a e r b e c k)

Foyer, le —, schaarbeekois, Société anonyme de construction d'habitations ouvrières. Historique de la Société. Schaarbeck 1905. (63) [VII 243]

Franciaország. — France.

(N a n c y)

Lallemand, Léop.: [L'] Oeuvre nancéienne d'assistance par l'habitation. Statuts précédé d'un rapport présenté à la commission administrative. Nancy 1904. (16) [V 232]
(Bureau de bienfaisance de la Ville de Nancy.)

(P a r i s)

Lambeau Lucien: Les logements à bon marché. Recueil annoté des discussions, délibérations et rapports du conseil municipal de Paris. Paris 1897. (XVI, 1343) [V 130]
(Ville de Paris. — Monographies municipales.)

Rapport sur la cession de terrains communaux en vue d'édifier des logements à bon marché. (Fondation Rotschild.) Présenté par Armand Grébaud. [Paris] 1904. (15) 4° [V 235]
(Conseil municipal de Paris 1904. No. 120.)

Habitations à bon marché, les — dans le département de la Seine. Tableaux et documents. Paris 1905. (18) 4° [Fr 340]
(Comité d. habitations à b. m. du départ. de la Seine. — Extr. du Procès-verbal.)

Rapport sur les habitations à bon marché. Présenté par Henri Turot. [Paris] 1905. (253) [V 235]
(Conseil municipal de Paris. 1905. Nr. 8.)

Rapport relatif à la construction d'habitations économiques, rue Delambre, sur un terrain faisant partie du domaine de l'assistance publique. Présenté par A. Ranson. [Paris] 1906. (7) 4° [V 235]
(Conseil municipal de Paris. 1906. No. 27.)

Rapport sur la cession d'un terrain, rues Marcadet et Carpeaux, à la Fondation Alexandre Weill. Par Armand Grébaud. [Paris] 1906. (23) [V 235]
(Conseil municipal de Paris 1906. No. 34.)

Question de M. M. Henri Turot et Dherbécourt sur le façon dont M. le Préfet de la Seine entend favoriser la construction d'habitations à bon marché.
— Bull. mun. off. de Paris. 26. 1907. No. 170. (2620—2628.) [V 239]

Nagybritannia. — *Grande Bretagne.*

Act, an —, to empower local authorities to advance money for enabling persons to acquire the ownership of small houses in which they reside (9th August 1899) Chapter 44. London 1899. (13) [Br 270 (Small Dwellings Acquisition Act. 1899. 62 and 63 Vict. Ch. 44.)]

Baulez, Charles: Les habitations à bon marché en Angleterre. Compte-rendu des travaux de la délégation envoyée en Angleterre par le Comité des habitations à bon marché du département de la Seine. Cempuis 1899. (38) [Br 273]

Houses for the people. A summary of the powers of the local authorities under the Housing of the Working Classes Acts, 1890 to 1900. 3^d ed. Publ. by the Fabian Society. London 1900. (20) [XVII 310]

(Fabian Tract No. 76.)

Parish council cottages and how to get them. 3. ed. London [1900.] (4) [Br 257]
— Fabian Tract, 63.

Report of the deputation of the housing committee to Glasgow, Manchester, Salford and London. Liverpool 1901. (48, 42 pl.) [IV 53 (City of Liverpool.)]

Parsons, James: Housing by voluntary enterprise. Being chiefly an examination of the arguments concerning the provision of dwelling-houses by municipal authorities under part 3 of the Housing of the Working Classes Acts. London 1903. (118) [Br 262]

Gilbert, Will.: Demolition of the dwellings of the working classes.
— Gilbert, The city. 1877. (24—41.) [IV 70]

Boverat, Raym.: Les habitations ouvrières et les municipal Lodging Houses [en Angleterre.]
— Boverat, Le socialisme municipal en Angleterre. Paris 1907. (264—334) [Br 278 (Birmingham)]

Reports of the Housing Committee for presentation at the monthly meeting of the Council from december 1901 to October 1905. Birmingham 1901—1905. 8 br. [IV 98]

Housing of the working classes. Appendix to Report of the housing committee to the City Council, 20th October 1903. Return as to void houses supplied by the overseers; information given to the housing committee; extracts from proceedings at various conferences; magazine articles; correspondence. Birmingham 1903. (139) [IV 100 (City of Birmingham.)]

Report of the Housing Committee [of the City of Birmingham] presented to the Council on the 3rd July 1906. Birmingham 1906. (129) [IV 99 (City of Birmingham.)]

Speech made by the Chairman of the Housing Committee to the Birmingham City Council on presentation of the Housing Committee's report, 3rd July 1906. Birmingham 1906. (12) [IV 103]

Report of the Housing Committee for presentation at a special meeting of the Council on the 15th day of January 1907. Birmingham 1907. (7) [IV 98 (City of Birmingham.)]

(Bradford)

Description and plans with some suggestions as to furnishing the Faxfleet Street workmen's dwellings erected by the Bradford Corporation. Bradford 1904. (12) [IV 107 (City of Bradford. Housing of the working classes.)]

(Glasgow)

Report of proceedings at conference as to cheap dwellings held in the Council Hall, Glasgow, on 24th and 25th September 1901. Glasgow 1901. (IX, 92) [IV 123 (Corporation of Glasgow. City improvements department.)]

Menzies, Wm. C.: Notes on the operations of the improvements department for the past year 1906. Glasgow 1906. (7) [IV 124 (Corporation of Glasgow. City improvements department.)]

Abstract statement of the revenue and expenditure of the Corporation under the Glasgow Improvements Acts, 1866 to 1895, and balance sheet for the year from 31st May 1905 to 31st May 1906. [Glasgow 1906.] (13) 2° [IV q 69]

Improvements acts, 1897 and 1902. Abstract account of the revenue and expenditure and balance sheet for year to 31st May 1906. [Glasgow] (6) 2° [IV q 68]

Handbook on the Municipal enterprises. Glasgow 1904. (147) (The Corporation of the City of Glasgow.) [IV 125]

(Liverpool)

Artizans' and labourers' dwellings. Description and particulars as to rentals etc. [1904, 1907.] Liverpool 1904—07. 2 vol. [IV 52 (City of Liverpool)]

Artizans' and labourers' dwellings [of the city of Liverpool.] Returns prepared by the manager giving particulars as to the dwellings for the year 1903. Liverpool 1904. 1 vol. [IV 51]

Return, prepared by the Manager giving particulars as to the dwellings for the year ended 31st December 1906. Liverpool 1907. (38) [IV 51 (City of Liverpool. Artizans' and labourers' dwellings.)]

(London)

Stewart, C. J.: The housing question in London. Being an account of the housing work done by the Metropolitan Board of Works and the London County Council between the years 1855 and 1900 with a summary of the acts of parliament under which they have worked. London 1900. (XVI, 381) [IV 97]

(London County Council.)

Buildings erected within the Metropolis and the City of London in pursuance of the Artizans' and Labourers' Dwellings Improvement Acts. London 1885. (3) 2° [IV q 67 (Artizans' and labourers' dwellings improvement acts.)]

Mansion house council, the —, on the dwellings of the poor. Report for the years 1890—1892. London [1891—1893.] 3 vol. in 1. [IV 21]

Working class dwellings and lodging houses. Accounts of income and expenditure from 1st April 1897, to 31st March 1898, 1900/1, 1901/2. London 1898—1902. 3 vol. 2° [IV q 48 (London County Council.)]

Housing of the working classes. Tables giving particulars relating to Council's dwellings, prepared by the housing manager for the year ending 31st March 1901 [and] 1903. London 1901—1903. 2 br. 2° [IV q 49 (London County Council.)]

New working-class accommodation, 1905. Return showing the addition to working-class accommodation in the county of London and in the adjacent districts during the year 1905; with particulars of the number of rooms and tenements, and the average weekly rents charged per tenement and per room. London 1905. (20) 4° [IV q 39 (London County Council.)]

Housing of the working classes. Tables showing the amount of accommodation, rents charged and received, number and other particulars relating to the council's dwelling, for the year ended 31st March 1906. London 1906. 1 vol. 4° [IV q 31 (London County Council.)]

Working class dwellings accounts. 1st April 1905, to 31st March 1906. London 1906. (26) [IV 120 (London County Council.)]

Webb, Sidney: The housing of the people. — Webb, The London programme. 1891. (122-137) [IV 54]

Blashill, Thomas: Dwellings built in blocks by the London County Council for persons of the working class, who are displaced by the clearance of insanitary areas. — Jelenés a 8. nemzetk. közig. és demogr. kongresszus. 1906. 4. k. 1896. (610-614) [XXIII 208]

Riley, W. E.: Die Sanierungsarbeiten des Londoner Grafschaftsrates. [Englisch.] — Schrift. d. Ver. f. Socialpol. 97. 1901. (315-327) [XVIII 523 (Manchester)]

Housing of the working classes. History of the schemes, and description etc. of the Corporation dwellings. Manchester 1904. (59, 36 pl.) [IV 104 (City of Manchester.)]

Németország. — Allemagne.

Lindemann, H.: Die deutsche Städteverwaltung. Ihre Aufgaben auf den Gebieten der Volkshygiene, des Städtebaues und des Wohnungswesens. [1901.] 2. verbess. u. verm. Aufl. Stuttgart 1903. (XII, 622) [III 381]

Ebeling: Bericht über die von den Städten eingegangenen Fragebogen betr. die Fürsorge für bestehende und die Beschaffung neuer kleiner Wohnungen. Referat und Diskussion. — Deutsche Viertelsschr. f. öff. Gesundheitspflege. Bd 35. 1903. (200-246) [XXIII 15]

Schmieder: Der Entwurf eines Wohnungsgesetzes in seinen Einwirkungen auf die Rechte der städtischen Selbstverwaltung. — Deutsche Gemeinde-Zeitung. Jg. 42. 1903. (297-298.) [Nm q 35]

Welck, v.: Wohnungsfürsorge. — Die deutschen Städte. Bd 1. 1904. (94-125), Bd 2. 1904. (58-62) [III q 101]

Wohnverhältnisse und Gemeindebesitz in deutschen Städten. — Reichs-Arbeitsblatt. Jg. 2. 1904. (613-617) [Nm q 2]

Landsberg, Otto: Die Tätigkeit der deutschen Grossstädte auf dem Gebiete der Herstellung von Wohnungen für städtische Arbeiter und Bedienstete. — Mitteil. d. statist. Amts d. Stadt Magdeburg. Nr. 17. 1905. (22-26) [III 21]

Frenay: Die Ausführung des Wohnungsfürsorgegesetzes im Zusammenwirken von Gemeinden und gemeinnützigen Bauvereinen. — Ber. üb. d. 4. Hauptvers. d. Ernst Ludwig-Vereins. 1906. (25-33.) [Kn 62]

(Dresden)

Übersicht über Zahl, Grösse und Mietpreis der kleinen Mietwohnungen in A) von der Stadt Dresden stiftungsgemäss erbauten und verwalteten Stiftungshäusern; B) von der Stadt Dresden erbauten Beamten- und Arbeiterwohnhäusern nebst Angaben über städtische Dienstwohnungen, sowie über die Mietwohnungen in städtischen- und Stiftungsgrundstücken. Bearb. vom Grundstücksamt der Stadt. Dresden 1903. (15) [III. 302]

(Düsseldorf)

Errichtung von Miethäusern durch die Stadt Düsseldorf. [Nebst Anlagen.] Düsseldorf 1899. 1 Bd 2° [Litogr.] [III q 201]

(Frankfurt a/M.)

Wohnungsverhältnisse, die —, der ärmsten Klassen in Frankfurt am Main und ihre Reform durch kommunale Fürsorge. Hrsg. vom Vorstand [des Frankfurter Mietervereins.] Frankfurt a/M. 1899. (54) [III 30]

Vertrag, zwischen der Stadtgemeinde Frankfurt a/M. und der Internationalen Baugesellschaft zu Frankfurt a/M. Frankfurt a/M. 1901. (47) 2° [III q 180]

(Freiburg i. Br.)

Ehler: Die Wohnungspolitik der Stadt Freiburg i. Br. — Archiv f. Städtekunde. 1. 1906. (257-262) [XX 435 (Kiel)]

Bericht der Wohnungskommission [der Stadt Kiel] auf den Beschluss der Stadtkollegien betr. Massnahmen zur Beseitigung der Wohnungsnot. Kiel 1899. (10) 2° [III q 161]

Bericht, weiterer —, der Wohnungskommission [der Stadt Kiel] auf die Beschlüsse der Stadtkollegien. Kiel 1901. (4) 2° [III q 160 (Mannheim)]

Beck: Die Mannheimer Wohnungsfrage und die Bodenpolitik der Stadtgemeinde. Denkschrift. Mannheim 1906. (107) [III. 516 (Ulm)]

Wagner: Die Tätigkeit der Stadt Ulm a/D. auf dem Gebiet der Wohnungsfürsorge für Arbeiter und Bedienstete. (Häuser zum Eigenerwerb.) Ulm a/D. 1903. (VII, 124) [III 309]

Kauf-Vertrag betr. die Arbeitereigenhäuser in Ulm. — Jahrb. d. Bodenreform. 1. 1905. (223-32) [XVIII 616]

Olaszország. — Italie.

[Istituti per le case popolari in alcune città d'Italia e in Trieste.] [Milano, é. n.] [Litogr.] (15) 2° [OI q 57 (Genova)]

Case popolari [nella Città di Genova]. 1906. (20) [VI 131 (Municipio di Genova.)]

Costituzione di un Ente autonomo per le case popolari ed assegnazione allo stesso di somme e di aree per servire allo scopo della sua formazione. Genova 1907. (9) 2° [VI q 30 (Città di Genova.)]

(Milano)

Proposte della Giunta [della Città di Milano] in ordine alla costruzione di case popolari. [Milano] 1902. (13) 2° [VI q 27]

Azione, l' —, del comune per le case popolari. Rapporto finale della commissione d'inchiesta sulle abitazioni popolari in Milano e memoria presentata alla Commissione stessa. Milano 1905. (37) 2° [VI q 28 (Comune di Milano.)]

[Case popolari di Milano.] 1 vol. 2° [VI q 29]

1. Deliberazioni prese dal Consiglio comunale per l'assunzione diretta dell'azienda per costruzione e gestione di case popolari da parte del Comune di Milano. [1905.] (6) [Litogr.]
2. Regolamento dell'azienda speciale per la costruzione e gestione di case popolari in Milano. 1906. (10) [Litogr.]
3. Progetto di regolamento per l'esercizio in economia di alcune case popolari del Comune di Milano. 1907. (4)
4. Comitato per le case popolari di Milano. Voti e proposte in ordine alla questione delle case popolari. 1907. (7)
5. Progetti e appalti per la costruzione di nuovi gruppi di case popolari. 1907. (8)

Statuto dell' istituto per le case popolari in Milano. Milano 1907. (19) [VI 130]

(Venezia)

Case sane, economiche e popolari. Venezia 1906. 1 vol. [VI 129 (Comune di Venezia.)]

Svájc. — Suisse.

(Basel)

Mangold, F.: Denkschrift über die staatlichen Massregeln zur Verbesserung der Wohnungsverhältnisse im Kanton Basel-Stadt. Basel 1906. (24) [VII 278 (Ausstellung in Mailand 1906.)]

(Bern)

Verhandlungen des Stadtrates von Bern. Jg. 1890. Bd 2. (36, 38), Bd 4. (22, 16-20, 46-59, 124-125) [VII 269]

- Lasche, Adolf:** Die Erstellung billiger Wohnungen durch die Gemeinde Bern.
— Zeitschr. f. schweiz. Stat. 30. 1894. (193—214) [Sv 1 (Genève)]
- [Discussions, délibérations et rapports du Conseil municipal de Genève concernant les logements à bon marché. 1895—1906. Genève 1895—1906.] 1 vol. [VII 270 (Extr. du Mémorial des séances du Conseil Municipal.)]
- Convention entre l'État de Genève et la Ville de Genève (concernant la construction de douze immeubles.) Genève 1896. (6) 4° [VII q 61 (Lausanne)]
- [Discussions, et délibérations du Conseil communal de Lausanne sur les habitations salubres et à bon marché. 1893—1906.] 1 vol. [VII 279 (Extr. des Comptes rendus des séances du Conseil.)]
- (Neuchâtel)
- Rapport du Conseil communal au Conseil général sur la question des habitations à bon marché Neuchâtel 1892. (24) [VII. 258 (Commune de Neuchâtel.)]
- (Zürich)
- Bericht der Grossstadträtlichen Kommission [der Stadt Zürich] über die Arbeiter-Wohnungsfrage bzw. über die stadträtlichen Anträge vom 26. Febr. 1896. Zürich 1900. (88) [VII 95 (Grosser Stadtrat Zürich.)]
- Weisung, 363. —, des Stadtrates [von Zürich] an den Grossen Stadtrat betr. den Bau gesunder und billiger Wohnungen durch die Stadt. Zürich 1906. (25) [VII 271 (Beschluss des Stadtrates, 21. Juli 1906.)]
- Egyesült Államok. — États-Unis.
- Fairlie, John A.:** Recent extensions of municipal functions in the United States.
— Ann. Am. Acad. of pol. soc. science. Vol. 23. 1905 (299—310) [XVIII 233]
- o) **A munkáltatók tevékenysége. — Action des patrons.**
- L. még: VIII 3 A f Patriarchalismus. Munkásjóléti intézmények és feltebb: Munkáskertek. — V. a. Paternalisme, Institutions patronales; et plus-haut: Jardins ouvriers.
- Fürsorge für Arbeiter in Fabriken, insbes. Arbeiterwohnungen. Baugenossenschaften. [Augsburg, é. n.] (40) [III 552]
- [Heyl, Cornelius]: Die Grund- und Hauserwerbkasse der Arbeiterschaft des Hauses C. H. in Worms. Worms 1897. (15)
- Habitations ouvrières [de la Société des mines de Lens et de Douvrin.] Monographie de l'ouvrier mineur. Lille 1900. (58) 4° [V q 57 (Exposition universelle de 1900.)]
- Cités ouvrières, les —, de Mulhouse, leurs bains et lavoirs. 4. éd. Mulhouse 1902. (88, 5 plan) [III 505]
- Meakin, Budget:** Model factories and villages: ideal conditions of labour and housing. London 1905. (480) [XVII 504]
- Berger:** Die Arbeitercolonien der Gussstahlfabrik von Friedr. Krupp zu Essen.
— Deutsche Viertelsschr. f. öff. Gesundheitspf. 6. 1874. (615—623) [XXIII 15]
- Arbeiter- und Beamten-Wohnungen [der Gussstahlfabrik von Friedr. Krupp zu Essen a. d. Ruhr].
— Wohlfahrts-Einrichtungen von F. Krupp. 2. Aug. 1891. (11—20) [III 402]
- Schuler, F.:** Die Fabrikwohnhäuser in der Schweiz.
— Arch. f. soz. Gesetzg. u. Stat. 9. 1896. (260—282) [XVII 97]

- Schuler, F.:** Die Fabrikwohnhäuser in der Schweiz. Von F. Sch., H. Wagnmann, W. Wilhelm.
— Zeitschr. f. schweiz. Stat. 32. 1896. (223—263) [Sv 1]
- Verbesserung, die —, der Wohnungen. Vorberichte und Verhandlungen der Konferenz vom April 1892 nebst Bericht über die mit dieser verbundenen Ausstellung. Berlin 1892. (VI, 370)
— Schrift. d. Centralst. f. Arbeiter-Wohlfahrtseinricht. 1. [XVII 288]
- [Eringaard, J. C.]: Arbeiterwohnungen.
— Eringaard, Holländische Musterstätten. [1896.] (178—182, 231—237) [Na 19]
- Basse & Selve:** Wohlfahrtseinrichtungen der Metallwerke von Basse & Selve in Altona i. Westf. 1903. [Ludenscheid 1903.] (66, XII) [III 444]
- Fürsorge für Wohnungen.
— Wohlfahrts-Einrichtungen der Arbeitgeber in Österreich. T. 2. 1904. (267—331) [Au 413]
- Hanger, G. W.:** Housing of the working people in the United States by employers.
— Buil. depart. of labor. 9. 1904. (1191—1243) [XVIII 258]
- Günther, Adolf:** Mietswohnungen für Arbeiter.
— Schrift. d. Ver. f. Sozialpol. 114. 1905. (33—50) [XVIII 523]
- Prévôt, René:** Die Arbeiterwohnungsfrage.
— Schrift. d. Ver. f. Sozialpol. 114. 1905. (220—228) [XVIII 523]
- Schneider & Cie:** Économie sociale. Institutions de MM. Schneider & Cie. Nevers 1905. IX, 193) 4° [Fr 232]
- Tugendhat, Otto:** Die Wohnungsfürsorge [für die Arbeiter der badischen Staatseisenbahnen].
— Tugendhat, Die Arbeiter-Wohlfahrts-Einrichtungen. 1905. (77—86) [Bd 27]
- Henrici, Karl:** Arbeiterkolonien.
— Der Städtebau. Jg. 3. 1906. (71—76) [XX q 11]
- e) **Biztosító társaságok, takarékpénztárak, hitel-szövetkezetek tevékenysége.**
- Action des sociétés d'assurances, des caisses d'épargne et des coopératives de crédit.
- L. még: VII 10 C Életbiztosítás; VII 8 E Takarékpénztárak VII 8 C h Hitelszövetkezetek.
- V. a. Assurance-vie; Caisses d'épargne; Coopération de crédit.
- Willoughby, Will. Franklin:** Building and loan associations. Boston 1900. (34) [Am 375 (Monogr. on Amer. soc. econ.)]
- Service des habitations à bon marché de la caisse d'épargne et de prévoyance de Troyes. Troyes [1900 ?] (12) [V 238]
- Habitations à bon marché. Lyon [É. n.] (3) 4° [V 236 (Caisse d'épargne et de Prévoyance du Rhône.)]
- Schmidt, C.:** Die Aufgaben und die Tätigkeit der deutschen Invalidenversicherungs-Anstalten in der Arbeiterwohnungsfrage. Köln 1905. (VIII, 217) [Nm 271]
- Istituti che possono far prestiti per le case popolari. Circolare del 15 aprile 1905. [Roma] 1905. (4) [OI 184 (Estr. dalla Collezione Celerifera. Ministero di agricoltura, industria e commercio.)]
- Dufau, Pierre:** Du crédit aux habitations ouvrières en Belgique et la loi française du 12 avril 1906. Caën 1906. (120) [Bg 86]
- Emprunts des sociétés d'habitations à bon marché à la Caisse des dépôts et consignations. Paris 1906. (4) 2° [Fr q 49 (Caisse des dépôts et consignations. Habitations à bon marché.)]
- Hankar, F.:** Nouveau système de remboursement des prêts consentis par les sociétés d'habitations ouvrières. 2e éd. [Bruxelles ?] 1906. (15) [Bg 83]
- Bosse, A.:** Die Förderung des Arbeiterwohnungs-wesens durch die Landesversicherungs-Anstalten. Jena 1907. (96) [XVII 998 (Abhandl. d. staatsw. Seminars zu Jena. Bd 4, H. 1.)]

Notice relative aux assurances temporaires contractées à la Caisse nationale d'assurance en cas de décès en exécution de l'article 7 de la loi du 12 avril 1906 et du titre 3 du décret du 10 janvier 1907, concernant les habitations à bon marché. Paris 1907. (24) [Fr 335]

(Caisse des dépôts et consignations. Assurances garanties par l'Etat.)

Pranard, Charles: Étude sur les building associations américaines. Paris 1907. (236) [VIII 121]

Sonderbericht der Landesversicherungs-Anstalt Hannover über die Förderung des Baues von Arbeiterwohnungen bis zum 1. Januar 1906, mit bes. Berücks. des Zuwachses in den drei Jahren 1903, 1904 und 1905. Hannover 1907. (30) 2° [III q 175]

Building and loan associations.
— Bull. depart. of labor. 2. 1897. (370—374) [XVIII 258]

Schroeder: Die Aufgaben der Landesversicherungsanstalten in der Arbeiterwohnungsfrage.

— Z. Förd. d. Arbeiterwohnungsw. 1903. (21—36) [XVII 80]

Hanger, G. W.: Building and loan associations in the United States.

— Bull. departm. of labor. 9. 1904. (1491—1572) [XVIII 258]

Golodetz, Michael: Staatsaufsicht über die Hypothekenbanken. Technik und Umfang.

— Jahrb. f. Gesetzg., Verw. u. Volksw. 29. 1905. (997—1015, 1433—1488) [XVIII 166]

Caisse d'épargne et de prévoyance du Rhône. Son caractère et son fonctionnement 1822—1905. Lyon 1906. (46) 4° [V q 59]

(Exposition de Milan 1906.)

Compte rendu des opérations pendant l'année 1905 de la Caisse d'épargne de Lyon 1906. (64) 4° [V q 58]

(Caisse d'épargne et de prévoyance du département du Rhône.)

Rapport et comptes rendus des opérations de la caisse et de ses succursales pendant l'année 1905. Par Eugène Rosand. Marseille 1906. (210) 4° [IV 227]

(Caisse d'épargne et de prévoyance des Bouches du Rhône.)

Arnold: Förderung der gemeinnützigen Bautätigkeit durch die öffentlichen Sparkassen.

— Ber. üb. die [5.] Hauptvers. des Ernst Ludwig-Vereins. 1907. (36—44) [Kn 62]

Moldenhauer u. Voss: Hypothekentilgung bei Arbeiterhäusern mit Hilfe der Lebensversicherung.

— Ber. üb. d. 8. Generalvers. d. Rhein. Ver. z. Förd. d. Arbeiterwohnungsw. 1907. (61—70) [Nm 581]

ζ) Építő részvénytársaságok.

Sociétés anonymes de construction.

L. még: VII 5 D η Építőipar. — V. a. Industries du bâtiment.

Straus, Caesar: Die praktische Lösung der Wohnungsfrage mit Hilfe des Erwerbskapitals. Ein soziales Vermächtnis. Frankfurt a/M. 1905. (60) [XVII 482]

Brabrook, Edward: Building societies. London 1906. (160) [XVIII 558]

Adickes: Förderung des Baues kleiner Wohnungen durch die private Tätigkeit auf streng wirtschaftlicher Grundlage.

— Schrift. d. Ver. f. Sozialpol. 96. 2. 1901. (272—302) [XVIII 523]

Magyarország. — Hongrie.

(B u d a p e s t)

Jelentése, az Általános magyar municipális hitelintézet igazgatóságának és felügyelő-bizottságának —. 1873—1883. Bp. Preszburger Frigy. [és mások] ny. 1874—1884. 11 f. 4° [Bp 303]

Jelentése, a [Pesti építő társasági] igazgatóság és a felügyelő-bizottság —, a [2.]—11., 1874—1883. évi rendes közgyűléshez. Bp. Preszburger Fr. ny. 1874—1884. 10 f. 4° [Bp q 298]

(Pesti építő-társaság.)

[1874—1877. Magyar és német.]

Fővárosi Könyvtár Értesítője.

Jelentése, [a Pesti Cottage építő-társaság] igazgatóválasztmányának az 1874. évi május hó 10-én tartandó közgyűléséhez. Bp. Deutsch testv. ny. 1874. (10) 4° [Bp q 538]

Franciaország. — France.

(P a r i s)

Rapport [de la] Société anonyme des habitations économiques de la Seine, assemblée générale de 1904, par E. Cacheux. Paris 1904. 1 br. [V 127]

Németország. — Allemagne.

(B a r m e n)

Statut der Barmer Bau-Gesellschaft für Arbeiterwohnungen. 1900. Barmen 1900. (10) [III 416]

Denkschrift über die Wirksamkeit der Barmer Bau-Gesellschaft für Arbeiterwohnungen während der ersten 25 Jahre ihres Bestehens. 1872—1897. Barmen [1897.] (14, IV.) 4° [III q 140]

Bericht [der Barmer Bau-Gesellschaft für Arbeiterwohnungen] über das 29.—35. Geschäftsjahr. Barmen 1900—1906. 7 He. 4° [III q 146]

(B e r l i n)

Deutsche Volksbau-Aktiengesellschaft. a) Rechenschaftsbericht, 1900—06. b) Bilanz. c) Bericht des Kurators. Berlin 1901—7. 7 He. [Berl 98]

(D a r m s t a d t)

Statuten des Bauvereins für Arbeiterwohnungen in Darmstadt. Darmstadt 1865. (12) [III 406]

Satzungen der Aktiengesellschaft „Bauverein für Arbeiterwohnungen in Darmstadt“. Darmstadt 1892. (13) [III 438]

Protokoll der ordentlichen Generalversammlung [des] Bauvereins für Arbeiterwohnungen in Darmstadt. 26.—41. Darmstadt 1892—1906. 16 He. [III 430]

(D r e s d e n)

Bericht [der] Dresdner Bau-Gesellschaft zur 35. ordentlichen Generalversammlung. Dresden 1907. 1 H. 4° [III q 185]

Satzungen des Gemeinnützigen Bau-Vereins zu Dresden. Dresden [1904.] (8) [III 407]

Geschäfts-Bericht des gemeinnützigen Bauvereins zu Dresden für das 6., 7., 8., 10—20. Geschäftsjahr. Dresden 1893—1907. 14 He. 4° [III q 147]

Förster, Ad. Herm.: [2]—3. Bericht über den gemeinnützigen Bauverein zu Dresden. Berlin [1892—1907.] 2 He. [III 449]

[2.] Weiteres über den... Sein Fortschreiten und seine weiteren Bauten.

3. Seine Weiterentwicklung, Häuserverwaltung und Mieter-Verhältnisse.

(S. A. aus: Der Arbeiterfreund.)

Geschäftsbericht [des Dresdner Spar- und Bauvereins.] f. d. J. 1902—1906. Dresden 1902—1907. 5 He. [III 424]

(D u i s b u r g)

Statut der gemeinnützigen Actien-Bau-Gesellschaft zu Duisburg. Duisburg 1900. (15) [III 421]

Bericht über das 30—34. Geschäftsjahr, 1902—1906, der Duisburger gemeinnützigen Actien-Bau-Gesellschaft. Duisburg 1903—1907. He. 4° [I q 165]

(F r a n k f u r t a / M)

Straus, Caesar: Gesellschaft Franken-Allee A.-G. Frankfurt a/M. [1901]. (27, 9 Taf.) 2° [III q 187]

Geschäftsbericht [der] Franken-Allee Actiengesellschaft in Frankfurt am Main für das 6. Geschäftsjahr 1906. Frankfurt a/M. 1907. (7) 4° [III q 188]

- Satzung der Frankfurter gemeinnützigen Baugesellschaft. Frankfurt a/Main [1901.] (7). [III 413]
- Jahresbericht, 40—46. —, der Frankfurter gemeinnützigen Bau-Gesellschaft über das J. 1900—1906. Frankfurt a/M. [1901—1906.] 7 He. [III 437]
- Statuten der Aktiengesellschaft für kleine Wohnungen zu Frankfurt a/M. 1890. (11) [III 339]
- Bericht, 5—6. 8—17. des Vorstandes der Aktiengesellschaft für kleine Wohnungen in Frankfurt a/M. über das Geschäftsjahr 1894—5, 1897—1906. Frankfurt a/M., [1904—1907.] 11 Bde. [III 340]
- (Leipzig)
- Statuten für die gemeinnützige Baugesellschaft (Aktien-Gesellschaft) zu Leipzig. Leipzig 1902. (13) [III 415]
- Geschäftsbericht der gemeinnützigen Baugesellschaft zu Leipzig für das Jahr 1901—1906. Leipzig [1902—1907.] 6 He. [III 426]
- Geschäftsbericht des Vereins Ostheim Leipzig (juristische Person) f. d. J. 1898—1902. Leipzig [1899—1903.] 2 He. [III 445]
- (Mainz)
- Geschäftsbericht [des] Bau- und Spar-Verein Mainz. e. G. m. b. H. Mainz 1907. 1 H. 4° [III q 198]
- (M. Gladbach)
- Bericht über bisherige Tätigkeit [der] Gladbacher Aktien-Baugesellschaft 1862—1902 nebst Beschreibung und Zeichnungen errichteter Wohnungen usw. M.-Gladbach 1902. (16, 4 Tafel.) 4° [III q 181]
- Jahresbericht, 33. —, des Vorstandes der Gladbacher Aktien-Baugesellschaft. Gladbach 1907. 1 H. 4° [III 184]
- (Plaueu)
- Satzungen der Baugesellschaft Plaueu, G. m. b. H. Plaueu 1907. (7) [III 412]
- Geschäftsbericht der Baugesellschaft G. m. b. H. über die Rechnungsjahre 1893—1906. Plaueu i. V. [1899—1907.] 9 He. [III 428]
- (Worms)
- Statut der Aktiengesellschaft zur Erbauung billiger Wohnungen namentlich zum Besten von Arbeitern in Worms. Worms 1900. (16) [III 414]
- Geschäftsbericht, [der] Aktiengesellschaft zur Erbauung billiger Wohnungen, namentlich zum Besten von Arbeitern in Worms] f. d. J. 1902, 1905—06. Worms 1903, 1906—07. 3 He. [III 439]
- Svájc. — Suisse.**
- Versuche, über neuere —, in der Schweiz betr. Arbeiterwohnungen und Erstellung billiger Häuser. — Zeitschr. f. schweiz. Stat. 10. 1874. (217—224), 11. 1875. (57) [Sv 1]
- Egyesült Államok. — États-Unis.**
- (Minneapolis)
- Shaw, Alb.: Cooperative building associations. — Shaw, Cooperation in a western city. 1886. (80—94). [VIII 88]
- Shaw, Alb.: The building societies of St. Paul. — Shaw, Cooperation in a western city. 1886. (94—99) [VIII 88]
- New-York)
- Model city and suburban homes. The meeting ground of business and philanthropy. New-York 1905. (30) [VIII 125]
- City and Suburban Homes Company. Own a Home. New-York [É. n.] (10) [VIII 126]
- Report, 11th annual —, of the president [of] City and Suburban Homes Company. New-York 1907. (12) 4° [VIII q 5]

η) Építőszövetkezetek és közhasznú társaságok.
Coopératives et sociétés d'utilité publique de construction.

L. még följebb: Szabad társulatok.
 V. a. plus-haut: Institutions, sociétés libres.

Conférence nationale des sociétés d'habitations ouvrières. 1ère et 2e sess. Documents, rapports et procès-verbaux. Bruxelles 1899—1906. 2 vol.

1. Bruxelles, juillet 1898. 1899. (LVII, 280) [Bg 85]
 2. Liège, août 1905. 1906. (LXV, 404)

Wollenweber, W.: Anleitung zur Gründung von Baugenossenschaften nebst Vorschlägen zur Kassen- und Rechnungsführung für Spar- und Bauvereine. Hannover 1894. (73, Anl. A—S) [XVII 974]

Wohlgemuth: Taschenbuch für Baugenossenschaften, Bau- und Sparvereine. Eine Anweisung für deren Gründung und Einrichtung. Von W. Nach dessen Tode vollendet und bearb. von Fritz Schneider, nebst einer Anleitung zur Buchführung von E. Syring. Berlin 1899. (X, 334) [XVII 963]

(Handbibl. f. d. Deutsche Genossenschaftsw. Bd 4.)

Anleitung zur Gründung einer Baugenossenschaft mit Entwurf zum Statut. Hrsg. vom Westfälischen Verein zur Förderung des Kleinwohnungswesens. Münster [1900?] (16) [XVII 977]

Wollenweber: Buchführung und Bilanz der Baugenossenschaften. Breslau [1902?] (40) [XVII 975]

(S. A. aus den Mitteil. üb. d. 43. Allg. Genossenschaftstag.)

Campioni, Ch.: L'habitation ouvrière. — De woning des werkmans. — Petit guide de l'ouvrier. Bruxelles 1899. (15) [VII, 260]

(Ville de Bruxelles. Comité de patronage des habitations ouvrières.)

Leisel, Richard: Die Baugenossenschaften und die Hausbesitzer. Referat über die von H. Graevéll verfasste Schrift, betitelt „Die Baugenossenschaftsfrage“. Elberfeld 1901. (15) [XVII 984]

Gozier, Henry: De la coopération appliquée à l'habitation. Thèse. Paris 1903. (181) [XVII 973]

Behrendt, P.: Begründung von Rentengütern kleinsten Umfanges durch Baugenossenschaften. Hrsg. vom Deutschen Verein Arbeiterheim. Bielefeld 1905. (8) [XVIII 543]

Sponheimer, J.: Das Wohnungselend der Grossstädte und seine Abwendung durch Selbsthilfe. Berlin 1906. (72) [XVII 562]

Krümmler, H.: Über Arbeiterwohnungen und Baugenossenschaften. — Zeitschr. f. d. ges. Staatswiss. 14. 1858. (105—149) [XX 107]

Parisius, Rudolf: Die auf dem Prinzip der Selbsthilfe beruhende Baugenossenschaft. — Die Wohnungsfrage. 1865. (107—136) [XVII 149]

Crüger, H.: Baugenossenschaften. — Handwb. d. Staatsw. 2. Aufl. 2. 1899. (465—479) [XX 109]

Beschaffung, die —, von Geldmitteln für Baugenossenschaften. Verhandlungen der Konferenz vom 9. Mai 1894. Berlin 1895. (VI, 74)

— Schr. d. Centralst. f. Arb.-Wohlfahrtseinr. Nr. 5. [XVII 596]

Kampffmeyer, Paul: Die Baugenossenschaften im Rahmen eines nationalen Wohnungsreformplanes. Göttingen 1900. (53) — Die Wohnungsfrage u. das Reich. H. 3. [XVII 284]

Thorwart: Die Beschaffung erweiterten Kredits für gemeinnützige Bautätigkeit durch Erschliessung des Erwerbskapitals. — Zur Förd. d. Arbeiterwohnungsw. 1900. (37—47) [XVII 807]

Brandts: Beschaffung der Geldmittel für die gemeinnützige Bautätigkeit. — Schr. d. Ver. f. Socialpol. 96. 2. 1901. (87—178) [XVIII 523]

Brandts: Zweck und Wesen der gemeinnützigen Bautätigkeit und ihre Bedeutung für das öffentliche Wohl. [Von] B. und Gretzschel.

— Ber. üb. d. 2. Hauptvers. d. Ernst Ludwig-Ver. 1903. (8—30) [Kn 62]

Koska, M.: Förderung der Wohnungsfrage durch Baugenossenschaften. [1905.] (20)

— Flugschr. d. D. Mieterverbandes. 1. [XVII 484]

Vivian, Henri: Co-partnership in housing.

— The econ. journ. 15. 1905. (254—257) [XVIII 586]

Roth: Die Gründung von Baugenossenschaften mit beschränkter Haftpflicht zur Schaffung gesunder Arbeiterwohnungen.

— Deutsche Viertelsschr. f. öff. Gesundheitspflege. Bd. 22. 1890. (363—376) [XXIII 15]

Bechtolsheimer: Die soziale und wirtschaftliche Bedeutung der gemeinnützigen Bautätigkeit, insbes. der Baugenossenschaften.

— Ber. üb. die [5.] Hauptvers. d. Ernst Ludwig. Ver. 1907 (44—60) [Kn 6]

Magyarország. — Hongrie.

Aequus: A munkás-lakóházak kérdésében. Bp. 1897. (21) [XVII 979]

(B u d a p e s t)

[Jelentés a] Házépítő Tisztviselők Egyesülete [müködéséről.] 1891—1892. Bp. Buschmann F. ny. 1892—93. 2 f. 2° [Bp q 537]

Alapszabályai, az 1894. évi április hó 15-én alakult Kelenföldi házépítő-egylet —. Bp. Rózsa K. és neje ny. 1894. (16) [Bp 1881]

Alapszabályai, az általános munkás-családház építő-egyesület —. Bp., Orsz. közp. közs. ny. r.-t. 1896. (12) [Bp 1882]

Kérvénye, Budapest székesfőv. tekintetes törvényhatóságához —, az Általános Munkás-Családház Építő-Egyesületnek 1000 családház építéséhez megfelelő telek kedvezményes áron leendő átadását iránt. Bp., Községi ny. 1896. (V) 2° [Bp q 539]

Alapszabályai, a budai munkások házépítő szövetkezete —. Bp. Büchler K. ny. 1899. (14, 16) [Bp 1227 (Magyar és német.)]

Emlékirat a Budai Házépítő Szövetkezete által a budai Vérhalomdombon tervezett villatelepről. Bp. Heisler ny. [1900] (3) 4° [Bp q 167]

Alapszabályai, a budapesti tisztviselők házépítő egyesületének —. Bp. Főv. háziny. 1905. (11) [Bp 1799]

Alapszabályai, a házépítő tisztviselők egyesületének —. Bp. Háziny. 1905. (11) [Bp 1813]

Ausztria. — Autriche.

(C z e r n o w i t z)

Kleinwächter, Fr.: Eine österreichische Baugenossenschaft. [Czernowitz].

— Zeitschr. f. Volkswirtsch., Sozialpol. u. Verw. 16. 1907. (215—247) [XVIII 283]

(W i e n)

Steiner, Maxim.: Der Verein für Arbeiterhäuser in Wien. Ein Beitrag zur Wohnungsfrage. Wien 1896. (22) [Bécs 91]

Dánia. — Danemark.

(K o p e n h á g a)

Westergaard, Niels: Arbeiterbauvereine in der Umgegend Kopenhagens.

— Arch. f. soz. Gesetzg. u. Stat. 14. 1899. (716—722) [XVII 97]

Franciaország — France.

Statuts-types pour les sociétés de construction et de crédit [1907]. Paris 1907. (21) [Fr 338]

(Ministère du travail. Direction de l'assurance et de la prévoyance sociales. Habitations à bon marché.)

(B o r d e a u x)

Statuts [de la] Société bordelaise des habitations à bon marché. Bordeaux 1905. (23) [V 223]

Résultats de l'année 1906, 13e année [de la] Société bordelaise des habitations à bon marché. Bordeaux 1907. (43) [V 223]

(Société Bordelaise des habitations à bon marché.)

(P a r i s)

Pose de la première pierre de la 1ère maison des habitations économiques [de la Société Philanthropique]. — Discours prononcé par Georges Picot. Paris 1888. (32) [V 226]

(Société Philanthropique.)

Habitations économiques. Petits logements. Hôtels meublés pour dames et jeunes filles [de la Société Philanthropique] Rapport sur les résultats de l'exercice 1905—1906 par Georges Picot. Paris 1906. 1 br. [V 225]

(Société Philanthropique.)

Inauguration du premier groupe de maisons, 27 Octobre 1901 [de la Famille, société anonyme coopérative d'habitations à bon marché.] Paris 1901. (13) [V 230]

[Extr. du bull. de la Soc. franç. d. hab. à b. m.]

(P u t e a u x)

Statuts [de] la Famille de Puteaux, société coopérative de construction d'habitations à bon marché. Puteaux 1901. (15) [V 229]

Rapports du conseil d'administration [de la Famille, soc. coop. d'habitations ouvrières] sur l'exercice 1901—1904, 1906—1907. Puteaux 1902—1907. 6 br. [V 231]

(R o u e n)

Deshayes: De la Société rouennaise des maisons à bon marché. — Congrès intern. d'hyg. et de démogr. en 1889. Compte rendu. 1890. (421—428) [XXIII 92]

Nagybritannia. — Grande Bretagne.

Report, 11. annual — by the chief registrar of friendly societies of the proceedings of the registrars under the Building Societies Acts; with an abstract of the annual accounts and statements of societies for the year 1905. P. 1—2. London 1906. 2 vol. 2° [Br q 50]

1. Report. (18)

2. Abstract of accounts. (185)

(Building societies.)

Brämer, K.: Die nützlichen Baugenossenschaften in England nebst den Satzungen der permanenten Benefit Building Society zu Leeds.

— Die Wohnungsfrage. 1865. (78—106) [XVII 149]

(W o o l w i c h)

Particulars of houses for sale, Bostall Estate, Plumstead. Woolwich 1900. (24) [IV 116]

(Royal Arsenal Co-operative Society Ltd.)

Németország. — Allemagne.

Grävell, A.: Die Baugenossenschafts-Frage. Ein Bericht über die Ausbreitung der gemeinnützigen Bautätigkeit durch Baugenossenschaften, Aktienbaugesellschaften [etc.] in Deutschland während der letzten 12 Jahre. Berlin 1901. (316) [Nm 167]

Vossberg, Walter: Die deutsche Baugenossenschaftsbewegung. Berlin 1906. (241) [Nm 291]

Parisius, Rudolf: Die in Deutschland bestehenden Baugesellschaften und Baugenossenschaften.

— Die Wohnungsfrage. 1865. (137—156) [XVII 149]

Spar- und Bau-Vereine, die —, in Hannover, Göttingen und Berlin. Eine Anleitung zur praktischen Betätigung auf dem Gebiete der Wohnungsfrage. Berlin 1893. (IV, 118)

— Schr. d. Centralist. f. Arb.-Wohlfahrtseindr. 3. [XVII 596]

Gründung eines Vereins zur Beförderung der Arbeiterwohnungs-
wesens in der Rheinprovinz. Von J. St.
— Centralblatt f. allg. Gesundheitspflege. Jg. 17. 1898.
(184—187) [XXIII 27]

Bericht über die 2—[5.] Hauptversammlung [des
Ernst Ludwig-Vereins hessischen Centralvereins
für Errichtung billiger Wohnungen.] Darmstadt
1903—1907. 4 He. [Kn 62]

Bericht über die ausserordentliche, die 5. u. 8.
Generalversammlung des Rheinischen Vereins zur
Förderung des Arbeiterwohnungswesens und über
die 4. Generalversammlung des Verbandes rheini-
scher Baugenossenschaften, 1901, 1903, 1906. Ber-
lin 1901—1907. 3 Bde. [Nm 581]

Berichte über die 3 5. Mitglieder-Versammlung
des Westfälischen Vereins zur Förderung des Klein-
wohnungswesens, zugleich [1]—4. Jahresbericht,
und über den 2—4. Verbandstag des Verbandes
westfälischer Baugenossenschaften, zugleich [1]—3.
Jahresbericht. Münster i. W. 1902—1907. 5 He.
[Pr 160]

1. 1. Jahresbericht des Westfälischen Vereins zur Förderung
des Kleinwohnungswesens. [1902.] 1903. 2° [Litogr.]
2. 2. Jahresbericht . . . f. 1903. Münster 1904.

Festschrift des Rheinischen Vereins zur Förderung
des Arbeiterwohnungswesens in Düsseldorf. T.
1—2. Düsseldorf [1902.] 2 Bde 4° [Pr q 23]

2. Stüb ben, J.: Ausgeführte Arbeiter-Wohnhäuser der
gemeinnützigen Bauvereine, der Stiftungen und Gemeinden
in der Rheinprovinz. [1902.] (40, 149 Taf.).

Geschäftsbericht, 1.—, des Verbandes westfälischer
Baugenossenschaften f. d. J. 1903. Münster 1904. (8)
[Pr 161]

Geschäftsbericht [des Vereins für Förderung des
Arbeiterwohnungswesens und verwandte Bestre-
bungen] f. d. J. 1900. Bericht über die in Gemein-
schaft mit dem Verband der Baugenossenschaften
Deutschlands abgehaltene Versammlung vom 15.
Mai 1901. Vorträge von Antoni, Adickes und
Heinze. Frankfurt a. M. 1901. 1 H. [III 540]

Jahresbericht für 1902—1905 [des Ernst Ludwig
Vereins, Hessischer Centralverein für Errichtung
billiger Wohnungen.] Darmstadt 1903—1906. 4 He.
[Kn 61]

Jahresbericht [des Rheinischen Vereins zur För-
derung des Arbeiterwohnungswesens] für 1905—6.
Düsseldorf 1907. 1 Bd. [Pr 159]

Jahresbericht für 1902—3 des Vereins für Förderung
des Arbeiterwohnungswesens und verwandte Be-
strebungen. Frankfurt a/M. [1904.] 1 H. [III 540]

Protokoll des 7., 9., u. 10. Verbandstages des Ver-
bandes der auf der Grundlage des gemeinschaft-
lichen Eigentums stehenden deutschen Baugenos-
senchaften. Dessau 1903—1906. 3 He. [XVII 969]

Satzungen [des] deutschen Vereins Arbeiterheim.
Bielefeld [1894] (4) [XVII 987]

Satzungen des Verbandes der auf der Grundlage
des gemeinschaftlichen Eigentums stehenden deut-
schen Baugenossenschaften. Beschlossen am 28.
November 1897. Abgeändert [zuletzt] am 14. Mai
1904. Dessau [1904.] (16) [XVII 970]

Verwaltungsbericht pr. 1899/900—1901/2, 1903—4,
1904/5 [des Deutschen Vereins Arbeiterheim]
erstattet durch v. Bodelschwingh. Biele-
feld 1901—6. 3 He. [XVII 968]

(Augsburg)

Statut der Baugenossenschaft Augsburg, e. G. m. b.
H. Augsburg [1906.] (20) [III 548]

(Berlin)

Nathan, Paul: Die Wohnungsfrage und die Be-
strebungen der Berliner Baugenossenschaft. Berlin
1890. (84) [XVII 256]

Krokisius: Die unter dem Protektorat Wilhelm II.
stehenden Berliner gemeinnützige Baugesellschaft
und Alexandra-Stiftung 1847—1901. Berlin 1901.
(64, LXXIV) [Berl 104]

Kromrey, Max: Baugenossenschaften u. der Berliner
Spar- und Bauverein. Berlin 1904. (VIII, 95) [Berl 99]

Albrecht, H.: Fünf Jahre praktisch-sozialer Tätigkeit. [Der
Berliner Spar- und Bauverein.] Berlin 1898. (54)
— Schriften d. Centralst. f. Arbeiter-Wohlfahrtseinrichtun-
gen. Nr. 14. [XVII 118]

Statut des Berliner Spar- und Bauvereins, e. G. m.
b. H. Berlin [1892 ?] (8) [Berl 102]

Jahresbericht für 1899 [der] Berliner Baugenossen-
schaft, e. G. m. b. H. Berlin 1899. (16) [Berl 103]

Statut der Deutschen Volksbaugesellschaft, e. G. m.
b. H. Berlin 1893. (23) [Nm 656]

Geschäftsbericht der Deutschen Volksbaugesellschaft,
e. G. m. b. H. über das Geschäftsjahr 1893. Berlin
[1894.] (6) [Nm q 49]

Mitteilungen der Deutschen Volksbaugesellschaft,
e. G. m. b. H. zu Berlin, über ihre Tätigkeit im Jahre
1893. Berlin [1894.] (59) [Nm 658]

Geschäftsbericht [des] Berliner Spar- und Bauverein,
e. G. m. b. H. für das Jahr 1905. Berlin 1906.
(20) 4° [Berl q 31]

Geschäftsbericht, 1.—, [des] Vaterländischer Bau-
verein, e. G. m. b. H. zu Berlin vom Gründungs-
tage dem 29. Juni 1902 bis 31. Dezember 1903.
Berlin 1904. (7) 4 [Berl q 32]

(Bielefeld)

Behrendt, Paul: Das „Arbeiterheim“ zu Bielefeld.
Ein Hilfsbuch bei der Gründung von Bau-
genossenschaften für Arbeiterhäuser. Bielefeld
1900. (19) [III 536]

(Bremen)

Claussen, G. H.: Gemeinnütziger Bremer Bauverein,
seine Begründung und Zweck, seine Einrichtun-
gen und Entwicklung. Bremen 1900. (16) [III 527]

Jahresbericht des Gemeinnützigen Bremer Bauvereins
für das Jahr 1906. Bremen 1907. (7) [III 535]

(Charlottenburg)

Satzungen der Charlottenburger Baugenossenschaft,
e. G. m. b. H. Charlottenburg 1907. (19) [III 517]

(Düsseldorf)

Jahresbericht des Düsseldorfer Spar- und Bauvereins
für das Jahr 1906. Düsseldorf 1907. 1 H. [III 504]

Rechnungs-Abschluss und Jahresbericht für das 9.
Geschäftsjahr 1906 [des] Beamten-Wohnungs-
verein zu Düsseldorf, e. G. m. b. H. Düsseldorf
1906. (8) 4° [III q 200]

(Frankfurt a/M.)

Cahn, Ernst: Die gemeinnützige Bautätigkeit in
Frankfurt am Main. Eine Übersicht. Frankfurt a/M.
1904. (46) [III 352]

Jahresbericht für 1902/3 des Vereins für Förderung
des Arbeiterwohnungswesens und verwandte Be-
strebungen. Frankfurt a/M. 1903. (7) [III 540]

Zweck und Ziele des Volks-Bau- und Sparvereins
Frankfurt a/M. e. G. m. b. H. Von O. Z. Frank-
furt a/M. 1904. (14) [III 531]

- Varrentrapp, G.:** Häuser der gemeinnützigen Baugesellschaften zunächst in Frankfurt a/M.
— Deutsche Viertelsschr. f. öff. Gesundheitspflege. Bd 6. 1874. (393—401) [XXIII 15]
- Harnier, Adolf:** Frankfurter gemeinnützige Baugesellschaft.
— Frankfurt a/M. in sein. hyg. Verhältn. 1881. (62—65) [III 37]
- Matti, Alex.:** Gesellschaft zur Beschaffung billiger Wohnungen [in Frankfurt a/M.]
— Frankfurt a/M. in sein. hyg. Verhältn. 1881. (68—70) [III 37]
- Baugesellschaften zu gemeinnützigen Zwecken [in der Stadt Frankfurt a/M.]
— Hygien. Einricht. v. Frankfurt a/M. 1888. (61—64) [III 338]
- Statut des Volks-Bau- und Sparverein Frankfurt a/M. e. G. m. b. H. Frankfurt a/M. 1901. (14) [III 533]
- Geschäfts-Bericht, 1—6. —, des Volks-Bau- und Sparverein Frankfurt a. M. E. G. m. b. H. für 1901—1906. Frankfurt a/M. 1902—1907. 6 He. [III 526]
- (Gaarden)
- Bericht über die Tätigkeit des Gaardener Arbeiter-Bauvereins in den Jahren 1894—1897. Kiel 1897. (7) 2° [III q 173]
- (Göttingen)
- Statut des Göttinger Spar- und Bau-Vereins, e. G. m. b. H. Göttingen [1898.] (8) [III 429]
- Geschäftsbericht des Göttinger Spar- und Bau-Vereins e. G. m. b. H. J. vom 1. April bis 31. März 1902 (und) vom 1. April 1902 bis 31. März 1903. (Göttingen 1902—1903.) 2 H. 2° [III q 164]
- (Hannover)
- Satzungen des Beamten-Wohnungs-Vereins für Hannover und Umgegend e. G. m. b. H. Hannover [1902.] (22) [III 423]
- Statut, neues —, des Spar- und Bauvereins [Hannover] e. G. m. b. H. Hannover [O. J.] (8) [III 410]
- Bedingungen [des Beamten-Wohnungs-Vereins für Hannover und Umgegend] betr. die Überlassung von Einfamilienhäusern. Hannover 1901. (4) 2° [III q 154]
- Geschäftsbericht des Spar- und Bauvereins, e. G. m. b. H. in Hannover für das J. 1899—1902. Hannover 1900—1903. 4 He. [III 436]
- Jahresbericht, 1—7. —, des Beamten-Wohnungs-Vereins für Hannover und Umgegend, e. G. m. b. H. Hannover 1901—7. 7 He. 4° [III q 151]
- (Kiel)
- Satzungen des Kieler Bau- und Sparvereins, e. G. m. b. H. Kiel 1902. (16) [III 403]
- Jahresbericht, 1. —, des Kieler Bau- und Sparvereins (e. G. m. b. H.) f. d. J. 1900. Kiel 1901. (13) [III 440]
- (Leipzig)
- Satzungen des Leipziger Spar- und Bauvereins, e. G. m. b. H. Leipzig [1895.] (19) [III 404]
- (Ludwigshafen a/Rh)
- Denkschrift über die Erstellung von Kleinwohnungen. Dem Stadtrate zu Ludwigshafen a/Rh. unterbreitet vom Vorstände der Baugenossenschaft Ludwigshafen a/Rh. Ludwigshafen a/Rh. 1899. (21) [III 499]
- (Lübeck)
- Satzung des Lübecker gemeinnützigen Bauvereins e. G. m. b. H. Lübeck 1905. (23) [III 534]
- (Mainz)
- Statuten des Bau- und Sparvereins Mainz, e. G. m. b. H. Mainz 1896. (15) [III 545]
- Statuten der Beamten-Baugenossenschaft, e. G. m. b. H. zu Mainz. Mainz 1903. (15) [III 543]

Geschäftsbericht 1905 [der] Beamten-Baugenossenschaft, e. G. m. b. H. Mainz. Mainz 1905. (12) 4° [III q 195]

Einladung der Mitglieder zur 4. Generalversammlung [der] Beamten Baugenossenschaft e. G. m. b. H. Mainz 1907. (4) 4° [III q 196]

(München)

Satzungen des Vereins für Verbesserung der Wohnungsverhältnisse in München. [München 1899.] (6) 4° [III 483]

Bauten, die —, in München-Sendling 1900—5. Eine Festschrift zu deren Vollendung. München 1905. (19) 4° [III q 131]

(Ver. f. Verbess. d. Wohnungsverhältn. in München.)

(Strassburg)

Statut der gemeinnützigen Baugenossenschaft Strassburg, e. G. m. b. H. Strassburg 1900. (11) [III 446]

Rechenschaftsbericht und Bilanz [der gemeinnützigen Baugenossenschaft Strassburg i. E.] 1901—1904, 1906. Strassburg 1903—07. 5 He. [III 418]

(Stuttgart)

Pfeiffer, Eduard: Eigenes Heim und billige Wohnungen. Ein Beitrag zur Lösung der Wohnungsfrage. Mit bes. Hinweis auf die Erstellung der Kolonie Ostheim-Stuttgart. Stuttgart 1896. (XI, 238) [XVII 107]

Olaszország. — *Italie.*

(Murano)

Cerutti, Luigi: Manuale pratico delle 1-e case operaie a riscatto assicurativo. Venezia 1902. (104) [VI 133]

Svájce. — *Suisse.*

(Lausanne)

Statuts [de] La Maison Ouvrière, association coopérative immobilière. Lausanne 1903. (14) [VII 277]

(Zürich)

Geschäftsbericht, 8. —, der Baugenossenschaft „Westheim“ Zürich f. 1906. Zürich 1907. (14) [VII 273]

Geschäftsbericht, 11. —, der Genossenschaft Baugesellschaft „Daheim“, Zürich f. 1906. Zürich 1907. (12) [VII 272]

Geschäftsbericht, 14. —, des Verwaltungsrates [der] Züricher Bau- und Spargenossenschaft an die Generalversammlung der Mitglieder über das Jahr 1906. Zürich 1907. (25) [VII 275]

Geschäftsbericht, 16. —, der Genossenschaft „Eigenheim“ in Liquidation in Zürich umfassend das Jahr 1906. Zürich 1907. (15) [VII 274]

δ) Alapítványok. — *Fondations.*

(Danzig)

Abegg'sche Stiftung, die —, in Danzig. [Nebst] Nachtrag 1—6. Danzig 1889—1900. 5 He in 1. [III 530]

(Dresden)

Urkunde vom 6. Mai 1873, die Mayer'sche Stiftung von 100000 Talern zur Errichtung von Wohnhäusern für Unbemittelte betreffend. Dresden 1873. (6) 4° [Litogr.] [III q 139]

(Düsseldorf)

Bericht über Tätigkeit und Ergebnisse der Aders'schen Wohnungsstiftung zu Düsseldorf. Düsseldorf [1904?] (15, 19) [III 411]

(Leipzig)

Bericht, 5—8, [der] Stiftung für Erbauung billiger Wohnungen in Leipzig. [Leipzig] 1899—1903. 4 He. [III 441]

5. Verein f. Erbauung billiger Wohnungen in Leipzig-Lindenau. 5. Bericht 1899.

Hasse: Die gemeinnützige Bautätigkeit und die Herstellung kleiner Wohnungen [in Leipzig].

— Die Stadt Leipzig in hygien. Beziehung. 1891. (102—109) [III 62]

(Paris)

Inauguration de la 2e, 3e, [et] 4e maison des habitations économiques de la Société philanthropique. Fondation Armand et Michel Heine. Paris 1890—1897. 3 br. [V 228]

2. 65, Boulevard de Grenelle, 67. 1890.

3. 3, Avenue de St-Mandé, et Rue Fabre d'Églantine. 1891.

4. Rue d'Hautpoul, 19. 1897.

(Wien)

Stiftbrief der Kaiser Franz Josef I. Jubiläums-Stiftung für Volkswohnungen u. Wohlfahrtseinrichtungen. Wien [1896.] (19) [Bécs 131]

Rauchberg, Heinrich: Die Kaiser Franz Josef I. Jubiläums-Stiftung für Volkswohnungen und Wohlfahrts-Einrichtungen. Wien 1897. (IV, 44) [Bécs 78]

Jubiläums-Stiftung, die Kaiser Franz Josef I. —, für Volkswohnungen und Wohlfahrts-Einrichtungen. Wien 1900. (48) [Bécs 166]

Jehle, L.: Die Kaiser Franz Josef I. Jubiläums-Stiftung für Volkswohnungen und Wohlfahrts-Einrichtungen. Wien 1901. (8) [Bécs 167]

(Erg. S. A. aus: Mittell. d. Gewerbe-hyg. Museums Wien.)

Jahres-Bericht, 9. und 11. —, der Kaiser Franz Josef I. Jubiläums-Stiftung für Volkswohnungen und Wohlfahrts-Einrichtungen über das Jahr 1904., 1906. Wien 1905—1907. 2 He. [Bécs 163]

i) Legényszállók. Magános nők otthonai.

Hôtels meublés pour célibataires.

L. még feljebb: Legényszállók egészségügye és IX. ... Hajléktalanok menhelyei.

V. a. *Asyls de suit et plus haut: Hygiène des garnis.*

Reche, E.: Die modernen Wohngelegenheiten für alleinlebende Personen der Arbeiterbevölkerung. Frankfurt a/M 1906. (32) [XVII 705]

(Gesellschaft f. Wohlfahrtseinrichtungen.)

Wolfe, Albert Benedict: The lodging house problem in Boston. Boston 1906. (200) [VIII 119]

(Harvard economic studies. Vol. 2.)

Boarding homes, aids for working women, etc.

— 4. ann. rep. commiss. of labor. 1888. (31—57) [Am 62]

Cahn, Ernst: Das Schlafstellenwesen in den deutschen Grossstädten und seine Reform, mit bes. Berücks. der Stadt München. Stuttgart 1898. (XIV, 122) [XVIII 350]

— Münchener volksw. Studien. 28.

Murray, Mary: The housing of working ladies.

— The humanitarian. Vol. 19. 1901. (185—190) [XVII 144]

Kalkstein, W. v.: Das Einlogierwesen in deutschen Städten. — Jahrb. f. Nationalök. u. Stat. 3. F. Bd 28. 1904. (662—681) [XVIII 13]

Kalkstein, W. v.: Das Einlogierwesen in Hamburg 1904. (67) [Hamb 88]

— Beitr. z. Wohnungsw. in Hamburg. H. 2.

Schlafstellenwesen und Ledigenheime. Vorbericht und Verhandlungen der 13. Konferenz der Centralstelle für Arbeiterwohlfahrts-Einrichtungen 1904. Berlin 1904. (194)

— Schriften d. Centralst. f. Arbeiterwohlfahrts-Einrichtungen. 26. [XVII 596]

Habitation, l' —, des femmes isolées à Paris.

— Le musée social. Annales 1905. (349—361) [XVII 818]

Inauguration de l'hôtel meublé pour dames et jeunes filles [de la Société Philanthropique]. Discours prononcés par Georges Picot et par d'Arenberg. Paris 1902—1907. 3 br. [V 224]

(1.) 37, Rue des Grandes-Carrières. (Fondation Marjolin.) 1902.

(2.) 1, Rue de la Croix-Faubin. (Fondation Jaques Stern.) 1904.

(3.) 97, Rue de Meaux, (2e maison de la fondation Jaques Stern) 1907.

(Société Philanthropique.)

Männerheim, (Wien XX. Bezirk, Meldemannstrasse Nr. 27) errichtet von der Kaiser Franz Joseph I. Jubiläums-Stiftung für Volkswohnungen und Wohlfahrts-Einrichtungen. Wien 1905. (2.) [Bécs 165]

*) Lakásközzvetítés.

Service d'offres et de demandes d'habitations.

L. még feljebb: Lakáshivatalok.

V. a. plus haut: Bureaux de l'habitation.

Feitzinger, Heinrich: Die Wohnungsbeschaffung in den Grossstädten. Vortr. Wien 1890. (23) [XVII 257]

Szabályrendelet a kiállítási lakásiroda felállítására vonatkozólag. 575/1884 kgy. sz. Bp. Pesti könyvny. r.-t. 1884. (23) [Bp 887]

Bericht über die Tätigkeit des Allgemeinen Arbeitsnachweis-Verbandes und des Allgemeinen Wohnungsnachweises für das Geschäftsjahr 1906—07. Barmen 1907. (16) 4° [III q 170]

Mischler, E.: Unentgeltlicher Wohnungsnachweis im Anschluss an die gemeinnützige Arbeitsvermittlung in Graz i. J. 1905. — Soziale Rundschau. Jg. 7. Bd 2. 1906. (671—683) [XVII 291]

f) A lakbérleti jog szociális reformja.

Réforme du droit au bail.

L. még: XI 4 C c β: Lakásbérleti jog.

V. a.: Location des maisons: droit privé.

Flesch: Das Mietrecht in Deutschland. Von F. und Zirndorfer. [Leipzig 1901.] (277—319) [Nm 116]

(S. A. aus: Schriften d. Ver. f. Sozialpol. 95.)

Schneider, K.: Das Wohnungsmietrecht und seine sociale Reform. Leipzig 1893. (170) [XVII 27]

— Staats- u. Sozialw. Forsch. Bd 12. H. 3.

Stier-Somlo, Fritz: Unser Mietrechtverhältnis und seine Reform. Göttingen 1892. (39) [XVII 284]

— Die Wohnungsw. u. d. Reich. Hd 4.

Flesch: Das Mietrecht in Deutschland. Von F. und Zirndorfer. — Schriften d. Ver. f. Sozialpol. 95. 1901. (275—320) [XVIII 523]

Pfersche, Emil: Das Mietrecht in Österreich.

— Schriften d. Ver. f. Sozialpol. 95. 1901. (321—336) [XVIII 523]

Flesch, Karl: Das Wohnen und das Recht.

— Arch. f. Sozialw. u. Sozialpol. 22. 1906. (524—533) [XVII 97]

(B u d a p e s t)

Berényi Sándor: Észrevételek a budapesti lakbérleti szabályok legújabb hivatalos tervezetére. Előadói vélemény a tervezet teljes szövegével. Bp., Rákosi Jenő 1904. (47) [Bp 551]

Szabályrendelet a lakások, üzleti és egyéb helyiségek bérletére nézve Budapest székesfőváros területén.

— Fővárosi Közlöny. 14. évf. 1903. (1586—1592) [Bp q 57]

Iratai, a lakbérleti szabályzat revíziója ügyében folgt tárgyalások —, — Fővárosi Közlöny. 18. 1907. 43. sz. melléklet. (48) [Bq q 57]

a) **Házkezelés.** — *Administration des maisons.*

Ofenheim, Adolf Ritter v.: Haus-Administrations-Buch. 3. Aufl. [Wien, o. J.] 4° [XX q 8]

Seltsam, Ferd.: Der Hausadministrator. Praktischer Ratgeber im Baufache, beim An- und Verkaufe, sowie der Belehnung eines Hauses, im Mietverhältnisse, in Haussteuerangelegenheiten, Haus- und Feuerpolizei, Wasserleitung und Hausverwaltung überhaupt u. s. w. nebst Preistarif. Von S. F., Jul. Stieber und Wolfgang Madjera. 4. umgearb. Aufl. Wien 1903. (XXVII, 422) [Au 475]

Miets-Quittungsbuch f. d. Mitglied Nr. ... [des] Berliner Spar- u. Bauverein. Berlin [é. n.] (21) [Berl 101]

Quittungsbuch Nr. ... [der] Berliner Spar- und Bauverein. Berlin [é. n.] (14) [Berl 100]

Mietzins-Büchlein [der] Spach-Wohnungen. Strassburg i. E. 1900. (24) [III 420]

Mietvertrag, Hausordnung, Vorschriften für die Benützung der Wascheinrichtungen, die Reinigung der Treppen und Quittungen über bezahlten Mietzins für ... [der] Biebricher Bau-Verein Aktien-Gesellschaft. Biebrich 1901. (16) [III 542]

Statuten der Hauspflegekasse der Aktienbau-Gesellschaft für kleine Wohnungen. Vom 12. September 1902. Frankfurt a/M. 1902. (8) [III 532]

g) **Telek- és háztulajdon. Telekpolitika.**
Propriété urbaine et bâtie.

Jahrbuch der Bodenreform. Vierteljahrshäfte. Hrsg. von A. Damaschke. Bd 1-3. Jena 1905-1907. 3 Bde. [XVIII 616]

a) **Magán ház- és telektulajdon.**
Propriété immobilière privée.

Hausbesitzer-Zeitung, deutsche. — Organ für die Interessen des städtischen Haus- und Grundbesitzes. Jg. 11-13. Dresden 1904-1906. 3 Bde. 4° [Nm q 34]

Proprietà, la —, urbana. Bolletino dell'Associazione fra i proprietari di fabbricati in Napoli. Dirett. Luigi di Franco. Anno 8, N. 2-4; 9, N. 1-4; 10, N. 1-4; 11, N. 1-2. [Napoli] 1903-1906. 8 fasc. [VI 134]

Mitteilungen des Preussischen Landesverbandes der Haus- und Grundbesitzer-Vereine. H. 20-28. Spandau 1905-1907. 9 He [Pr 169]

20. Verhandlungen d. P. L. d. H.- u. G.-V. Stettin 1905. (68)

21. Die Steuerfrage und der städtische Grundbesitz. 1906. (114)

22. Einladung z. 9. ord. Landesverbandstage. Bericht ü. den 8. ord. Landesverbandstag [etc.] 1906. (103)

23. Das Kreis- und Provinzialabgabengesetz. 1906. (22)

24. Der Gesetzentwurf zur Sicherung der Bauforderungen. 1906. (60)

25. Die Hausbesitzerkammer. 1906. (16)

26. Eine eigene Wasserleitungsversicherung für die Vereine des Preuss. Landesverbandes. Der Gesetzentwurf über den Versicherungsvertrag. 1906. (51)

27. Der Gesetzentwurf über die Anlegung von Sparkassenbeständen in Inhaberpapieren. 1906. (22)

28. Einladung zum 10. ord. Landesverbandstage. Bericht über den 9. ord. Landesverbandstag [etc.] 1907. (96)

Jahrbuch für Ansiedelungen für Industrie-, Wohn-, sowie Erholungs- und Kurzwecke, Bauländereien, Verkehrs- und Kraftanlagen. Hrsg. von Otto Polster. Jg. 1. Leipzig 1907. 1 Bd. [Nm 476]

Hausbesitzer-Kalender, Österreichischer —, für das Jahr 1907. Ein Hand- und Nachschlagebuch zum praktischen Gebrauche für Hausbesitzer und Haus-

administratoren. Hrsg. von der Österr. Hausbesitzer-Zeitung, Gustav Nedwid. Wien 1907. (208) [Au 499]

Congrès, 1er —, international de la propriété bâtie. Organisé par la chambre syndicale des propriétés immobilières de la ville de Paris, 1900. Paris 1901. (XL, 535) [XVIII 540]
(Exposition univ. internat. de 1900.)

Adler, O. S.: Geschichte der ersten 25 Jahre des Vereins Berliner Grundbesitzer von 1865. Berlin 1892. (72) [Berl 60]

Frankenstein, K.: Die Einrichtungen der deutschen Hausbesitzer-Vereine zum besten ihrer Mitglieder. Anh.: Der Centralverband der Haus- und städtischen Grundbesitzer-Vereine Deutschlands. Berlin 1896. (123) [Nm 642]

Springer, G.: Ziele und Aufgaben städtischer Haus- und Grundbesitzer-Vereine und die Tätigkeit des Centralverbandes der städtischen Haus- und Grundbesitzer-Vereine Deutschlands. Berlin 1898. (68) [III 523]

(Schr. d. Centralverb. d. städt. Haus- u. Grundbesitzer-Vereine Deutschlands, N. F. Bd. 3. H. 2.)

Manifest des Centralverbandes der städtischen Haus- und Grundbesitzervereine Deutschlands. An den Allgemeinen deutschen Wohnungskongress vom 16-19. Oktober 1904 in Frankfurt a/M. Frankfurt 1905. (27) 4° [III q 178]
(Beil. z. Monatsbl. d. Centralverb. d. städt. Haus- u. Grundbesitzer-Vereine Deutschlands.)

Hausbesitzer, der —. Praktische Ergebnisse aus dem Fragekasten des Grundbesitzer-Vereins Südwest und Süd, eingetragener Verein Berlin. Unter Mitwirkung von Julius Stadtthagen und Franz Raatz bearb. vom Vereinsausschuss. Berlin 1907. (X, 397) [Berl 94]

Neefe, M.: Grundstücke und Gebäude. — Statist. Jahrb. deutscher Städte. Jg. 1. 1890. (55-69), Jg. 11. 1903. (16-26) [III 144]

Neefe, M.: Grundbesitz und Gebäude. — Statist. Jahrb. deutscher Städte. Jg. 2. 1892. (40-49), Jg. 6. 1897. (9-20), Jg. 8. 1900. (6-18) [III 144]

Neefe, M.: Gebiet, Bodenbenützung und Grundbesitz in d. J. 1900 und 1901, 1902 und 1903. — Statist. Jahrb. deutscher Städte. Jg. 11. 1903. (1-15), Jg. 13. 1906. (1-18) [III 144]

Davies, A. F.: Land values and ownership in Philadelphia. — Bull. departm. of labor. 9. 1904. (104-131) [XVIII 258]

Grundeigentum und Gebäude. — Statist. Jahrb. f. d. Preuss. Staat. Jg. 2. 1904. (31-44, 232-237), Jg. 3. 1905. (36-58), Jg. 4. 1906. (39-58) [Pr 152]

Hirsch, Paul: Das Hausbesitzerprivileg und das preussische Oberverwaltungsgericht. — Neue Zeit. Jg. 24. Bd 2. 1906. (661-668) [XVII 753]

Lage, die —, des städtischen Haus- und Grundbesitzes in Deutschland. — Die deutsche Stadt. Jg. 3. 1906/7. Nr. 12. (1-3) [Nm q 52]

β) **Ház- és telekérték, forgalom és eladósodás.**
Valeur, mouvement et endettement de la propriété urbaine.

L. még: VII 5 D η Épitóipar; VII 8 C a Jelzőloghitel; VIII 2 d Épitőmunkások viszonyai. — V. a. Industries du bâtiment; Crédit foncier; Situation des ouvriers du bâtiment.

Olanesco, Gr. P.: La statistique internationale des dettes hypothécaires. [1er et] 2e Rapport. 1901, 1903. [S. I. 1901-1903.] 2 vol. (Institut Intern. de Statistique.) [XIX 71 et XVIII 395]

Zimmermann, F. W. R.: Zur Frage der Besitzwechsel-, Hypothekar, sowie Bodenpreis- und Bodenwertstatistik.
— Zeitschr. f. d. ges. Staatswiss. Jg. 60. 1904. (37—102, 269—328, 666—727) [XX 107]

D'Avenil, Vicomte G.: Histoire économique de la propriété, des salaires, des denrées et de tous les prix en général, depuis l'an 1200 jusqu'en l'an 1800. T. 1—4. Paris 1894—1898. 4 vol. 4° [Fr 122]

Röttinger, Josef: Die Wertbestimmung von Wohngebäuden und von Bauwerken industrieller Anlagen. [1903.] 2. Aufl. Wien 1905. (IX, 113) [XVIII 657]

Hasse, A.: Wie und woher erhalte ich bestimmt eine Hypothek oder Bausgeld? Praktische Ratschläge eines erfahrenen Fachmannes. Leipzig [O. J.] (29) [XVIII 667]

Hartmann, F. W.: Die Bewertung städtischer Grundstücke in Preussen. Eine Studie über Taxmethoden. Berlin 1907. (95) [Pr 163]

Mully v. Oppenried, Rob.: Der Hypothekarkredit-Verkehr. Zur Theorie und Praxis der Grund- und Gebäudeschätzung, Besteuerung und Belehnung. 2. Aufl. Wien 1907. (188) [XVIII 619]

Kieseritzky, E.: Baustellenpreise und Hausflächenwerte.
— Jahrbücher f. Nationalök. u. Stat. 3. F. Bd 31. 1906. (528—536) [XVIII 13]

Ausustria. — Autriche.

Darstellung der Realitätenwerte in Österreich im J. 1866. Wien 1868. (70)

— Mitteilgn a. d. Geb. d. Stat. Jg. 15, H. 1. [Au 9] (P r a g)

Horáček, E.: Die Bodenwertbewegung in Prag und Vororten
— Schriften d. Ver. f. Sozialpol. 94. 1901. (1—32) [XVII 523] (W i e n)

Schwarz, Paul: Grundwerte der einzelnen Bezirke Wiens in d. J. 1860 bis 1899.
— Soz. Verw. in Österr. Bd 1. H. 7. 1900. (41—66) [Au 256]

Schwarz, Paul: Die Entwicklung der städtischen Grundrente in Wien.
— Schrift. d. Ver. f. Sozialpol. 94. 1901. (33—148) [XVII 523]

Franciaorazág. — France.

Rapport sur les résultats de l'évaluation des propriétés bâties prescrite par la loi du 8 août 1885. Par **Boutin**. Paris 1890. (208) 4° [Fr q 7] (Direction gén. d. contributions directes.)

Rapport sur les résultats de l'évaluation des propriétés bâties prescrite par la loi du 8 août 1885. Suivi du compte rendu de l'application, pour 1891, de la loi du 8 août 1890. [Avec] Atlas statistique. Par **Boutin**. Paris 1891. 2 vol. 2° [Fr q 6] (Direction gén. d. contributions directes.)

Rowe, Leo S.: Miet- und Gebäudepreise in Frankreich.
— Jahrb. f. Nationalök. u. Stat. 3. F. Bd 5. 1893. (432—438) [XVIII 13] (P a r i s)

Rapport présenté par **A. Lamoureux**, sur la valeur locative actuelle des propriétés bâties de la ville de Paris. [Paris 1888.] (68) [V 73] (Conseil municipal de Paris 1888.)

Rapport par **G. Payelle** sur les résultats de la 1re revision décennale du revenu net des propriétés bâties. Paris 1901. (XII, 223, 33 pl.) 2° [Fr q 28]

Loua, Toussaint: Les rues et les maisons de Paris d'après les résultats du cadastre révisé.
— Loua, Les grands faits économiques. Ser. 3. 1880. (101—118) [XVIII 271]

Nagybritánia. — Grande Bretagne.

(L o n d o n)

Value, rateable —, of London, 1871—1906. London 1907. (3) [IV 115] (Administrative county of London.)

Valuation, quinquennial —. 1905—1906. Property in the occupation of public authorities. Return showing the rateable values on the 6th April 1906 (as altered on appeal) of the occupation of

H. M. Government, the London County Council, the Metropolitan Asylums Board, the Metropolitan Water Board, the Corporation of the City of London, the Metropolitan Borough Councils, Boards of Guardians, and other public authorities, compared with the assessments previously in force. London 1907. (37) 2° [IV q 46] (Administrative county of London.)

Németország. — Allemagne.

Kollmann, Paul: Die Kaufpreise des Grundeigentums im Grossherzogtum Oldenburg von 1866 bis 1893. Tübingen 1895. (98) [Kn 29]

Voigt, Paul: Hypothekenbanken und Beleihungsgrenze. Ein Beitrag zur Frage der Mündelsicherheit der Hypothekensplandbriefe. Berlin 1899. (41) [XIX 158] (B e r l i n)

Voigt, Paul: Grundrente und Wohnungsfrage in Berlin und seinen Vororten. Eine Untersuchung ihrer Geschichte und ihres gegenwärtigen Standes. 1. [einziger] T. Jena 1901. (XIV, 276) [Berl 41]

Croner, Johannes: Der Grundbesitzwechsel in Berlin und seinen Vororten. (1895—1904.) Eine statistische Studie. Berlin 1906. (96) [Berl 71]

Voigt, Andr.: Die Bodenbesitzverhältnisse, das Bau- und Wohnungswesen in Berlin und Vororten.
— Schriften d. Ver. f. Sozialpol. 94. 1901. (149—260) [XVII 523]

Geschäftsbericht für das 20—22. Geschäftsjahr [der] Baugesellschaft Kaiser Wilhelm-Strasse. Berlin 1904—1906. 3 He. [Berl q 29]

Geschäftsbericht [der] Flora, Terrain-Aktien-Gesellschaft. 1906. Berlin 1907. (7) 4° [Berl q 30] (B r e s l a u)

Kieseritzky, Ernst: Das Gelände der ehemaligen Festung Breslau 1813—1870. Breslau 1903. (83) [III 507] (Mitteil. a. d. Stadtarch. u. Stadtbibl. Breslau, H. 7.)

Grundbesitzwechsel, der —, die Boden- und Häuserpreise in Breslau während der letzten Jahrzehnte. Breslau [1901.] (140) [III 4] — Breslauer Statistik. Bd. 19. H. 3.

Statistik, zur — des Breslauer Grundbesitzes. Breslau 1906. (IX, 174) [III 4] — Breslauer Statistik. Bd 25. H. 1.

(Charlottenburg)

Grundbesitzwechsel, der —, bis zum Jahre 1902.
— Charlottenburger Statistik. 15. 1903. (44—47) [III 25]

(Dresden)

Verhältnisse, die —, des subhastierten Dresdener Hausbesitzes. Ergebnisse einer Untersuchung über die Zwangsversteigerungen der Jahre 1904 und 1905. Dresden 1906. (51) 4° [III 431] (Mitteil. d. Stat. Amtes d. Stadt Dresden.)

Fleiszner, Herm.: Eine Subhastations-Statistik.
— Kommunale Praxis. Jg. 6. 1906. (1185—1190) [XX q 2]

(Düsseldorf)

Bemerkungen, allgemeine —, über die Gewährung von hypothekarischen Darlehen durch die Stadt Düsseldorf. — Anweisung für Wertsermittlung bei Beleihung von Grundstücken durch die Stadtgemeinde Düsseldorf. — Grundsätze über die Beleihung von Immobilien durch die Stadtgemeinde Düsseldorf. — Geschäftsordnung der Deputation zur Verwaltung der Hypothekengeschäfte der Stadt Düsseldorf. — Grundsätze der Bedingungen bei Gewährung von hypothekarischen Darlehen durch die Stadt Düsseldorf. — Hauptsächliche Bedingungen, unter denen zur Zeit erstellte Darlehen hergegeben werden. — Düsseldorf 1900. 6 He. in 1. 2° [III q 199]

(Freiburg i/B.)

Conrad, M.: Die Entwicklung der Häuserpreise in Freiburg i/B. während der letzten 100 Jahre. Jena 1881. (47) [III 18]

(Giessen)

Meyer, Joh. Aug.: Die wirtschaftlichen Verhältnisse des Grund und Bodens der Stadt Giessen in den letzten 25 Jahren. Giessen 1903. (VI, 82) [III 479]
(Aus d. staatsw. Seminar d. Landesuniversität.)

(Halle)

Steinbrück, Carl: Die Entwicklung der Preise des städtischen und ländlichen Immobilienbesitzes zu Halle und im Saalkreise. Jena 1900. (87) [III 221]
(Samml. nationalök. u. stat. Abh. d. staatsw. Seminars zu Halle.)

(Hamburg)

Besitzveränderungen, die —, im Grundeigentum [in Hamburg] während des letzten Jahrzehnts.
— Stat. d. Hamb. Staates. H. 4. 1872. (125—140) [Hamb 1]

(Mannheim)

Freudenburg, Friedr. Karl: Das Verhältnis von Verschuldung und Mietzins in der Stadt Mannheim nach dem Stand vom 1. Jan. 1903 und im allgemeinen. Karlsruhe i. B. 1905. (VII, 117) [III 344]

(München)

Leonhard, A.: Der innere Wert der Münchener Terrain-Gesellschaften. Kritische Betrachtungen. München [1904.] (24) [III 272]

Renauld, Joseph v.: Beiträge zur Entwicklung der Grundrente und Wohnungsfrage in München. Leipzig 1904. (VI, 209) [III 273]

Bericht [der] Terrain-Gesellschaft München-Friedenheim Aktien-Gesellschaft 1901—1905. München 1901—1906. 5 He. 4° [III q 186]

România. Roumanie.

Xenopol, Nicolas: La propriété urbaine en Roumanie. Bucarest 1906. (8) [Tk 108]
(Extr. du Mouvement Économique. Vol. V. No. 25.)

Svájc. — Suisse.

(Basel)

Kozak, Th.: Bericht über die Erhebungen betr. Liegenschaftsverkehr im Kanton Basel-Stadt. Basel 1899. (XII, 186, 25 Taf.) 4° [VII q 60]

Kley, W.: Über den städtischen Liegenschaftsverkehr [im Kanton Basel-Stadt]
— Zeitschr. f. Sozialw. Jg. 3. 1900. (362—370) [XVII 167]

(Zürich)

Locher, Friedr.: Der Gebäudewert im Kanton Zürich 1809—1898.
— Zeitschr. f. schweiz. Stat. Jg. 36. Bd 2. 1900. (358—389) [Sv 1]

γ) Községi telektulajdon és telekpolitika.

Propriété et politique communales.

L. még: VII 12 B a Közös földtulajdon, XII 3 C c Községi igazgatás kézikönyve és XII 2 D c ö Községi birtokok.

V. a. Nationalisation du sol — Traité de l'administration communale — Domaines communales.

Eberstadt, Rud.: Städtische Bodenfragen. Vier Abhandlungen. Berlin 1894 (127) [XVIII 412]
Berliner Kommunalreform. (1—40)
Grundsätze der städtischen Bodenpolitik. (41—71)
Die Besteuerung der Bauplätze. (72—90)
Von den Aufgaben der Verwaltung. (91—127)

Gibson, John: Bodenwucher und Wohnungsnot. Vortr. Danzig 1902. (16) [XVIII 647]

Hurd, Richard M.: Principles of city land values. New-York 1903. (159) [XX 209]

Waghorn, Thomas: The law relating to the compulsory taking of land by public companies and local authorities. [1904.] 2. enl. ed. London 1906. (129) [Br 279]
(Wilson's legal handy books.)

Weber, Adolf: Über Bodenrente und Bodenspekulation in der modernen Stadt. Leipzig 1904. (15, 211) [XIII 82]

Inama-Sternegg, Karl Theod. v.: Städtische Bodenpolitik in neuer und alter Zeit. Wien 1905. (65) [XVIII 446]
(S. A. aus: Zeitschr. f. Volksw., Sozialp. u. Verw.)

Damaschke, Adolf: Die Bodenreform und die Lösung der Wohnungsfrage. Stuttgart 1906. (56) [XVIII 577]

Damaschke, Adolf: Die Bodenreform und die Lösung der Wohnungsfrage. Stuttgart 1906. (56) [XVIII 633]
(Zeitr. d. christl. Volkslebens.)

Kueffstein, Franz Graf: Grundrente und städtische Bodenreform. Eine grundsätzliche Erörterung. Wien 1906. (47) [XVIII 627]
(Vortr. u. Abh. hrsg. von d. Leo-Gesellschaft. 25.)

Pabst, Fritz: Ist die Grundrente in der Peripherie der Stadt eine „allgemeine Monopolrente“? Jena 1906. (20) [XVIII 660]
(S. A. aus: Jahrb. f. Nationalök. u. Stat.)

Eberstadt, Rud.: Die Spekulation im neuzeitlichen Städtebau. Eine Untersuchung der Grundlagen des städtischen Wohnungswesens. Zugleich eine Abwehr der gegen die systematische Wohnungsreform gerichteten Angriffe. Jena 1907. (IV, 220) [XVIII 591]

Lehmann, Ernst: Bodenwucher und Bodenbesitzreform. Göttingen 1894. (49—64) [XVIII 643]
(Göttinger Arbeiterbibliothek.)

Black, Geo. Ashton: History of municipal land ownership on Manhattan Island.
— Studies in history, economics and public law. Vol. 1. 1897. (165—247) [Am 210]

General-Commissionen für städtischen Grundbesitz, staatliche und städtische Bau-Banken.
— Aufgaben v. Gemeinde u. Staat. 1897. (47—83) [XVII 673]

Wagner, Adolf: Wohnungsnot und städtische Bodenfrage.
— Soziale Streitfragen H. 11. 1902. (3—25) [XVII 255]

Mangoldt, K. v.: Die städtische Bodenfrage. Vortr. Göttingen 1904. (30) [XVII 284]
— Die Wohnungsfrage u. das Reich. H. 8. 1904.

Pohle, L.: Der Wohnungsmarkt unter der Herrschaft der privaten Bauspekulation.
— Zeitschr. f. Sozialw. Jg. 7. 1904. (615—638) [XVII 167]

Timmermann, W.: Was will die Bodenreform? Wodurch erstrebt sie eine Besserung der Wohnungsverhältnisse? Leipzig 1904. (15) [XVII 529]
— Sozialer Fortschritt. No. 3.

Ebeling, M.: Die Ärzte und die Bodenreform.
— Arch. f. soz. Med. Bd 2. 1905. (1—8) [XXIII 589]

Hauser, Arthur: Einführung in die städtische Bodenreform. Berlin 1905. (22) [XVII 255]
— Soziale Zeitfragen. 17.

Erschliessung, über die —, neuer kommunaler Einnahmequellen auf dem Wege der Bodenreform. Bericht.
— Jahrb. d. Bodenref. 1. 1905. (184—202) [XVIII 616]

Inama-Sternegg, K. Th. v.: Städtische Bodenpolitik in neuer und alter Zeit.
— Zeitschr. f. Volksw., Sozialp. u. Verw. Bd 14. 1905. (72—136) [XVIII 283]

Fuchs, Karl Joh.: Über städtische Bodenrente und Bodenspekulation.
— Arch. f. Sozialw. u. Sozialpol. 22. 1906. (631—663), 23. 1906. (712—747) [XVII 97]

Jölles: Die allgemeine Monopolrente von städtischem Grundbesitz.
— Zeitschr. f. die ges. staatsw. 62. 1906. (433—451) [XX 107]

Mead, P. Nelson: Land system of the Connecticut towns.
— Political science quarterly. Vol. 21. 1906. (59—76)

Páris, Frigyes: Földreform. Sopron [1906.] (23) [XVII 825]

Spitta, Theod.: Unter welchen Rechtsformen kann heute eine Gemeinde ihr Grundeigentum verwerten? [Ein Gutachten für die Gemeinde Hemelingen.]
— Jahrb. d. Bodenref. 2. 1906. (177—200) [XVIII 616]

- Weber, Paul:** Heimatschutz, Denkmalpflege und Bodenreform Berlin 1906. (24)
 — Soziale Zeitfragen 26. [XVII 255]
- Wiedfeldt:** Städtische Bodenpolitik. Die Verwertung des kommunalen Grundbesitzes.
 — Techn. Gemeindebl. Jg. 9. 1906/7. (341—345, 357—362, 376—379) [XX q 4]
- Damaschke, Adolf:** Die Bodenreform. Grundsätzliches und Geschichtliches zur Erkenntnis und Überwindung der sozialen Not. [1902.] 4. durchges. Aufl. Berlin 1907. (XII, 352) [XVII 931]
- Fuchs, Karl. Joh.:** Die Spekulation im modernen Städtebau.
 — Jahrb. f. Gesetzg., Verw., u. Volksw. 31. 1907. (421—449) [XVIII 166]
- Mohr, Paul:** Beiträge zur Frage der Bodenspekulation und ihrer Gewinne.
 — Jahrb. f. Gesetzg., Verw. u. Volksw. 31. 1907. (139—180) [XVIII 166]
- Wiedfeldt:** Städtische Bodenpolitik. Die Verwertung des kommunalen Grundbesitzes.
 — Ber. u. d. 8. Generalvers. d. Rhein. Ver. z. Förd. d. Arbeiterwohnsw. 1907. (17—51) [Nm 581]
- Wie können die Gemeinden praktische Bodenpolitik treiben? Rundschreiben des Ernst Ludwig-Vereins, Hessischen Zentralvereins zur Errichtung billiger Wohnungen. Darmstadt, Juni 1904.
 — Jahrb. d. Bodenref. 3. 1907. (59—62) [XVIII 616]
- (B u d a p e s t)
- Körösy József:** A főváros földje. Bp. Grill K. 1893. (15) [Bp 294]
- Körösy József:** Interview a fővárosi telkek eladására ügyében. Bp. Neumayer Ede ny. 1895. (16) [Bp 301]
 (Kl. a Fővárosi Függetlenség.)
-
- (A a c h e n)
- Verwaltung, die —, des städtischen Grundbesitzes in Aachen.
 — Städte-Zeitung. Jg. 3. 1905/6. (223—225). [XX 436]
- (D r e s d e n)
- Hempel:** Grundrenten- und Hypotheken-Anstalt der Stadt Dresden.
 — Was lehrt die 1. Deutsche Städte-Ausstellung? 1903. (48—54) [III 206]
- (E s s e n)
- Grundbesitz, der kommunale —, der Stadt Essen und die städtische Bodenpolitik. Essen [1902.] (8) 4°
 — Beitr. z. Stat. d. Stadt Essen. Nr. 6. [III 80]
- (M a i n z)
- Satzungen für die Bildung und Verwaltung eines Grundstückfonds für die Stadt Mainz.
 — Jahrb. d. Bodenref. 2. 1906. (141—143) [XVIII 616]
- Satzungen für die Bildung einer Deputation für den Geländeverkehr betreffend. [Mainz.]
 — Jahrb. d. Bodenref. 2. 1906. (143—145) [XVIII 616]
- (U l m)
- Bodenpolitik, die —, der Stadt Ulm.
 — Städte-Zeitung. Jg. 3. 1905/6. (468—169) [XX 436]
- Wagner, Heinr.:** Aus der Praxis einer bodenreformischen Gemeinde. [Ulm.]
 — Jahrb. d. Bodenreform. 2. 1906. (241—266) [XVIII 616]
- Mertens:** Das Erbbaurecht als Mittel zur Bekämpfung der Wohnungsnot. Bericht erst. auf dem Städte-tage in Celle. Hannover 1901. (40) [XVII 254]
- Guttman, Walter:** Das Erbbaurecht. Diss. Borna-Leipzig 1905. (50) [Nm 582]
- Ermann, Heinrich:** Erbbaurecht und Kleinwohnungsbau. Münster i. W. 1907. (IV, 66) [Nm 691]
- Andrews, John:** Precedents of leases, with practical notes. ed. by C. de Courcy Hamilton. London 1897. (XV, 324) [Br 129]
- Besprechung über das Erbbaurecht. Referate von Adickes und Heinze.
 — Geschäftsber. d. Ver. f. Förd. d. Arbeiterwohnsw. 1900. (46—58) [III 540]
- Fawcett, William Mitchell:** A concise treatise on the law of landlord and tenant. 2 nd. ed. by John Mason Lightwood. London 1900. (CXIX, 608) [Br 130]
- Hagenunger, Alfred:** Das Erbbaurecht. Diss. Freiburg 1902. (60) [Nm 684]
- Oertmann, Paul:** Vom Erbbaurecht. Von P. O. und R. Sohn.
 — Soziale Streitfragen. H. 11. 1902. (26—31) [XVII 255]
- Eschenbach:** Die finanzielle Frage des Erbbaurechts.
 — Soziale Streitfragen. H. 11. 1902. (33—43) [XVII 255]
- Feig, Joh.:** Erbbaurecht und städtische Bodenpolitik.
 — Zeitschr. f. Sozialw. 6. 1903. (383—387, 464—468) [XVII 167]
- Grünberg, Karl:** Bauten auf fremden Grund. Ein Beitrag zur Würdigung des Erbbaurechts. Wien 1903. (95)
 — Schr. d. öst. Gesellsch. f. Arbeiterschutz. H. 4. [Au 380]
- André:** Erbbaurecht und Kleinwohnungen.
 — Ber. üb. d. 3. Hauptvers. d. Ernst Ludwig-Vereins. 1904. (11—45) [Kn 66]
- Fawcett, William Mitchell:** A concise treatise on the law of landlord and tenant. 3 ed. by William Donaldson Rawlins. London 1905. (CXII, 582, 98) [Br 262]
- Meissgeier, Otto:** Wohnungsfrage und Erbbaurecht. 1905. (24)
 — Flugschr. d. D. Mieterverbandes. 2. [XVII 484]
- Weber, Adolf:** Die englisch-schottische Bodenleihe.
 — Arch. f. Sozialw. u. Sozialp. Bd 20. 1905. (80—100) [XVII 97]
- Duckworth, Lawrence:** A précis of the english law affecting landlord and tenant. 2. ed. rev. a. eng. London 1906. (XI, 180) [Br 275]
- Erbbaurecht, das —, im Deutschen Reichstag. Reden von Jäger und Graf Posadowsky-Wehner.
 — Jahrb. d. Bodenref. 3. 1907. (111—114) [XVIII 616]
- Ermann:** Das Erbbaurecht und seine praktische Anwendbarkeit für die Förderung des Kleinwohnungswesens auf Grund des bestehenden Rechts.
 — Ber. üb. d. 5. Vers. d. Westfäl. Ver. z. Förd. d. Kleinwohnsw. 1907. (18—48) [Pr 160]
- (D r e s d e n)
- (Verfügung der königlichen Amtshauptmannschaft Dresden betr.) Versuche mit dem Erbbaurecht.
 — Jahrb. d. Bodenref. 2. 1906. (296—299) [XVIII 616]
- Erbbaurecht zwischen dem Reichsfiskus und dem Dresdener Spar- und Bauverein.
 — Jahrb. d. Bodenref. 3. 1907. (115—119) [XVIII 616]
- (E l b e r f e l d)
- Moeglich, Alfr.:** Die Stadt Elberfeld und das Erbbaurecht.
 — Städte-Zeitung. 3. 1905/6. (595—597) [XX 436]
- (E s s e n)
- Erbbaurecht zwischen Essen und der Vereinigten Spar- und Baugenossenschaft.
 — Jahrb. d. Bodenref. 2. 1906. (202—204) [XVIII 616]
- (F r a n k f u r t a/M.)
- Erbbaurecht zwischen Frankfurt und einem Privatmann.
 — Jahrb. d. Bodenref. 1. 1905. (59—66) [XVIII 616]
- (H a l l e a/S.)
- Sitzung der Kommission [der Stadt Halle a/S.] zur Beseitigung des Mangels an kleinen Wohnungen [nebst Bericht] An die Stadtverordneten-Versammlung [betr. das Erbbaurecht.] Halle a/S. 1900. (12) [III 162 q]
- Emmet, John T.:** The ethics of urban leaseholds. With prefatory quotations from the Quarterly Review. 9th thousand. [London 1884]. (XXXI, 47) [XVII 488]
- Emmet, John T.:** Leasehold enfranchisement. The fallacies of the discussion. London [1884]. (24) [XVII 487]
- Koska, Max:** Das Erbbaurecht und seine Verwendbarkeit für Baugenossenschaften. Vortr. Dessau 1901. (16) [XVII 960]
- L. még: VII 2 B b γ Törzsöröklés; XI 4 D b β Öörökbérletjoga.
 V. a. Homestead; Emphythéose (droit civil).

e) A telekértéknövekedés és a házhelyek adója.

Impôt communal sur la propriété urbaine.
(Betterment.)

L. még: XIII 2 E b β Községi adók és XIII 2 E b ζ $\beta\beta$ és $\gamma\gamma$
Földadó és házadó.

V. a. *Impôts communaux; Impôt foncier et Impôts sur la propriété bâtie.*

Dawson, William Harbutt: The unearned increment: or, reaping without sowing. [1890.] 2. ed. London [é. n.] (IV, 156) [XVII 982]

Report from the Select Committee on town holdings: together with proceedings of the Committee, minutes of evidence, and appendix. London 1890. (X, 372) 2° [Br q 52]

Adickes, F.: Studien über die weitere Entwicklung des Gemeindesteuerswesens auf Grund des preussischen Kommunalabgabengesetzes vom 14. Juli 1893. Tübingen 1894. (125) [III 497]
(S. A. aus: Zeitschr. f. die ges. Staatswiss.)

Baumann, Arth. A.: Betterment, worsement and recoupment. With a note on betterment in America. London 1894. (VI, 116) [XIX 94]

Emele, Julius: Ein Beispiel über Einführung und Erträgnis der Grundrentensteuer. Dargestellt an den Verhältnissen des Grossherzogtums Baden. Ein Vorschlag zur Steuerreform als Beitrag zur Lösung der sozialen Frage. Karlsruhe 1898. (IV, 40) [Bd q 1]

Williams, W. M. J.: Local taxation; some recent modifications of our rating system. London 1899. (22) [Br 269]
(Repr. from the Co-operative wholesale societies Annual.)

Leisel, Richard: Gegen die Grund- und Gebäudesteuer nach dem „gemeinen Wert“! Vortrag zur Beantwortung der Frage: Liegt die Einführung von Grundsteuer-Ordnungen im Interesse der Steuerzahler? Elberfeld 1900. (50) [XIX 160]

Reform, die —, der Gemeindesteuern im Grossherzogtum Hessen. Hrsg. von dem Vorstände des Bodenreformvereins in Darmstadt. Darmstadt 1904. (38) [Kn 100]

Sardemann, Gerh.: Die Steuer vom Grundbesitz. Ein Beitrag zur Lösung der Wohnungsfrage. Marburg 1904. (18) [XIX 109]

Beken, George: The taxation of site values and cognate subjects, with special reference to the report of the Royal Commission on Local Taxation and the land values assessment and rating bill, 1904. London 1905. (38) [Br 166]

Merlo, C.: Neue Steuern für den Haus- und Grundbesitz insbes. die Wertzuwachssteuer. Köln 1905. (40) [XIX 121]

Brunhuber, Robert: Die Wertzuwachssteuer. Zur Praxis und Theorie. Jena 1906. (118) [XIX 138]

Fox, Arth. Wilson: The rating of land values. Notes upon the proposals to levy rates in respect of site values. London 1906. (124) [Br 196]

Baumert: Einiges über die Wertzuwachssteuer. Spandau 1907. (27) [XIX 159]
(Mitteil. d. Preuss. Landesverb. städt. Haus- u. Grundbesitzer-Vereine. 23.)

Boldt: Die Wertzuwachssteuer. Ihre bisherige Gestaltung in der Praxis und ihre Bedeutung für die Steuerpolitik der Gemeinden. Dortmund 1907. (140) [XIX 163]

Bredt, Joh. Victor: Der Wertzuwachs an Grundstücken und seine Besteuerung in Preussen. Berlin 1907. (76) [Pr 134]

Keller, Karl: Die Besteuerung der Gebäude und Baustellen. Berlin 1907. (300) [XIX 157]

Vogel, Emanuel Hugo: Die Reform der Gebäudesteuern, sowie des direkten Steuersystems in Österreich vom Standpunkte moderner Wirtschafts- und Steuerpolitik. Im Zusammenhange mit dem wirtschaftstheoretischen Problem der Grundrente und der Lehre von Wesen und steuerrechtlicher Erfassung der Wert- und Ertragszuwächse bei dem städtischen Immobilienbesitze. Wien 1907. (184) [Au 500]

Yvonne, Felix: Werden wir in Elsass-Lothringen eine Wertzuwachssteuer einführen? Metz 1907. (22) [Nm 687]

Rae, John: The betterment tax in America. — The contemporary review. Vol. 57. 1890. (644—660) [XXV 703]

Argyll, Duke of: The betterment tax. — The contemporary review. Vol. 57. 1890. (911—920) [XXV 703]

Rae, John: Betterment. A reply. — The contemporary review. Vol. 58. 1890. (133—141) [XXV 703]

Webb, Sidney: The taxation of ground-rents. — Webb, The London programme. 1891. (149—171) [IV 64]

Desplanques, A.: Des impositions municipales en vue de la suppression des octrois. Paris 1893. (97) [Fr 124]

Rosewater, Victor: Special assessments. A study in municipal finance. New-York 1893. (VIII, 152) [Am 208]

Eberstadt, Rud.: Die Besteuerung der Bauplätze. — Eberstadt, Städtische Bodenfragen. 1894. (72—90) [XVIII 412]

Hallgarten, Rob.: Die kommunale Besteuerung des unverdienten Wertzuwachses in England. Stuttgart 1899. (X, 206) [XVIII 350]
— Münchener volkswirtsch. Studien. 32.

Report, final —, of His Majesty's commissioners appointed to inquire into the subject of local taxation. England and Wales. London 1901. (VIII, 184) [Br q 55]
(Royal commission on local taxation.)

Schuster, E.: Betterment. — Dict. of pol. ec. ed. Palgrave. 1. 1901. (136—138)

Schrameier: Wie die Landordnung von Kiautschau entstand? Berlin [1902.] (24) [XVII 255]
— Soziale Streitfragen. 14.

David, Ed.: Die Grundwertbesteuerung. — Kommunale Praxis. Jg. 3. 1903. (425—427) [XX q 2]

Foehr: Die Grundsteuer nach dem gemeinen Wert. Anhang: Tatsachen und Antworten. Berlin 1903. (24) [XVII 255]
— Soziale Streitfragen 15.

Pabst, F.: Die Besteuerung des unverdienten Wertzuwachses von Grund und Boden. (Konjunkturgewinnsteuer.) — Jahrb. f. Nationalök. u. Stat. 3. F. Bd 25. 1903. (350—371)

Baumeister: Die Zuwachssteuer. Versuche und Erwägungen von B. und E. J a e g e r. Berlin 1904. (19) [XVII 255]
— Soziale Zeitfragen 18.

Bauplatzsteuer, die —, und die Zuwachssteuer. [Von] W. T. — Kommunale Praxis. 4. 1904. (525—528) [XX q 2]

Protokoll, stenographisches —, der Enquête über die Reform der Gebäudesteuer. Nov.—Dez. 1903. Wien 1904. (XXIX, 775) [Au q 64]

Wagner, Ad.: Die finanzielle Mitbeteiligung der Gemeinden an kulturellen Staatseinrichtungen und die Entwicklung der Gemeindeeinnahmen. M. bes. Ber. auf preussische Verhältnisse. Jena 1904. (IV, 72) [XIX 108]

Gerlach, Otto: Gemeindesteuerrecht. Dresden 1905. (52) [XVII 754]
— N. Zeit- u. Streitfragen. Jg. 2. H. 7—8.

Kommunalabgabengesetz, preussisches —. Ministerielles Muster einer Grundsteuerordnung. — Jahrb. d. Bodenref. 1. 1905. (55—58) [XVIII 616]

Darf die Steuer nach dem gemeinen Wert gemeinnützige Baugenossenschaften begünstigen? (Entscheidung des Preuss. Oberverwaltungsgerichts.) — Jahrb. d. Bodenref. 1. 1905. (293—299.) [XVIII 616]

Heisig: Zur Grundsteuer nach dem gemeinen Wert. — Deutsche Gemeinde-Zeitung. Jg. 44. 1905. (249—251) [Nm q 35]

Steuerfrage, die —, und der Städtische Grundbesitz. Verhandlungen. Spandau 1905. (114) [Pr 169]
— Mitteil. d. Preuss. Landesverb. städt. Haus- u. Grundbes.-Ver. H. 21.

Wesselsky: Die Beteiligung der Städte am Bodenwertzuwachs. Berlin 1905. (22) [XVII 255]
— Soziale Zeitfragen. 23.

Wesselsky: Die Beteiligung der Städte am Bodenwertzuwachs. — Deutsche Gemeinde-Zeitung. 44. 1905. (145—149) [Nm q 35]

- Zuwachssteuer, die —. Vorträge und Aussprache auf dem 14. Bundestag der Deutschen Bodenreformer, 1904, von **Baummeister, E. Jaeger**, etc. 1905. (19)
 — Soziale Zeitrfragen 18. [XVII] 255
- Moeglich, Alfr.:** Betterment.
 — Städte-Zeitung. 3. 1905/6. (491—493, 545—546) [XX] 436
- Brunhuber, Rob.:** Der hessische Regierungsentwurf einer Zuwachssteuer.
 — Jahrb. d. Bodenref. 2. 1906. (266—278) [XVIII] 616
- Ehlert, Rud.:** Zur Wertzuwachssteuerfrage.
 — Jahrb. f. Nationalök. u. Stat. 3. F. Bd 32. 1906. (333—362) [XVIII] 13
- Frankenberg, H. v.:** Die Wertzuwachssteuer.
 — Ann. d. Deutsch. Reichs. Jg. 39. 1906. (721—734) [Nm] 16
- Hottenrott, Alfr.:** Über städtische Wertzuwachssteuerordnungen.
 — Arch. f. Städtekunde. Jg. 1. 1906. (449—455) [XX] 435
- Jenssen, Christ.:** Die Gemeindegrundsteuer nach dem gemeinen Wert.
 — Arch. f. Städtekunde. 1. 1906. (262—278) [XX] 435
- Köppe, H.:** Die zeitliche Begrenzung des steuerpflichtigen Wertzuwachses.
 — Jahrb. d. Bodenref. 2. 1906. (216—239) [XVIII] 616
- Köppe, H.:** Die Zuwachssteuer.
 — Jahrb. d. Bodenref. 2. 1906. (1—29) [XVIII] 616
- Köppe, H.:** Ist die Wertzuwachssteuer überwälzbar?
 — Finanzarchiv. Jg. 23. 1906. (1—12) [XIX] 30
- Lindemann, Hugo:** Steuern und Gebühren. 1906. (48)
 — Sozialdemokr. Gemeindepolitik, 5. [XVII] 633
- Lindemann, H.:** Wertzuwachssteuer.
 — Kommunale Praxis. 6. 1906. (313—317) [XX] q 2
- Steinthal, M.:** Die Wertzuwachssteuer.
 — Die deutsche Stadt. 2. 1906. (297—299) [Nm] q 52
- Wagner, Adolf:** Zur Rechtfertigung der Zuwachssteuer.
 — Jahrb. d. Bodenref. 2. 1906. (81—103) [XVIII] 616
- Für und wieder die Wertzuwachssteuer.**
 — Die deutsche Stadt. 3. 1906/7. Nr. 10—11. (2—5) [Nm] q 52
- Wertzuwachssteuer, die —.**
 — Die deutsche Stadt. Jg. 3. 1906/7. (1—2) [Nm] q 52
- Adelung, Bernhard:** Wertzuwachssteuer in Hessen.
 — Kommunale Praxis. 7. 1907. (577—280) [XX] q 2
- Arndt, K.:** Von der Bedeutung der Bodenbesteuerung, insbes. von ihrer Abwälzbarkeit auf Pächter und Mieter. Urteile von K. A., James Mill und Heinrich von Thünen.
 — Jahrb. d. Bodenref. 3. 1907. (146—157) [XVIII] 616
- Krug, Leop.:** Von der Bedeutung der Bodenbesteuerung, insbes. von ihrer Abwälzbarkeit auf Pächter und Mieter.
 — Jahrb. d. Bodenref. 3. 1907. (68—77) [XVIII] 616
- Kumpmann, Karl:** Die Wertzuwachssteuer. Tübingen 1907. (VIII, 124)
 — Zeitschr. f. d. ges. Staatswiss. Erg. H. 24. [XX] 107
- League, english —, for the taxation of land values. — Englischer Bund für die Besteuerung der Landwerte.**
 — Jahrb. d. Bodenref. 3. 1907. (139—142) [XVIII] 616
- Vorentwurf eines Gesetzes betr. die Erhebung von Steuern und Beiträgen vom Wertzuwachs in Elsass-Lothringen. (Entwurf der Stadt Mülhausen.)**
 — Jahrb. d. Bodenref. 3. 1907. (44—55) [XVIII] 616
- (Budapest)
Előterjesztése, Budapest székesfőváros tekintetes Tanácsához —, a pénzügyi és gazdasági ügyosztálynak az üres háztelkek érték szerint való megadóztatása, valamint az értéknövekedési adó behozatala tárgyában. Bp. Ház. ny. 1907. (53) 2°
 [Bp. q 530]
- (Berlin)
Antrag für den Berliner Magistratsentwurf einer Zuwachssteuer.
 — Jahrb. d. Bodenref. 2. 1906. (292—295) [XVIII] 616
- Vorlage des Berliner Magistrats betr. den Erlass einer revidierten Umsatzsteuerordnung unter Einfügung einer Wertzuwachssteuer.**
 — Jahrb. d. Bodenref. 2. 1906. (30—44) [XVIII] 616
- Christiansen, Alfr.:** Zum Kampf um die Berliner Wertzuwachssteuer.
 — Städte-Zeitung. 3. 1905/6. (489—491) [XX] 436
- Christiansen, Detlef:** Die Berliner Wertzuwachssteuer und die Kaufmannschaft von Berlin.
 — Städte-Zeitung. Jg. 3. 1905/6. (326—329) [XX] 436
- Pabst, Fritz:** Abänderungsvorschläge zu der Wertzuwachssteuerordnung des Berliner Magistrats.
 — Deutsche Gemeinde-Zeitung. 45. 1906. (106—107) [Nm] q 35
- (Bremen)
Dominicus: Die Wertzuwachssteuer in Bremen.
 — Städte-Zeitung. 3. 1905/6. (274—275) [XX] 436
- (Breslau)
Rede des Oberbürgermeisters Bender bei Vertretung des ersten Bettermentantrags in Breslau.
 — Jahrb. d. Bodenref. 2. 1906. (131—135) [XVIII] 616
- Wertzuwachssteuer, die —, in Breslau.**
 — Städte-Zeitung. 4. 1906/7. (464—465) [XX] 436
- (Brünn)
Steuerfreiheit, bedingte —. Gesetzentwurf der Landeshauptstadt Brünn.
 — Jahrb. d. Bodenref. 1. 1905. (216—223) [XVIII] 616
- Entwurf, der erste —, einer Bauplatzsteuer in Österreich. Verordnung der Stadt Brünn.**
 — Jahrb. d. Bodenref. 3. 1907. (55—59) [XVIII] 616
- (Castrop)
Steuerordnung, die —, der Stadt Castrop.
 — Jahrb. d. Bodenref. 2. 1906. (201—202) [XVIII] 616
- (Dortmund)
Zuwachssteuer, die —, in Dortmund.
 — Städte-Zeitung. 3. 1905/6. (384—385) [XX] 436
- (Frankfurt a/M.)
Steuerordnung, das Währschaftsgeld betr. in Frankfurt a/M.
 — Jahrb. d. Bodenref. 2. 1906. (123—131) [XVIII] 616
- Bettermentabgabe, die erste —, in Frankfurt.**
 — Jahrb. d. Bodenref. 1. 1905. (209—216) [XVIII] 616
- (Gelsenkirchen)
Ordnung für die Erhebung einer Gemeindesteuer bei dem Erwerbe von Grundstücken in Gelsenkirchen.
 — Jahrb. d. Bodenref. 1. 1905. (203—208) [XVIII] 616
- (Glasgow)
Murray, David: The taxation of land values and the report of the select committee on the Glasgow Bill. Glasgow 1907. (XIV, 97) [IV] 126
- (Köln)
Emanuel, Leonhard: Skizzen zur Wertzuwachssteuer [in Köln.] Köln [1905?] (14) [III] 529
- Ordnung für die Erhebung einer Umsatz- und Wertzuwachssteuer in Köln.**
 — Jahrb. d. Bodenref. 1. 1905. (287—289) [XVIII] 616
- Ordnung zur Erhebung einer Zuwachssteuer für Köln.**
 — Jahrb. d. Bodenref. 1. 1905. (46—54) [XVIII] 616
- (Kreuznach)
Entwurf einer Wertzuwachssteuerordnung für Kreuznach.
 — Städte-Zeitung. 3. 1905/6. (493—494) [XX] 436
- (London)
Lange, M. E.: Local taxation in London. London 1905. (X, 46) [IV] 74
- Report by the Local Government and Taxation Committee on the subject of the rating of land values. London 1893. (6) 2°**
 (London County Council.) [IV] q 56
- (Memel)
Grundsteuer-Ordnung, eine —. [Stadt Memel.]
 — Kommunale Praxis. 3. 1903. (228—233) [XX] q 2
- (Mühlhausen i. E.)
Eingabe an die Regierung und Landesausschuss Elsass-Lothringens, betr. Einführung einer Wertzuwachssteuer. Eingereicht vom Gemeinderate der Stadt Mühlhausen i. Els.
 — Archiv f. Städtekunde. 1. 1906. (725—749) [XX] 435
- (Pfaffendorf)
Ordnung betr. die Erhebung einer Bauplatzsteuer in Pfaffendorf.
 — Jahrb. d. Bodenref. 1. 1905. (290—293) [XVIII] 616
- (Pirna)
Zuwachssteuer, die —. Musterentwurf der Amtshauptmannschaft Pirna in Sachsen.
 — Jahrb. d. Bodenref. 3. 1907. (106—111) [XVIII] 616
- (Posen)
Wertzuwachssteuer, die —, in Posen. [Von] E. Z.
 — Städte-Zeitung. 4. 1906/7. (311—312) [XX] 436
- (Rahnsdorf)
Ordnung zur Erhebung einer Bauplatzsteuer in Rahnsdorf.
 — Jahrb. d. Bodenref. 1. 1905. (106—108) [XVIII] 616
- (Weissensee)
Ordnung für die Erhebung von Gemeindesteuern beim Umsatz von Grundstücken im Bezirke der Gemeinde Weissensee.
 — Jahrb. d. Bodenref. 2. 1906. (287—292) [XVIII] 616
- Umsatz- und Wertzuwachssteuer von Weissensee b. Berlin.**
 — Städte-Zeitung. 4. 1906/7. (37—39) [XX] 436

KISEBB KÖZLEMÉNYEK.

A német városi könyvtárak legújabb statisztikája. A német könyvtárosok egylete most adta ki ötödik évkönyvét.)*

Az évkönyv első része betűrendben közli azon német könyvtárak leírásait, melyek adatait az egyesület 1906 november végéig beszerezte; a második rész a német könyvtárosok életrajzi adatait adja betűrendben. A harmadik rész könyvtári érdekű rendeleteket, a negyedik statisztikai adatokat tartalmaz. Végül az ötödik rész a német könyvtárosok egyesületének alapszabályait közli.

A kitűnően szerkesztett munkából kivesszük azon részeket, melyek a német városi könyvtárakra vonatkoznak. A leíró részből, melynek főbb adatait az alábbi táblázatban közöljük, kitéjük, hogy Németországban jelenleg 43 városi könyvtár áll fenn, összesen 3,443.938 db kötet. E könyvtárak könyvbizszerzési dotációja évenként 413.005 márka s alkalmazottak száma 185 tisztviselő és 61 szolga.

Ez adatok, sajnos, nem elegendők a könyvtárak állapotának feltüntetésére, mert a könyvbizszerzési dotációból nem állapítható meg a gyarapodás, a nyitási napokból nem határozható meg a használat s így nem következtethetünk arra sem, vajjon a könyvtári személyzet száma arányban áll-e a gyarapodással és használattal.

Mindezekről külön kimutatásokat találunk az évkönyv negyedik részében, ahol kilenc statisztikai táblában vannak összefoglalva a dologi és könyvbizszerzési kiadások, valamint a beszerzések megoszlására (az utóbbiak előbb beszerzési mód, majd szakok szerint), a házhoz történt kikölcsönzés, olvasótermi használat s könyvtári kikölcsönzés eseteire, a könyvtárt használók foglalkozására (külön az egyetemi tanárokról és hallgatókról) s végül a külső kölcsönzésre vonatkozó adatok.

Sajnos, nem minden könyvtár küldte be az idevágó adatokat s ezért a táblák az első részben ismertetett adatokhoz mérten nagyon hézagosak. Feltűnően kevés adatot szolgáltatott be a felsorolt városi könyvtárak.

Az összes dologi kiadások megoszlását feltüntető táblában a következő városi könyvtárak szerepelnek:

	könyv- beszerzés	kötés m á r k a	dologi kiadások	össze- sen
Bromberg	7.250	1.750	4.060	13.060
Danzig	6.300	2.600	3.832	12.732
Düsseldorf	11.964	1.750	1.152	14.866
Frankfurt a/M	24.627	5.764	10.065	39.856
Stettin	7.358	2.672	780	10.810
Lübeck	5.790	1.810	772	8.322
Hamburg	36.243	9.724	4.014	49.981

A könyvbizszerzési kiadások megoszlását feltüntető tábla a következő városi könyvtáraknál tartalmaz adatakat:

	új könyvek	folytatás	folyóirat	antiquaria	össze- sen
	m á r k a				
Düsseldorf	3.654	2.170	2.527	3.613	11.964
Frankfurt a/M	4.631	9.014	6.236	4.146	24.027
Stettin	1.987	561	1.572	3.238	7.358
Hamburg	4.651	8.699	12.226	10.667	36.243

A beszerzett munkák számát beszerzési mód szerint feltüntető táblában a következő városi könyvtárak vannak:

	vétel	csere d a r a b s z á m	ajándék	össze- sen
Bramberg	729	463	5.294	6.486
Danzig	885	345	1.695	2.925
Düsseldorf	1.924	1.046	1.924	4.894
Frankfurt a/M	3.182	346*)	1.648	5.176
Kassel	1.832	—	2.570	4.402
Stettin	1.438	305	1.894	3.637
Hamburg	4.128	2.525	3.468	10.121

*) Köteles példány.

Végül még a könyvtári használatot említjük meg, melyen a következő városi könyvtárak szerepelnek:

	Olvasóterem használók száma	kötetek száma	Kikölcsönzés kikölcsön- zők száma	kötetek száma
Bromberg	9.186	—	—	12.086
Danzig	4.677	1.485	—	20.738
Düsseldorf	3.690	6.537	467	3.822
Frankfurt a/M	13.560	32.862	—	13.786
Kassel	10.256	—	—	13.743
Stettin	10.045	1.089	1.095	9.599
Lübeck	3.859	3.120	667	7.887
Hamburg	23.910	29.788	—	24.300

E kevés adat is bőségesen tanúskodik arról, hogy a német városi könyvtárak életrevaló intézmények s megfelelnek azon áldozatoknak, melyeket a városok fenntartásukért hoznak.

*) *Jahrbuch der deutschen Bibliotheken. Herausgegeben vom Verein Deutscher Bibliothekare. 5. Jahrgang. Leipzig 1907. (147) 8°.*

A k ö n y v t á r		Kötet- száma	Könyv- beszerzési dotáció (márka)	Nyitási napok hetenként	Személyzet	
székhelye	elnevezése				tisztviselő	szolga
Aachen	Stadtbibliothek	102.000	7.500	6	3	1
Altona	"	42.907	2.000	6	1	—
Augsburg	Staats-, Kreis- und Stadtbibliothek	200.000	4.500	6	2	1
Barmen	Stadtbibliothek	18.000	8.900	6	5	—
Berlin	"	70.000	27.000	6	5	2
Braunschweig	"	36.000	4.000	3	4	—
Bremen	"	126.663	14.000	6	6	1
Breslau	"	150.000	14.800	6	4	2
Bromberg	"	34.000	9.000	6	6	1
Charlottenburg	Städtische Volksbibliothek	30.000	13.800	7	8	5
Chemnitz	Stadtbibliothek	38.940	4.000	6	5	1
Danzig	"	134.100	10.500	7	6	3
Darmstadt	Städtische Lese- und Bücherhalle	18.000	4.000	7	4	1
Dresden	Stadtbibliothek	28.500	4.000	6	2	2
Düsseldorf	Landes- und Stadtbibliothek	50.000	10.000	6	5	1
Elberfeld	Stadtbücherei	24.884	12.500	7	12	5
Elbing	Stadtbibliothek	30.000	850	2	1	1
Frankfurt a/M.	"	315.841	28.450	6	13	5
Hamburg	"	357.000	45.000	6	16	—
Hannover	"	80.000	6.200	6	4	—
Hildesheim	Städtische Bibliothek	38.000	2.600	6	1	—
Kassel	Murhard'sche Bibl. d. Stadt Kassel	131.022	11.200	6	5	2
Koblenz	Stadtbibliothek	36.748	1.500	6	2	1
Köln	"	195.000	15.000	6	7	2
Königsberg	"	42.000	3.000	6	2	2
Kolmar	"	80.000	4.000	3	2	—
Krefeld	"	10.000	3.000	7	3	—
Leipzig	"	123.000	10.000	6	2	2
Lindau	"	13.800	200	1	1	—
Lübeck	"	116.723	7.600	6	4	1
Lüneburg	"	36.000	650	1	1	1
Magdeburg	"	35.625	5.000	6	4	8
Mainz	"	200.000	9.500	6	6	1
Metz	"	85.000	7.700	6	2	1
Mülhausen	"	28.468	15.000	7	6	—
Nürnberg	"	82.560	3.700	6	4	1
Osnabrück	Städtische Bücher- und Lesehalle	9.007	3.500	7	3	2
Schlettstadt	Stadtbibliothek	20.000	500	3	1	—
Stettin	"	28.000	10.000	6	7	3
Stralsund	Ratsbibliothek	67.000	1.500	4	2	1
Trier	Stadtbibliothek	100.000	2.500	6	3	—
Ulm	"	49.150	1.500	2	1	1
Zittau	"	30.000	1.500	2	1	—

Városi könyvtárosok fizetése Hamburgban.

Hamburg állam tisztviselői számára új fizetési szabályzat készült, a melyben a városi könyvtár tisztviselőire vonatkozó következő tételek vannak: Igazgató (26. osztály): kezdőfizetés 10.000 márka, két negyedéves korpótlék, egyenkint 1000 M, végső fizetés 12.000 M (14.400 K); könyvtárosok (16. osztály): kezdőfizetés 4000 M, 6 harmadéves korpótlék, ebből öt 600 M, egy 800 M, végső fizetés 7800 M (9360 K). De ezt a szenátus, ha tudományos működés vagy gyakorlati tevékenység által kitűntek, a fölöttes hatóság javas-

latára még két harmadéves és egyenként 600 M korpótlékkal, tehát 9000 márkáig emelheti és a professor címet is adományozhatja nekik. A kezelőtisztek (4. osztály) fizetése 1900 M-val kezdődik és öt harmadéves, egyenkint 160 M. korpótlékkal 2700 márkáig emelkedik. Ha a tisztviselők természetbeni lakást kapnak, akkor az igazgató fizetéséből 1600 M, a könyvtárosokéból 750 M, a kezelőtisztekéből 10% vonatik le.

Ugyanekkor a könyvtárnak könyvbeszerzési javadalmazását az eddigi évi 30.000 M-ról 45.000

márkára emelték föl. Ehhez járul kb. 5000 M-nyi kamatjövdelem a városi könyvtár vagyonából és könyvkötésekre 10.000 M. Ha meggondoljuk, hogy Hamburg lakossága nem üti meg a 800.000-et, a könyvtáráért hozott áldozatokat igen figyelemreméltóknak kell mondanunk.

Hasonló nagylelkűséggel gondoskodnak Hamburgnál kisebb német városok is könyvtáraik személyzetéről; így M. m. Frankfurt (335.000 lakó) városi könyvtárának igazgatója az első rangfokozatban foglal helyet a statisztikai igazgatóval, középítési igazgatóval és tanácsi syndikussal együtt; a kezdő fizetés itt 6000 M, mely három évenként 600 márkával emelkedik 9000 M-ig (= 10.800 K). A könyvtáros a második fizetési osztályban foglal helyet, 5000 M kezdő fizetéssel; fizetése háromévenként négy ízben 400, majd két ízben 300 M-val emelkedik, úgy, hogy 18 év múlva 7200 márkával (= 8640 K) maximumát éri el. E két főtisztviselő fizetésével arányban állanak a könyvtár kisebbrangú alkalmazottainak illetményei is, nevezetesen: 5 könyvtáros, kezdőfizetésük 4300 M, mely három évenként három ízben 400, három ízben 300 M-val emelkedik s 18 év múlva 6400 M-t ér el; 1 titkár 2700 M kezdő és (18 év múlva) 4800 M végsőfizetéssel; 1 segéd 2100 M kezdő- és (21 év múlva) 4000 M végsőfizetéssel, stb. A kisebb tisztviselők ezenfelül lakbérpótlékot élveznek, mely 1 és 2 gyermek után 80, 3 és 4 gyermek után 140, több mint 4 gyermek után 200 M-ra rúg évenként és a gyermekek 18-ik életévéig jár.

(Centralbl. f. Bibliothekswesen.)

Könyvtári ügyek a párisi községtanácsban.

A párisi községtanács június 19-iki ülésén André Gent községtanácsos azt indítványozta, hogy a város követelje az egyetemről az egyetemi és intézeti könyvtárak használati díjainak megszüntetését. Indítványát azzal indokolta, hogy Páris városa oly sokféle formában támogatja az egyetemet, hogy a lakosságnak ezen megadóztatását nem tarthatja indokoltnak.

Ugyanezen az ülésen a városi könyvtárnak a nemzetközi kongresszusok irományaival való kiegészítését indítványozta ugyanazon községtanácsos. Indítványa indokolásában többek között ezeket mondja: a szociális kérdések mind jobban és jobban foglalkoztatják a közvéleményt és a községtanácsnak az ülésein is gyakran megszólalnak. A legfontosabb irodalmi segédforrást ezeknek ismeretére a nemzeti és nemzetközi kongresszusok munkálatai nyújtják, azonban ezek ritkán jelennek meg könyvkereskedők kiadásában s így a közönségnek szélesebb rétegei nehezen férnek hozzájuk. Van ugyan könyvtár Párisban is, a Társadalmi Muzeumé, a mely nagy gondot fordít ezeknek gyűjtésére, de gyűjteménye mégis hiányos. Szükséges ezért, hogy mindannyiunk közös házában, a városházán, gyűjtsük

össze a kongresszusi irományok lehetőleg teljes gyűjteményét, hogy minden érdeklődő megtalálhassa azokat. A városi közigazgatási könyvtárban (*Bibliothèque administrative*) sok meg van ugyan már, de a hiányok is nagyok és okvetlenül pótolni kell azokat. Így például hiányzik az 1879-iki párisi, 1903-iki bordeauxi nemzetközi jótékonyági kongresszus irományai, a lyoni munkásegészségügyi, a párisi és genfi lakásegészségügyi, különböző közegészségügyi és demográfiai kongresszusok, a tüdővész, az élelmiszer-egészségügy, a munkáskertek, a városi telektulajdonosok, iskolaegészségügy stb. stb. kongresszusok írásai.

Mindkét indítványt a tanácshoz (Administration) utasították.

Megjegyezzük, hogy a budapesti városi könyvtárban a legtöbb itt felsorolt kongresszus kiadványai megvannak.

(Bull. mun. off. de Paris.)

Népszerű városigazgatási könyvtár. A Paul Dupont-féle párisi közigazgatási könyvkereskedés népszerű gyűjteményt indított meg a városi igazgatás kérdéseiben érdekeltek tájékoztatására. A gyűjtemény címe: *Bibliothèque populaire municipale*, szerkesztője *Ferdinand-Dreyfus*, volt képviselő és az országos jótékonyági és mezőgazdasági tanácsok tagja. A gyűjtemény minden kötetének ára kötve egy frank, a mi legjobban jelképezi annak demokratikus tendenciáját. Ezt különben a kibocsátott prospektus is hangsúlyozza, a mely szerint a könyvtár célja a közigazgatás kérdéseinek népszerűsítése a demokrácia elemi képviselői körében. Nem tankönyvek, sem tudományos polemiák, hanem pártatlan és példák illusztrált expozék; a népszerűsítésnek, a közigazgatás emancipációjának és a polgári oktatásnak műve a francia demokrácia érdekében.

Az első kötet már megjelent. Címe: *La commune et l'assistance obligatoire*. Szerzője *Rondel*, közigazgatási főfelügyelő a belügyminisztériumban. Az egyelőre tervbe vett kötetek címei: *La commune et la mutualité*, *La commune et les cultes*, *La commune et l'assistance facultative*, *La commune et l'agriculture*, *La commune et les oeuvres complémentaires de l'école* (A község és a segélypénztárak, A község és a felekezetek, A község és a fakultatív szegénységélyezés, A község és a mezőgazdaság, A község és az iskolát kiegészítő intézmények). A szerzők közt vannak *Mabilleau*, a Musée Social igazgatója, *Ogier* államtanácsos, a belügyminisztérium számvevőségének igazgatója, *Pierre Decharme*, a földmívelési minisztérium mezőgazdasági hitelosztályának főnöke, *Étienne Jaquin* volt államtanácsos, a francia oktatási liga volt elnöke, stb.

Városi gyermekkönyvtárak Amerikában.

Az amerikai városi könyvtárak sokhelyt gyermekek is befogadnak olvasókul. 1890-ben nyílt meg az

első gyermekkönyvtár Brooklynban, 1900-ban már 125 könyvtárba volt bemenetük; ma ez a szám bizonyára kétszeresére emelkedett már. 1900-ban 31 könyvtárban külön gyermekosztály volt, a többi könyvtárban csak elkülönített hely az olvasóteremben a gyermekek számára. Felvilágosító előadásokat is tartanak a gyermekeknek könyvtárügyről, olvasmányokról, stb. Van gyermekkönyvtár 10.000-nél több kötettel és a buffalói gyermekkönyvtárban hat könyvtáros van. Képeskönyveket is tartanak egészen kis gyermekek számára, tíz éven felüli gyermekek pedig ki is kölcsönözhetnek könyveket. A gyermekkönyvtárak kitünően beváltak és nagyon célszerűen egészítik ki az iskolai könyvtárakat.

(Krit. Bl. f. d. ges. Socialwissenschaften.)

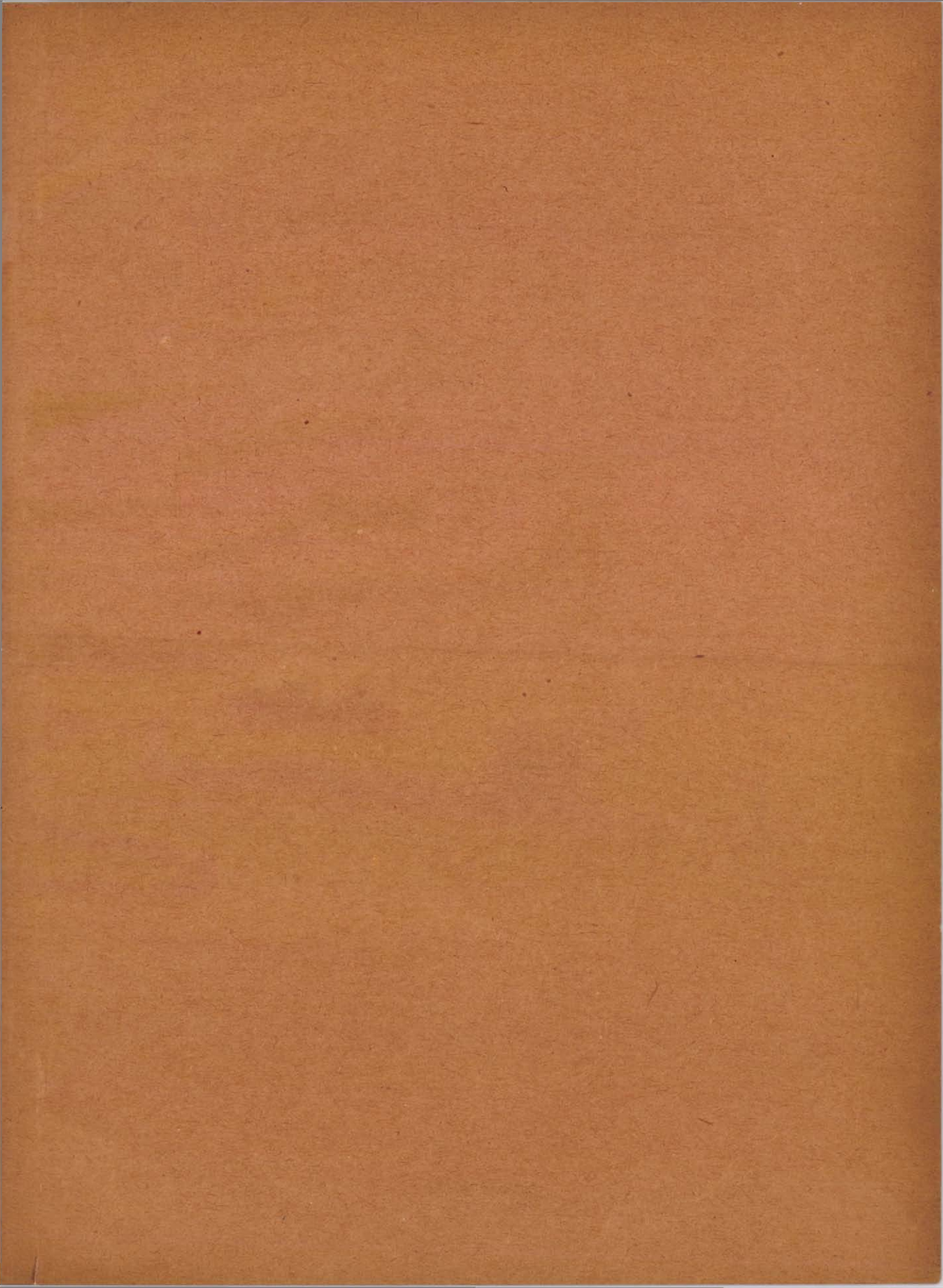
Fővárosi pedagógiai szakkönyvtár. A székesfőváros tanácsa már 1901-ben elhatározta, hogy pedagógiai szakkönyvtárt létesít az ügyosztály tisztviselői és a tantestület használatára, olyformán, hogy az egyes iskolai könyvtárak csak a mindennapi használatra szánt munkákat szerezzék be, ellenben az alapvető elméleti s egyéb, ritkábban használt könyvek csak egy példányban véssenek meg és a közoktatási ügyosztályban legyenek elhelyezve. Ezen határozat következtében az ügyosztály rögtön hozzáfogott a gyűjtéshez s gyűjteménye ma annyira nőtt, hogy végleges rendezése és a használat számára megnyitása időszerűvé vált. A közoktatási ügyosztály ez irányban tett előterjesztése alapján a tanács most elrendelte, hogy a gyűjtemény *Fővárosi pedagógiai szakkönyvtár* elnevezés mellett a jövő iskolaév elején, de legkésőbb október hó 1-én a használatnak átadassék; a könyvtár helyiségéül a központi városház I. félemeleti 232. sz. terme fog szolgálni; vezetője dr. Wildner Ödön tanácsjegyző.

Előterjesztésében az ügyosztály nagyszabású programját adja az új intézménynek, a melynek

rövid ismertetését igen érdekesnek tartjuk. A könyvtár gyűjti és gyűjteni fogja mindazokat a régibb műveket, a melyek a pedagógiai tudománynak és egyes ágainak *alapvető*, úgyszólván klasszikus művei s meg lesznek benne azok az *aktuális* munkák és folyóiratok, a melyek a jelenkori közoktatásügy legégetőbb kérdéseit tárgyalják. Minthogy pedig sok ilyen munka van a fővárosi iskolák könyvtáraiban és a Fővárosi Könyvtárban is, a pedagógiai szakkönyvtár ezeket olymódon kívánja az összesség számára hozzáférhetőkké tenni, hogy készítenő katalógusában — külön jelzéssel — ezeket is fölveszi és szükség esetén maga kéri be és kölcsönzi ki olvasóinak; a Fővárosi Könyvtárnak tankönyvgyűjteménye pedig egyenesen bekebeleztetik az új szakkönyvtárba.

A szakkönyvtár nem éri be azzal, hogy állományának forgalmáról csupán az olvasóterem nyitvatartása és kikölcsönzés útján gondoskodjék. Bizonyos időközökben a könyvtár vezetője, vagy más önként vállalkozó szakemberek a könyvtár állományának egyes ágairól vagy az újabb szerzeményekről behatóbb ismertetést és referátát tartanak; a szellemi élet élénkítése érdekében bizonyos órákban nevezetes pedagógiai műveket önként alakult csoportokban szemináriumszerűleg együttesen olvastatnának, megvitatnának, az idegen nyelveket magyaráznák. Ez a munka utóbb rendszeres pedagógiai kurzusokkal egészülhetne ki. Feladata volna a könyvtárnak mindennemű közoktatásügyi kérdésben fölvilágosítás adása, a mit önkéntesen vállalkozó kiválóbb szakferfiak segítségével teljesítene a vezetőség. Szóval a könyvtár idővel valóságos *szellemi központjává*, továbbképző intézetévé válnék a főváros közoktatásügyi személyzetének.

A székesfőváros kulturális haladásának minden barátja csak örömmel üdvözölheti ezt a sokatígérő kezdeményezést.

DESIDERATA. (III.)

64. Kertbeny és Petrik: Magyarországi német könyvészet 1801—1860. Bp. 1886.
65. Huszadik Század. 2. k.
66. Statist. Jahrbuch f. den Preussischen Staat. Jg. I. 1903.
67. Verwaltungsberichte der Stadt Stuttgart 1873—1880.
68. Hauptvoranschlag der Stadt Wien 1871—74, 1876—80.
69. Hauptrechnungsabschluss der Stadt Wien 1869—73, 1875, 1890.
70. Jahresabschlüsse der Stadt Berlin 1869—74, 1893/94.
71. Haushalts-Etats der Stadt Berlin 1870—84, 1893/94—98, 1900, 1902, 1903.
72. Königsberger Statistik. Nr. 3.
73. Haushaltspläne der Stadt Leipzig 1902—1907.
74. Hauptrechnungen der Stadt Leipzig 1905—1906.
75. Bulletin trimestriel (de la) Société française des habitations à bon marché. Années 1 à 4.
76. Comptes rendus des Congrès intern. des habitations à bon marché
 2. Anvers 1894.
 3. Bordeaux 1895.
 5. Paris 1906.
77. Reports, annual, by the chief registrar of friendly societies of the proceeding under the Building Societies Acts 1—10.
78. London County Council. New laboring class accomodation. 1902—04.
79. Gross, Bibliography of british municipal history. London 1897.
80. Brooks, Bibliography of cities and towns. Indianapolis 1898.
81. Brooks, A bibliography of municipal problems. New-York 1901.
82. Stengel, Wörterbuch d. deutschen Verwaltungsrechts.
83. Adler, Geschichte d. Sozialismus. Leipzig.
84. Jahrbuch f. Gesetzgebung, Verwaltung u. Volkswirtschaft (Schmoller). Bd. 13—22.
85. Finanzarchiv (Schanz). Bd. 6—21.
86. Jahrbücher f. Nationalökonomie u. Statistik (Conrad). Bd. 3—5, 7, 24, 25, 55, H. 2; III. Folge
Bd. 21, 22, 25; Register zu Bd. 1—75.
87. Walras, Théorie mathématique du prix des terres.
88. Congrès des habitations ouvrières, Anvers 1890.
89. Zeitschrift f. Volkswirtschaft, Sozialpolitik u. Verwaltung. Jg. 2—12.

Budapestre, nagyvárosokra és városi közigazgatásra vonatkozó irodalom. — Bücher und private Drucksachen über Budapest, über Städteverwaltung und Städtewesen. — Livres de toute sorte concernant Budapest, l'administration communale et les grandes villes.

A FŐVÁROSI KÖNYVTÁR ÉRTESITŐJE

Szerkeszti DR. THIRRING GUSZTÁV igazgató

(A „FŐVÁROSI KÖZLEMÉNYEK A STATISZTIKA ÉS KÖZIGAZGATÁS KÖRÉBŐL“ MELLÉKLETE)

I. évfolyam

=

1907. december hó

=

3/4. szám

TARTALMA:

<i>Enyvvári Jenő</i> : Városi könyvtárakról	81
I. Pótlék a lakáskérdés és városrendezés irodalmához	88
A fővárosi könyvtár jelentékenyebb szerzeményei az 1907. év II. és III. negyedében	93

Kisebb közlemények:

Kölni könyvtári kiadásai	116
Községi munkáskönyvtárak Stuttgartban	116
A hamburgi városi könyvtár kikölcsönzési forgalma	116
Használt folyóiratok gyűjtése	116

TABLE DES MATIÈRES:

<i>Engène Enyvvári</i> : Bibliothèques communales	81
I. Supplément au Catalogue de la littérature de l'habitation et de la construction des villes	88
Principales acquisitions de la Bibliothèque pendant le II ^e et III ^e trimestres 1907	93

Miscellanées:

Dépenses de la ville de Cologne pour ses bibliothèques	116
Bibliothèques communales ouvrières à Stuttgart	116
Le service de prêt dans la bibliothèque de la ville de Ham- bourg	116
Collection des revues	116

BULLETIN DE LA BIBLIOTHÈQUE MUNICIPALE DE BUDAPEST

Rédigé par le DR. GUSTAVE THIRRING, directeur de la Bibliothèque

(Supplément au Bulletin trimestriel du Bureau communal de statistique de Budapest)

Année I.

Décembre 1907

N°s 3, 4.

BUDAPEST, 1907.

Kapható a fővárosi könyvtárban

À la Bibliothèque Municipale

(IV., KÁROLY-KÖRÚT 28.)

Kivonat a könyvtári szabályrendeletből.

(1903/89. kgy. sz.)

1. §. A fővárosi könyvtár célja egyrészt a közigazgatás menetét általában, másrészt a statisztikai hivatal feladatát különösen elősegíteni, továbbá a fővárosra vonatkozó mindennemű irodalmi termékeket gyűjteni. Ezen könyvtár részére kizárólag csak közigazgatási érdekű avagy olyan könyvek, folyóiratok stb. szerezhetők be, a melyek a fővárosra bármilyen tekintetben vonatkozással bírnak, vagy a melyekre a székesfőváros statisztikai hivatalának, többi hivatalainak és intézeteinek van szükségük.

6. §. A fővárosi könyvtár működési köréhez tartozik a főváros összes kiadványainak kezelése, valamint más belföldi vagy külföldi hatóságokkal való csereviszony gyakorlása. E végből a kezelési nyomtatványokat kivéve, mindenféle nyomtatvány a fővárosi könyvtár igazgatója által a nyomtatás előtt előre megállapítandó példányszámban a könyvtárnak megküldendő.

7. §. Minden, akármilyen úton a főváros hatósága címére érkező nyomtatvány a fővárosi könyvtárhoz beküldendő és a könyvtárban elhelyezendő; mindazon nyomtatványok azonban, melyeket valamely hivatal, illetőleg szakközeg önállóan beszerezett, valamint a melyek hozzá címezve érkeznek be, az illető szak-könyvtárban maradhatnak, azonban jegyzékbe vétel végett a fővárosi könyvtárnak bejelentendők.

14. §. A könyvtárból az alólírott feltételek alatt könyveket kölcsön kapnak:

a) a polgármester;

b) a fővárosi törvényhatósági bizottság tagjai;

c) a tanács tagjai és a főtisztviselők;

d) a fővárosi hivatalok, ügyosztályok, szakosztályok és intézetek főnökei és a törvényhatósági bizottság által választott tisztviselők, a tiszti személyzet többi tagjai, az illető hivatal, ügyosztály, szakosztály vagy intézet főnökének aláírására és felelősségére;

e) a statisztikai hivatal szakszemélyzete;

f) a hazai és külföldi hatóságok és tudományos intézetek;

g) a tudományos célból kutatók.

Hat kötetnél többet egyszerre senki sem vehet ki a könyvtárból.

Ki nem kölcsönözhetők:

a) olyan munkák, melyeket a könyvtárban gyakran használnak;

b) díszművek és ritka vagy drága munkák;

c) szótárak, enciklopédiák, törvény- és rendeletgyűjtemények, politikai lapok, térképek, tervek, szépirodalmi munkák és olyan művek, a melyekre a fővárosi hivatalok vagy intézetek személyzetének rendszerint gyakran van szükségük;

d) kötetlen vagy a könyvjegyzékbe még fel nem vett könyvek, folyóiratok vagy füzetes munkák.

15. §. A ki a könyvtárból valamely könyvet használatra kivett, azt két hónapon belül visszaadni köteles. A könyv azonban, feltéve, hogy arra időközben más valaki magát elő nem jegyezte, új térítvény és a könyv bemutatása mellett két hónapra ismét kiadható. Ha azonban valamely kivett könyvre a főváros hivatalainak hivatalos célra szükségük van, a kölcsönző azt ez iránti felszólításra rögtön visszaadni tartozik.

A fővárosi könyvtár a közönség számára nyitva van:

köznapiokon 9-től 2-ig,

vasárnap 9-től 12-ig.

A FŐVÁROSI KÖNYVTÁR ÉRTESÍTŐJE

Szerkeszti Dr. THIRRING GUSZTÁV igazgató.

— Megjelenik évnegyedenként —

I. ÉVFOLYAM

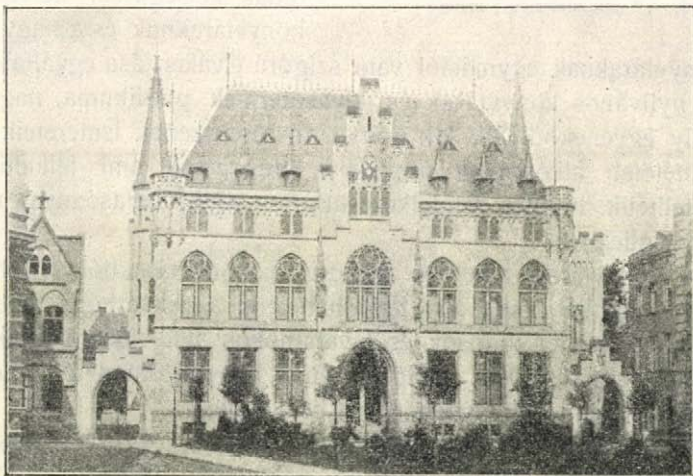
1907. december hó

3—4. SZÁM

Városi könyvtárakról. *)

Írta: Enyvvári Jenő f. öv. könyvtári gyakornok.

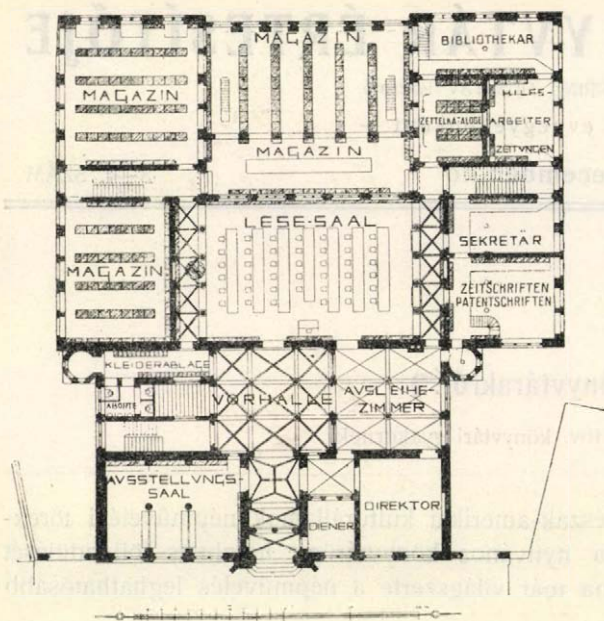
A nyugateurópai és különösen az észak-amerikai kulturállamok népművelési törekvései és mozgalmi a legújabb időben a nyilvános könyvtárügy hatalmas föllendülését eredményezték. A nyilvános könyvtárakat ma már világszerte a népművelés leghathatósabb eszközei gyanánt ismerik el.

1. ábra: A kölni városi könyvtár épülete.

A könyvtárügy ilyenformán a modern közművelésügy egyik főágává és ezzel a modern szociálpolitikának és közigazgatásnak — a városinak épp úgy, mint az államnak — fontos tárgyává lett.

*) Felhasznált művek: Keysser, *Mitteilungen ü. d. Stadtbibliothek in Köln*. 4. Aufl. 1905. — Günther, *Der Neubau der Danziger Stadtbibliothek*. (*Zentralblatt f. Bibliothekswesen*. Jg. 22. 1905.) — Schwarz, *Die neue Volksbibliothek u. Lesehalle zu Danzig*. (*Blätter f. Volksbibl. u. Lesehallen*. Jg. 6. 1905.) — Lausberg, *Private u. kommunale Opferwilligkeit im Volksbibliothekswesen*. (*Blätter f. Volksbibl. u. Lesehallen*. Jg. 3. 1902.) — Fritz, *Die Neugestaltung d. städt. Bibliothekswesens*. 1902. (*Vorträge u. Aufsätze aus d. Comenius-Gesellschaft*. Jg. 10. Stück 3.) — Fritz, *Erfolge u. Ziele d. deutschen Bücherhallenbewegung 1902—1907*. (*Vorträge u. Aufsätze aus d. Comenius-Gesellschaft*. Jg. 15. Stück 3.) — *Jahrbuch d. deutschen Bibliotheken*. Jg. 5. 1907. — [Graesel], *Schafft Bildungs-Bibliotheken*. (*Blätter f. Volksbibl. u. Lesehallen*. Jg. 2. 1901.) — Meyer, *Amerikanische Bibliotheken u. ihre Bestrebungen*. 1906. — *Minerva*. Jg. 1906. — *Magyar statisztikai évkönyv*. 1905. — *Handbook of the New Public Library in Boston*. 1903. — *The municipal year-book for 1906*.

2. ábra: A kőlni városi könyvtár alaprajza.
(Mértéke 1:600. — 1 centiméter = 6 méter.)

désére szolgáló könyvtáraknak egymástól való szigorú elválasztása egyáltalán nem kívánatos.

A modern nyilvános könyvtárak és olvasótermek publikuma nagyrészen művelt, vagy legalább is oly egyénekből áll, kik komolyan törekszenek ismereteik gyarapítására és arra, hogy önálló ítéletet alkossanak maguknak mindarról, ami felkelti érdeklődésüket; tehát jogosan követelhetik, hogy a rendelkezésükre bocsájtott olvasóanyag ne legyen egészen híjján a tudományos jellegnek.

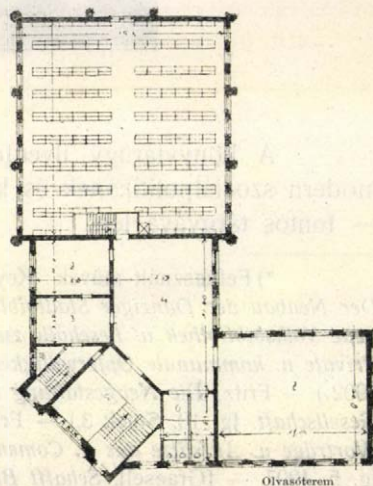
Azon városi könyvtárak, amelyek tanácsi kézikönyvtárakból nyilvános művelődési intézetekké nőttek ki magukat, csak úgy fejlődhetek ki azokká, hogy leküzdötték ama idők tradícióit, amelyekben kizárólag tudósok és hivatalnokok által látogattak, hogy a használatukat megnehezítő formalitásokat mellőzték és a könyvvállományuk teljes értékesítéséhez szükséges alapokat megteremtették. Kifejlődésük csak tágas olvasótermekkel bíró könyvtári épületek emelése által, kellő számú szakképzett könyvtáros alkalmazása és a könyvvállománynak a közönség és a kor igényeihez mért tervszerű gyarapítása által vált lehetségessé.

Németországban az utolsó években, az egyre erősödő népkönyvtárügyi mozgalom hatása alatt számos városi könyvtár is újjászervezték. Ezen újjászervezéseknél a hatóságok magasabb szempontoktól vezettetvén, a növekvő szociálpolitikai belátásoknak megfelelően kooperatív centralizáló tevékenységet fejtettek ki és városi „egységes könyvtárakat” létesítettek. Az újjászervezés nem egy helyen modern berendezésű könyvtári épületek emelésével (vagy a régi könyvtári helyiségek gyökeres átalakításával) járt. Ilyen radikális újjászervezésen estek át többek között a kölni és danzigi városi könyvtárak is. Talán nem lesz érdektelen, ha ezen új közművelődési intézetekről egyet-mást elmon-

Korunknak égető szüksége van a népesség legkülönbözőbb rétegei számára könnyen hozzáférhető és a tanulásra, vagy továbbképzésre mindenkinek alkalmat nyújtó nagy nyilvános könyvtárakra, nyilvános városi olvasótermekre.

Az ilyen általános művelődési intézetek a népjólétre nézve oly rendkívüli jelentőségűek, hogy azok létesítése és fejlesztése a városok és községek egyik legfontosabb feladatát kell hogy képezze.

Számos város, amely régebbi, a közigazgatás érdekeit szolgáló szakkönyvtárral rendelkezik, ezen feladatot úgy oldja meg, hogy könyvtárát a modern igényeknek megfelelő közkönyvtárrá fejleszti ki, tehát városi „egységes könyvtár” létesít, nem pedig a tudományos városi szakkönyvtártól különálló népkönyvtárt. És ez a megoldás kétségtávol helyes. A tudományos könyvtáraknak és a nagy tömegek művelő-

3. ábra: A danzigi városi könyvtár alaprajza.
(Mértéke 1:600. — 1 cm = 6 méter.)

dunk. Annál is inkább, mert fővárosi könyvtárunknak a modern követelményeknek megfelelő nyilvános könyvtárrá való kifejlesztés aktuális kérdéssé vált.

A kölni városi könyvtár alapját a városi tanácsnak 1602-ben saját használatára létesített jogi-politikai kézikönyvtára, az úgynevezett „Syndikats-Bibliothek” képezte. Ezen könyvtárnak 1653-ból való „Inventariuma” az 1658-59. évekből eredő szupplementumokkal együtt 805 db nagyobb nyomtatványt sorol fel. Egy kimutatás szerint 1824-ben 1817 kötetre terjedt állománya. 1824-ben Franz Wallraf kölni rektornak 14.303 kötetből álló hagyatéka oly jelentős szaporulatot hozott, amely egészen

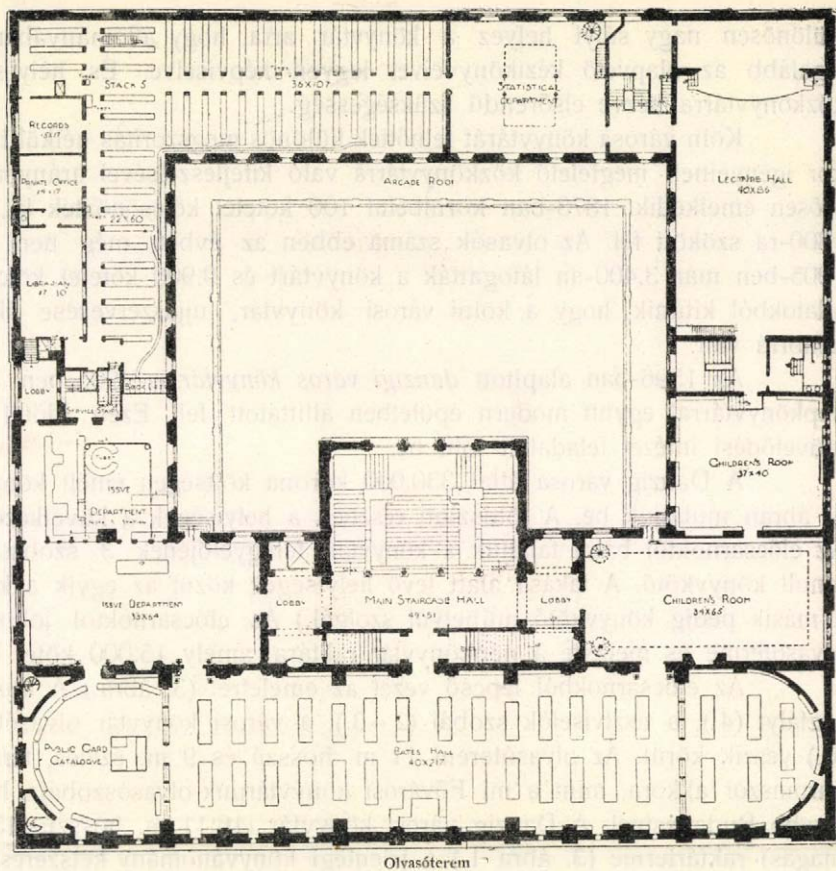
új fejlődésképes alapot teremtett a könyvtár számára. A könyvgyűjtemény, melynek állománya különösen bőkezű adományok által egyre gyarapodott, 1877-ben a városi levéltárral együtt különálló épületben helyeztetett el. 1880-ban szakképzett könyvtáros állítatott az intézet élére. 1897-ben a város könyvtára számára 160.000 márka költségen új épületet emelt, egyrészt azért, mert a régi, a felszaporodott könyvállomány befogadására szűknek bizonyult, másrészt pedig azért, mert abba a városi közigazgatás egyéb szerveit kellett elhelyezni.

Az új könyvtáráépület (1. ábra) raktáraiban körülbelül 300.000 kötet fér el. A földszinten találjuk a könyvtári helyiségeket. A középet a nagy olvasóterem foglalja el. Körülötte vannak elhelyezve: a folyóirat-szoba, a kölcsönzési osztály, a ruhatár, a tisztviselők dolgozószobái és a könyvraktárak egy része. (Másik részök az 1. és 2. emeleten van.) A főbejárat mellett még egy kiállítási terem is találunk. (2. ábra.) Az első emelet legnagyobb részét a városi levéltár foglalja el.

5. ábra: A budapesti fővárosi könyvtár alaprajza.

(Mértéke 1 : 600. — 1 centiméter = 6 méter.)

4. ábra: A bostoni városi könyvtár I. emeletének alaprajza.

(Mértéke 1 : 600. — 1 centiméter = 6 méter.)

A könyvtár, mint Köln városának tudományos hivatalos könyvtára — szakkönyvtár. Mindenekelőtt azonban általános tudományos könyvgyűjtemény és ezzel közhasznú művelődési intézet feladatait van hivatva betölteni. Fontos feladatát képezi még a Rajna-vidékre vonatkozó különféle munkák gyűjtése is.

Különösen nagy súlyt helyez a könyvtár arra, hogy állományában *minden tudomány* legalább az alapvető kézikönyveivel legyen képviselve. És helyesen — mert ez minden közkönyvtárra nézve elsődrendű szükségesség.

Köln városa könyvtárát felnöttek különös megszorítás nélkül használhatják. A modern kor igényeinek megfelelő közkönyvtárrá való kifejlesztésével arányban, látogatóinak száma erősen emelkedik. 1878-ban körülbelül 100 kötetet kölcsönöztek ki. Ez a szám 1880-ban 1800-ra szökött fel. Az olvasók száma ebben az évben még nem haladta túl a 300-at. 1905-ben már 3.400-an látogatták a könyvtárt és 9.900 kötetet kölcsönöztek ki. Ez utóbbi adatokból kitűnik, hogy a kölni városi könyvtár, újjászervezése által hatalmas kulturális faktorrá vált.

Az 1596-ban alapított *danzigi város könyvtár* is 1905-ben a város által létesített népkönyvtárral együtt modern épületben állíttatott fel. Ezen időtől fogva tehát nyilvános művelődési intézet feladatait tölti be.

A Danzig városa által 330.000 korona költségen emelt könyvtári épület tervrajzát a 3. ábrán mutatjuk be. A földszinti részben a helyiségek a következő elrendezést mutatják: Az előcsarnoktól balra találjuk a könyvtár felügyelőjének 3 szobás lakását. (A felügyelő tanult könyvkötő. A lakása alatt levő helyiségek közül az egyik a könyvek csomagolására, a másik pedig könyvkötő műhelyül szolgál.) Az előcsarnoktól jobbra van a népkönyvtár olvasóterme és mellette a népkönyvtár raktára, amely 15.000 kötet befogadására alkalmas.

Az előcsarnokból lépcső vezet az emeletre. (3. ábra.) A középben fekvő kölcsönzési osztályt (4.), a tisztviselők szobái (2–3.), a városi könyvtár olvasóterme (7.) és a ruhatár (6.) veszik körül. Az olvasóterem 11 m. hosszú és 9 m. széles, területe tehát 99 m², tehát háromszor akkora, mint a mi Fővárosi könyvtárunk olvasószobája, bár Danzig városa ötször kisebb Budapestenél. A Danzig városi könyvtár (16·11 m. hosszú, 15·27 m. széles, 21·70 m. magas) raktárterme (3. ábra 1.) a jelenlegi könyvállomány kétszeresét, 250.000 kötetet képes befogadni. A legmodernebbül van berendezve és hat 2·25 m. magas könyvtári emeletre van osztva. Hogy azon áldozatok, melyeket Danzig városa nyilvános könyvtárának építéseért hozott egyáltalán nem veszték kárba, azt eléggé bizonyítja a könyvtár használatának rohamos emelkedése. 1905-ben egyedül a kölcsönzött kötetek száma 20.783 volt.

Hogy Németországban a városi könyvtárak újjászervezésének ügyét mind több és több hatóság teszi magáévá, az nagyrészt azon nagyszabású propagandának tulajdonítandó, melyet a *Comenius-társaság* a nyilvános könyvtárügy érdekében már évek óta kifejt. Ez a társaság 1899-ben, 150 kiváló férfiú aláírásával ellátott körlevelet intézett a német városok tanácsaihoz, amelyben a nyilvános könyvtárak és olvasótermek jelentőségét behatóan megvilágította és azok alapítására különösen mérvadó vezérelveket felállította. Ezen vezérelvek, amelyek a modern közkönyvtár lényegét, mint a tudományos könyvtárnak szükséges kiegészítését képező „*általános művelődési könyvtár*” határozzák meg, ma már általánosan elismert normák gyanánt tekinthetők. Nem csak városi hatóságok, mint legújabbban pl. a jenai, a charlottenburgi és a casseli szervezték nyilvános könyvtárukat ama vezérelveknek megfelelően, hanem azok számos magánalapítványból létesített nyilvános könyvtár szervezésénél is zsinórmértékül fogadtattak el.

Azon kiadásokról, amelyekkel a német városok modern szempontok szerint alapított, illetve újjraalapított könyvtáraik fentartásához és továbbfejlesztéséhez hozzájárulnak, az alábbi táblázat nyújthat némi tájékoztatást.

Az összeállítás végén találjuk a fővárosi könyvtárra vonatkozó adatokat is.

Város	Lakosság	Kötetszám	Évi dotáció 1905-6. (korona)	Egy lakosra esik (korona)	J e g y z e t
Berlin	2,036.000	245.700	237.840	0.12	Városi népkönyvtárak.
Bremen	263.400	126.670	40.920	0.16	
Breslau	47.000	153.000	68.448	0.15	Városi kvár és levéltár.
Charlottenburg	237.200	30.500	60.000	0.25	
Elberfeld	162.600	25.000	41.090	0.25	
Frankfurt a. M.	334.900	315.842	140.208	0.42	
Hamburg	803.000	352.000	133.464	0.17	
Mainz	84.251	200.000	41.172	0.49	
Budapest	791.700	52.000	19.530	0.02	

Tabellánkból kitűnik, hogy Budapestnél jóval kisebb német városok többet költenek könyvtáraik fejlesztésére, mint székesfővárosunk. A németországi és a hazai városi könyvtárak pénzbeli áldozatainak óriási aránytalanságát élénken világítják meg a következő adatok: csak 28 nagyobb német város az 1899/1900. évben összesen 480.937 koronát költött városi könyvtári célokra. Magyarország 5.000-nél több kötetet számláló városi könyvtárai pedig 1905-ben összesen csak 56.300 kor. városi dotációval rendelkeztek.

5000-nél több kötetet számláló városi könyvtárak 1905-ben:

Hely	Összes kiadások (Állami segély nélkül.)
Budapest	16.710 kor.
Fiume	1.400 „
Győr	600 „
Losonc	1.611 „
Pozsony	9.970 „
Temesvár	3.821 „
Versec	2.708 „
Szeged	18.380 „
Zombor	1.100 „

Összesen 56.300 kor.

Hogy Olaszországban is, amelynek gazdasági viszonyai nagyjában megegyezők Magyarországéival, jóval többet áldoznak városi könyvtári célokra, mint nálunk, az eléggé kitűnik a következő összeállításból:

Város	Lakosság	Kötetszám	Évi dotáció. 1905-6. (Lira)	Egy lakosra esik (Lira)
Bologna	158.200	185.300	27.066	0.17
Brescia	72.600	125.000	10.300	0.14
Ferrara	84.600	91.000	8.800	0.10
Genova	247.400	76.500	39.008	0.16
Palermo	324.200	216.000	39.589	0.12
Siena	28.900	79.981	29.600	1.00
Torino	354.900	107.500	29.402	0.08

A városi könyvtárügy eddig sehol sem emelkedett a fejlődés oly magas fokára mint a Britt-Bírodalomban és különösen az amerikai Egyesült-Államokban. Nagy-Britániában, amint az az alábbi adatokból is kiviláglik, általában kétszer sőt háromszor annyit költenek nyilvános városi könyvtárakra, mint Németországban.

Város	Lakosság	Kötetszám	Évi dotáció. 1905-6. (korona)	Egy lakosra esik (korona)
Birmingham	522.180	304.800	404.928	0.77
Bolton	168.200	200.000	172.800	1.03
Bristol	328.800	122.000	171.192	0.52
London	4,536.500	?	1,953.000	0.43
Manchester	543.900	358.200	564.336	1.04
Sheffield	380.717	144.600	223.800	0.59

1904—5-ben London városának összes kiadásai 533,206.000 koronát tettek ki és ebből 1,953.000 korona fordítottatott nyilvános, illetve népkönyvtárakra. Düsseldorf város összes kiadásai 1906-ban 93,427.000 koronára rúgtak és mindössze csak 10.000 koronát költött könyvtári célokra. Összehasonlítás kedvéért megemlítjük, hogy fővárosunk 1906. évi 178,900.838 korona kiadásából könyvtárára nem esett több mint 19.530 korona.

6. ábra: A bostoni városi könyvtár olvasóterme.

Az Egyesült-Államok legtöbb városában a nyilvános könyvtárak városi intézetek. Nyilvános könyvtárak alapítását, már meglevők gyarapítását és kibővítését a városok épp úgy mint az állam múlhatatlan kötelességüknek ismerik el. A közvélemény itt egyetért abban, hogy a legjobb ajándék, amely a közügynek hozható, egy nyilvános könyvtár és a gazdag amerikaiak becsületbeli dolognak tartják, hogy a könyvtáraknak nagy pénzösszegekkel vagy könyvgyűjteményekkel való megajándékozása által, a tudományosság és műveltség terjesztéséhez, a közjó előmozdításához hozzájáruljanak.

Az Unió 20 államában a községek törvény által fel vannak hatalmazva — és ha a szavazati joggal bírók $\frac{2}{3}$ -a követeli, kötelezve vannak — nyilvános könyvtárak alapítására és fentartására. Massachusett állam már 1851-ben hatalmazta fel községeit arra, hogy egy nyilvános könyvtár alapítása céljából 1 dollárt és annak fentartása és gyarapítása céljából pedig $\frac{1}{4}$ dollárt vethessen ki évente minden adófizető polgárra. Ez utóbbi összeg 1859-ben $\frac{1}{2}$ dollárra emeltetett fel. Az első ilyen úton létesített nyilvános könyvtár a bostoni Public

Library, amelyet 1852-ben nyitottak meg. Ez a könyvtár, melynek állománya ezidőszerint nem kevesebb, mint 871.000 kötetet tesz ki, 560.000 főnyi lakosság mellett már 1·56 millió korona évi dotációval rendelkezik. *Chicago* városának 350·000 kötetet felölelő nyilvános könyvtára 1·9 millió népesség mellett 1·32 millió korona évi dotációt kap, amely összeghez az adófizető polgárság fejénként 60 fillérrel járul. A város fényesen berendezett könyvtár-épületét az 1891—96. évek 10·08 millió koronát kitevő könyvtári adójából építette. Ezen intézethez, amely 173 tisztviselőt foglalkoztat, 70 fiók-, illetve kiadóhelyiség tartozik.

Az amerikai könyvtárak rohamos fejlődésének érdekes példája a brooklyni nyilvános könyvtár (*Brooklyn Public Library, Brooklyn-New-York*). Ez az intézet 1896-ban Brooklyn városa által 5280 kötetrel alapított. Évi bevétele akkor 25.200 korona volt. 1905-ben állománya már 446.000 kötetre emelkedett. 23 fiók-könyvtára, 205 tisztviselője volt és 1·44 millió koronát vett be. 1904-ben a könyvtár 162.000 személynek 2 milliónál több kötetet kölcsönzött ki házi használatra és 362.400 koronán 81.600 munkát vásárolt.

A világ leghiresebb városi könyvtára a *bostoni* (*Public Library of the City of Boston*). E könyvtár épülete, amely páratlan a maga nemében, 1895-ben építettett 12·6 millió korona költségen. Benne 2000 olvasó fér el. 1905-ben könyvgyűjteménye 871.000 kötetből állott, 275 tisztviselőt foglalkoztatott, 10 fiókkönyvtára és 22 kiadóhelyisége (ezek között 14-ben olvasóterem) volt. Könyvei ezenkívül még 169 agenturája által voltak megszerezhetők. A bostoni nyilvános könyvtár gyönyörű olvasótermét a 6. ábrán mutatjuk be. Ebben a 66 m. hosszú, 13 m. széles és 15 m. magas teremben 300 olvasó számára van hely. A benne felállított 8.000 kötetes kézikönyvtárt és az 1.000.000 cédulából álló katalógust mindenki szabadon használhatja. A 4. és 5. ábrán a bostoni nyilvános könyvtár I. emeletének és a Fővárosi könyvtárnak tervrajzát mutatjuk be, ugyanazon mértékben (1 cm = 6 méter).

Már azon néhány vonás is, amellyel a városi könyvtárügy mai állását vázolni igyekeztünk, teljesen elegendő azon ránk nézve szomorú ellentét megvilágítására, amely hazánknak és idegen kultúrállamoknak a közigazgatás és a közművelődés szempontjából egyenlőképpen nagyfontosságú intézményei: városi könyvtárai között fennáll.

Azon anyagi áldozatok csekély voltát tekintve, melyet a magyar városok szak-könyvtáraik érdekében hoznak, az ember azt kénytelen feltételezni, hogy nincsenek világos tudatában annak, hogy mily rendkívül fontos szerepet tölt be a városi szakkönyvtár a municipális közigazgatás szervezetében.

Városi nyilvános, közkönyvtáraink ügye, természetesen még rosszabbul áll. *Fővárosi könyvtárunk*, melyet a nagyközönség is látogat, amely tehát nyilvános könyvtár jellegével bír, távolról sem képes azon követelményeknek eleget tenni, amelyeket kultúrállam fővárosának közönsége ilyen intézettel szemben támaszt. Hogy is volna erre képes, mikor szűk és rosszul világított olvasóteremmel rendelkezik, amely 20 személy befogadására is alig alkalmas, mikor helyiségei könyvtári célokra teljesen alkalmatlanok és tökéletlen berendezésűek. Pedig éppen a fővárosi könyvtár kifejlesztése által volna a legegyszerűbben megoldható egy kulturális szempontból nagyfontosságú és sürgős feladat, a *Budapesti városi népkönyvtár* alapítása. A fővárosi könyvtár dotációjának szükséges fokra való felemelése, a könyvtári személyzet megfelelő gyarapítása és modern könyvtári épület emelése volnának az eszközök ama nemes és áldásthozó cél megvalósításához.

I. Pótlék a lakáskérdés és városrendezés irodalmához.

I. Supplément au Catalogue de la littérature de l'habitation et de la construction des villes.

a) Általános munkák. — Généralités.

Brooks, Rob. C.: Housing of the working classes and of the poor in cities; lodging houses, tenement houses, slums, etc.

— Brooks, Municipal affairs. A bibliography. 2. ed. 1901 (99—107.) [XVI 471]

Rosenzweig, Arthur: Das Wohnhaus in der Mißnah. Diss. Berlin 1907. (77) [XXIV 165]

Fürth, Henriette: Wohnbedarf und Kinderzahl. Leipzig 1907. (12) — Kultur u. Fortschritt. 124. [XVII 529]

Kutter, Hermann: Bibel und Wohnungsnot. Predigt. Zürich: Grütlbuchhlg. 1907. (16) [XVII 1176]

Pflüger, Paul: Thesen über die Boden- und Wohnungsfrage. Zürich: Schweiz. Grütlverein 1907. (8) [XVII 1158]

Schwimmer, Rosika: Zentralhaushaltung. Leipzig: F. Dietrich 1907. (16)

— Kultur u. Fortschritt. 121. [XVII 529]

Die Ergebnisse der Volkszählung vom 31. Dezember 1900 in den im Reichsrat vertretenen Königreichen und Ländern. Bearb. von dem Bureau der k. k. Statistischen Zentral-Kommission. H. 1—6. Wien 1903—1905. 6 He. 2°

1. Erweiterte Wohnungsaufnahme. 1904. (LIII, 199)

2. Beschränkte Wohnungsaufnahme. 1903. (LXX, 41)

3. Die Aufnahme der Häuser in den Gemeinden der erweiterten Wohnungsaufnahme. 1904. (XXXV, 14)

4. Die Zählung der Arbeitslosen in den Gemeinden der erweiterten Wohnungsaufnahme. 1904. (XXXV, 14)

5. Die Haushaltung- und Familienstatistik in den Grossstädten. 1905. (XXXIV, 171)

6. Die erweiterte Wohnungsaufnahme und die Aufnahme der Häuser in der Stadt Prag und den Vorortgemeinden. 1905. (IV, 52.)

— Österr. Statistik. Bd. 65., H. 1—6. [Au q 5]

Loi (du 9 août 1889) relative aux habitations ouvrières et à l'institution de comités de patronage [et] Loi apportant des modifications à l'article 10 de la loi du 9 août 1889 relative aux habitations ouvrières et aux lois des 28 Juin 1822 et 30 Juillet 1889 sur la contribution personnelle. [Bruxelles 1890, 1893.] (72) [Bg 97]

Les logements de la classe peu aisée dans le ressort du Comité de patronage des habitations ouvrières et des institutions de prévoyance pour les communes d'Anderlecht, Laeken, Molenbeek et Saint-Gilles. Enquêtes et rapports sur la situation matérielle et morale des ouvriers. Bruxelles 1892. (100) VII 288

Loi et documents relatifs aux habitations ouvrières et à l'institution de comités de patronage. Loi belge du 9 août 1889; Documents législatifs; Extraits des discussions à la Chambre et au Sénat. Bruxelles 1890. (389)

[Hozzákötvé:] Comités de patronage des habitations ouvrières. Liste des membres. Bruxelles 1890. (23)

[Bg 103]

(Publication spéciale du Mouvement hygiénique.)

Soenens, Albert: Réformes pratiques pour l'application de la loi du 9 août 1889 sur les habitations ouvrières. Bruxelles 1892. (40) [Bg 98]

(Comité de patronage des habitations ouvrières d'Anderlecht, Laeken, etc.)

Législation ouvrière. Recueil des dispositions légales et réglementaires prises en faveur des classes laborieuses. Bruxelles 1895. (85) [Bg 96]

Hochsteyn, Lucien: Habitations ouvrières. Législation — Organisation — Comités de patronage — Sociétés de construction et de crédit — Concours de la caisse d'épargne. Bruxelles 1901. (83) [Bg 102]

Gautrez, Eugène: L'habitation ouvrière a Clermont-Ferrand. Rapport. Clermont-Ferrand 1902. (64)

[Fr 378]

First Report of Her Majesty's Commissioners for inquiring into the housing of the working classes. London 1885. (82) 2° [Br q 73]

[Housing of the working classes. London 1890—1907.]

19 br. in 1 vol. 4° [Br q 74]

1. Housing of the working classes act, 1890. (53 & 54 Vict. 70.) [London 1890.] (77) 4°

2. Memorandum on the housing of the working classes act, 1890 (53 & 54 Vict. C. 70.) [Circular to the] county councils other than the London county council. [London 1890.] (2) 4°

3. Memorandum on the housing of the working classes act 1890 (53 & 54 Vict. C. 70.) [Circular to the] sanitary authorities and metropolitan vestries and district boards. [London 1890.] (10) 4°

4. General order to the urban sanitary authorities in England and Wales, prescribing forms under the housing of the working classes act 1890. (53 & 54 Vict. C. 70.) [London 1890.] (3) 4°

5. Memorandum on the housing of the working classes act, 1890 (53 & 54 Vict. C. 70.) [Circular to the] rural sanitary authorities. [London 1890.] (18) 4°

6. Memorandum on the housing of the working classes act, 1890. (53 & 54 Vict. C. 70.) [Circular to the] metropolitan vestries and district boards and local board of Woolwich. [London 1890.] (9) 4°

7. An act to explain the provisions of part 2 of the housing of working classes act, 1890, with respect to powers of borrowing. [London 1894.] (1)

8. An act to amend part 3 of the housing of the working classes act, 1890. [London 1900.] (3)

9. Return to an order of the House of Commons requiring particulars as to the proceedings of local authorities under parts 1, 2 & 3 of the housing of the working classes act 1890. [London 1900.] (18) 4°

10. The housing of the working classes. Circular [to the] sanitary authorities. [London 1900.] (4) 4°

11. The housing of the working classes. Circular [to the] town councils [and] urban district councils. [London 1900.] (2) 4°

12. The housing of the working classes. Circular [to the] rural district councils. [London 1900.] (3) 4°

13. Digest of part 1 of the housing of the working classes act 1890. (53 & 54 Vict. C. 70.) London 1900. (27)

14. Digest of part 2 of the housing of the working classes act 1890. (53 & 54 Vict. C. 70.) [London 1900.] (24)

15. Digest of part 3 of housing of the working classes act 1890. (53 & 54 Vict. C. 70.) as amended by the Housing of the working classes act 1900. (63 & 64 Vict. C. 59.) [London 1900.] (11)

- 16 Digest of provisions as to removal of nuisances (Public health act, 1875.) [London 1900.] (8)
 17. Digest of provisions as to removal of nuisances of the Public health (London) act 1891. (54 & 55 Vict. C. 76.) [London 1900.] (15)
 18. Memorandum with respect to the provision and arrangement of dwellings. [London 1903.] (4) 4°
 19. New working-class accommodation 1906. [London 1907.] (18) 4°

Report and special report from the select committee on housing of the working classes acts amendment bill; together with the proceedings of the committee, minutes of evidence, and appendix. 1906. (CXXIV, 467) 2 [Br q 67]

Bernhard, L.: Beitrag zur Kenntniss der Schlafverhältnisse Berliner Gemeindeschüler. Vortrag. Langensalza 1907. (13) [Berl 115]
 (Beiträge z. Kinderforschung u. Heilerziehung. H. 38.)

Grundstückstatistik f. d. J. 1904, 1905 u. 1906 und die Ergebnisse der Grundstücksaufnahme bei Gelegenheit der Volkszählung im Jahre 1905. Hrsg. vom statistischen Amt der Stadt Charlottenburg 1907. (55) 4°
 — Charlottenburger Statistik. H. 21. [III 25]

Brehmer: Die Wohnungsverhältnisse Dresdens. — Wissenschaftl. Führer durch Dresden. 1907. (380—385) [III 627]

Feig, Johannes: Die Grundstücks- und Wohnungszählung vom 1. Dezember 1905. [Düsseldorf 1907.] (37) 4°
 — Mitt. z. Stat. d. Stadt Düsseldorf. No 2. [III q 232]

Die Bautätigkeit in der Stadt Essen im J. 1905. Essen 1904. (4) 4° [III q 80]

Ergebnisse der Wohnungszählung vom 1. Dezember 1905 [in der Stadt Karlsruhe]. Hrsg. vom statistischen Amt. Karlsruhe 1907. (50) 4°
 — Beitr. z. Stat. Karlsruhe, No 20. [III q 18]

Königsberger Wohnungsverhältnisse. Denkschrift über die Zwecke und Ziele des Allg. Wohnungs-Bauvereins zu Königsberg i. Pr. (e. g. m. b. H.) Hrsg. vom Vorstande. Königsberg 1895. (36) [III 618]

Die leeren Wohnungen in München. Ergebnisse der Zählung vom 12. Juni 1907. [München 1907.] (5) (Statist. Amt d. Stadt München.) [III q 218]

Die Erhebung der Wohnverhältnisse in der Stadt München 1904—1907. T. 4. München 1907. 1 H. 4°
 — Mitt. d. statist. Amtes München. Bd. 20, H. 1, T. 4 [III q 35]

Buechel, Karl: Ergebnisse der allgemeinen Wohnungsuntersuchung in Nürnberg 1901/2. Hrsg. v. Stadtmagistrat. H. 1. Nürnberg 1907. 1 Bd. 4° [III q 222]

Most, Otto: Ergebnisse der Wohnungszählung am 1. Dezember 1905 und der Wohnungsuntersuchung von 1905/6. Posen 1907. (40) 4° [III q 219]
 (Anl. z. Verwber. d. Stadt Posen f. 1906.)

Füssenhäuser, G.: Die Wohnungsfrage mit bes. Berücks. der Stuttgarter Verhältnisse. Stuttgart 1902. (195) [III 613]

Guinchard, J.: Af styrelsen öfver Stockholms stads asyler för husvilla föranstaltat statistisk undersökning angående bostätsförhållandena i Stockholm, åren 1900 och 1902. Stockholm 1903. (78, 129) [VII 293]

Die Bautätigkeit in der Stadt Zürich 1896—1905. Zürich 1907. (80) — Statistik d. Stadt Zürich. No. 7. VII q 53

Die Wohnungs- und Grundstückserhebung in der Stadt Zürich im Oktober/November 1896. T. 2. Textliche Darstellung Hrsg. v. statist. Amt der Stadt Zürich 1907. (40) 4°
 — Mitt. aus d. Wohns- u. Grundstückserheb. in Zürich. No. 7. [VII q 13]

b) Egészségtelen lakások — Logements insalubres.

Comptes rendus des travaux du 2e Congrès international [de l'] assainissement et salubrité de l'habitation, Genève 1906. Publ. par F. Marié-Davy. Paris, J. Roussel 1907. (874) [XVII 659]

Josephson, Edouard: De l'amélioration du logement ouvrier. Thèse. Paris 1907. (94) [XXIII 703]

Règlement organique des Comités de patronage [des] habitations ouvrières. [Bruxelles 1896.] (7) [Bg 100]

Rapport du Conseil supérieur d'hygiène publique sur les travaux des comités de patronage des habitations ouvrières. 1899 à 1905. Bruxelles 1900—1906. 7 br. [Bg 99]
 (Administration du service de santé et de l'hygiène publique.)

Hygiène et assainissement des habitations ouvrières. [Bruxelles 1891.] (3) 2° [Bg q 18]
 (Ministère de l'Agriculture, de l'Industrie et d. travaux publics. Extr. du Moniteur Belge.)

Desvaux, Pierre: Des mesures sanitaires relatives aux immeubles. (Loi du 15 février 1902. Chap. 2.) Thèse. Paris 1905. (VIII, 173) [Fr 380]

Pándy Kálmán: Békés vármegye egészsége kül. tek. a tudóvesszék s a talajszennyezésre. Bp. 1905. (19) [Mo XXIII 174]

Kalkstein, W.v.: Deutsche Wohnungsordnungen. Leipzig 1907. (14) — Kultur u. Fortschritt. 122. [XVII 529]

Fodor József: A lakásvizonyok befolyása a cholera és typhus elterjedésére. Budapest, 1884. (23) — Ért. a természettud. köréből. 15. k., 2. sz. [XXV 335]

c) Egészséges építkezés — Construction sanitaire.

Jahn, H.: Kostenberechnung für ein gewöhnliches Wohnhaus. Essen 1907. (48) 2° [XIV q 2]
 (Samml. v. Leitfäden f. d. Unterricht an Baugewerkschulen.)

Nussbaum, H. Ch.: Die Hygiene des Wohnungswesens. Leipzig 1907. (104) [XXIII 705]
 (Sammlung Göschen.)

Schmidt, L. F. Karl: Entwürfe für Kleinwohnungen in Stadt- und Landgemeinden. Atlas — Text. Dresden 1907. 2 Bde. 2° [XXV q 3]
 Atlas. (58 Taf.) 2°. — Text. (39) 8°

Pártényi József: Útmutatás az elektromos világítás berendezésére. Bp. Pallas r.-t. ny. 1894. (42) [Bp 1921]

Hoppe, Fritz: Elektrisches Kochen und Heizen. Halle a. S., C. Marhold 1907. (40) [XXV 724]

Mehl, W.: Ratschläge zur Beschaffung von Hausbaedern. München: Oldenburg 1902. (16) [Nm 842]
 (S. A. aus: Gesundheits-Ingenieur)

Vogel, Rudolf: Entwässerung und Reinigung der Gebäude. Mit Einfluss der Spül-, Wasch- und Badeeinrichtungen, der Abort- und Pissoire. Von R. V. und Eduard Schmitt. 3. Aufl. Leipzig: Kröner 1903. (IX, 681) 4°
 — Handbuch d. Architektur. T. 3, B. 5, H. 2. [XXV 664]

Lousberg, J.: Construction de maisons à logements multiples. Plans, notes et renseignements. Liège [1906.] (37) [VII 289]
 (Comité de patronage d. hab. ouv. de Liège.)

Saint Maur, Kate V.: A self-supporting home. New-York: The Macmillan Co. 1905. (XII, 344) [XVII 1189]

Das Bürgerhaus in der Schweiz. — La maison bourgeoise en Suisse. Ein Aufruf hrsg. im Auftrag des Schweiz. Ingenieur- u. Architekten-Vereins. — Appel au public adressé par la Société Suisse des ingénieurs et architectes. Zürich 1907. (48) 2° [Sv q 4]

Schultze-Naumburg, Paul: Kleinbürgerhäuser. München [1907.] — Schultze-Naumburg, Kulturarbeiten. Bd. 5. [XXV 691]

Programme pour la construction de maisons ouvrières dans les communes rurales. [Avis du Conseil supérieur d'hygiène publique.] [Bruxelles 1903.] (12) [Bg 101]

d) Városrendezés — Construction des villes.

Ehmig: Streifzüge im Gebiet des Städtebauwesens und der Städtebaukunst. Vortr. Rostock 1907. (34) [XX 470]

Monneret de Villard, Ugo: Note sull'arte di costruire le città. Milano 1907. (66) [XX 469]

Nussbaum, H. Chr.: Die Hygiene des Städtebaus. Leipzig 1907. (154) [XXIII 704]
(Sammlung Göschen.)

A mérnöki hivatal jelentése a városrendezési szabályrendelet ügyében. Bp. Pesti könyvny. r.-t. 1898. (3) 2° [Bp q 642]

A t. ügyészség jelentése a városrendezési szabályrendelet ügyében. Bp. Pesti könyvny. r.-t. 1898. (4) 2° [Bp q 643]

Szabályrendelet, a szabályozásról és telekredezésekről Budapest székesfőváros területén. Tervezet. Bp. Pesti könyvny. r.-t. 1898. (9) 2° [Bp q 644]

Városrendezési Szabályrendelet. Tervezet. Bp. Pesti könyvny. r.-t. 1899. (13) 2° [Bp q 639]

Budapest székesfőváros tekintetes Tanácsához a tan. 3. ügyosztály előterjesztése városrendezési szabályrendelet alkotása ügyében. Bp. Pesti könyvny. r.-t. 1899. (15) 2 [Bp q 558]

A fővárosi közmunkák tanácsának hivatalos jelentése 1906. évi működéséről. Bp. Heisler J. ny. 1907. (81) 4° [Bp q 1]

Devecis del Vecchio Ferenc: A 30 méter szélességben tervezett budai új körút (áthelyezett Attilakörút és kiszélesített Krisztina-körút) tárgyában Budapest székesfőváros tanácsához intézett előterjesztés. Bp. Föv. háziny. 1907. (29) [Bp 1985]

Hegedűs Ármán: A budapesti Rudas- és Sárospárdő között levő terület rendezése. Bp. Pátria ny. 1907. (7, 2 tábl.) [Bp 1987]
(Kl. az Építő iparból.)

Goldemund, Heinr.: Erläuterungs-Bericht zum Entwurfe für einen Generalregulierungs-Plan über das gesamte Gemeindegebiet der Landeshauptstadt Brunn. Verf. von H. G. u. Karl Mayröder. Wien 1902. (44) [II 106]

Bau-Ordnung für die k. k. Reichshaupt- und Residenzstadt Wien. Entwurf des Gemeinderats-Ausschusses. Wien 1907. (117) 2° [Bécs q 27]

Geller, Leo: Österreichische Bauordnungen. Enthaltend allgemeine Bauvorschriften und sämtliche Bauordnungen der im Reichsrath vertretenen Königreiche und Länder. Erl. Wien 1908. (VIII, 551) (Österr. Gesetze. H. 81) [Au 545]

Rosenbaum, Karl: Die Topographie des heutigen Paris und Berlin. Königsberg: Gebr. Bornträger 1850. (87) [V 249]

Décret portant règlement sur les hauteurs et les saillies des bâtiments dans la ville de Paris. Paris 1902. (2887 - 2891) 4° [V 246]
(Bulletin mun. off. de Paris. No. 228, 1902.)

Fletcher, Banister: The London building acts including the London building act, 1904; the London building act 1894 (amendment) act, 1893; and the London building acts (amendment) act, 1905. [1892] 4. ed. revis. with further notes and cases, by Ban. F. Fletcher, H. Phillips Fletcher. London 1907. [XXXII, 489] [IV 144]

Chancellor, E. Beresford: The history of the squares of London. Topographical and historical. London: K. Paul, Trench, Trübner & Co. 1907. (XVII, 420) [IV 149]

Baupolizei-Verordnung für Städte des Regierungsbezirks Münster vom 5. August 1905. Dülmen i. W. 1906. (53) [III 617]

Gurlitt, Cornelius: Die baugeschichtliche Entwicklung Dresdens. — Wissenschaftl. Führer d. Dresden. 1907. (352—359) [III 627]

Bähr: Die dresdener Bauordnung. — Wissenschaftl. Führer d. Dresden. 1907. (377—380) [III 627]

Franz, F. M.: Schlusser's bau- und feuerpolizeiliche Vorschriften im Grossh. Baden. 4. Aufl. enthaltend die Landesbauordnung vom 1. Sept. 1907 nebst Vollzugsbestimmungen. Karlsruhe 1907. (VIII, 460) [Bd 42]

Roth, Frz. Jos.: Badische Landesbauordnung vom 1. IX. 1907 mit Erl. und Ergänzungsvorschriften. Karlsruhe: G. Braun'sche Hofbuchdr. 1907. (XII, 336, 110) [Bd 46]

Löhner, Otto: Bauarbeiterschutz und Baupolizei in Bayern. Stuttgart 1907. (VIII, 140) [XVIII 350]
— Münchener Volksw. Stud. 84.

Meiner, Felix: Bodenspekulation und Recht der Stadterweiterung in Plauen i. V. Leipzig 1907. (XV, 183) [III 626]

Eichelmann: Die Erweiterung der Stadt Strassburg. Bericht über die wirtschaftliche und finanzielle Entwicklung des Erweiterungsunternehmens bis zum 31. März 1906. Strassburg 1907. (71) [III 80]
— Beitr. z. Statist. Strassburg. H. 6.

Karner, Fritz: Das Recht der Einverleibung nach der bayerischen Gemeindeordnung. Diss. Freising 1906. (68) [Bj 65]

e) Olcsó lakások. — Habitations à bon marché.

Bellamy, H.: Habitations à bon marché; de l'intervention des pouvoirs publics. Thèse. Paris 1905. (246) [Fr 379]

Feldgen, Ludwig: Über die städtische Arbeiterwohnungsfrage in Deutschland und ihre Lösungsversuche in ihren wichtigsten Erscheinungsformen. Diss. Erlangen 1905. (58) [Nm 802]

Schulpe György: A munkáslakásokról. Javaslát. Pozsony 1902. (18) 2° [XVII q 11]

A tanácsi I. jog-, ipar- és rendészeti ügyosztály előterjesztése Budapest székesfőváros lakáspolitikai feladatai és a lakásügyi hivatal szervezése tárgyában. Bp. Háziny. 1907. (103) 2° [Bp q 647]

Comités de patronage des habitations ouvrières. Liste des membres. Bruxelles 1890. (23) [Bg 103]
1 ad: Loi et documents relatifs aux habitations ouvrières.

Jarolim, Johann: Vorschläge betr. die mit Bezug auf die Verhältnisse der Landeshauptstadt Brunn durchzuführende Bodenreform und Wohnungspolitik. [Brunn 1905.] (41) [II 107]

Wohlfahrtspflege [der] Stadt Nürnberg. Nürnberg 1907. (40) (Das städtische Verwaltungswesen.) [III 615]

Construction ou achat de maisons ouvrières. Emprunts à réaliser par les communes et établissements publics à la Caisse générale d'épargne et de retraite instituée sous la garantie de l'Etat. Bruxelles 1892. (37) [Bg 104
(Ministère de l'intérieur et de l'instruction publique et ministère de la justice.)

Thinque, J.: Rapport [de la] commission des logements à bon marché [de la] Caisse d'épargne et de prévoyance de Saint-Étienne. Saint-Étienne 1901. (15) 4° [V q 61]

Rauzier, Albert: Commission des logements à bon marché [de la] Caisse d'épargne et de prévoyance de Saint-Étienne. Rapport. Saint-Étienne 1904. (15) [V 247]

Société d'épargne des retraites. Section des habitations à bon marché. [Paris 1906. ?] (18) [XVII 1127]

A házépítő tisztviselők egyesületének alapszabályai. Bp. Házi ny. 1905. (18) [Bp 1977]

Statuten des gemeinnützigen Vereines zur Erbauung billiger Wohnungen in Brünn. (Brünn 1902.) (8) [II 105]

Statuts [de la] Société dijonnaise des habitations à bon marché. Dijon 1902. (23) [V 248]

Statuts [de la] Bourguignonne, Soc. an. coop. de constructions à bon marché. Dijon 1905. (16) [XVII 1126]

Compte rendu de l'assemblée générale du 23 Février 1907 de la Bourguignonne, Soc. an. coop. de constr. d'habitations à bon marché. Dijon [1907.] (8) [XVII 1128]

Rapport [à l'] assemblée générale ordinaire [de la] Société dijonnaise des habitations à bon marché. Par Ch. Dumont. Dijon 1905. (8) [V q 62]

Statuts [du] Foyer Villeneuvois, Soc. an. coop. de construction de maisons à bon marché. Paris 1898. (11) [XVII 1125]

Comptes rendus de l'inauguration du premier groupe de maison et de l'assemblée générale du 25 Mars 1899 [du] Foyer Villeneuvois. Paris 1899. (32) [Extr. du Bull. de la Soc. franç. d. hab. à b. m.] [XVII 1130]

Conditions générales [de la] Société générale de maisons et pavillons économiques. [Paris 1902?] (4) [XVII 1129]

Geschäftsbericht [des] allgemeinen Wohnungs-Bauvereins zu Königsberg i. Pr. f. 1902. (Königsberg i. Pr. 1903.) 1 H. [III 614]

Geschäftsbericht der Königsberger Wohnungs-Baugenossenschaft (C. G. m. b. H.) f. d. J. 1903—1906. Königsberg i. Pr. 1904—1907. 4 He. [III 619]

Mitgliedsbuch [der] Königsberger Wohnungs-Baugenossenschaft. [Königsberg 1904.] (23) [III 624
(Ange b.)

1. Statut der Königsberger Wohnungs-Baugenossenschaft. [Neudr.] (Königsberg 1904.) (15)
2. Grundsätze für die Vergebung von Wohnungen. Vermietungsbedingungen. Hausordnung. [Neudr.] Königsberg 1904. (15)

Geschäftsbericht [des] Allgemeinen Wohnungs-Bauvereins zu Königsberg i. Pr. f. d. J. 1904—1906. [Königsberg 1905—1907] 3 He 4° [III q 220]

Satzungen des Allgemeinen Wohnungs-Bauvereins zu Königsberg i. Pr. (e. G. m. b. H.) Königsberg 1908. (28) [III 616]

Geschäftsbericht des Vereins Ostheim Leipzig (juristische Person) f. d. J. 1903—1906. Leipzig. [1904—1907.] 4 He [III 445]

Mitglieds-Buch [des] Mieter-, Bau- und Spar-Vereins e. G. m. b. H. [zu Magdeburg.] Magdeburg 1903. (34) [III 633]

[Beigebunden]

1. Statut des Mieter-, Bau- und Spar-Vereins e. G. m. b. H. zu Magdeburg. [mit] Nachtrag 2—3 zum Statut. [Magdeburg 1901—1905] 1 H.

Satzungen des Spar- und Bauvereins (e. G. m. b. H.) in Magdeburg. Magdeburg 1906. (15) [III 622]

Geschäfts-Bericht des Spar- und Bauvereins e. G. m. b. H. in Magdeburg, für das Rechnungsjahr vom 1. April 1906 bis 31. März 1907. Magdeburg 1907. (8) [III 621]

[Geschäftsbericht des Mieter-, Bau- und Sparvereins e. G. m. b. H. in Magdeburg f. d. I. 1906. Magdeburg 1907. (3) 4° [III q 217]

Mummenhoff, Ernst: Die Königshausstiftung und die Königsstiftungshäuser in Nürnberg. Hrsg. vom Ausschusse der Königshausstiftung. Nürnberg 1907. (18) [III 620]

Bericht über die Tätigkeit der Allgemeinen Arbeitsnachweis-Anstalt Köln im 13. Geschäftsjahre (1 Juli 1906 bis 30 Juni 1907) mit einem Anhang betr. die Tätigkeit des Wohnungsnachweises für Arbeiter und kleine Angestellte in derselben Zeit. [Köln 1907.] (24) [III Q 104]

f) A lakbérleti jog szociális reformja. Réforme sociale du droit au bail.

Grundsätze für die Vergebung von Wohnungen. Vermietungsbedingungen. Hausordnung. [Neudr.] [Königsberg 1904.] (15) [III 624
2 ad: Mitgliederbuch [der] Königsberger Wohnungs-Baugenossenschaft.

Cahier des charges et conditions générales des baux de location avec promesse d'attribution (du Foyer Villeneuvois). Villeneuve 1905. [Litogr.] (7) 4° [XVII q 10]

Sparbuch [der] Königsberger Wohnungs-Baugenossenschaft e. G. m. b. H. [Königsberg 1906.] (12) [III 623]

g) Telek- és háztulajdon. Telekpolitika. Propriété urbaine et bâtie.

Die berliner Vororte. Ein Handbuch für Haus- und Grundstückkäufer, Baulustige, Wohnungssuchende, Grundstückbesitzer, Vorortbewohner, u. a. m. Berlin 1908. (XXXIX, 368) [Berl 114]

Des Marez, Guillaume: Étude sur la propriété foncière dans les villes du moyen âge et spécialement en Flandre avec plans et tables justificatives. Gand, H. Engelcke 1898. (XXV, 392) [Bg 95
(Univ. de Gand. Recueil de travaux publ. par la Faculté de philosophie et lettres. 20. fasc.)

Freudenberg, Friedr. Carl: Grundrente, Grundkredit und die Entwicklung der Grundstückspreise in Karlsruhe und Vergleich mit den entsprechenden Verhältnissen in Mannheim mit bes. Berücks. der derzeitigen Krise im Baugewerbe. Karlsruhe i. B. 1907. (VII, 91) [III 625]

Der kommunale Grundbesitz der Stadt Essen und die städtische Bodenpolitik. Essen 1902. (8) 4° [III q 80]

Gutzzeit, Paula: Die Bodenreform. Eine dogmengeschichtlich-kritische Studie. Leipzig 1907. (141) [XVII 1132]

Meiner, Felix: Bodenspekulation und Recht der Stadterweiterung in Plauen i. V. Leipzig 1907. (XV, 183) [III 626]

Dietzsch, E. Hellmuth: Die Praxis des Erbbaurechts. Berlin 1907. (XIII, 382) [Nm 803]

Az üres háztelkek érték szerint való megadóztatása és az érték-növekedési adó behozatala tárgyában tett VI. ügyosztályi előterjesztés a pénzügyi bizottság előtt.
— Föv. Közl. Melléklet. 1907. 87. sz. [Bp q 57]

Sargant, Charles Henry: Urban rating, being an inquiry into the incidence of local taxation in towns. With special reference to current proposals for change. London 1890. (162) [XIX 175]

Guérin, Joseph: Les plus-values immobilières résultant indirectement de travaux publics et l'action en indemnité contre les propriétaires. Thèse. Paris 1905. (148) [Fr 381]

Fubini, Vittorio E.: Sulla imposta delle aree fabbricabili. Torino 1907. (143) [XIX 176]

Geisser, Alberto: L'imposta sulle aree fabbricabili e il nuovo progetto di legge per Roma. Torino 1907. (39) [VI 140]

Kompert, Paul: Kritische Betrachtungen über die Bodenreform. Wien 1907. (148) [XVII 1131]

Riemann, Ernst: Die Werzuwachs- und Umsatzsteuer in Breslau. Kommentar zu der Steuerordnung vom 20. VI. 1907. Breslau: W. G. Korn 1907. (92) [III 635]

Schmidt, Aug. Gegen die Wertzuwachssteuer in Halle a. S. Halle, Tausch & Grosse 1907. (14) [III 634]

Schrenk, B. V.: Zur Frage der kommunalen Wertzuwachssteuer mit bes. Beziehung auf Riga. Riga 1907. (44) [III 599]

A fővárosi könyvtár jelentékenyebb szerzeményei az 1907. év II. és III. negyedében.

I. KÖNYVTÁRTAN, KÖNYVÉSZET.

Bibliothéconomie, Bibliographie.

Dana, John Cotton: Notes on bookbinding for libraries. Chicago: Library bureau 1906. (114) [XVI 439]

Pellisson, Maurice: Les bibliothèques populaires à l'étranger et en France. Paris 1906. (220) [XVI 442]

Fritz, G.: Erfolge und Ziele der deutschen Bücherhallenbewegung 1902–1907. Berlin: Weidmannsche Buchh. 1907. (19) [XVI 466]
(Vortr. u. Aufsätze a. d. Comenius-Gesellschaft. Jg. 15. Stück 3.)

Librairie rationaliste. Essai de bibliographie contemporaine sur le résumé de nos connaissances depuis l'antiquité jusqu'à nos jours. Paris: Schleicher Frères 1906. (126) [XVI 457]

Bieber Gyula: A m. kir. közigazgatási bíróság könyvtárának címjegyzéke. Bp. Állami nyomda 1906. (190) [XVI 460]

Katalog der Bibliothek des königlich preussischen Ministeriums des Innern. Bd. 1. Berlin: R. v. Decker 1904. 1 Bd. [XVI 476]

Fortescue, G. K.: Subject index of the modern works added to the library of the British Museum in the years 1901–1905. London: British Museum 1906. (IV, 1161) [XVI 464]

V. TÁRSADALOMTUDOMÁNY. — *Sociologie.*

Általános elmélet.

Bouglé, C.: Qu'est-ce que la sociologie? Paris 1907. (175) [XVII 918]
(Bibliothèque de philosophie contemp.)

Tönnies, Ferd.: Das Wesen der Sociologie. Vortrag. Dresden 1907. (28) [XVII 754]
= Neue Zeit- und Streitfragen, 3.

Waentig, Heinrich: Auguste Comte und seine Bedeutung für die Entwicklung der Socialwissenschaft. Leipzig: Duncker & Humblot 1894. (X, 393) [XVII 1171]
(Staats- u. Socialwiss. Beitr. Bd. 2, H. 1.)

Fêtes du centenaire de Le Play et 25e congrès de la Société internationale d'économie sociale. Paris, Soc. d'écon. soc. 1907. (220) [XVIII 711]
(Extr. de La Réforme social.)

Congrès, le premier-, de l'enseignement des sciences sociales. Compte rendu des séances et textes des mémoires. Publ. par la commission permanente internationale de l'enseignement social. Paris: F. Alcan 1901. (III, 354) [XVII 1052]

Loria, Achille: Les bases économiques de la constitution sociale. [1886.] 2e éd. Trad. par A. Bouchard. Paris 1902. (VIII, 430) [XVII 917]

Loria, Achille: Die wirtschaftlichen Grundlagen der herrschenden Gesellschaftsordnung. [1886.] Aus dem Französischen übers. von Carl Grünberg. Freiburg i. B. 1895. (XI, 290) [XVIII 943]

Vaccaro, Angelo: Le basi del diritto e dello stato. Torino: Fr. Bocca 1893. (XXXII, 388) [XVII 1196]
(Biblioteca antropologico-giuridica. Ser. 1., vol. 29.)

Ward, Lester F.: The psychic factor of civilization. [1893.] 2. ed. Boston: Ginn & Co. 1906. (XXIII, 369) [XVII 134]

Adams, Brooks: Das Gesetz der Zivilisation und des Verfalles. [1895.] Übers. Mit einem Essay von Theodor Roosevelt. Wien: Akad. Verl. 1907. (XXIV, 440) [XVII 945]

Labriola, Antonio: Socialism and philosophy. [1897.] Transl. by Er. Untermann. Chicago: Kerr & Co 1907. (260) [XVII 1166]
(Internat. library of social science.)

Bouglé, C.: Le solidarisme. Paris: Giard et Brière 1907. (338) [XVII 1150]
(Coll. des doctrines politiques. 4.)

Constantin, A.: Le rôle sociologique de la guerre et le sentiment national. Suivi de: La guerre, moyen de sélection collective. Par S. R. Steinmetz. Trad. de l'allemand par Constantin. Paris: F. Alcan 1907. (291) [XVII 935]

Galton, Francis: Probability, the foundation of Eugenics. The Herbert Spencer lecture. Oxford: Clarendon Press 1907. (30) [XVII 1194]

Haecker, Walter: Die ererbten Anlagen und die Bemessung ihres Wertes für das politische Leben. Jena: G. Fischer 1907. (XII, 300) [XVII 303]
= Natur und Staat. 9.

Krammer, Horst: Rudolf Stammers Social-Philosophie. Charlottenburg: O. Günther 1907. (39) [XVII 706]
= Encyclopaedie der Philosophie. Ser. 1. Nr. 2.

Limentani, Ludovico: La previsione dei fatti sociali. Torino: Frat. Bocca 1907. (VIII, 416) [XVII 919]
Luttes, les —, sociales. Études et paroles de E. Levasseur, Lord Avebury, René Worms, J. Novicow. etc. Paris 1907. (558) [XVII 1111]
= Ann. Inst. Int. de Soc. 11.

Mayer-Moreau, Karl: Hegels Socialphilosophie. Die Lehre vom objectiven Geist. Diss. Tübingen: H. Laupp 1907. (41) [XVII 1112]

Patten, Simon N.: The new basis of civilization. New-York: Macmillan Co. 1907. (220) [XVII 1119]
(American social progress series.)

Steinmetz, Rudolf S.: Die Philosophie des Krieges. Leipzig: A. Barth 1907. (XVI, 352) [XVII 1149]
(Natur- und Kulturphilos. Bibliothek. Bd. 6.)

Weissfeld, M.: Kants Gesellschaftslehre. Bern: Buchdr. Scheidlin 1907. (136) [XVII 907]
(Bernser Studien z. Philos. u. ihrer Gesch. Bd. 52.)

Comte, Auguste: Soziologie. Bd 1—2. [Cours de philosophie positive. T. 4—6. 1830—42.] Übers. von Valentine Dorn, eingeleitet von Heinrich Waentig. Jena: Fischer 1907. 2 Bde. [XVII 92]

1. Der dogmatische Teil der Socialphilosophie. (XIX, 534)
2. Historischer Teil der Socialphilosophie. Theologische und metaphysische Periode. (570)

Pecqueur, C.: Théorie nouvelle d'économie sociale et politique, ou études sur l'organisation des sociétés. Paris: Capelle 1842. (XXV, 898) [XVII 1018]

Spencer, Herbert: Social statics: or the conditions essential to human happiness specified and first of them developed. London 1851. (VIII, 476) [XVII 950]

Carey Henrik: A társadalmi tudomány kézikönyve. [1858.] Ford. Halász Imre. Pest: Heckenast 1867. (XVI, 575) [XVII 81]

Lilienfeld, Paul v.: Die socialen Gesetze. Mitau: E. Behre 1875. (XLIV, 464) [XVII 1096]

Lilienfeld, Paul v.: Die sociale Psychophysik. Mitau: E. Behre 1877. (XXVII, 489) [XVII 1170]

Lilienfeld, Paul v.: Die sociale Physiologie. Mitau: E. Behre 1879. (XXX, 496) [XVII 1174]

Ward, Lester F.: Reine Sociologie. Eine Abhandlung über den Ursprung und die spontane Entwicklung der Gesellschaft. Aus dem Engl. v. J. V. Unger. Bd. 1. Innsbruck: Wagner 1907. 1 Bd. [XVII 1162]

Picard, Alfred: Le bilan d'un siècle. [1801—1900.] T. 1—6. Paris: H. Le Soudier 1906—1907. 6 vol. [XXII q 3]

1. Éducation et enseignement, lettres, sciences, arts. 1906. (IV, 530)
2. Mécanique générale, électricité, génie civil et moyens de transport. 1906. (406)
3. Agriculture, horticulture, forêts, chasse, pêche, industries alimentaires. 1906. (437)
4. Mines et métallurgie, industries de la décoration et du mobilier, chauffage et ventilation, éclairage non électrique, fils, tissus, vêtements. 1906. (453)
5. Industrie chimique, industries diverses, économie sociale. 1907. (470)
6. Hygiène. — Assistance. — Colonisation. — Défense nationale. 1907. (356)

Speciális szociológia.

Giraud-Teulon, A.: Les origines de la famille. Questions sur les antécédents des sociétés patriarcales. Genève: Cherbuliez et Cie 1874. (288) [XVII 1034]

Westermarck, Eduard: Geschichte der menschlichen Ehe. [1892.] Aus d. Engl. von Leopold Katscher und Romulus Grazer. Vorw. von A. Russel Wallace. 2. Aufl. Berlin: H. Barsdorf 1902. (XXXIV, 589) [XVII 1031]

Détrez, Alfred: Mariage et contrat. Étude historique sur la nature sociale du droit. Paris: Giard et Brière 1907. (309) [XVII 1105]

Weber, Marianne: Ehefrau und Mutter in der Rechtsentwicklung. Tübingen: J. C. B. Mohr 1907. (XVI, 573) [XVII 1032]

Proudhon, P. J.: Théorie de la propriété. Appendice: Projet d'exposition perpétuelle. Paris: A. Lacroix 1866. (III, 310) [XVII 1107]
(Oeuvres posthumes de P. J. Proudhon.)

Dargun, Lothar: Ursprung und Entwicklungsgeschichte des Eigentums. Stuttgart: Gebr. Kröner 1884. (115) [XVII 1091]
(S. A. aus: Zeitschr. f. vergl. Rechtswiss.)

Felix, Ludwig: Der Einfluss der Religion auf die Entwicklung des Eigentums. Leipzig, Duncker u. Humblot 1889. (IX, 388) [XVII 1081]

Pesch, Heinrich: Das Privateigentum als sociale Institution. 2. Aufl. Freiburg: Herder 1900. (420—772)
— Die sociale Frage. H. 9. [XVII 898]

Nieboer, H. J.: Slavery as an industrial system. Ethnological researches. Hague: M. Nijhoff 1900. (XXVII, 474) [XVII 1085]

Mittelstandskongress, internationaler, zu Lüthich vom 16. bis 18. Aug. 1905. Berlin: Puttkammer & Mühlbrecht 1906. 2 Bde. [XVII 1024]
1. Sitzungen und Berichte.
2. Die auf den Allgemeinen Teil bezüglichen Berichte.

Caggese, Romolo: Classi e comuni rurali nel medio evo italiano. Saggio di storia economica e giuridica. Vol. 1. Firenze: Tip. Galileiana 1907. 1 vol. [OI 181]
(Pubbl. del r. ist. di scienze soc. „Cesare Alfieri“ in Firenze. 2.)

Eccardus: Geschichte des niederen Volkes in Deutschland. Bd 1—2. Berlin 1907. 2 Bde. [Nm 818]

Malato, Charles: Les classes sociales au point de vue de l'évolution zoologique. Paris: Giard et Brière 1907. (162) [XVII 1019]

Queneuil, Henry: De la traite des noirs et de l'esclavage. La conférence de Bruxelles et ses résultats. Paris: J. B. Sirey 1907. (292) [XVII 1155]

Leroux, Pierre: D'une religion nationale ou du culte. [1846.] Nouv. éd. Paris: A. Boussac 1846. (XVIII, 144) [XVII 1108]

Letourneau, Ch.: L'évolution juridique dans les diverses races humaines. Paris: Lecrosnier et Babé 1891. (XXII, 540) [XXI 215]
(Bibliothèque anthropologique. 14.)

Westermarck, Eduard: Ursprung und Entwicklung der Moralbegriffe. [1906.] Bd I. Deutsch von Leopold Katscher. Leipzig: W. Klinkhardt 1907. (VI, 632) [XVII 35]

Skene, Alfred von: Entstehen und Entwicklung der slavisch-nationalen Bewegung in Böhmen und Mähren im 19. Jahrhundert. Wien: C. Konegen 1893. (XXIV, 155) [Au 508]

Auerbach, Bertrand: Les races et les nationalités en Autriche-Hongrie. Paris: F. Alean 1898. (333) [Bibl. d'histoire contemp.] [Au 506]

Tourville, Henri de: Histoire de la formation particulière. L'origine des grands peuples actuels. Paris: Firmin-Didot et Cie. [1902.] (VIII, 547) [XXIV 160]

Springer, Rudolf [Karl Renner]: Der Kampf der österreichischen Nationen um den Staat. T. 1. Leipzig: F. Deuticke 1902. 1 Bd. [Au 507]
1. Das nationale Problem als Verfassungs- und Verwaltungsfrage. 1902. (IV, 252)

Méchanick: Das zionistische Trugbild und seine Gefahr. Mainz: E. Herzog 1903. (83) [XVII 958]

Azambuja, Gabriel d': Le conflit des races en Macédonie d'après une observation monographique. Paris: la Science Sociale 1904. (88) [Tk 109]

Brancoff, D. M.: La Macédonie et sa population chrétienne. Paris: Plon-Nourrit et Cie 1905. (270) [Tk 118]

Allemand, Léon: Les souffrances des juifs en Russie et le devoir des états civilisés. Paris: Cornély et Co 1907. (XXIX, 228) [Or 159]

Ganz, Hugo: Die preussische Polenpolitik. Unterredungen und Eindrücke. Frankfurt a/M.: Rütten & Loening 1907. (96) [Pr 156]

Wesprémy Kálmán: A magyarországi zsidók statisztikája. Debrecen: Városi könyvny.-váll. 1907. (167) [Mo XX 555]

(A magyarországi zsidóságról. 1.)

A társadalmi kérdés általában.

Wolf, Julius: Sozialismus und kapitalistische Gesellschaftsordnung. Kritische Würdigung beider als Grundlegung einer Sozialpolitik. Stuttgart: Cotta 1892. (XIX, 620) [XVII 1100
(System de Sozialpolitik. Bd 1.)

Dühring, E.: Soziale Rettung durch wirkliches Recht statt Raubpolitik und Knechtsjuristerei. Leipzig: Theod. Thomas 1907. (VIII, 315) [XVII 73

Roguenant, A.: Patrons et ouvriers. Paris: J. Gabalda et Cie 1907. (XXI, 181) [XVII 1035
(Économie sociale.)

Rostand, Eugène: L'action sociale par l'initiative privée. Avec des documents pour servir à l'organisation d'institutions populaires et des plans d'habitations ouvrières. T. 2. et Série 3. Paris: Guillaumin & Cie 1892—1893. 2 vol. [XVII 994

Congrès des oeuvres sociales à Liège 1886. Liège: Imp. Demarteau 1886. (365+184) [XVII 1099
(Union nationale pour le redressement des griets.)

Szociográfia.

Buret, Eugène: De la misère des classes laborieuses en Angleterre et en France. De la nature de la misère, de son existence, de ses effets, de ses causes [etc.] T. 1—2. Bruxelles: Soc. Typ. Belge 1842. 2 vol. [XVII 1175

Report, 2. —, of the commissioners for inquiring into the state of large towns and populous districts; with Appendix. Part 1—2. London 1845. 2 vol. 20. [Br q 51

Reports from Her Majesty's diplomatic and consular agents abroad, respecting the condition of the industrial classes in foreign countries. London: Harrison & Sons 1870. (579) [XVII 1090

Soloweitschik, Leonty: Un prolétariat méconnu. Étude sur la situation sociale et économique des ouvriers juifs. Thèse. Bruxelles: H. Lamartin 1898. (128) [XVII 1110

Lord, Eliot: The Italian in America, by E. L., John J. D. Trenor, Samuel J. Barrows. New-York: Buck & Co. 1905. (IX, 268) [Am 389

Jebb, Eglantyne: Cambridge. A brief study in social questions. Cambridge: Macmillan & Bowes pr. 1906. (X, 274) [IV 145

Petkoff, Georg: Die sozialen und wirtschaftlichen Verhältnisse in Bulgarien vor der Befreiung. Diss. Erlangen 1906. (VI, 102) [Tk 116

Vandervelde, Émile: La Belgique ouvrière. Paris: Cornély & Cie 1906. (192) [Bg 88
(Bibl. Socialiste, Nos 39—49)

Bardoux, Jacques: Essai d'une psychologie de l'Angleterre contemporaine. Les crises politiques. Protectionnisme et radicalisme. Paris: F. Alcan 1907. (XXI, 291) [Br 283
(Bibl. de philosophie contemp.)

Biard D'Aunet: L'aurore australe. La société australienne. Le Socialisme en Australie. Paris: Plon-Nourrit & Cie. 1907. (402) [Austr. 18

Le condizioni della classe operaia in Milano: Salari, giornate di lavoro, reddito ecc. Risultati di una inchiesta compiuta il 1° luglio 1903. Milano: Uff. d. Lavoro 1907. (VIII, 253) [VI 144
(Publ. dell'ufficio del lavoro della Società umanitaria. 15.)

Hungary, its people, places, and politics. The visit of the Eighty Club in 1906. London: T. Fischer Unwin 1907. (421) [Mo XI 379

Life and Labour in Germany. With an appendix: Infirmary and old age pensions in Germany. London: Simpkin, Marshall & Co. 1907. (XXIV, 286) [Nm 698
(Reports of the Gainsborough Commission.)

Malvery, Olive Chr.: Vom Markte der Seelen. Entdeckungsfahrten einer sozialen Frau im Lande der Armut. Aus d. Engl. von Martha Sommer. Leipzig: R. Voigtländer 1907. (239) [XVII 1025

Szociálpolitikai pártok és irányok.

Kaufmann M.: Socialism and communism in their practical application. London 1883. (264) [XVII 952

Nitti, Francesco S.: Catholic socialism. [1890.] Transl. by Mary Mackintosh. Introd. by David G. Ritchie. London: Sonnenschein & Co. 1895. (XX, 432) [XVII 1038

Pesch, Heinrich: Liberalismus, Socialismus und christliche Gesellschaftsordnung. 1. u. 2. Aufl. T. 1—3. Freiburg: Herder 1898—1901. 5 Bde.

1. Der christliche Staatsbegriff [1893.] 2. Aufl. 1898. (VIII, 194)
 2. Das Privateigentum als sociale Institution. 2. Aufl. 1900. (195—418)
 3. Freiwirtschaft oder Wirtschaftsordnung. 2. Aufl. 1901. (420—772)
 2. Die philosophischen Grundlagen des ökonomischen Liberalismus. 1. u. 2. Aufl. 1899. (IV, 395)
 3. Der moderne Socialismus. 1. u. 2. Aufl. 1900. (IV, 601)
- Die sociale Frage. 8—15. H. [XVII 898

Woodworth, Arthur V.: Christian socialism in England. London: Sonnenschein & Co. 1903. (VIII, 268) [Br 292

Goyau, Georges: Autour du catholicisme social. 2e Ser. Paris: Libr. Didier 1906. (VIII, 238) [XVII 1041

2. La démocratie chrétienne. — Le monastère au moyen âge. — Figurines franciscaines. Léon Ollé-Laprune. — Charles Lecour-Grandmaison. — Les Congrès catholiques sociaux. — Le devoir d'aujourd'hui. — L'Eglise et les courants politiques du siècle.

Volksbibliothek, sociale. — Hrsg. von der Zentralstelle des Volksvereins f. das katholische Deutschland. Nr. 1—8. M. Gladbach 1906—07. 8 H. [XVII 932

1. Der sociale Zentrumsgeanke. 1906. (16)
2. Die Steuerpolitik des Zentrums. Ein 25 jähriger Kampf gegen den wirtschaftlichen Liberalismus. 1907. (16)
3. Das socialdemokratische Steuerprogramm. 1907. (16)
4. Die sociale Seite der Reichsfinanzen. 1907. (16)
5. Die Fleischsteuerungen, ihre Ursachen u. Mittel zur Abhilfe. 1907. (16)
6. Das wahre Gesicht der freien (socialdemokr.) Gewerkschaften. 1907. (16)
7. Socialdemokratische Selbstbeleuchtung. Ein Spiegel der socialdemokratischen Partei. 1907. (16)
8. Freiheit, Gleichheit, Brüderlichkeit in der Socialdemokratie. 1907. (16)

Giesswein Sándor: Társadalmi problémák és keresztyény világnézet. Budapest: Szent Istv. Társ. 1907. (VIII, 172) [XVII 999

Headlam, Stewart D.: The socialist's Church. London: G. Allen 1907. (84) [XVII 1046
(The labour ideal series.)

Kutter, Hermann: Dieu les mène. Parole franche à la société chrétienne. Préf. d'Elie Gounelle. St.-Blaise: Foyer solidariste de lib. 1907. (380) [XVII 1195

Die Verhandlungen des 18. Evangelisch-Sozialen Kongresses abgehalten in Strassburg i. E. am 21—23. Mai 1907. Göttingen: Vanderhoeck & Ruprecht 1907. (173) [XVII 1160

Weber, L.: Sociales Handbuch. Hamburg: Agentur d. Rauhen Hauses 1907. (VII, 341) [XVII 1142

Andler, Charles: Les origines du socialisme d'état en Allemagne. Paris: F. Alcan 1897. (495) [Nm 822
(Bibl. d'histoire contemp.)

Szocializmus.

Kaufmann, M.: Socialism; its nature, its dangers and its remedies considered. Founded on the german work: „Kapitalismus und Socialismus“, by Schaeffle. London: King & Co. 1874. (XV., 315) [XVII 1172]

✓ **Tönnies, Ferd.:** Gemeinschaft und Gesellschaft. Abhandlung des Communismus und des Socialismus als empirischer Culturformen. Leipzig 1887. (XXX, 294) (XVII 929)

Le Bon, Gust.: Psychologie du socialisme. [1892?] 5. ed. rev. et corr. Paris, F. Alcan 1907. (XII, 489) XVII 1023

Guyot, Yves: Les principes de 89 et le socialisme. Paris: Ch. Delagrave [1894.] (XXII, 281) [XVII 1093]

Bax, Ernest Belfort: The religion of socialism being essays in modern socialist criticism. London Sonnenschein & Co. 1901. (XI, 177) [XVII 1092]

Kautsky, Karl: Die sociale Revolution. Berlin [1902.] 2. verm. Aufl. 1907. (112) [XVII 908]

Rignano, Eugenio: Un socialisme en harmonie avec la doctrine économique libérale. Paris: Giard & Brière 1904. (VII, 390) [XVII 1177] (Bibl. sociologique intern. 30.)

✓ **Spargo, John:** Socialism. A summary and interpretation of socialist principles. New-York: Macmillan Co. 1906. (XVI, 257) [XVII 1134]

Cosentini, Francesco: La philosophie socialiste et sa revision critique. Paris: Giard & Brière 1907. (27) (Extr. de la Revue Intern. de Sociologie.) XVII 1020

Kampfmeier, Paul: Streifzüge durch die Theorie und Praxis der Arbeiterbewegung. Stuttgart: Schlicke & Cie 1907. (VI, 116) XVII 1139 (S. A. aus: Metallarbeiter-Zeitung.)

Kovács Gábor: A szocializmus. Bp. Stampfel 1907. (231) [XVII 1154] (Tudományos zsebkönyvtár.)

Renard, Georges: Le socialisme à l'oeuvre. Ce qu'on a fait — Ce qu'on peut faire. Par R. G. en collaboration avec Aimé Berthold, Georges Fréville, Adolphe Landry, etc. Paris: Cornély & Cie 1907. (VII, 493) [XVII 1009]

Sinclair, Upton: The industrial republic. London: W. Heinemann 1907. (XIV, 284) (Am 385)

Vandervelde, Emil: Alkohol, Religion, Kunst. 3 sozialistische Untersuchungen. Übers. von Engelbert Pernerstorfer. Jena 1907. (VII, 194) [XVII 914]

Sudre, Alfred: Geschichte des Communismus oder historische Widerlegung der socialistischen Utopien. [1849.] Nach der 5. Aufl. übers. von Oscar Friedrich. Nachtr. von Otto Wenzel. Berlin: E. Staude 1887. (XIII, 450) [XVII 1109]

Oberwinder, Heinrich: Sozialismus und Sozialpolitik. Ein Beitrag zur Geschichte der sozialpolitischen Kämpfe unserer Zeit. Berlin: E. Staude 1887. (IV, 163) [XVII 1178]

Warschauer Otto: Geschichte des Socialismus und neueren Kommunismus. Abt. 1. Leipzig: G. Fock 1892. 1 Bd. [XVII 1087] 1. Saint-Simon und der Saint-Simonismus. 1892. (X, 106)

Adler, Georg: Geschichte des Socialismus und Kommunismus von Plato bis zur Gegenwart. T. 1. Leipzig: C. L. Hirschfeld 1899. 1 Bd. 1. Bis zur französischen Revolution. 1899. (X, 281) — Hand- u. Lehrbuch d. Staatswiss. Abt. 1, Bd. 3. [XVIII 360]

Isambert, Gaston: Les idées socialistes en France de 1815 à 1848. Le socialisme fondé sur la fraternité et l'union des classes. Paris: F. Alcan 1905. (426) [Fr 347] (Bibl. de philos. contemp.)

Lovett, William: Chartism; a new organization of the people, embracing a plan for the education and improvement of the people, politically and socially; etc. by W. L. and John Collins. [1841.] 2. ed. London: J. Watson 1841. (132) [XVII 1054]

[Marx, Karl:] Der Bürgerkrieg in Frankreich. Adresse des Generalrats der Internationalen Arbeiter-Assoziation [1871.] Neuer Abdr. Leipzig: Verl. d. Genossenschaftsbuchdr. 1876. (56) [Fr 400]

Peel, Frank: The risings of the luddites, Chartists et Plugdrawers. [1872.] 2. ed. Heckmondwike: Senior & Co 1888. (345) [Br 282]

Das neue Socialisten-Gesetz vor dem Deutschen Reichstage. Erste Beratung des Gesetzentwurfs betr. die Verlängerung des Gesetzes gegen die gemeengefährlichen Bestrebungen der Sozialdemokratie. (Stenogr. Bericht.) Leipzig: Verl. Genoss. Buchdr. 1880. (99) [Nm 841]

Russel, Bertrand: German social democracy. Six lectures. With an appendix on social democracy and the woman question in Germany, by Alys Russell. London: Longmans, Green & Co. 1896. (XIV, 204) [Nm 825]

Seilhac, Léon de: Les congrès ouvriers en France de 1876 à 1897. Paris: Colin & Cie 1899. (IX, 364) (Bibliothèque du Muse social) [Fr 348]

Steffens-Frauweiler, Hans Frhr. v.: Der Agrarsocialismus in Belgien. Stuttgart 1900. (105) — Münchener volkswirtschaftl. Studien. 36. [XVIII 350]

Bernstein, Ed.: Die Geschichte der Berliner Arbeiterbewegung. Ein Kapitel zur Geschichte der deutschen Sozialdemokratie. T. 1. Berlin: Vorwärts 1907. 1 Bd. [III 116] 1. Vom Jahre 1848 bis zum Erlass des Socialistengesetzes. 1907. (V, 404)

Helms, Emil: Die sozialdemokratische und gewerkschaftliche Bewegung in Dänemark. Leipzig: C. L. Hirschfeld 1907. (200) [Sk 137]

✓ **Hirsch, Paul:** Die Sozialdemokratie und die Wahlen zum Deutschen Reichstage. Von P. H. und Bruno Borchardt. Berlin 1907. (143) [Nm 645]

Die internationale Organisation der socialistischen Jugend. Bericht des Sekretariats der Internationalen Verbindung der socialistischen Jugendorganisationen. August 1907. Leipzig: Lpz. Buchdr. A. G. 1907. (83) [XVII 1137]

Die Sozialdemokratie im Deutschen Reichstag. H. 1. Berlin: Vorwärts 1907. 1 H. [Nm 817] 1. Bebel, A.: Die parlamentarische Tätigkeit des Deutschen Reichstages und der Landtage und die Sozialdemokratie von 1871 bis 1907. (66)

Téry, Gustave: Jean Jaurès. Paris: F. Juven [1907.] (289) [XVII 1029]

Owen, Robert: The first discourse on a new system of society. Manchester: A Heywood 1825. (16) [XVII 1047]

Owen, Robert: The book of the new moral world, containing the rational system of society, founded on demonstrable facts, developing the constitution laws of human nature and society. Manchester: A. Heywood 1840. (XX, 52) [XVIII 804]

- Owen, Robert**: Essays on the formation of the human character. London: B. D. Cousins 1840. (85) [XVII 1053]
- Reybaud, Louis**: Études sur les réformateurs contemporains ou socialistes modernes. Saint-Simon, Charles Fourier, Robert Owen. Paris 1840. (XI, 402) [XVII 934]
- Brindley, John**: Public discussion between J. B. and Robert Owen on the question „What is socialism; and what would be its practical effects upon society?“ Birmingham: Bull & Turner (1841.) (99) [XVII 1039]
- Owen, Rob.**: Lectures on the rational system of society derived solely from nature and experience versus socialism, derived from misrepresentation, as explained by the Lord Bishop of Exeter and others; and versus the present system of society. London 1841. (188) [XVII 909]
- Fourier, [Charles]**: L'Harmonie universelle et le phalanstère. T. 1—2. Paris: Libr. Phalanstérienne 1849. 2 vol. [XVII 1101]
- Sargant, Will. Lucas**: Robert Owen and his social philosophy. London: Smith, Elder & Co. 1860. (XXIV, 446) [XVII 1026]
- Bebel, A.**: Charles Fourier. Sein Leben und seine Theorien. [1888.] 3. Aufl. Stuttgart 1907. (XVI, 271) [XVII 418]
- Davies, R. E.**: The life of Robert Owen, philanthropist and social reformer. London: R. Sutton 1907. (57) [XVII 1030]
- Croce, Benedetto**: Materialismo storico ed economia marxistica. Saggi critici. [1899.] 2. ed. Con l'aggiunta di nuovi saggi sul principio economico. Milano: R. Sandron 1907. (316) [XVII 1159] (Biblioteca di scienze soc. e pol. 32.)
- Gentile, Giovanni**: La filosofia di Marx. Pisa: E. Spoerri 1899. (V, 157) [XVII 1167]
- Sorel, Giorgio**: Saggi di critica del marxismo. Publ. per cura e con pref. di Vittorio Raccà. Milano: R. Sandron 1903. (XLVIII, 400) [XVII 1173] (Bibl. di scienze soc. e pol. 45.)
- Koppel, Aug.**: Für und wider Karl Marx. Polegomena zu einer Biographie. Karlsruhe 1905. (135) [XVIII 529] (Volkswirtsch. Abh. d. Bad. Hochschulen.)
- Bernát István**: A tudományos szocializmus csőd-jéről. Bp. Stephaneum ny. 1907. (17) [XVII 1082] (A Magyar Gazdaszövetség kiadványa.)
- Boudin, Louis B.**: The theoretical system of Karl Marx in the light of recent criticism. Chicago: Kerr & Co. 1907. (VII, 277) [XVII 1163] (Internat. library of social science.)
- Liebknecht, Karl.**: Militarismus und Antimilitarismus und. bes. Berücks. der internationalen Jugendbewegung. Leipzig 1907. (VII, 126) [XVII 465]
- Mermeix**: Le syndicalisme contre le socialisme. Origine et développement de la Confédération générale du travail. Paris: Soc. d'édition littéraires [1907.] (322) [XVII 1157]
- Godwin, William**: Enquiry concerning political justice, and its influence on morals and happiness. Vol. 1—2. [1793.] 2. ed. corr. London: G. G. and J. Robinson 1796. 2 vol [XX 453]
- Grave, Jean**: La société mourante et l'anarchie. Préf. par Octave Mirbeau. Paris 1893. (X, 298) [XVII 921]
- Kropotkin, P.**: Fields, factories and workshops or industry combined with agriculture and brain work with manual work. [1898.] 5. large impression of the popular ed. New-York 1907. (IX, 259) [XVII 967]
- Borgius, W.**: Die Ideenwelt des Anarchismus. Leipzig 1904. (68) [XVII 114]
- Adler, Georg.**: Stirners anarchistische Sozialtheorie. Jena: G. Fischer 1907. (46) [XVII 1141] (S. A. aus Festgaben für Wilhelm Lexis.)
- Bakounine, Michel**: Oeuvres. T. 2. Paris: Stock 1907. 1 vol. [XVII 936] 2 Les ours de Berne et l'ours de Saint-Pétersbourg (1870.) — Lettres à un Français sur la crise actuelle. (Sept. 1870.) — L'empire knonto-germanique et la révolution sociale (1870—1871) — Avez une notice biographique, des avant-propos et des notes par James Guillaume. 1907. (XIII, 455) [XVII 1114] (Bibl. sociologique. N. 38.)
- Ramus, Pierre**: William Godwin, der Theoretiker des kommunistischen Anarchismus. Eine biographische Studie mit Auszügen aus seinen Schriften und eine Skizze über die sozialpolitische Literatur des Anarcho-Socialismus seiner Zeit. Leipzig: F. Dietrich 1907. (85) [XVII 1068]
- Saitzeff, Helene**: William Godwin und die Anfänge des Anarchismus im 18. Jahrhundert. Ein Beitrag zur Geschichte des politischen Individualismus. Berlin 1907. (77) [XVII 936]
- Nötkédes.**
- Rösler, Aug.**: Die Frauenfrage vom Standpunkte der Natur, der Geschichte und der Offenbarung. [1893.] 2. gänzl. umgearb. Aufl. Freiburg i. Br. 1907. (XIX, 579) [XVII 913]
- Turgeon, Charles**: Le féminisme français. T. 1—2. [1901.] 2. ed. Paris: Laene & Tenin 1907. 2 vol. [Fr. 384] 1. L'émancipation individuelle et sociale de la femme. (IV, 489) 2. L'émancipation politique et familiale de la femme. (III, 500)
- Gnauck-Kühne, Elisabeth**: Die deutsche Frau um die Jahrhundertwende. Statistische Studie zur Frauenfrage. [1904.] 2. Aufl. Berlin 1907. (VI, 163) [Nm 641]
- Die Frauen in der kommunalen Schulverwaltung.** Referat. Stuttgart: Druck d. k. Hofdr. 1907. (6) (Schr. d. Verb. württembergischer Frauenvereine 1.) [XXII 252]
- Snowden, Ethel**: The woman socialist. London: G. Allen 1907. (XII, 100) [XVII 1045] (The labour ideal series.)

VI. STATISZTIKA, DEMOLÓGIA.

Statistique, Demographie.

Elemélet.

- Gryzanowski, Ernest G. F.**: On collective phenomena and the scientific value of statistical data. New-York 1906. (41) [X 204] (Publ. of the Amer. Ec. Assoc.)
- Bunzel, Julius**: Josef v. Körösy. Jena: G. Fischer 1907. (527—536) [X 251] (S. A. aus: Jahrbücher f. Nationalök. u. Stat.)
- Virgili, Fil.**: Statistica. [1898.] 3. ed. rifatta. Milano: U. Hoepli 1902. (XIX, 225) [X 240] (Manuali Hoepli. Serie scientifica 107.)
- Bosco, Augusto**: Lezioni di statistica e demografia. Stenografate e compilate da P. Mengarini e A. Tamburini. Anno 1904—1905. Roma: C. Andisio 1905. (XXIV, 853) [X 253]
- Mulhall, Michael G.**: The dictionary of statistics. [1884.] 4. ed. revised to Nov. 1898; reimpr. 1903. London 1903. (852) [XI 84]
- Unification of Australasian statistical methods and co-ordination of the work of the commonwealth and state bureaux.** Conference of statisticians of the commonwealth and states of Australia and colony of New-Zeland. Melbourne 1906. Melbourne 1906. (III, 73) 2° [Ausstr. q 2]

Népesedés.

Corridore, Francesco: La popolazione dello stato Romano. (1656—1901) Roma 1906. (287) [Ol 180]

Sundbaerg, Gustav: Bevölkerungsstatistik Schwedens 1750—1900. Stockholm: Bohtr. P. A. Norstedt & Söner 1907. (170) [Sk 134]
(Intern. Kongr. f. Hyg. u. Demogr.)

Powys, A. O.: Data for the problem of evolution in Man. On fertility, duration of life and reproductive selection. London 1905. (233—285) 4° [XII 207]
(From Biometrika.)

Bailey, William B.: Modern social conditions. A statistical study of birth, marriage, divorce, death, disease, suicide, immigration, etc. with special reference to the United States. New-York 1906. (377) [Am 372]

Heron, David: On the relation of fertility in man to social status, and on the changes in this relation that have taken place during the last fifty years. London 1906. (22) 4° [2 példány.] [XII q 5]
(Drapers' Company research memoirs. Studies in national deterioration. — Department of applied mathematics. University of London.)

Mombert, Paul: Studien zur Bevölkerungsbewegung in Deutschland im letzten Jahrzehnt mit bes. Berücks. der ehelichen Fruchtbarkeit. Karlsruhe 1907. (280) [Nm 660]

Marten, Ludwig: Die Altersverhältnisse des Mütter der ehelich und unehelich neugeborenen Kinder. Diss. Flensburg 1906. (44) 4° [XII q 4]

Quéker, Ch. de: Rapport sur la mortalité infantile à Bruxelles et sur l'assurance des enfants en cas de décès. Bruxelles 1905. (31) [VII 263]
(Ville de Bruxelles. Comité off. de patronage d. habit. ouvr. et d. inst. de prévoyance.)

Monory, Paul: Etude sur la mortalité infantile. Paris: G. Steinheil 1906. (80) [XI 216]

Report on the decline in the agricultural population of Great Britain 1881—1906. London 1906. (143) [Br 250]
(Board of agriculture and fisheries.)

Quételet, A.: De l'influence des saisons sur la mortalité aux différents âges dans la Belgique. [Bruxelles 1858.] (42) 4° [Bg q 15]

March, Lucien: Tables de mortalité de la population de la France au début du 20e siècle. Paris: Berger-Levrault & Cie 1906. (50) [Fr 362]

Lohmüller, Albert: Sterblichkeitsuntersuchungen auf Grund des Materials der Stuttgarter Lebensversicherungsbank A. G. (Alte Stuttgarter) 1824—1901. Jena 1907. (170) [III 501]

Reply, a-, to the Essay on population, by the rev. T. R. Malthus. To which are added Extracts from the essay; with notes. London: Longman, Hurst etc. 1807. (IV, 378) [XII 214]

Ensor, George: An inquiry concerning the population of nations: containing a resulation of Mr. Malthus's Essay on population. London: E. Wilson 1818. (VIII, 502) [XII 215]

Pöhlmann, Robert: Die Übervölkerung der antiken Grossstädte in Zusammenhange mit der Gesamtentwicklung städtischer Civilisation. Leipzig 1884. (VI, 169) [XII 209]
(Preisschriften der Jablonowski'schen Gesellschaft, 24.)

Crackanthorpe, Montague: Population and progress. London: Chapman & Hall 1907. (131) [XII 230]

Markow, Alexis: Das Wachstum der Bevölkerung und die Entwicklung der Aus- und Einwanderungen, Ab- und Zuzüge in Preussen und Preussens einzelnen Provinzen, Bezirken und Kreisgruppen von 1824—1885. Tübingen 1889. (XVI, 218)
— Beitr. z. Gesch. d. Bevölkerung in Deutschl. Bd. 3.

[Pr 111]
Moore, Harold E.: Back to the Land. London: Methuen & Co. 1893. (XV, 216) [XII 212]

Meuriot, Paul: Des agglomérations urbaines dans l'Europe contemporaine. Essai sur les causes, les conditions, les conséquences de leur développement. Paris 1898. (475) [XVII 210]

Vandervelde, Emile: L'influence des villes sur les campagnes. La propriété foncière dans les provinces du Luxembourg, de Namur, de la Flandre orientale et de la Flandre occidentale. Bruxelles: Impr. économique 1899. (103) [XII 226]
(Extr. d. Ann. de l'Institut d. sciences soc.)

Vandervelde, Emile: L'exode rural et le retour aux champs. Paris 1903. (304) [XII 211]
(Bibl. générale des Sciences sociales.)

Méline, Jules: Le retour à la terre et la surproduction industrielle. [1905.] 4. éd. Paris 1906. (320) [XVII 964]

Be- és kivándorlás. Gyarmatosítás.

Casta-Lumio, Lucien: Étude historique sur les origines de l'immigration réglementée dans nos anciennes colonies de la Réunion, la Guadeloupe, la Martinique et la Guyane. Thèse. Paris: impr. G. Vilette 1906. (XII, XV, 207) [XII 232]

Commons, John: Races and immigrants in America. New-York: Macmillan & Co. 1907. (XIII, 242) [Am 387]

Carpi, Leone: Dell'emigrazione italiana all'estero nei suoi rapporti coll'agricoltura, coll'industria e col commercio. Studi. Firenze: G. Civelli 1871. (305) [Ol 193]

Bokemeyer, H.: Das Auswanderungswesen in der Schweiz, in Belgien, England und Deutschland nach offiziellem Schriftenmaterial. Berlin 1892. (75) [XII 208]

Bosco, Augusto: Esercitazioni di statistica comparata. (Le regioni italiane) Appunti redatti da P. Mengarini e A. Tamburini. Anno 1904—1905. Emigrazione. Roma: C. Audisio 1905. (VIII, 184) [X 255]

Rotonando, M.: Brevi cenni sull'emigrazione: cause-effetti-rimedi. Lagonegro 1906. (33) [Ol 188]

Resoconto del 2. congresso dell'emigrazione temporanea, Milano 1907. Promosso dalla Società Umanitaria. Milano: Tip. d. Operai 1907. (72) [XII 229]
(Consorzio per la difesa dell'emigrazione temporanea in Europa.)

Haggard, H. Rider: The poor and the land; being a report on the Salvation Army colonies in the United States and at Hadleigh, England, with scheme of national land settlement and an introduction by H. R. H. London 1905. (XLI, 157) [VIII 123]

Pety de Thozée, Ch.: Théories de la colonisation au 19e siècle et rôle de l'état dans le développement des colonies. Par Ch. P. de Th. et R. Pety de Thozée. Bruxelles 1901—1902. (865) 4° [XII q 3]

Macdonald, J. Ramsay: Labour and the empire. London: G. Allen 1907. (XV, 112) [XVII 1044]
(The labour ideal series.)

VII. KÖZGAZDASÁG — Économie politique.

Altalános elmélet.

Eisenhart, Hugo: Geschichte der Nationalökonomik [1881.] 2. verm. Aufl. 3. Abdr. Jena: G. Fischer 1901. (VIII, 278) [XVIII 682]

Echéaux, A.: Les écoles économiques au 20e siècle. (T. 1—2.) Paris: A. Rousseau 1902—1907. 2 vol.
1. L'école économique française. 1902. (152) [XVIII 721]
2. L'école individualiste. Le socialisme d'état. 1907. (332)

Marx, Karl: Zur Kritik der Politischen Ökonomie. Hrsg. v. K. Kautsky. [1859.] 2. verm. Neuausg. Stuttgart: Dietz Nachf. 1907. (LVIII, 202) [XVIII 672]

Effertz, Otto: Arbeit und Boden. Kritik der theoretischen politischen Ökonomie. Berlin 1889. (XXXII, 360) [XVIII 656]

Kobatsch, Rud.: Internationale Wirtschaftspolitik. Ein Versuch ihrer wissenschaftlichen Erklärung auf entwicklungsgeschichtlicher Grundlage. Wien 1907. (XXV, 473) [XVIII 642]

Ratzinger: Die Volkswirtschaft in ihren sittlichen Grundlagen. [1881.] 2. umgearb. Aufl. Freiburg i. Br. 1895. (XVII, 641) [XVIII 70]

Guyot, Yves: La science économique, ses lois inductives. [1882.] 3. éd. entièrement refondue. Paris 1907. (XI, 531) [XVIII 661]
(Bibl. des sciences contemp.)

Pantaleoni, Maffeo: Pure economics. [1889.] Transl. by T. Boston Brece. London 1898. (XIII, 311) [XVIII 646]

Kleinwächter, Friedrich: Lehrbuch der Nationalökonomie. Leipzig: C. L. Hirschfeld 1902. (XIV, 477) [XVIII 668]

Blackmar, Frank W.: Economics. New-York: The Macmillan Co. 1907. (546) [XVIII 720]

Laycock, F. U.: Political economy in a nutshell. London: Sonnenschein & Co. 1907. (XVI, 208) [XVIII 677]

Trucco, A. M.: Il governo economico internazionale. (La dottrina utilitaria) Teoria delle „Hallesint“. Milano: Hallesint ed. [1907.] (LIV, 356) [XVIII 680]
(Bibl. delle Hallesint. Ser. A. Vol. 2.)

Neurath, Wilh.: Gemeinverständliche nationalökonomische Vorträge. Geschichtliche und letzte eigene Forschungen. Hrsg. von Edmund O. v. Lippmann. Braunschweig 1902. (XIII, 308) [XVIII 641]

Schnapper-Arndt, Gottlieb: Vorträge und Aufsätze. Hrsg. von Leon Zeitlin. Tübingen 1906. (VII, 320) [XVIII 608]

Walras, Léon: Théorie mathématique du prix des terres et de leur rachat par l'état. [S. l. e. a.] (189—283) [XVIII 723]
(Bull. soc. vaud. sc. nat. 17. 85.)

Passy, Fr.: Les machines et leur influence sur le développement de l'humanité. Paris: Hachette & Cie 1866. (VII, 228) [XVII 1036]

Reichenbach, A.: Die Arbeit in ihrem Wesen, ihrer Entwicklung und kultur-geschichtlicher Bedeutung. Zürich: Grütliverein 1898. (VII, 160) [XVII 1169]

Zmavč, Joh.: Elemente einer allgemeinen Arbeitstheorie. Beiträge zur Grundlegung einer neuen Wirtschafts- und Rechtsphilosophie. Bern 1906. (75) [XVII 955]
(Berner Studien z. Philosophie. Bd. 48.)

Marx, Karl: Le Capital. Résumé et accompagné d'un aperçu sur le socialisme scientifique. Paris: Flammarion 1883. (324) [XVII 1028]
(Bibl. socialiste)

Graziadei, Antonio: La produzione capitalistica. Torino: Frat. Bocca 1899. (XII, 245) [XVIII 695]
(Bibl. di scienze sociali. 39.)

Rae, John: The sociological theory of capital. Being a complete reprint of the new principles of political economy, 1834. Ed. with biographical sketch and notes by Ch. Whitney Mixer. New-York: The Macmillan Co. 1905. (LII, 485) [XVII 1040]

Sartorius, A. Freih. v. Waltershausen: Das volkswirtschaftliche System der Kapitalanlage im Auslande. Berlin 1907. (442) [XVIII 652]

Passow, Richard: Die wirtschaftliche Bedeutung und Organisation der Aktiengesellschaft. Jena 1907. (VII, 238) [XVIII 640]

Sinclair, Upton: The jungle. London 1906. (411) [Am 364]

Sinclair, Upton: A posvány. („The jungle“, 1906.) Ford. Baross Károlyné. Bp. 1907. (232) [Am 367]

Denkschrift über das Kartellwesen. Bearb. im Reichsamt des Innern. T. 3. Berlin: C. Heymann 1907. 1 Bd. 4° [Nm q 53]

Morgenroth, Will.: Die Exportpolitik der Kartelle. Untersuchung über die handelspolitische Bedeutung des Kartellwesens. Leipzig: Duncker & Humblot 1907. (VIII, 119) [XVIII 669]

Lescure, Jean: Des crises générales et périodiques de surproduction. Paris: Larose & Tenin 1907. (652) [XVIII 675]

Gazdaságtörténet, -leírás és politika.

Siebeking, Heinrich: Grundzüge der neueren Wirtschaftsgeschichte vom 17. Jahrhundert bis zur Gegenwart. Leipzig: B. G. Teubner 1907. (91)

(Grundr. d. Geschichtswiss. Bd. 2, Abschn. 2.) [XVIII 714]

Wirtschaftspolitische Annalen. Ein Kalendarium der Wirtschafts, Social- und Finanzpolitik der Kulturstaten, ihrer Kolonien und Dependenzien. Hrsg. von Friedr. Glaser. Jg. 1. 1906. Stuttgart: J. G. Gotta Nachf. 1907. 1 Bd. [XVIII 681]

Moreau de Jonnés, Alex.: Statistiques des peuples de l'antiquité: les Egyptiens, les Hébreux, les Grecs, les Romains, et les Gaulois T. 1—2. Paris: Guillaumin & Cie 1851. 2 vol. [XII 213]

Handbuch der Wirtschaftskunde Deutschlands. Bearb. von Bätz, Bettgenhäuser, Biermer (etc.) Hrsg. im Auftrage des deutschen Verbandes für das Kaufmännische Unterrichtswesen. Bd. 1—4. Leipzig: B. G. Teubner 1901—1904. 4 Bde. [Nm 840]

Nicolas-on: Histoire du développement économique de la Russie depuis l'affranchissement des serfs. Trad. du russe p. Gg. Paris: Giard & Bière 1902. (VII, 523, 15 tab.) [Or 165]

Coman, Katharine: The industrial history of the United States. New-York: Macmillan Co. 1905. (XVIII, 343, XXIV) [Am 390]

Salvioli, G.: Le capitalisme dans le monde antique. Études sur l'histoire de l'économie Romaine. Trad. par Alfred Bonnet. Paris 1906. (320) [XVIII 637]
(Bibl. intern. d'éc. pol.)

Bartholomew, J. G.: Atlas of the world's commerce. A new series of maps with descriptive text and diagrams showing products, imports, exports, commercial conditions and economic statistics of countries of the world. London: G. Newnes 1907. 1 vol. 2° [XV q 6]

Dove, K.: Die angelsächsischen Riesenreiche. Eine wirtschaftsgeographische Untersuchung. H. 2. Jena 1907. 1 H. [Am 373]

2. Die Vereinigten Staaten von Nordamerika 1907. (65)

An eye-opener to the british taxpayer. A popular treatise on the fallacies of our economic system, [etc.] London: Pall Mall press [1907.] (104) [Br 309]

Laughlin, J. Laurence: Aus dem amerikanischen Wirtschaftsleben. Leipzig: B. G. Teubner 1907. (160) [Am 378]

(Aus Natur u. Geisteswelt. 127.)

Neuhaus, Georg: Deutsche Wirtschaftsgeschichte im neunzehnten Jahrhundert. Kempten: J. Kösel 1907. (182) [Nm 804]

(Sammlung Kösel.)

Nitti, Francesco S.: The wealth of Italy, its amount and distribution. Transl. by E. C. Longobardi. Rome: F. Centenari & Co. 1907. (XXII, 141) [Ol 196]

Földtulajdon.

Liebknecht, Wilh.: Zur Grund- und Bodenfrage. [1873.] 2. vervollst. Aufl. Leipzig: Genossenschaftsbuchdr. 1876. (200) [XIII 101]

Esslen, Joseph: Das Gesetz des abnehmenden Bodenertrages seit Justus v. Liebig. Eine dogmengeschichtliche Untersuchung. München 1905. (VIII, 290) [XIII 99]

Braun Róbert: Henry George és a földjádakadó. Bp.: Deutsch Zs. és tsa 1907. (18) [XVIII 716]

(K. l. a Huszadik Századból. — A Huszadik Század könyvtára 26.)

Favier, François: De l'attribution de la rente foncière à la collectivité. Paris: A. Rousseau 1907. (VIII, 150) [XVII 1152]

Tschuprow, Alex. A.: Die Feldgemeinschaft. Eine morphologische Untersuchung. Strassburg: K. J. Trübner 1902. (X, 304) [XVII 1097]

(Abh. aus d. Staatsw. Seminar zu Strassburg, 18.)

Lancry, G.: Le terrianisme. La petite propriété insaisissable et assurée à tous. Préf. de M. Lémire. Dunkerque 1899. (XIX, 415) [XVII 980]

Pudor, Heinr.: Fideikommiss-Schutz in Deutschland versus Landarbeiterheim-Schutz in Dänemark. Zur Agrarpolitik in Dänemark und Deutschland. Leipzig 1905. (52) [Nm 666]

Bill, a—, to amend the law with respect to small holdings and allotments. London 1907. (22) 2° [Br q 57]

(Small holdings and allotments Bill.)

Martin, Henry: L'égalité en nature dans les partages et le problème du bien de famille indivisible. Thèse. Rennes: imp. E. Prost 1906. (134) [XVIII 724]

Miaskowski, Aug. v.: Das Problem der Grundbesitzverteilung in geschichtlicher Entwicklung. Vorlesg. Leipzig: Duncker & Humblot 1890. (40) [XVIII 725]

Mezőgazdaság.

Pudor, Heinrich: Das landwirtschaftliche Genossenschaftswesen im Auslande. Bd. 1—2. Leipzig 1904. 2 Bde. [XIII 97]

1. Das landwirtschaftliche Genossenschaftswesen in den skandinavischen Ländern. 1904. (VIII, 153)

2. Das landwirtschaftliche Genossenschaftswesen in Grossbritannien u. Irland, Frankreich, Italien, Portugal u. Belgien. 1907. (VIII, 133)

Tárgyalásai, a nagyvárad országos gazdaságülés, — 1906. szept. Kiadja a gazdaságülés rendező bizottsága. Bp. 1906. (111) [Mo XIII 263]

Szász, Joseph: Die ungarische Landwirtschaft der Gegenwart, mit bes. Berücks. der Extensität und Intensität ihres Betriebes. Berlin: G. Schadt 1907. (121) [Mo XIII 269]

Hubert, Lucien: L'agriculture et la république. Préf. de M. Ruau. Paris 1906. (140) [Fr 351]

Augé-Laribé, Michel: Le problème agraire du socialisme. La viticulture industrielle du Midi de la France. Paris: Giard & Brière 1907. (362) (Bib. socialiste intern. 7.) [XVII 1022]

Masslow, Peter: Die Agrarfrage in Russland, Die bäuerliche Wirtschaftsform und die ländlichen Arbeiter. Autor. Übers. v. M. Nachimson. Stuttgart: Dietz Nachf. 1907. (XIII, 265) [Or 167]

Stolypin, P. A.: Rede in der Reichsduma am 10. Mai 1907. betr. die Agrarfrage in Russland. Leipzig: Teutonia Verl. 1907. (15) [Or 169]

Tasca, Georges: La question agraire. Commentaire critique de la législation rurale en Roumanie, Angleterre, Irlande, Russie et Allemagne. (Étude de droit comparé.) T. 1. Paris: Giard & Brière 1907. 1 vol. [XVIII 718]

1. Roumanie, Angleterre et Irlande. (352)

Wlachoff, Christo: Die landwirtschaftliche Entwicklung Bulgariens. Diss. Erlangen: 1907. (X, 81) [Tk 112]

Yermoloff, Alexis: La Russie agricole devant la crise agraire. Paris: Hachette & Cie 1907. (V, 349) [Or 168]

Atchormansky, B. N.: Die Getreideproduktion der Vereinigten Staaten von Nordamerika seit 1890 und die zukünftige Gestaltung der Getreideausfuhr. Diss. Erlangen 1906. (160) [Am 365]

Bányászat.

Mandel Pál: Széninség és bányajog. Bp. Kilián 1907. (31) [XVIII 717]

Ipar.

Mac Lean, Allan: Die industriellen Unternehmerverbände Frankreichs (Syndicats industriels de producteurs.) Diss. Genf 1905. (87) [Fr 327]

Müller, August: Gewerkschaften und Unternehmerverbände. 4. Aufl. Magdeburg: Gewerkschaftskartell 1906. (49) [Nm 834]

Tomaschek, Franz: Neu-Regelung des gewerblichen Genossenschaftswesens in Österreich. Systematische Darstellung nach den geltenden Gesetzen. Prag: A. Haase 1907. (86) [Au 518]

Des Cilleuls, Alfred: Histoire et régime de la grande industrie en France aux 17e et 18e siècles. Paris: Giard & Brière 1898. (406) [Fr 359]

Tugan-Baranowsky, M.: Geschichte der russischen Fabrik. Berlin: E. Felber 1900. (VI, 626) [Or 161]

(Socialgeschichtliche Forschungen. H. 56.)

Most, Johann: Der Kleinbürger und die Socialdemokratie. Ein Mahnwort an die Kleingewerbetreibenden. Augsburg: Verl. d. Volksbuchhandlg. 1876. (72) [XVII 1186]

Scherrer, H.: Das Handwerk sonst und jetzt. Berlin: F. Siemenroth 1907. (73) [XIV 61]

Denkchrift über die Beschäftigung der Gefangenen in den zum Vollzugegerichtlich erkannter Freiheitsstrafen bestimmten Anstalten. [Berlin] 1907. (222) [Nm 959]

(Reichstag, 12., Leg. Per., 1. Sess. 1907. No. 89.)

Mayer, Sigmund: Die Aufhebung des Befähigungsnachweises in Österreich. Leipzig: Duncker & Humblot 1894. (VIII, 359) [Au 512]

Penndorf, Balduin: Das Innungswesen im Königreich Sachsen seit Einführung der Gewerbefreiheit. Leipzig 1907. (XVI, 230) [Sz 52]

- Coulet, Paul:** Étude sur les subventions industrielles. Suivie d'un exposé des motifs et d'une proposition de loi tendant à la modification de la loi du 21 Mai 1836. Paris: „Le Bois“ 1907. (28) [Fr 385]
- A hazai ipar fejlesztéséről szóló 1907. III. t. c. és annak végrehajtási utasítása.** Hiv. kiad. Bp.: Pesti könyvny. r.-t. 1907. (XVI, 168) [Mo XIV 113]
- Krejsi, Rezső:** 1907. III. törvénycikk a hazai ipar fejlesztéséről. Bp. 1907. (15) [Mo XIV 111]
- Hoffmann, F.:** Die Gewerbe-Ordnung mit den gesamten Ausführungs-Bestimmungen für das deutsche Reich und Preussen. Erl. [1898.] 6. Aufl. Berlin: C. Heymann 1907. (XXIV, 1183) [Nm 695]
- Entwurf eines Gesetzes, betr. die Abänderung der Gewerbeordnung.** Berlin 1907. (18) 2° [Nm q 55]
- Geller, Leo:** Allgemeine Durchführungs-Verordnung zur Gewerbe-Ordnung. I. Nachtr. zur Österreichische Gewerbeordnung nebst einschlägigen Vorschriften. Neu bearb. Aufl. Wien: M. Perles 1907. (64) [Au 504]
- (Österr. Gesetze, H. 80.)
- Gstettner, Laurenz:** Die Gewerbeordnung. Textausgabe der österreichischen Gewerbeordnung (Gesetz vom 20 Dec. 1859.) m. Berücks. aller durch die bisherigen Novellen, einschliesslich des Gesetzes vom 5. Feb. 1907 vorgenommenen Abänderungen und Ergänzungen. Wien 1907. (X, 192) [Au 493]
- Badtke, Walther:** Zur Entwicklung des deutschen Bäckergewerbes. Eine wirtschaftsgeschichtlich-statistische Studie. Jena 1906. (216)
- Samml. nationalök. u. statist. Abhandlungen d. staatsw. Seminars zu Halle a. S. Bd. 52. [Nm 281]
- Bäckergewerbe, das, in der Entwicklung von Zwergbetrieben zu Grossbetrieben und das Ergebnis des Kampfes der Bäckerei-Arbeiter gegen das Kost- und Logiswesen beim Arbeitgeber.** Hamburg: O. Allmann 1907. (78) [XVII 1007]
- Magnier, Achille:** Le pain. Son rôle, son histoire, sa technique. Paris: G. Roustan 1907. (96) [XVIII 666]
- Lohn-Tarif für Buchbinder-Arbeiten.** Ausgearb. und hrsg. von dem gemeinsamen Tarif-Kommission des Verbandes deutscher Buchbindereibesitzer und des Deutschen Buchbinder-Verbandes. Leipzig 1907. (82) 4° [XVI 459]
- Wekerle Sándor pénzügyminiszterhez intézett emlékirata a szeszgyári telepekkel bíró városoknak, pénzügyi és társadalmi érdekeik megvédése céljából az ipari szeszgyárak kontingensének fentartása tárgyában.** (Tervezet.) Bp., Háziny. 1907. (13) 2° [Mo XIX q 19]
- Sellnick, H.:** Brotversorgungspolitik! Eine Besprechung landwirtschaftlicher und mühlenwirtschaftlicher Zeitfragen behufs Anbahnung eines Gesetzes zur Einschränkung des schädigenden Wettbewerbes in der Müllerei durch Umsatzbesteuerung nebst Entwurf eines solchen Gesetzes. Leipzig 1905. (35) [Nm 646]
- Über die Organisation von Verkaufsvereinigungen der deutschen Müller.** Denkschrift hrsg. vom Ausschuss zur Vorbereitung von Verkaufsvereinigungen der deutschen Müller. Berlin: Puttkammer & Mühlbrecht 1907. (54) [Nm 837]
- Hoppe, Fritz:** Wie stellt man Projekte, Kostenanschläge und Betriebskostenberechnungen für elektrische Licht- und Kraftanlagen auf? [—] 4. vervollst. Aufl. Leipzig: J. A. Barth 1907. (XIV, 489) [XVIII 715]
- Koch, Waldemar:** Die Konzentrationsbewegung in der deutschen Elektroindustrie. München 1907. (119) [Nm. 643]
- Kereskedelem.**
- Müller, Hans:** Verband schweizerischer Konsumvereine, dargestellt in seinem Werden, Wesen und Wirken. Basel: Verl. schw. Konsumver. 1906. (49) [Sv 132]
- Devaux, Auguste:** Les sociétés coopératives de consommation dans le Nord et principalement dans l'arrondissement de Lille. Lille: Le Bigot frères 1907. (244) [Fr 382]
- Speck, E.:** Handelsgeschichte des Altertums. Bd. 1—3, 1. Hälfte, 2. Hälfte, A. B. Leipzig: Fr. Brandstetter 1900—1906. 5 Bde.
1. Die orientalischen Völker. 1900. (VIII, 591)
2. Die Griechen. 1901. (VIII, 582)
3. 1. Die Karthager. Die Etrusker etc. 1905. (VIII, 535)
3. 2. A. Die Römer von 265 bis 30 v. Chr. 1906. (490)
3. 2. B. Die Römer von 30 v. bis 476 n. Chr. 1906. (491—1154)
- Mulhall, Michael G.:** History of prices since the year 1850. London 1885. (VIII, 204) [XVIII 645]
- Höger, Karl:** Die Lebensmittelteuerung. Wien: L. A. Bretschneider 1892. (52) [Au 548]
- (Wiener politische Volksbibliothek. 34)
- Danzer, Karl:** Die Fleischpreise Münchens am 5. März und 16. Juli 1904. (Diss.) München: E. Reinhardt 1905. (112) [III 601]
- Arnold, Rudolf:** Die Handelsbilanz Deutschlands von 1889—1900. Diss. Berlin 1905. (XII, 204) [Nm. 173]
- Srbik, Heinrich Ritter v.:** Der staatliche Exporthandel Österreichs von Leopold I. bis Maria Theresia. Untersuchungen zur Wirtschaftsgeschichte Österreichs im Zeitalter des Merkantilismus. Wien: Braumüller 1907. (XXX, VI, 432) [Au 511]
- Congrès des économistes réuni à Bruxelles par les soins de l'Association Belge pour la liberté commerciale.** Bruxelles: Impr. de Deltombe 1847. (211) [XVIII 697]
- Bose, L.:** Zollallianzen und Zollunionen in ihrer Bedeutung für die Handelspolitik der Vergangenheit und Zukunft. [1904.] Aus d. Französ. vom S. Schilder. Vorw. von H. Paasche. Berlin E. Staude 1907. (24, 365, VIII.) [XVIII 670]
- Ság, Manó:** Ausztriához való gazdasági viszonyunk 1526-tól napjainkig. Bp. 1907. (VII, 75) [Mo. XVIII 142]
- Ruesch, H.:** Der Berliner Getreidehandel unter dem deutschen Börsengesetz. Diss. Jena: G. Fischer 1907. (69) [Berl. 35]
- Jung, Rud.:** Der Börsenterminhandel und der dem Reichstage am 19. Febr. 1904 vorgelegte „Entwurf eines Gesetzes betr. die Änderung des Abschnittes 4 des Börsengesetzes“ Diss. Würzburg: Druck von Seelmeyer 1907. (86) [Nm. 741]
- Schmitz, Peter:** Die Lage des Lebensmitteldetailhandels in Cöln. Diss. Cöln. 1907. (74) [III 146]
- Hell, Lajos:** Élelmicikkek kezelése, kivitele és értékesítése. [1907.] 2. kiadás Bp.: Radó I. ny. 1907. (76) [XXIII 676]
- Közlekedés.**
- Quinet, F. A.:** Essai de bibliographie postale. Lille: Imp. Lefebvre-Ducrocq 1906. (112) 4° [XVI 456]
- (Extr. d. Le vieux papier.)
- Geschichte der Eisenbahnen der Österreich-Ungarischen Monarchie.** Red. von Hermann Strach, Hrsg. von Österr. Eisenbahnbeamten-Verein. Bd. 1. Tl. 1—2; Bd. 2—4. Wien 1898—99. 5 Bde. [Au. 375]

- Dewsnup, Ernest R.:** American railway organisation and working. A series of lectures. Chicago The Univ. of Chic. Press 1906. (XI, 498) [Am 377]
- Biedermann, E.:** Die technische Entwicklung der Eisenbahnen der Gegenwart. Leipzig 1907. (V, 132) [XV 187]
(Aus Natur und Geisteswelt. 144)
- Dereux, Georges:** De la nature juridique des tarifs de chemins de fer. Paris: A. Rosseau 1906. (246) [XV 195]
- Payen, Fernand:** Des concessions de chemins de fer d'intérêt local et de tramways. Paris: A. Rousseau 1907. (VIII, 506) [Fr 393]
- Mikes, Gyula:** Javaslat a közútkról és vámokról szóló 1890. 1. t.-c. módosításához. Szeged: Traub és Tsa biz. (1907.) (93) [Mo. XVIII 140]
- Deichen, Fritz:** Die Strassenbahnen als Objekte der Gemeinwirtschaft. Diss. Berlin: G. Schade (1898.) (54) [Mo. 726]
- Herrick, Albert B.:** American electric railway practice. By A. B. H. and Edward C. Boynton. New-York McGraw publ. Co. 1907. (IV, 403) [Am. 386]
- Mattersdorff, Wilhelm:** Städtische Verkehrsfragen. Untersuchung der städtischen Verkehr bestimmenden Einflüsse und Nutzenwendungen der Ergebnisse bei Verkehrsschätzungen. Berlin: J. Springer 1907. (42, 4 Taf.) [XVIII 719]
- Thierry, J. B.:** Étude sur le métropolitain de Paris, ses installations intérieures, ce qu'elles sont, ce qu'elles devraient être. Paris: Ch. Béranger 1907. (III, 81) [V 250]
- Stenographischer Bericht, über die von der Handelskammer Dresden einberufene Versammlung gegen die Einführung von Schiffsabgaben. Dresden: Druck von Heinrich 1907. (46) 2 [IIIq 209]**
- Bogdánfy Ödön:** A Duna és Tisza közötti csatorna. Bp. 1907. (21) [Mo XV 299]
(K. I. a Budapesti Szemléből.)
- Netter, O.:** Schiffsabgaben nach deutschem Verfassungsrecht. Denkschrift. Berlin: C. Heymann 1907. (85) [Nm 815]
- Jaensch, Georg:** Die deutschen Dampfersubventionen, ihre Entstehung, Begründung und ihre volkswirtschaftlichen Wirkungen. Diss. Berlin: Druck von Günter Sohn 1907. (VIII, 165) [Nm 748]
- Pénz és hitel.**
- Knebel-Doebertitz, Hugo v.:** Das Sparkassenwesen in Preussen. Berlin 1907. (XII, 228) [Pr 151]
- Lausberg, C.:** Die Vereinigung von Sparkasse und Volksbibliothek. Vorschlag. Leipzig 1907. (12) [XVII 978]
(S. A. aus: Blätter f. Volksbibl. u. Lesehallen.)
- Hannemann, Adolf:** Die Sparkasse in Friedenau. Von A. H. und Franz Hannemann. Berlin 1897. (49) [III 489]
- A javak megoszlása és fogyasztása.**
- Turquan, Victor:** Évolution de la fortune à l'étranger dans ses rapports avec la fécondité des familles. Etude économique et géographique de la répartition de la richesse. Paris: L. Larose 1901. (IX, 210) [Fr 371]
- Leiter, Fr.:** Die Verteilung des Einkommens in Österreich. Im Gesamtstaate und in den einzelnen Ländern nach Einkommensquellen und Einkommensstufen etc. Nach dem Ergebnissen der Personaleinkommensteuer in den Jahren 1898 bis 1904. Wien: W. Braumüller 1907. (V, 567) [Au 510]
- Dodd, Georg:** The food of London: A sketch of the chief varieties, sources of supply, probable quantities, modes of arrival, processes of manufacture, suspected adulteration, and machinery of distribution of the food for a community of 2 millions and a half. London 1856. (XII, 524) [IV 96]
- Enquête über die Approvisionierung Wiens. Bd. 1—2. [Hrsg. vom] Kaiserl. königl. Handelsministerium. Wien: Hof- u. Staatsdr. 1870—71. 2 Bde. [Bécs q 29]**
1. Schlachtvieh und Fleisch. 1870. (579, CXCIX)
2. Lebensmittel (ausgenommen Fleisch), Brennholz und Mineralkohle 1871. (528, CCLVII)
- Creuzbauer, August:** Die Versorgung Münchens mit Mehl und Brot. Diss. München: M. Ernst 1903. (66) [III 631]
- Neugebauer, Hans:** Die Fleischversorgung der Stadt Magdeburg. Diss. Magdeburg: Druck von E. Baensch 1906. (102) [III 665]
- Schiemenz, Paulus:** Unsere Versorgung mit frischem Fischfleisch. Festrede. Berlin 1907. (27) [XVIII. 636]
- VIII. MUNKÁSKÉRDÉS. — Législation ouvrière.**
- Általános munkák.**
- Dochow, Franz:** Vereinheitlichung des Arbeiterschutzes durch Staatsverträge. Ein Beitrag zum internationalen Verwaltungsrecht. Berlin 1907. (111) [XVII 954]
- Verhandlungsbericht der 4. Generalversammlung des Komitees der Internationalen Vereinigung für gesetzlichen Arbeiterschutz abgehalten zu Genf vom 26—29. September 1906 nebst Jahresberichten der Intern. Vereinigung für gesetzlichen Arbeiterschutz. Jena: G. Fischer 1907. (XVI, 157) [XVII 1073]**
(Schr. d. Intern. Vereinig. f. gesetzl. Arbeiterschutz. No. 5.)
- Louis, Paul:** L'ouvrier devant l'état. Histoire comparée des lois du travail dans les deux mondes. Paris: F. Alcan 1904. (IV, 480) [XVII 1179]
(Bibl. d'histoire contemp.)
- Dall'Armi, Max v.:** Arbeitergesetzgebung und Arbeiterversicherung in Frankreich. Diss. Leipzig. 1906. (47) [Fr 321]
- Egyes munkakategóriák viszonyai.**
- Die wirtschaftliche Lage der Privatangestellten. Denkschrift über die im Oktober 1903 angestellten Erhebungen. Bearb. in Reichsamt des Innern. Berlin: Heymann 1907. (92) 2° [Nm q 54]**
- Kebbel, T. E.:** The agricultural labourer. A summary of his position. [1870.] 4. ed. abr. with a new pref. London 1907. (VI, 176) [Br 244]
- Landarbeit und Kleinbesitz. Hrsg. von Richard Ehrenberg. H. 1—3. Rostock: K. Boldt 1907. 2. H. [Nm 697]**
1. Ehrenberg und Gehrke: Der Kontraktbruch der Landarbeiter als Massen-Erscheinung. 1907. (VIII, 68)
2/3. Landwirtschaftliche Lohnarbeit der Häuser. Innere Kolonisation und ländliche Bevölkerung. Pacht-Häuslereien. Landwirtsch. Arbeitsämter. Landwirtsch. Arbeitsvermittlung 1907. (69—212)
- Marforius:** A cselédtörvényjavaslat. Bp.: Krausz és Tsa 1907. (39) [Mo XVII 109]
- Rácz Gyula:** A cselédtörvényjavaslat bírálata. (Az ember kisajátítása.) Bp.: Deutsch Zs. és Tsa 1907. (36) [Mo XVII 110]
(K. I. a Huszadik Századból. A Huszadik Század könyvtára 26.)
- Schlegelberger, Franz:** Das Landarbeiterrecht. Darstellung des privaten und öffentlichen Rechts der Landarbeiter in Preussen. Berlin 1907. (XII, 240) [Pr 150]

Szeberényi Lajos: A parasztok helyzete Magyarországon. Szociális tanulmány. Kül. tek. az alföldi munkásmozgalomra és kivándorlásra. Bp. Kókai Laj. biz. 1907. (100). [Mo XVII 108]

Vantsó Gyula: 1907. XLV. t.-c. a gazda és a gazdasági cseléd közötti jogviszony szabályozásáról. Jegyzetekkel. Bp.: Ráth M. 1907. (X, 41) [Mo XVII 124]

Lohn- und Arbeitsbedingungen im Maurergewerbe, Statistik 1905 und Tarifverträge von 1891–1905. Hamburg: Verl. d. Centralverbandes 1906. (XXXIX, 372) [Nm q 58]
(Zentral-Verband der Maurer Deutschlands.)

Bányász László: Dohánygyári munkáviszonyok Magyarországon. Tekintettel az ipari, gyári és kereskedelmi alkalmazottak betegség és baleset esetére való biztosításáról szóló 1907. évi 19. törvényekre. Bp. 1907. (62) [Mo. XVII 100]
[K. I. a Közgazdasági Szemléből.]

Bericht der Senats-Commission für die Prüfung der Arbeitsverhältnisse im Hamburger Hafen. Hamburg: L. Gräfe & Sillem 1898. (215) 4° [Hamb q 5]

Igel, Martin: Die Lohnverhältnisse bei der Preussischen Staatseisenbahn. Diss. Berlin: Druck v. Gülzow 1905. (87) [Fr 184]

Wintermantel, Karl Eugen: Die Lohnverhältnisse der badischen Eisenbahnarbeiter. Diss. Heidelberg 1907. (55) [Bo 45]

Dubois, Remy: De la condition juridique des domestiques. Thèse. Lille: Imp. H. Morel 1907. (152) [Fr 395]

A short bibliography of sweating and a list of the principal works upon and references to the legal minimum wage. Prepared in the Library of the London School of Economics and Political Science. London: Libr. of the London School of econ. 1906. (24) [XIV 478]
(The national Anti-Sweating League. To secure a minimum wage.)

Cadbury, Edward: Sweating. By E. C. and George Shann. London: Headley Brothers [1907.] (143) [XVII 1199]
(Social service handbooks. 5.)

Közüzemek munkásai.

Der Arbeiterschutz bei Vergebung öffentlicher Arbeiten und Lieferungen. Bericht des k. k. arbeitsstatistischen Amtes über die auf diesem Gebiete in den europäischen und überseeischen Industriestaaten unternommenen Versuche und bestehenden Vorschriften. Wien: Hof- und Staatsdr. 1900. (X, 163) [XVII 1185]

Die Bewegung der städtischen Arbeiter. Geschäfts-Bericht des Verbands-Vorstandes für die Zeit von Anfang Januar 1903 bis Ende Dezember 1905. [Berlin] A. Mohs [1906.] (222) [Nm 844]
(Verb. d. in Gemeinde- und Staatsbetrieben beschäftigten Arbeiter und Unterangestellten)

Fair wages and hours of labour. Report of the proceedings of the council on the question of the payment of fair wages and the observance of the hours and conditions of labour that are generally accepted by the Trade-Unions, as ordered by the Fair Wages Committee on 7th April, 1894; together with an addendum setting out the further proceedings of the Council to 31st December, 1906. London 1907. (26) 2° [IV q 45]
(London county council)

Protokoll der Verhandlungen der 2. Deutschen Gasarbeiter-Konferenz. [Berlin]: A. Mohs 1906. (46) [Nm 805]
(Verb. d. in Gemeinde- u. Staatsbetrieben beschäft. Arbeiter u. Unterangestellten.)

Protokoll der Verhandlungen des 4. Verbandtages [des] Verbandes der in Gemeinde- und Staatsbetrieben beschäftigten Arbeiter und Unterangestellten. [Berlin]: A. Mohs 1906. 1 H. [Um 838]

Rates of pay and hours of labour. Return showing the rates of wages paid to, and the hours of labour observed by workmen employed by the Metropolitan Board of Works in 1888, and the same particulars in respect of a similar character. London 1905. (19) 2. [IV q 47]
(London county council.)

Vállalkozó és munkás viszonya.

Gilman, Nicholas P.: Wege zum gewerblichen Frieden. — Methods of industrial peace. [1889.] Übers. von Bernhard Franke. Berlin 1907. (XI, 347) [XVII 947]
(Moderne Wirtschaftsprobleme. Bd 1.)

Előterjesztés a kollektív munkaszerződések, továbbá a munkaadók szakszervezkedése tárgyában. Bp.: Pesti könyvny. r.-t. 1905. (15) [Mo XVII 118]
(Pesti keresk. és iparkamara.)

Der Tarifvertrag im Deutschen Reich. [T.] 1–3. Berlin 1906. Bd 3. — Beitr. z. Arbeiterstatistik Nr. 3–5. [Nm 821]

Misset, René: Le contrat collectif de travail au point de vue juridique. Paris: A. Pedone 1907. (119) [XVII 1151]

Rácz Lajos: Az ipari béke megvalósítása a kollektív munkaegyezmények által. Bp.: Toldi L. biz. 1907. (134) [XVII 1062]

Ribes-Christoffe, F. de: Le contrat de travail. Examen critique du projet de loi Doumergue. Paris: L. Larose 1907. (63) [Fr 390]
(Fédération d. industriels et commerçants français.)

Rocke: Über Tarifgemeinschaften. Vortr. Leipzig (1907.) (32) [XVII 956]

Paschwitz, Ernst v.: Die rechtliche Natur der Arbeitsordnung. Diss. Erlangen 1905. (IV, 63) [XXI 196]

Hatch, Leonard W.: Government industrial arbitration. Diss. (Washington 1905.) (VI, 389–655) [XXI 170]
(Re-bound from Bulletin No. 60 of the United States Bureau of Labor.)

Methoden des gewerblichen Einigungswesens. Verhandlungen der 3. Generalversammlung der Gesellschaft für Soziale Reform am 3. u. 4. Dez. 1906 in Berlin. Jena 1907. (239) [XVII 384]
— Schr. d. Gesellsch. f. Soz. Reform. Bd. 2, H. 11–12.

Munkabér.

Brentano, Lujo: Über das Verhältniss von Arbeitslohn und Arbeitszeit zur Arbeitsleistung. [1875.] 2. vollst. umgearb. Aufl. Leipzig: Duncker & Humblot 1893. (VIII, 103) [XVII 1078]

Eulenburg, Franz: Zur Frage der Lohnermittelung. Eine methodologisch-kritische Untersuchung. Jena: G. Fischer 1899. (VI, 150) [XVII 1184]

Beck, Hermann: Gerechter Arbeitslohn! Dresden 1902. (VIII, 176) [XVII 925]

Standard time rates of wages in the United Kingdom at 1st October 1906. London 1906. (III, 127) [Br. 249]
(Wages. Standard time rates. (Board of trade, Labour department.)

Gyermekek és nőmunka.

Kelley, Florence: Some ethical gains through legislation. New-York: The Macmillan Co. 1905. (X, 341) [XVII 1191]
(The citizen's library.)

Griffin, Appleton Prentiss C.: List of books (with references to periodicals) relating child labor. Washington: Govern. print. off. 1906. (66) [XVI 480]
(Library of Congress.)

Deutsch, Julius: Die Kinderarbeit und ihre Bekämpfung. Zürich: Rascher & Co. 1907. (XI, 247) [XVII 1094]

Das Kinderschutzgesetz und seine Ausführungsbestimmungen in Hessen. Darmstadt: Staatsverlag 1907. (39) [Kn 111]
(Socialpolitische Gesetzgebung H. 2.)

Mény, George: Le travail à bon marché. Préf. par Lemire. Paris: Bloud & Cie 1907. (XXIV, 236) [Fc 397]
(Études de morale et de sociologie.)

Gonnard, R.: La femme dans l'industrie. Paris: A. Colin 1906. (283) [XVII 624]

Salomon, Alice: Die Ursachen der ungleichen Entlohnung von Männern- und Frauenarbeit. Leipzig 1906. (VIII, 132) [XVII 27]
— Staats u. Socialw. Forsch. H. 122.

Behrend: Enquête über die weiblichen Handlungsangestellten veranstaltet von der Handelskammer zu Magdeburg. Magdeburg: E. Baensch, 1907. (26) 4 [III 587]

Milhaud, Caroline: L'ouvrière en France. Sa condition présente. Les réformes nécessaires. Paris: F. Alcan 1907. (204) [Fr 346]

Munkanélküliség. Munkaközvetítés.

Le chômage. Publié sous les auspices de la Società umanitaria par Arnaldo Agnelli, Astori Ennio, Baldini Nullo etc. Paris: Giard & Brière 1906. (XIII, 273) [XVII 1051]

Troeltsch, Walter: Das Problem der Arbeitslosigkeit. Marburg: N. G. Elwert 1907. (46) [Sm 701]
(Marburger akademische Reden. Nr. 17.)

Adler, Georg: Die Versicherung der Arbeiter gegen Arbeitslosigkeit im Kanton Basel-Stadt. Basel 1895. (72) [Lv 116]

Előterjesztése a jog-, ipar- és rendészeti ügyosztálynak, Budapest székesfőváros tekintetes tanácsához, a munkanélküliség elleni biztosítás ügyében. Budapest [Háziny.] 1906. (61) 2° [Bp q 528]

Möller, Ferd.: Das Problem der Stellenlosenversicherung. Diss. Erlangen: Hof. u. Univ. Druck. 1906. (47) [XVII 1113]

Imle, Fanny: Kritisches und Positives zur Frage der Arbeitslosenfürsorge. Jena 1907. (71) [Nm. 672]

Molinari, G. de: Les bourses du travail. Paris: Guillaumin & Cie. 1893. (XII, 335) [XVII 1106]

Ricci des Ferres: Consiglio ed ufficio municipale di lavoro della città di Torino. Progetto di statuto e relazione. Torino 1902. (2) 2° [VI q 35]

Verhandlungen des Verbandes Bayerischer Arbeitsnachweise. Nr. 1. München 1902. I H. [Bj. 53]
I. Verhandlungen der I. Verbandsversammlung und Arbeitsnachweiskonferenz am 26. und 27. Mai 1902 in München. München 1902. (XIV, 156)

Hoffmann, F.: Vorschriften für den Geschäftsbetrieb der Gesindevermieter und Stellenvermittler [—] 2. Aufl. Berlin: C. Heyman 1907. (65) [Nm. 712]

Munkaidő.

Arbeitszeit, die, in den Fabriksbetrieben Österreichs. Dargestellt vom k. k. Arbeitstatistischen Amte im Handelsministerium. Wien: A. Hölder 1907. (XCVI, 459) 4° [Au q 114]

Stillmark, Fr.: Die Gesetzesnovellen vom 15. November 1906 betr. die Ruhezeit der in Handelsunternehmungen und Handwerksbetrieben Angestellten. Reval: Kluge & Ströhm 1907. (23) [Nm 810]

Akten des 2. internationalen Congresses für Sonntagstagsfeier, Bern 1879. Reden und Berichte. Bern: K. J. Wys 1880. (368) [XVII 1183]

Congrès international du repos du dimanche tenu à Bruxelles 1897. Rapports et compte rendu analytique. Bruxelles: J. Goemaers 1898. (XLIII, 592) [XVII 1036]
(Assoc. pour le repos du dimanche en Belgique.)

Materiali per una legge sul riposo festivo. Inchiasta sul lavoro festivo in Italia e studi sulla legislazione estera. Roma: Tip. G. Bertero 1906. (X, 218) 4° [Ol q 68]
(Ministero di agricoltura, industria e commerci. Uff. del lavoro.)

Arbeitszeitverlängerungen (Überstunden) im Jahre 1906 in fabrikmässigen Betrieben. Wien: Hof- und Staatsdruck. 1907. (35) [Au 547]
(K. k. Arbeitsstat. Amt. im Handelsministerium.)

Betegség-, baleset- és rokkantbiztosítás.

Bokor Gusztáv: 1907: XIX. t.-c. az ipari és kereskedelmi alkalmazottaknak betegség és baleset esetére való biztosításáról. [1907. 2. a végrehajtási rendeletekkel bőv. kiad. Bp. Ráth M. 1907. (XI, 180) [Mo XVII 130]

Gesetze und Verordnungen betr. der Unfall- und Krankenversicherung der Arbeiter. [—] 9. verm. Aufl. Wien: Manz 1907. (VIII, 352) [An 546]
(Manz'sche Gesetz-Ausgabe.)

Henderson, Richmond Char.: Die Arbeiter-Versicherung in den Vereinigten-Staaten von Nord-Amerika. Berlin: Verl. Arbeiter-Versicherung 1907. (331)
— Die Arbeiter-Versicherung im Auslande. [XVII 570]

Kleis, Friedrich: Der Aus- und Umbau der Arbeiterversicherung vom Standpunkt der Versicher-ten. Berlin: Vorwärts 1907. (80) [XVII 1133]

Congrès international des accidents du travail et des assurances sociales. 4. sess. Rapports, procès-verbaux des séances et communications présentées au congrès. Publ. par le Comité belge d'organisation. Bruxelles: P. Weissenbruch 1897. (XLV, 997) [XVII 1104]

Gerster Miklós: Gyáripari balesetek Magyarországon 1900—1905. Bp. Markovits és Garai ny. 1907. (56) [Mo XVII 121]

Griffin, Appleton Prentiss C.: Select list of works relating to employers liability. Washington: Government print. off. 1906 (25) [XVI 477]
(Library of Congress.)

Über die Haftpflicht-Gesetzgebung, und den Arbeits- oder Dienstvertrag nach schweizerischen Recht. Ausg. u. umg. v. schweizer. Arbeitssecretariat. [—] 4. umg. v. Aufl. Zürich: Schweiz. Grütliverein 1907. (30) [Sv 12]

Lynn, Henry: The workmen's compensation act, 1906, with explanatory notes and decided cases. London: Jordan & Sons 1907. (XVI, 194) [Br 302]

Rapport sur les travaux de la commission des pensions ouvrières. Bruxelles: Imp. Hayez 1900. (VII, 273) 4° [Bg q 49]
(Minist. de l'industrie et du travail. Office du travail.)

Dillow, Wilh.: Pensionseinrichtungen für Privatbeamte. Ein Wegweiser zur Schaffung und Reorganisierung von Beamtenpensionseinrichtungen bei Privatunternehmungen. Berlin 1907. (VIII, 204)
— Schr. d. Centralstelle für Arbeiter-Wohnfahrteinrichtungen. 32. [XVII 596]

Loeper, H.: Die Versicherung der Arbeiter-Witwen und Waisen in Deutschland. Berlin 1907. (VII, 176) [Nm 664]

Munkás szakegyletek.

Engländer, Sigm.: Geschichte der französischen Arbeiter-Associationen. T. 1—4. Hamburg: Hoffmann & Campe 1864. 4 Bde. [Fr 403]

Vandervelde, Emile: Enquête sur les associations professionnelles d'artisans et ouvriers en Belgique. T. 1—2. Bruxelles; Imp. des travaux publics. 1891. 2 vol. [Bg 94]

Schmöle, Joseph: Die sozialdemokratischen Gewerkschaften in Deutschland seit dem Erlasse des Sozialisten-Gesetzes. T. 1 u. 2, Abt. 1. Jena: G. Fischer 1896—1898. 2 Bde. [Nm 823]

1. Vorbereitender Teil. 1896. (XVIII, 211)

2. Einzelne Organisationen.

1. Abt. Der Zimmererverband. 1898. (VII, 300)

Sassenbach, Johann: Verzeichnis der in deutscher Sprache vorhandenen gewerkschaftlichen Literatur. (1907) 2. Ausg. Berlin 1907. (60) [XVI 446]

Beil, Richard: Trade unionism. London: E. C. Jack 1907. (108) [Br 304]

(Social problems series. 3.)

Internationaler Bericht, 3., über die Gewerkschaftsbewegung 1905. Hrsg. von dem internationalen Sekretär der gewerkschaftlichen Landeszentralen. Berlin 1907. 1 Bd. [XVII 1037]

Forschner, C.: Der christliche Gewerkschaftsgedanke. (Briefe an einen Arbeiterfreund.) Mainz 1907. (VIII, 135) [XVII 944]

(Soziale Briefe. 3.)

Gleichauf, W.: Geschichte des Verbandes der deutschen Gewerkvereine (Hirsch-Dunker.) Berlin: Hilfe 1907. (VII, 301) [Nm 832]

Heiborn, Otto: Die „freien“ Gewerkschaften seit 1890. Ein Überblick über ihre Organisation, ihre Ziele und ihr Verhältnis zur sozialdemokratischen Partei. Jena: G. Fischer 1907. (VI, 196) [Nm 696]

Morin, M.: Situation juridique des trade-unions en Angleterre. Caen: imp. Ch. Valin 1907. (210) [Br 305]

Pouget, Emil: Die Gewerkschaft. Zürich: Sozialist. Verl. [1907.] (31) [XVII 1147]

Reichmann, Max: Die christlichen Gewerkschaften. Ihr Werden, Wesen und ihre Ziele. Stuttgart: Chr. Belser 1907. (60) [XVII 1144]

(Zeitschr. d. christl. Volkslebens. Bd. 32, H. 3.)

Munkásszövetkezetek.

Report on contracts given out by public authorities to association of workmen. London: Eyre & Spottiswood 1896. (VI, 346) [Br 295]

(Co-operative contracts. Board of trade. Labour department)

Wilkinson, J. Frone: The friendly society movement. Its origin, rise and growth, its social, moral, and educational influences. The affiliated orders. London: Longmans, Green & Co. 1886. (XVI, 229) [Br 288]

Arboux, Jules: La mutualité française. Histoire de seize ans. Paris: Libr. Fischbacher 1907. (XI, 312) [Fr 396]

Clerc, Paul: Les sociétés de secours mutuels et l'organisation des retraites pour la vieillesse en France et en Belgique. Thèse. Paris: A. Rousseau 1907. (IV, 222) [Fr 408]

Sztrájk és bojkott.

Broecker, Rudolf von: Schadenersatzansprüche aus dem Lohnkampf nach dem B. G. B. mit bes. Berücks. der Rechtsprechung des Reichsgerichts. Diss. Hamburg 1906. (64) [Nm 617]

Frey, Erich M.: Strike und Strafrecht. Diss. Heidelberg 1906. (114) [Nm 172]

Wendisch, Georg: Streiks und Aussperungen in Deutschland nach der Statistik des Deutschen Reiches. Diss. Erlangen 1906. (76) [Nm 443]

Boschet: Vade-macum de l'officier aux grèves. Paris: H. Ch. Lavauzelle 1907. (244) [Fr 388]

Kenéz Béla: Sztrájkstatisztika. Bp. Grill K. 1907. k. [Mo XVII 429]

1. Magyarország ipari sztrájkjainak statisztikája. 1907. (VI, 108)

Meyer, Maximilian: Statistik der Streiks und Aussperungen im In- und Auslande. Leipzig: Duncker & Humblot 1907. (IV, 253) [XI 280]

Rist: La progression des grèves en France et sa valeur symptomatique. Paris: Larose & Tenin 1907. (33) [Fr 402]

(Extr. de la Revue d'Economie politique.)

Munkáskamarák.

Harms, Bernhard: Die holländischen Arbeitskammern. Ihre Entstehung, Organisation und Wirksamkeit. Tübingen: J. C. B. Mohr 1903. (XII, 198) [Na 50]

Harms, Bernh.: Die holländischen Arbeitskammern. Jay, Raoul Die Arbeitsräte in Frankreich. Jena. 1903. (86) [XVII 384]

— Schr. d. Gesellsch. f. Soc. Ref.

Pinardi: Die italienischen Arbeitskammern. Von P. und Schiavi Nebst einem Anhang über die Arbeitskammern in der Schweiz und die Arbeitsräte in Frankreich. Jena 1904. (63) [XVII 384]

— Schr. d. Gesellsch. soc. Ref. H. 14.

Bettencourt, Victor: Une fondation nécessaire. Les secrétariats d'oeuvres sociales, Par V. B. et R. P. Rutten. Paris: Gabalda & Cie 1907. (98) [Fr 383]

IX. JÓTÉKONYSÁG — Assistance.

Congrès international de bienfaisance de Bruxelles. Sess. de 1856. T. 1—2. Bruxelles: A. Decq 1857. 2. vol. [XVII 1089]

1. Programme. — Liste des membres. — Compte rendu des séances. — Résolutions. — Exposition d'économie domestique. (XIX, 518)

2. Annexes. (360)

Congrès international de bienfaisance de Francfort-sur-le-Mein. Sess. 1857. T. 1—2. Francfort s. M. J. Baer 1858. 2 vol. [XVII 1083]

1. Règlement. — Programme. — Liste des membres. — Compte rendu des débats. — Appendice. — Résolutions. — Association internationale de bienfaisance. — Concours. — Procès-verbal. — Ouvrage et documents présentés. (XX, 428)

2. Annexes. Notices, Mémoires, Documents divers. (603)

Congrès international pour l'étude des questions relative au patronage des condamnés, des enfants moralement abandonnés, des vagabonds et des aliénés. Anvers 1894. P. 1—2. Anvers: J. Brouwers et Fils 1894—1895. 2 vol. [XVII 1033]

1. Documents. 1894. 1 Vol.

2. Discussions. 1895. (394)

Appleton, Floyd: Church philanthropy in New-York; a study of the philanthropic institutions of the protestant episcopal church in the City of New-York. Diss. New-York. 1906. (182) [VIII 118]

Rossi, Leone Emilio: Milano benefica e previdente. Cenni storici e statistici sulle istituzioni di beneficenza e di previdenza. Milano 1906. (XII, 594) [VII 244]

Guida della beneficenza in Roma. Roma: Tip. Coop. editrice 1907. (X, 566) [VI 142]

Hartill, Isaac: Work among the London poor. London: Elliot Stock 1907. (100) [IV 132]

Sohnrey, Heinrich: Aus der sozialen Tätigkeit der preussischen Kreisverwaltungen. Auf Grund von 472 Verwaltungsberichten. Einl. von Friedrich von Schwerin. Berlin 1907. (8, 321) [Pr 153]

Münsterberg, E.: Amerikanisches Armenwesen. Leipzig 1906. (120) [XVII 342]

— Schr. d. d. Ver. f. Armphl. H. 77.

Untersuchungen über die Zusammensetzung und die Entwicklung der Umkosten der Armenverwaltung der Stadt Elberfeld i. d. J. 1891—1904. [Elberfeld] 1906. (16)

— Beiträge z. Statistik Elberfeld H. I.

[III q 166]

- Weber, Ad.:** Armenwesen und Armenfürsorge. Einführung in die soziale Hilfsarbeit. Leipzig: Göschen 1907. (120) [XVII 1140]
(Sammlung Göschen, 346.)
- Bardoux, Jean:** Vagabonds et mendiants devant la loi. Paris: A. Rousseau 1906. (207) [Fr 394]
- Gyermekvédelem.**
- Bericht über den Kongress für Kinderforschung und Jugendfürsorge in Berlin 1906. Hrsg. von Karl L. Schaefer Langensalza: Beyer & Söhne 1907. (XXVII, 432) [XXII 253]
- Bray, Reginald A.:** The town child. London: T. Fischer Unwin 1907. (VIII, 333) [XVII 1193]
- Gilman, Charlotte Perkins (Stetson):** Concerning children. London: Watts & Co 1907. (95) [XVII 1192]
- Heath, H. Llewellyn:** The infant, the parent, and the State. A social study and review. Introd. by G. Sims Woodhead. London: King & Son 1907. (XV, 191) [XVII 1050]
- Torday Ferenc:** Állami gyermekvédelmünk. Bp.: Pesti Lloyd ny. 1907. (V, 50) [Mo XVII 116]
- Wolfring, Lydia v.:** Die Kindermisshandlungen, ihre Ursachen und die Mittel zu ihrer Abhilfe. Wien 1907. (125, 3 Taf.) 4° [XXII 243]
(Erster Österr. Kinderschutzkongress, Wien 1907.)
- Petersen, Johannes:** Die öffentliche Fürsorge für die sittlich gefährdete und die gewerblich tätige Jugend. Leipzig: B. G. Teubner 1907. (136) [Nm 828]
(Aus Natur und Geisteswelt. 162.)
- Fürsorge für die schulentlassene Jugend. Vorberichte und Verhandlungen. Berlin: C. Heymann 1900. (IV, 379)
= Schr. d. Centralst. f. Arbeiter-Wohlfahrtsvereinigungen, 19. [XVII 593]

X. ÁLLAMTUDOMÁNY — *Politique.*

- Mac Cunn, John:** Six radical thinkers: Bentham, J. S. Mill, Cobden, Carlyle, Mazzini, T. H. Green. London 1907. (268) [XVII 920]
- Littre, É.:** Application de la philosophie positive au gouvernement des sociétés et en particulier à la crise actuelle. Paris 1850. (VII, 158) [XX 415]
- Dicey, A. V.:** Leçon sur les rapports entre le droit et l'opinion publique en Angleterre au cours du 19e siècle. [1905.] Trad. de Alb. et Gaston Jèze. Paris: Giard & Brière 1906. (XV, 521) [Br 308]
(Bibl. internat. de droit public.)
- Benoit, Charles:** Le Machiavélisme. P. 1. Paris: Plon-Nourrit et Cie 1907. 1. vol. [XX 457]
1. Avant Machiavel. 1907. (354)
- Chabannes la Palice, Alfred de:** Le libéralisme devant la raison. Paris: F. Alcan 1907. (VIII, 466) [XX 444]
- Hertling, G. Frhr v.:** Recht, Staat und Gesellschaft. 4—8. Tsd. Kempten: J. Kösel 1907. (181) [XX 448]
- Schmidt, Alfred:** Niccolo Machiavelli und die Allgemeine Staatslehre der Gegenwart. Karlsruhe 1907. (106) [XX 409]
(Freiburger Abh. aus d. Gebiete d. öff. Rechts. H. 11.)
- Boutmy, Emile:** Études politiques. La souveraineté du peuple; La Déclaration des droits de l'homme et M. Jellinek; A. Bardoux; Albert Sorel. Paris 1907. (289) [XX 406]
- Les Questions actuelles de politique étrangère en Europe. Conférences par F. Charnes, A. Leroy-Beaulieu, R. Millet, [etc.] Paris: F. Alcan 1907. (296) [XX 476]
(La politique anglaise. — La politique allemande. — La question d'Autriche-Hongrie. — La question de Macédoine et des Balkans. — La question russe.)

- Hobbes, Thomas:** Leviathan, or the matter and power of a commonwealth, ecclesiastical and civil. [1651.] London: G. Routledge & Sons (1907.) (X, 501) [XVII 1153]
- Brougham, Henry Lord:** Aristocratic government. London (s. a.) (XIV, 393) [XX 412]
- Platter, Julius:** Demokratie und Socialismus. Leipzig: G. H. Wigand 1897. (XII, 276) [XVII 1180]
(Bibl. f. Sozialwiss. 10.)
- Oberholtzer, Ellis Paxson:** The referendum in America. Together with some chapters on the history of the initiative and other phases of popular government in the United States. New-York: Scribner's Sons 1900. (X, 430) [Am 388]
- Lieb, Herm.:** The initiative and referendum. Chicago: H. Lieb, Jr. & Co. 1902. (178) [XX 483]
- A primer of direct legislation.** Boston: The Arena 1906. (20) [XX 482]
(Repr. from the Arena)
- Stead, William T.:** Peers or people? The house of lords weighted in the balances and found wanting; an appeal to history. London 1907. (VIII, 264) [Br 251]
- Dickinson, Lowes G.:** Le développement du parlement pendant le 19e siècle. Trad. et pref. de Maurice Deslandres. Paris: Giard & Brière 1906. (LXXVI, 222) [XX 481]
(Bibl. intern. de droit public.)
- Brémond, Vict. Charles:** Essai sur l'irresponsabilité parlementaire en France. Thèse. Aix-en-Provence: P. Pourciel imp. [1907.] (126) [Fr 353]
- Rosegger, Hans Ludwig:** Das parlamentarische Interpellationsrecht. Rechtsvergleichende und politische Studie. Leipzig: Duncker & Humblot 1907. (VI, 112) [XX 471]
(Staats u. völkerrechtl. Abh. Bd. 6, H. 2.)
- Whittaker, Thomas:** The liberal state: a speculation. London: Watts & Co. 1907. (IX, 202) [XX 474]

- Der deutsche Reichstag. Tabellarische Zusammenstellung aller bei den allgemeinen Wahlen, bei den Stich- und Nachwahlen abgegebenen Stimmen nach Wahlkreisen und Fraktionen geordnet. Berlin 1907. (20, 2 Pl.) 2° [Nm q 47]
- Wahlaufrufe und Wahlkundgebungen zur Reichstagswahl 1907. Fürst Bülow's Abrechnung mit Zentrum und Sozialdemokratie im neuen Reichstag. Berlin 1907.] (146) [Nm 650]
- Nitti, Francesco S.:** Il partito radicale e la nuova democrazia industriale. Prime linee di un programma del partito radicale. Torino: Tip. Ed. Naz. 1907. (VI, 162) [OI 197]

XI. JOGTUDOMÁNY — *Droit privé.*

- Jurisprudentia Germaniae 1905—1906.** Bibliographie der deutschen Gesetzgebung und Rechtswissenschaft. Unter Mitwirkung von Fachgenossen ges. und geord. von Georg Maas. Berlin 1906—1907. 2 Bde. [XVIII 451]
- Wertheim, Karl:** Wörterbuch des Englischen Rechts Berlin 1889. (XV, 575) [Br 272]
- Hármas mutató a magyar igazságügyi irott jogforrásairól. Kiadja az Igazságügyi Közlöny szerkesztősége. Bp. Grill K. 1907. (XIV, 893) [Mo XXI 261]

- Kloess, Arno:** Die allgemeinen Sachen Luft und Wasser nach geltendem Rechte, unter Berücksichtigung des Gemeingebrauchs, der Rauchbekämpfung- und Abwasserfrage. Ein Beitrag z. deutschen Privatrecht. Halle a. S.: W. Knapp 1907. (109) [Nm 809]
- König, Carl Ernst:** Die öffentliche Sammlung von Vermögen für einen vorübergehenden Zweck. Halle a. S.: Kaemmerer & Co 1907. (XI, 57) [XXI 253]
- Francke, W. Ch.:** Für die Bauforderungen. Übersicht, Kritik, Gegenentwurf. Hannover: Helwingsche Verlagsbh. 1908. (67) [XXI 252]
- Dönneweg, Walter:** Die rechtliche Natur der Grundstücksmiete nach deutschem bürgerlichen Recht. Diss. Leipzig 1906. (IX, 59) [Nm 578]
- Legrand, Charles:** Du droit de rétention. Thèse. Paris: A. Rousseau 1906. (VIII, 143) [Fr 410]
- Scholtz, Leop.:** Über die Haftung für den Einsturz von Gebäuden und anderen Werken. Historisch dargestellt bis zur Einführung des B. G. B. Diss. Berlin 1907. (86) [XX 467]
- Hülsberg, Br.:** Das Pfandrecht des Vermieters nach dem bürgerlichen Gesetzbuch. Berlin: Struppe & Winckler 1907. (VIII, 54) [Nm 813]
- Révai Lajos:** A magyar színházjog mai érvényében. Bp.: Benkő Gy. 1907. (192) [Mo XXI 273]
- Reinhardt, Kurt:** Das Erbbaurecht. Diss. Meissen: Druck v. Klinkicht & Sohn 1901. (81) [Nm 833]
- Riemann, Ernst:** Das Wasserrecht der Provinz Schlesien. /1903./ 2. verm. u. verbess. Aufl. Breslau: W. G. Korn 1907. (230) [Kn 106]
- Valroger, Paul de:** De la responsabilité des accidents et dommages sur les lignes de tramways et chemins de fer sur route en exploitation. Paris: J. B. Sirey 1907. (89) [Fr 391]
- Berg, Herm.:** Getreidepreise und Kriminalität in Deutschland seit 1882. Berlin 1902. (49) [Nm 665] (Abh. d. kriminalist. Seminars an d. Univers. Berlin. Bd. I. H. 2.)
- Bonger, W. A.:** Criminalité et conditions économiques. Amsterdam: Maas & Van Suchtelen 1905. (IX, 750) [XXI 214]
- Hirsch, Paul:** Verbrechen und Prostitution als soziale Krankheitserscheinungen. /—/ 2. umgeänd. u. verm. Aufl. Berlin: Vorwärts 1907. (184) [XVII 1138]
- Les tribunaux, spéciaux pour enfants.** Préf. de M. Bérenger. Aux États-Unis par Edouard Julhiet. — En France par Henri Rollet. — En Angleterre par Marcel Kleine. — En Allemagne par Maurice Gastabide. Paris 1906. (IX, 226) [XXI 209]
- XII. KÖZJOG. KÖZIGAZGATÁS.**
Droit public; Administration.
- Közjog.**
- Ferdinandy Géza:** A magyar alkotmány történelmi fejlődése. A népszerű főiskolán tartott előadásai nyomán. Bp. 1906. (144) [Mo XX 553] (Népsz. főiskola könyvtára. 4. k.)
- Kmetty Károly:** A magyar közjog tankönyve /1900./ 4. jav. kiad. Bp.: Politzer Zs. és fia 1907. (XXXI, 563) [Mo XX 584]
- Tezner, Friedr.:** Ausgleichsrecht und Ausgleichspolitik. Ein Appell an das Parlament des allgemeinen gleichen Wahlrechts. Wien 1907. (V, 177) [Au 498]
- La Brunetière, A. de:** La souveraineté du peuple en France. Constitutions antérieures à la constitution de 1875. La constitution de 1875 [etc.] Paris: P. Letthielloux [1901.] (313) [Fr 399]
- Orban, O.:** Le droit constitutionnel de la Belgique. T. 1. Liège: H. Dessain 1906. 1 vol. [Bg. 87] 1. Introduction et théories fondamentales. 1906. (474)
- Schoenborn, Walter:** Das Oberaufsichtsrecht des Staates im modernen deutschen Staatsrecht. Diss. Heidelberg 1906. (VII, 63) [Nm 774]
- Manuel de droit public français. [T.] 1.** Paris 1907. 1 vol. [Fr 344] 1. Duguit, Léon: Droit constitutionnel. Théorie générale de l'état. Organisation politique. 1907. (VIII, 1140)
- Zorn, Ph.:** Die Deutsche Reichsverfassung. Leipzig: Quelle & Meyer 1907. (122) [Nm 820] (Wissenschaft u. Bildung.)
- Isay, Ernst:** Die Staatsangehörigkeit der juristischen Personen. Tübingen: J. O. B. Mohr 1907. (XVI, 224) [XX 450] (Abh. aus d. Staats-, Verw.- u. Völkerrecht. B. 3, H. 2.)
- Választási jog.**
- Année, Robert:** De la sincérité et du secret du vote. Caen: imp. Ch. Valin 1907. (193) [XX 456]
- Geller, Leo:** Die Gesetze betr. die Reform der Reichsvertretung, die neue Reichsratswahlordnung und den Schutz der Wahlfreiheit. Mit Einl. u. Erl. Wien 1908. (104) [Au 494] (Österr. Gesetze.)
- Gesetze über die Wahl der Mitglieder des Hauses der Abgeordneten des Reichsrates mit den vom k. k. Ministerium des Innern hinausgegebenen Erläuterungen zur Reichsratswahlordnung nebst dem Berichte des Wahlreformausschlusses und statistischen Tabellen.** Wien 1907. (VI, 148) [Au 459] (Handausg. d. österr. Ges. u. Verordn., H. 17.)
- Kriszhaber Adolf:** A választói jog kiterjesztése. Bp. 1907. (143) [Mo XXI 258]
- Lukács György:** A választójog. Bp. 1907. (VI, 132) [XX 411]
- Reports from His Majesty's representatives in foreign countries and in British colonies, respecting the principle of proportional representation to public elections.** London: Harrison & Sons 1907. (144) [XX q 13] (Miscellaneous no. 3. 1907.)
- Savigny, Leo:** Das parlamentarische Wahlrecht im Reiche und in Preussen und seine Reform. Berlin 1907. (VII, 109) [Nm 649]
- Scapinelli, Paul Conte:** Das allgemeine, gleiche und direkte Wahlrecht. Eine Erläuterung und Zusammenstellung der Gesetze über die Reichsratswahl. Wien 1907. (IX, 103) [Au 489]
- Villiers, Braugham:** The case for women's suffrage. Ed. by B. V. with contributions by Mabel Atkinson, Florence Balgarnie [etc.] London: T. Fischer Unwin 1907. (220) [XVII 1165]
- Zetkin, Clara:** Zur Frage des Frauenwahlrechts. [Mit] 3 Anhängen. Berlin: Vorwärts 1907. (88) [XVII 115] Anhang: 1. Resolution der Konferenz sozialistischer Frauen zu Mannheim, das Frauenwahlrecht betr. 2. Entwicklung des Frauenwahlrechts. 3. Eine sozialistische Enquete über die sofortige Einführung des Frauenwahlrechts.
- Köztisztviselők.**
- Almés, Eugène:** La réforme administrative et le favoritisme. Paris 1887. (280) [Fr 298]

- Satzungen zur Ordnung der Dienst- und Gehaltsverhältnisse der Gemeindebediensteten der Stadtgemeinde München. (Dienst- und Gehalts-Statut) München 1905. (16) 2°
- Beigeb.: Satzungen zur Ordnung der Dienst-, Gehalts- und Pensionverhältnisse der im Schreib- und Verwaltungsdienste verwendeten weiblichen Gemeindebediensteten der Stadt München. München 1906 (2) [III q 163]
- Atti del 1. congresso fra i dipendenti dei comuni del regno, Milano 1906. Milano: tip. A. Boriglione 1906. (XVI, 134) [VI 143]
- Kellerer, Max: Begriff der rechtmässigen Ausübung des Amtes seitens eines Beamten. Diss. Leipzig 1906. (IX, 63) [Nm 623]
- Wertheimer, R.: Les syndicats de fonctionnaires. Thèse. Paris: A. Rousseau 1906. (99) [Fr 405]
- Demartial, G.: De l'opportunité d'une loi sur l'état des fonctionnaires. Paris: Giard & Brière 1907. (21) (Extr. de la Revue du Droit public.) [Fr 358]
- Kopel, A.: Die Lage der Gemeindebeamten Preussens. Im Auftrage und auf Grund einer Erhebung des Zentralverbandes der Gemeindebeamten Preussens. Vorwort des Verbandsvorstandes. Berlin: B. Kühn 1907. (VII, 311) [Pr 170]
- Leroy, Maxime: Les transformations de la puissance publique. Les syndicats de fonctionnaires. Paris 1907. (286) [XX 413] (Études économiques et sociales. 3.)
- Das neue Reichsbeamten-Gesetz vom 17. Mai 1907. Amtl. Fassung. Berlin: Schwarz & Co 1907. (59) [Nm 806]
- Wiegand, Max: Das Hessische Staatsbeamtenrecht. Mainz: J. Diemer 1907. (VI, 133) [Ksz 109]
- Stier-Somló: Die Ausbildung der höheren Verwaltungsbeamten. Mit dem Gesetze über die Befähigung zum höheren Verwaltungsdienste vom 10. Aug. 1906. Berlin: Decker 1906. (83) [XX 458]
- Hammermeister, W.: Praktische Anleitung zur Vorbereitung für den Kommunalverwaltungsdienst. /1905./ 2. Aufl. [nebst] Anhang, enthaltend die wesentlichen Bestimmungen des Bürgerlichen Gesetzbuchs, des Handelsgesetzbuchs und der wichtigsten Justizgesetze. Berlin: Hayn's Erben 1907. 2 Bde. [Nm 694]
- Die Staatskonkurs-Aufgaben für den höheren Justiz- und Verwaltungsdienst im Königreich Bayern. Die Aufgaben im Jahre 1906. München 1907. (95) [Bj 48]
- Fleischmann, M.: Die Aktivitäts- und Pensionsbezüge der k. k. Staatsbeamten und Staatslehrpersonen. Wien 1907. (64) [Au 503]
- Frick, J.: Tagegelder, Reisekosten, Tagesdiäten und Umzugskosten der Mitglieder, Beamten und Sachverständigen etc. der Auseinandersetzungsbehörden. Münster i. W. 1907. (39) [Kn 107]
- Reuvecamp, N. L.: Pensioenen van de burgerlijke ambtenaren en van hun weduwen en weezen. Hardinxveld: B. D. K. Busé 1906. (80) [VII 282]
- Hansmann, R.: Der Ruhestand der preussischen Staatsbeamten und die Fürsorge für ihre Hinterbliebenen, nach den Abänderungen des Pensionsgesetzes und des Fürsorgegesetzes durch die Gesetze vom 27. Mai 1907. Berlin: Decker 1907. (68) [Pr 183]
- Hansmann, R.: Der Ruhestand der Reichsbeamten und die Fürsorge für ihre Witwen und Waisen nach den Abänderungen des Reichsbeamtengesetzes und dem Beamtenhinterbliebenengesetze vom 17. Mai 1907. Berlin: R. Decker 1907. (94) [Nm 830]
- Chabert-Ostland, Antoine de: Contribution à l'étude des voies de fait en droit administratif. Thèse. Paris: Giard & Brière 1907. (201) [Fr 389]
- Törvény- és rendeletgyűjtemények.
- Ladik, Gusztáv: Betűrendes tárgymutató a Magyarországi Rendeletek Tára 1895—1906. évfolyamához. Bp. Pesti könyvny. r.-t. 1907. (IV. 406) [Mo XX 113]
- Ladik, Gusztáv: Szakszerű tárgymutató a Magyarországi Rendeletek Tára 1867—1906. évfolyamához. Bp. Pesti könyvny. r.-t. 1907. (XXXIX. 516) [Mo XXI 274]
- Wielandt, Friedr.: Neues badisches Bürgerbuch. Eine Sammlung der wichtigsten Gesetze- und Verordnungen aus dem Verfassungs- und Verwaltungsrecht des Grossherzogtums Baden. Nebst den einschlägigen Gesetzen des Deutschen Reiches. Bd. 1. /1864./ 8. neubearb. Aufl. Heidelberg: A. Emmerling 1907. 1 Bd. [Bd 44]
- Württembergisches Bürger-Handbuch. 24. Aufl. Stuttgart: J. B. Metzler 1907. (VIII. 285) [Wb 30]
- Fleiner, Fritz: Staatsrechtliche Gesetze Württembergs. Textausgabe mit Anmerkungen. Tübingen: J. C. Mohr 1907. (VIII. 544) [Wb 29]
- Közigazgatási jog általában.
- Kmety, Károly: A magyar közigazgatási jog kézikönyve. /1897./ 5. jav. kiad. Bp. Politzer 1907. (LIII, 608) [Mo XX 586]
- Somogyi, Kálmán: Szilágy vármegye szabályrendeletei és közérdekű határozatai. Zilah: Seres Samu ny. 1907. (XI. 649) [Mo XX 559]
- Sigmond Andor: Néhány szó a megyei törvényhatóság önkormányzatáról. Nagyvárad 1907. (151) [Mo XX 590]
- Városi közigazgatás.
- Brooks, Robert C.: Municipal affairs. A bibliography of the world's municipal literature. /1897./ 2. ed. rev. a. enlarged. London 1901. (346) [XVI 471]
- Grütlivereine und Gemeindepolitik. Hrsg. vom Central-Komitee des schweiz. Grütlivereins in Winterthur. Zürich: Buchdr. d. Grütlivereins 1896. (50) [XX 484]
- Pucci, Corlo: Municipalizziamo il pane. Contributo allo studio della municipalizzazione del pane a Firenze. Firenze 1904. (46) [VI 132]
- Fairlie, John A.: Local government in counties, towns and villages. New-York: The Century Co. 1906. (XII. 289) [XX 480] (The American State series.)
- Anderson, Wilbert L.: The country town. A study of rural evolution. With an introd. by Josiah Strong. New-York: Baker & Taylor (1907.) (307) [XX 473]
- Boverat, Raymond: Le socialisme municipal en Angleterre et ses résultats financiers. Paris: A. Rousseau 1907. (685) [Br 278]
- Howe, Frederic: The british city, the beginnings of democracy. New-York 1907. (XVI, 370) [IV 146]

- Die Grossstadt.** Vorträge und Aufsätze zur Städteausstellung von K. Bücher, J. Ratzel, G. von Mayr, [etc.] Dresden: Zahn & Jaensch 1903. (Jahrbuch d. Gehe-Stiftung Bd. 9.) [XX 479]
- Proceedings of the incorporated association of municipal and county engineers.** Vol. 32, 1905–1906. Ed. by Thomas Cole. London: Spon 1906. LXIII 470) [Br 280]
- Municipal government.** History and politics. Baltimore 1887. (559) [Am. 3.9]
- (John Hopkins university studies. Vol. 5.)
- Jenks, Edward:** An outline of english local government. /1894./ 2. and rev. ed. by R. C. K. Ensor. London: Methuen & Co. [1907.] (239) [IV 148]
- Macmorran, Alex:** The local government act, 1894, and the subsequent statutes affecting parish councils and an appendix of the election and other orders and official documents issued by the local government board. With notes. /1894./ 4. ed. by A. M. and T. R. Colquhoun Dill. London 1907. (XXVIII. 540, 85) [Br 255]
- Dolman, Frederick:** Municipalities at work. The municipal policy of six great towns and its influence on their social welfare. Introd. by John Hutton. London 1895. (X, 142, 82) [IV 91]
- Odgers, William Blake:** Local government. /1899./ 2. ed. By B. O. W. and Edward James Nalldrett. London: Macmillan & Co. 1907. (X. 393) [Br 285]
- Bowman, Harold Martin:** The administration of Iowa. A study in centralization. New-York: The Columbia Univ. press 1903. (224) [Am 382]
- (Studies in history, economics, and public law.)
- Handbook on the municipal enterprises.** Glasgow 1904. (147) [IV 125]
- (The Corporation of the City of Glasgow.)
- Steffens, Lincoln:** The shame of the cities. London 1904. (306) [VIII 124]
- Vorschriften, ortspolizeiliche, und örtliche Satzungen der Stadt Nürnberg.** Nürnberg: Stadtmagistrat 1904. (XXV, 573) [III 588]
- Whitehouse, John Howard:** Problems of a scottish provincial town. London 1905. (143) [IV 121]
- Baer, Paul:** Les institutions municipales de Moulins sous l'ancien régime. Paris 1906. (505) [V 220]
- Bréjean, Jules:** Les mairies de Paris. Organisation, attribution, fonctionnement. Par J. B. et Joseph Humblot. Paris: Marchal et Billard 1906. (289) [V 254]
- Haines, Elijah M.:** A compilation of the laws of Illinois relating to township organisation and management of county affairs with numerous forms and notes of instruction. With appendix. 25. ed. rev. Chicago: The Legal Adviser Publ. Co. 1906. (638) [Am 376]
- Meyer, Hugo Richard:** Municipal ownership in Great Britain. New-York 1906. (XII, 340) [Br 226]
- Seckerson, Frederick C.:** Manual of civics. A text book of municipal government for the city of New-York; with an exposition of the principles of government in New-York State and the United States. New-York: The Chief Publ. Co. 1906. (320) [VIII 131]
- (Written for the Chief.)
- Thornton, W. W.:** The law governing cities and towns in the State of Indiana including all statutes of the State appertaining to cities and towns thoroughly annotated with complete forms of procedure. 4. ed. Cincinnati: Andersen Co. 1906. (XXX, 930) [VIII 128]

- Dykes, Oswald:** Scottish local government. Lectures on the organisation and functions of local bodies. Edinburgh: Anderson Ferrier 1907. (160) [IV 144]
- Gomme, George Laurence:** The governance of London. Studies on the place occupied by London in english institutions. London: T. Fisher Unwin 1907. (XII, 418) [IV 147]
- Heart, the-, of the Empire.** Discussions of problems of modern city life in England. With an essay on imperialism. 2. ed. 3. impress. London: T. Fisher Unwin 1907. (XX, 417) [IV 129]
- Legrand, Max:** Code Municipal. Loi du 5 avril 1884. Texte et commentaire. Paris: Larousse 1907. (183) [V 255]
- (Bibl. Larousse.)
- Müller, Georg:** Königsberger Bürger-Buch. Sammlung von Polizei-Verordnungen, Ortsstatuten und Regulativen für die Stadt Königsberg. i. Pr. T. 1. Königsberg i. Pr. 1907. 1 Bd. [III 485]
- Nagy Ferenc:** Az új városi törvény. Bp. 1907. (52) [I 447]
- Poupardin, René:** Les institutions politiques et administratives des principautés Lombardes de l'Italie méridionale. (9e à 11e siècles.) Paris: H. Champion 1907. (VII, 184) [VI 141]
- Ramelli, Auguste:** Des attributions de la commune en matière civile et commercial. Paris: A. Rousseau 1907. (126) [IV 386]
- Stauracz, Franz:** Karl Lueger. 10 Jahre Bürgermeister. Wien 1907. (VIII, 283) [Bécs 156]
- Richter, Anton:** Anleitung zur Einführung der neuen Geschäftsordnung für Bürgermeisterämter. Von A. R. und Anton Traenka. Hrsg. von Maximilian Jordan. Oberhollabrun 1906. (24, 24 Anlagen) 4° [III q 208]

Közmunkák

- Des Cilleuls, Alfred:** Origines et développement du régime des travaux publics en France. Paris: Impr. Nat. 1895. (XXVI, 305) [Fr 343]
- Modèles, plans et dessins de travaux publics à l'exposition universelle internationale de 1900 à Paris.** Rapport du comité d'installation. Saint-Cloud, impr. Belin Fr. [1901.] (202) 4° [XX 486]
- (Musée rétrospectif de la classe 29.)
- Beierlein, A.:** Das neue badische Verdingungswesen. Die Vergebung von Hoch- und Tiefbauarbeiten in allen Zweigen der Staats- u. Staatsanstaltenverwaltung. Emmendingen 1907. (66) [Bd 35]
- Submissionwesen.** Die Regelung der Vergebung öffentlicher Lieferungen. Hrsg. v. Bureau des Industrierates im k. k. Handelsministerium. Wien: Manz 1907. (80) [Au 916]
- Verhandl. u. Beschlüsse d. Industrierates 15.

Közüvilágítás

- Mistral, Henri:** Étude sur les distributions d'énergie électrique. Paris: A. Rousseau 1907. (135) [Fr 409]
- Heuffel Adolf:** Jelentés Budapest székesfőváros tekintetes Tanácsához, a légszuszűzemnek házi kezelésbe vétele és a létesítendő fővárosi gázgyár kérdésében. Bp. Háziny. 1907. (91) 2° [Bp q 595]
- Millionen!, begrabene.** — 20 Capitel zur Geschichte der Wiener Gasfrage von V. N. Md. Wien. 1899. (48) [Bécs 161]

Erkölesrendészet.

- Fiaux, Louis:** La police des mœurs devant la commission extra-parlementaire; du régime des mœurs. T. 1—2. Paris: F. Alcan 1907. 2 vol. [Fr 392]

Marx: Der Kampf gegen die öffentliche Unsittlichkeit. Freiburg i. B.: Charitasverb. f. d. kath. Deutschland 1907. (62) [Nm 700]

Roeren, Herm.: Die Sittlichkeitsgesetzgebung der Kulturstaaten. München: J. Kösel 1907. (135) [XX 472 (Sammlung Kösel.)]

Harriet, Wm.: Geschichte der Prostitution aller Völker. Eine ausführliche Abhandlung der Sittenverderbnis und ihrer Opfer. Mit bes. Berücks. der Prostitution in Berlin, Hamburg, Paris, Brüssel, sowie in Wien, München, London, New-York und St.-Petersburg. Ergänzt und fortgeführt von Berthold Klein. Berlin: R. Jacobsthal 1890. (XII, 331) [XX 441]

Vorberg, Gaston: Freiheit oder gesundheitliche Überwachung der Gewerbsunzucht? Eine zeitgemässe Betrachtung. München: O. Gmelin 1907. (56) [XVII 1056]

Rendészet.

Muir: Police catechism. Containing a summary of the various acts of parliament bearing upon the duties of the police in Scotland. London: Blackie & Son 1906. (VIII, 93) [Br 277]

Arnstedt, Oskar v.: Das preussische Polizeirecht. Bd. 2. Berlin: C. Heymann 1907. 1 Bd. [Pr 97] — Handbücher d. preuss. Verwaltungsrechts 2.

Gamon, Hugh R. P.: The London police court to-day and to-morrow. London: J. M. Dent & Co. 1907. (XVII, 241) [IV 133]

Morel, Pierre: La police à Paris. Paris: Soc. d'éd. et de publ. [1907.] (285) [V 257]

Vanneroy, Henri: Évolution de l'idée de responsabilité en cas de trouble ou d'émeute. Thèse. Paris: Giard et Brière 1907. (193) [Fr 360]

Gorup, Ferd. Frhr v. Besánez: Wiener Verkehrs- und Strassenpolizei. Eine Sammlung der darauf bezüglichen Gesetze, Verordnungen, Entscheidungen etc. [1903.] 2. erneuerte u. verm. Aufl. Wien: Hof- u. Staatsdr. 1907. (XIV, 740) [Bécs 178]

Panhard, Adrien: Des autorités chargées de réglementer la circulation sur les routes, chemins et rues sous l'ancien régime et dans notre droit moderne. Paris: Larose & Tenin 1906. (290) [Fr 329]

Meili, Fr.: Die Kodifikation des Automobilrechts. Eine Studie. Wien 1907. (188) [XXI 208]

Overbeck, Alfr. Frh. v.: Niederlassungsfreiheit und Ausweisungsrecht. Dargestellt auf der Grundlage des deutsch-schweizerischen Vertrages vom 31. Mai 1890. Karlsruhe i. B. 1907. (XI, 142) [Nm 669]

(Freiburger Abh. aus d. Gebiete des öff. Rechts.)

Pavlik, Ferenc: A határrendészet kézikönyve. (Határrendőrség, bevándorlás, útlevelek s ezzel összefüggő törvények és rendeletek gyűjteménye.) Összeáll.: P. F. és Laky Imre Bp.: Patria ny. 1907. (XXVII, 404) [Mo XX 581]

Jones, T. Artemus: The street betting act of 1906. a guide to the interpretation of the new statute. By T. A. J. and Kenelm L. Preedy. London: Jessel Publishing Co. 1907. (XIII, 50) [Br 284]

Vágóhidak.

Mesnager, André: Les abattoirs modernes; éléments et dispositions d'ensemble des abattoirs d'après études faites en France et en Allemagne. Paris 1906. (133) [XVIII 649]

Moreau, A.: L'abattoir moderne. Construction, installation, administration. Préf. de Leclerc. Paris: Assalin et Houzeau 1906. (XVI, 477) [XVIII 676]

Cash, C.: Our slaughterhouse system. A plea for reform; and The German abattoir by Hugo Heiss. London: Bell & Sons 1907. (XII, 212) [XVIII 713]

Közigazgatási bíráskodás.

Dareste, Rodolphe: La justice administrative en France. [1862.] 2. ed. revue et compl. avec la collaboration de Pierre Dareste. Paris: L. Larose 1898. (XII, 680) [Fr 342]

Levi, Paul: Das Verhältnis von Verwaltungsbeschwerde und Verwaltungsklage. Diss. Heidelberg 1905. (38) [Nm 630]

Karin, Gascon: La juridiction contentieuse administrative en Espagne. Paris: Giard et Brière 1906. (14) [Sp 49] (Extr. de la Revue du Droit public.)

Bartels, Georg: Das Verfahren vor den Verwaltungsgerichten unter bes. Berücks. der Rechtsmittel gegen die Heranziehung (Veranlagung) zu den Gemeinde-, Kreis-, Provinzial- und Schulabgaben nebst Zuständigkeitstabelle. Berlin 1907. (VI, 230) [Nm 659]

Boér, Elek: Közigazgatási bíráskodás. Tanulmány a közigazgatási jog köréből. Bp.: Grill K. 1907. (X, 303) [XX 449]

Érdeky Boldizsár: A közigazgatási bíróság közigazgatási osztályának döntvényei és elvi jelentőségi határozatai betűsoros tárgymutatója az 1897. évtől 1906. év végéig. 1. kiad. Nagybecskerek: Seprős V. ny. 1907. (168) [Mo XX 564]

Popitz, Joh.: Der Parteibegriff im preussischen Verwaltungsstreitverfahren. Berlin: C. Heymann 1907. (80) [Pr 182]

Egyéb egyes kérdések.

Kvassay Jenő: Árvédelem. Az árvédelemre vonatkozó törvények és miniszteri rendeletek. Bp. 1907. (154) [Mo XVIII 137]

Armengaud, Jules: Nettoyons Paris. Paris: M. Bauche [1907.] (XV, 125) [V 253]

Lösener, Willibald: Über Trinkwasser und Wasserversorgungsanlagen. Diss. Königsberg 1905. (61) [XXIII 624]

Grahn, E.: Die Art der Wasserversorgung der Städte des deutschen Reiches mit mehr als 5000 Einwohnern. Statistische Erhebungen. München: R. Oldenbourg 1883. (XXIII, 339) [Nm 824]

Allen, A. Taylor: New streets: laying out and making up. London. [1904.] (175) [XX 447]

XIII. PÉNZÜGYTAN. — *Finances publiques.*

Általában.

Snowden, Philip: The socialist's budget. London: G. Allen 1907. (88) [XVII 1043] (The labour ideal series.)

Eheberg, Karl Theo. v.: Finanzwissenschaft [1902.] 9. verb. u. stark verm. Aufl. Leipzig: A. Deichert 1908. (VIII, 551) [XIX 177]

Manecy, M.: La division du travail dans l'État et le contrôle des engagements de dépenses. Paris 1907. (106) [XIX 180]

Freund, G. S.: Die Rechtsverhältnisse der öffentlichen Anleihen. Berlin: J. Guttentag 1907. (XIII, 293) [XIX 179]

Dohányjövédék.

Papp Antal: Dohányjövédék. A magyar dohányegydárúságra vonatkozó törvények és szabályok rendszeres gyűjteménye és az egyedárúság eredményeinek ismertetése. [1903.] 3. bőv. kiad. Bp.: Toldi L. biz. 1907. (VI, 160) [Mo XIX 139]

Lissner, Julius: Die deutsche Tabaksteuerfrage. Leipzig: A. Deichert 1907. (X, 305) [Nm 836]

Községi pénzügyek.

Dénes István: Budapest községi pénzügyi helyzetének javítása. A telekértékadó és telekérték-növekedési adó. A székesfővárosi pénzügyi és gazdasági ügyosztály előterjesztésének bírálata. Bp. Házinyomda 1907. (21) [Bp 1954]

Dénes Istv.: Budapest székesfőváros pénzügyeinek rendezése. Bp. Pesti könyvny. r.-t. 1907. (22) [Bp 1925] (K. I. a Közgazdasági Szemléből)

Übersicht, vergleichende —, des Gemeindehaushaltes in zehn deutschen Städten. Ein erster Versuch. München 1895. (129—172) [III q 210]

Dunker, Emil v.: Der Gemeindehaushalt der Grossstädte Preussens. Diss. Weimar: G. Uschmann 1906. (49) [III 600]

Metzen, Jos.: Die Finanzverwaltung der Stadt Limburg a. d. Lahn 1606—1893. Limburg a. d. Lahn 1907. (46) [III 493]

Meusch, Hans: Die Finanzwirtschaft der Stadt Weissenfels a. S. im 19. Jahrhundert. Ein Beitrag zur Gemeinde-Finanzstatistik. Halle a. S. 1907. (VII, 272) [III 492]

Hattori, Bunshiro: Local finance in Japan in relation to imperial finance. Princeton 1906. (90) [Ázs 53]

Müller, Alois: Die Gemeinden und ihr Finanzwesen in Rumänien. Diss. Halle a. S.: Lippert & Co. 1906. (VIII, 59) [Tk 110]

Tessier, Jean: La valeur sociale des biens communaux en France. Thèse. Paris: A. Pedone 1906. (372) [Fr 354]

Hesse, Hans: Die Stadtanleihen der Provinz Sachsen und ihre Begebung. Diss. Heidelberg 1906. (78) [III 61]

Schall: Bericht betr. die Gemeindesteuerreform. Stuttgart 1892. (58) 4°. [III q 215]

Adickes, F.: Studien über die weitere Entwicklung des Gemeindesteuerwesens. Auf Grund des preussischen Kommunalabgaben-Gesetzes vom 14. Juli 1903. Tübingen 1894. (125) [III 497] (S. A. aus: Zeitschr. f. d. ges. Staatswissenschaft.)

Cannan, Edwin: The history of local rates in England. 5 lectures. London 1896. (140) [Br 267] (Studies in econ. a. pol. science.)

Dalla Volta, Ricardo: La riforma dei tributi locali. A proposito dell' opera „La riforma delle leggi sui tributi locali“ del Carlo A. Conigliani. Firenze: Frat. Bencini 1899. (152) [XIX 171]

Report, final, of His Majesty's commissioners appointed to inquire into the subject of local taxation. England and Wales. London 1901. (VIII 184) (Royal commission on local taxation.) [Br q 55]

Tetzlaff, Oskar: Das kommunale Steuerwesen der Stadt Halle a. S. Diss. Berlin: J. Belling 1902. (150, XIV Taf.) [III 144]

[Busch]: Die Gemeindesteuern des Jahres 1905 in den preussischen Grossstädten und den selbständigen rheinisch-westfälischen Stadtkreisen. Elberfeld 1906. (4) 4° [III q 226] (Statist. Amt d. Stadt Elberfeld.)

Schrenck, Burchard: Motive und Erläuterungen zum Project einer Communal-Einkommensteuer für Riga. Riga: Jonck u. Boliewsky 1906. (LXV, 213) [VII 291]

Zur Gemeindesteuer-Reform. Eine Sammlung von mustergültigen Steuer-Ordnungen jeder Art für Stadt- und Landgemeinden. Rheinberg-Rhld: Sattler & Koss 1907. (92) [III 629]

Pearce, A. James: Municipal rating and the collection of rates. London: Gee & Co. 1907. (110) [XIX 178]

Egyenes adók.

Proudhon, P. J.: Théorie de l'impôt. Question mise au concours par le Conseil d'état du Canton de Vaud. [1861]. Nouv. ed. Paris: Libr. internat. 1868. (328) [XIX 168] (Oeuvres complètes de P. J. Proudhon 15)

Weston, Stephen F.: Principles of justice in taxation. New-York: Macmillan Co. 1903. (229) [XIX 170] (Studies in history, economics and public law.)

Griffin, Appleton P. C.: Select list of works relating to taxation of inheritances and of incomes. United States and some foreign countries. Compiled under the direction of A. P. C. G. Washington: Gov. pr. off. 1907. (86) [XVI 474] (Libr. of Congress.)

Seligman, Edwin: Progressive taxation in theory and practice. [S. I.] American Econ. Ass. 1894. (222) [XIX 173] (Publ. of the Amer. Econ. Assoc.)

Ely, Richard T.: Taxation in american states and cities. Assisted by John H. Finley. New-York 1888. (XX, 544, 8) [Am 371]

Jäger, Eugen: Die bayerische Steuer-Reform von 1899. (Reform der Einkommen-, Capitalrenten- und Gewerbesteuer, gestaffelte Umsatzsteuer für Waarenhäuser, Grossmühlen, Grossbrauereien etc.) Ein Beitrag zur Mittelstandspolitik. Speyer: Jäger 1900. (VII, 309) [Bj 58]

La Taste, Leon de: Droit usuel. Impôts directs et taxes assimilées dus par les concessionnaires du gaz. Par L. T. et André Chassaing Paris 1907. (VIII, 152) [Fr 407]

Creanga, George D.: Die direkte Besteuerung in Preussen und Rumänien. Darstellung der Reform der direkten Besteuerung in Preussen (von 1810 bis zur Gegenwart) und die relative Anwendung derselben auf das rumänische Steuerwesen. Mit einem Steuerreformentwurf. Berlin: E. Ebering 1900. (237) [Pr 172] (Rechts- u. Staatswiss. Studien. H. 8)

Hegedüs Loránt: Adórendszerünk betegségei. (Egyenes adók.) Bp. 1906. (177) [Mo XIX 133] (Magyar gyáripárosok országos szövetsége.)

Adam, Edwin: Land values and taxations. London: E. C. Jack 1907. (196) [Br 303] (Social problems series. 4.)

Sodoffsky, Gustav: Ein Beitrag zur Häuser- und Realitäten-Besteuerung. Berlin: H. Hoffmann [O. J.] (157—210) (XIX 172)
(S. A. aus: Jahrb. d. Internat. Vereinigung f. vergleichende Rechtswissenschaft.)

Sodoffsky, Gustav: Bibliographie der Immobilien- und Gebäudebesteuerung sowie Beiträge zur Bibliographie verwandter Fragen. St.-Petersburg 1901. (87) [XVI 467]

Keller, Karl: Die Besteuerung der Gebäude und Baustellen. Berlin 1907. (300) [XIX 157]

Maatz, Richard: Die kaufmännische Bilanz und das steuerbare Einkommen. 4. Aufl. Berlin 1907. (VIII, 346) [Nm 661]

Bericht der Steuerkommission der Kammer der Standesherren über den Entwurf eines Gesetzes, betr. die Einkommensteuer. [Stuttgart] 1902. (125) 4° [Wb q 4]
(Württemberg. Kammer d. Standesherren. Beil. 14. 1902.)

Dietzel, Carl: Die Besteuerung der Aktien-Gesellschaften in Verbindung mit der Gemeinde-Besteuerung. Köln: M. Du-Mont-Schauberg 1859. (VI, 163) [XIX 169]

Dehlinger, Alfred: Die Besteuerung der Aktiengesellschaften in Württemberg. (Geschichte, Beurteilung und Ausblick.) Diss. Stuttgart 1904. (81) [Wb 27]

Gerloff, Wilhelm: Die kantonale Besteuerung der Aktien-Gesellschaften in der Schweiz. Bern: A. Francke 1906. (VIII, 264) [Sv 122]

Juhel, Etienne: Les grandes magasins et l'impôt. Caen: Ch. Valin 1907. (187) [Fr 387]

Junggesellen-Steuer. Berlin: Orania Verl. 1907. (30) [XIX 181]

Közzetett adók

Berner, Arthur: Das Wesen der Steuern insbesondere der indirekten. Diss. München 1905. (42) [XIX 119]

Menger, Max: Statistische Zusammenstellung, als Material für die Reform der Verzehrssteuer in geschlossenen Orten und auf dem Lande. Wien: Hof- u. Staatsdr. 1887. (158) 4° [An q 113]

Danielovics Sándor: Borítal- és házfogyasztási adók kézikönyve. [1904.] 2. kiad. Összeáll.: D. S. és Biró Imre. Bp.: Hornyánszky V. 1904. (XI, 243) [Mo XIX 140]

Illetékek

László Pál, nagymartoni: A bélyeg és illetékek iránti törvények és szabályok magyarázata. [1889.] 5. átdolg. és bőv. kiad. Bp.: Benkő Gy. biz. 1907. (769) [Mo XIX 138]

Foucaud, Frederic: Les taxes municipales parisiennes. Paris: Marchall & Billard 1907. (420) [V 252]

Pénzügyi igazgatás

Tauschel A.: Die Erhebung und Betreibung von Staats- und Gemeindesteuern. Potsdam [1906.] (VIII, 118) [Nm 662]

Schwarz Otto: Formelle Finanzverwaltung in Preussen und im Reich. Grundzüge des Etats-, Kassen- und Rechnungswesens (Komptabilität) unter Bezugn. auf die Verhältnisse ausserpreussischer und ausserdeutscher Staaten nebst einem Anhage betr. die zivilrechtliche Haftbarkeit der Beamten gegenüber dem Staate. Berlin 1907. (VIII, 668) (Nm 668)

XIV. KÖZMŰVELŐDÉS. KÖZOKTATÁS.

Instruction publique.

A Budapest székesfővárosi múzeum katalógusa. Bp. Franklin-t. ny. 1907. (136) [Bp 1887]

Hartung, Wolfgang: Die Denkmalspflege im juristischen Sinn mit spezieller Berücks. Bayerns. Diss. Bayreuth 1906. (VI, 80) [Bp 63]

Bücherei eines deutschen Lehrers. Das Notwendigste aus der pädagogischen Literatur kritisch ausgewählt. Zugleich ein Überblick über die Fortschritte der Wissenschaft und Methode der einzelnen Lehrfächer. Hrsg. von den „Neuen Bahnen.“ 3—4 Tausd. Leipzig 1907. (96) [XXII 242]

Lantenais, Albert: L'école publique au point de vue administratif. Préf. de M. Adrien Seignette Paris 1906. (VIII, 364) [Fr 326]

Weinschenk, Julius: Gemeinde und Schule nach bayerischem Verwaltungsrecht. Diss. Erlangen 1906. (76) [Bj 50]

Loos, J.: Enzyklopädisches Handbuch der Erziehungskunde. Bd. 1. Wien 1906. 1 Bd. [XXII 239]

Guttmann, S. Hirsch: J. G. Fichtes Socialpädagogik. Bern 1907. (100) [XXII 241]
(Berner Studien zur Philosophie. Bd. 51.)

Hanneman, Franz: Erziehungsarbeit in der Schule. Berlin 1907. (192) [III 503]

Népiskolák

Farrington, Fred Ernest: The public primary school system of France with special reference to the training of teachers. Diss. New-York. (305) [Fr 323]

Lezius, H.: Das Gesetz betr. die Unterhaltung der öffentlichen Volksschulen vom 28. Juli 1906 nebst dem Gesetze vom 10. Juli 1906 betr. die Abänderung der Verfassungsurkunde vom 31. Januar 1850. Berlin 1906. (VIII, 131) [Pr 157]

Krause, Friedland: Die englische Volksschulgesetzgebung. Mit bes. Berücks. des Verhältnisses zwischen Staat und Kirche. Berlin: C. Heymann 1907. (99) [Br 307]

Lehrplan für die württembergischen Volksschulen. Stuttgart 1907. (122) [Wb 26]

Schreiber, Karl: Beteiligung des Staates an den Volksschulasten in Preussen. Breslau 1907. (60) [Pr 162]
(Abh. aus d. Staats- und Verwaltungsrecht. H. 13.)

Középiskolák

Scheu, Robert: Schülerbriefe über die Mittelschule. Aus der Mittelschulenkulturreise der Kulturpolitischen Gesellschaft (vom 13. November 1906. bis zum 18. Jänner 1907.) Briefe von Schülern, Maturanten, im Berufsleben stehende Personen und Mittelschulprofessoren als Antworten auf den Fragebogen. Wien: M. Perles 1907. (VIII, 221) [XXII 244]
(Aus der Mittelschulenkulturreise der Kulturpolit. Gesellsch. T. 1.)

Szakoktatás

Bendel, Heinrich: Zum Ausbau des gewerblichen Fortbildungswesens in der Schweiz. Zürich: Gebr. Leemann & Co. 1907. (74) [Sv 120]

Bildungswesen, das kommerzielle —, der europäischen und aussereuropäischen Staaten. Hrsg. von Friedrich Diabac und Ivan Zolger. T. 3. Wien 1906. 1 Bd. [XV 184]
3. Gelcich, Eugen: Das kommerzielle Bildungswesen in Belgien, Spanien, Portugal, Serbien und Bosnien. 1906. (XII, 206)

Felnöttek oktatása

Böhmert, Viktor: Die Entstehung der Gesellschaft für Verbreitung von Volksbildung. Berlin: Verl. d. Gesellsch. 1907. (20) [XVII 1010]

XV. TÖRTÉNELEM. — *Histoire.*

Európa

Fisher, Herbert: The medieval empire. Vol. 1—2. London: Macmillan & Co. 1898. 2 vol. [XXIV 166]

Seignobos, Ch.: Histoire politique de l'Europe contemporaine. Évolution des partis et des formes politiques. 1814—1896. [1892.] 4. ed. Paris: A. Colin 1907. (XII, 814) [XXIV 167]

Budapest

Histoire du siège de Bude. Lyon: Thomas Amaury 1687. (14 sztn. 216, 48) [Bp 1870]

Honti Rezső: Buda visszafoglalása. (La Buda liberata.) Olasz hőskötemény a 17. századból. Irodalomtörténeti tanulmány. Bp. 1900. (38) [Bp 1871] (K. I. az Egyetemes Philológiai Közlönyből.)

Marsigli Alajos Ferdinand, gróf, olasz hadi mérnök jelentései és térképei Budavár 1684—1686-iki ostromairól, visszafoglalásáról és helyrajzáról. Gyűjtötte s közli, bevezetéssel és jegyzetekkel bővítve Veress Endre. Bp.: Ranschburg G. könyvk. 1907. (70) [Bp q 557] (K. I. Budapest Régiségeiből.)

Wekerle László: Nagyzezerév Árpád fejedelem sírja fellett. (907—1907.) Az Árpád-millennium-émlékmű illetékes helye a Fehér-egyház romterülete. (Az óbudai „Viktoria” gyártelken.) Bp. 1907. (XIV, 276) [Mo XXIV 584]

Külföldi történelem

Charmatz, Richard: Deutsch-österreichische Politik. Studien über den Liberalismus und über die auswärtige Politik Österreichs. Leipzig: Dunker & Humblot 1907. (X, 402) [Nm 808]

Helfert, Jos. Alex. Freih. v.: Geschichte der österreichischen Revolution im Zusammenhange mit der mitteleuropäischen Bewegung der Jahre 1848—1849. Bd. 1. Freiburg 1907. 1 Bd. [Au 491]
1. Bis zur österreichischen Verfassung vom 25. April 1848. 1907. (XIX, 536)

Carlyle, Thomas: Die Französische Revolution, [1837.] Neue ill. Ausg. Bd. 1—3. Leipzig: G. Wiegand (1902.) 3. Bde. [Fr q 52]

Flach, Jacques: Les origines de l'ancienne France. 10e et 11e siècles. [T.] 1—3. Paris: Larose et Forcel 1886—1904. 3 vol. [Fr 398]

1. Le régime seigneurial. 1886. (475)
2. Les origines communales, la féodalité et la chevalerie. 1893. (584)
3. La renaissance de l'état, la royauté et le principat. 1904. (VIII, 580)

Fustel de Coulange: Histoire des institutions politiques de l'ancienne France. Revue et complétée par Camille Jullian. [Vol. 1—6.] Paris: Hachette et Cie 1889—1907. 6 vol. [Fr 411]

1. L'allée et le domaine rural pendant l'époque mérovingienne. 1889. (VII, 466)
2. La Gaule romaine. [1875.] 2. ed. 1901. (XIV, 332)

Fővárosi Könyvtár Értesítője.

3. L'invasion germanique et la fin de l'empire. [1877.] 2. ed. 1904. (XII, 572)
4. La monarchie Franque. [1888.] 2. ed. 1905. (II, 654)
5. Les origines du système féodal, le bénéfice et le patronat pendant l'époque mérovingienne. [1890.] 3e ed. 1907. (XV, 452)
6. Les transformations de la royauté pendant l'époque carolingienne. [1891.] 2. ed. 1907. (XXV, 715)

Rocquain, Felix: The revolutionary spirit preceding the french revolution. Condensed and transl. by. J. D. Hunting. Introd. note by Huxley. London: Sonnenschein & Co. 1891. (XIV, 186) [Fr 355]

Hoquart de Turtot, E.: Le tiers état et les privilèges. Paris: Perrin et Cie 1907. (286) [XX 477]

Sagnac, Ph.: Les comités des droits féodaux et de législation et l'abolition du régime seigneurial. (1789—1793.) Documents publ. par Ph. et P. Caron. Paris: Impr. nat. 1907. (XLIV, 826) [Fr 349] (Collection de documents inédits sur l'histoire économique de la révolution française.)

Város történetek

Sass, Friedrich: Berlin in seiner neuesten Zeit und Entwicklung. Leipzig: J. Kosska 1846. (VIII, 339) [Berl 110]

Schwebel, Oskar: Geschichte der Stadt Berlin. Bd. 1—2. Berlin: Brachvogel & Ranft 1888. 2 Bde. [Berl 117]

Green, J. R.: Town life in the 15th century. Vol. 1—2. London 1894. 2 vol. [Br 253]

Nübling, Eugen: Die Reichsstadt Ulm am Ausgange des Mittelalters (1378—1556). Ein Beitrag zur deutschen Städte- und Wirtschaftsgeschichte. Bd. 1—2. Ulm: Gebr. Nübling 1904—07. 2 Bde. [III 630]
1. Materialsammlung. 1904. (X, 572)
2. Darstellung. 1907. (VIII, 572)

Butler, W. F.: The Lombard communes; a history of the republics of North Italy. London: T. Fisher Unwin 1906. (495) [OI 190]

Dietz, Alexander: Stammbuch der Frankfurter Juden. Geschichtliche Mitteilungen über die Frankfurter jüdischen Familien von 1349—1849. Frankfurt a. M.: J. St. Goar 1907. (XII, 481) 4° [III q 202]

Meyer, Christian: Geschichte der Stadt Augsburg. Tübingen 1907. (VIII, 130) [III 486] (Tübingen Stud. f. Schwäbische u. Deutsche Rechtsgesch. Bd. 1. H. 4.)

XVI. FÖLDRAJZ. — *Géographie.*

Hassert, Kurt: Die Städte, geographisch betrachtet. Leipzig: B. G. Teubner 1907. (VI, 137) [XI 285] (Aus Natur und Geisteswelt. 163.)

Wissenschaftlicher Führer durch Dresden. In Verbindung mit H. Bucherer, E. Nowak etc. hrsg. von Fr. Schäfer. Dresden 1907. (X, 385) [III 627]

XVIII. KÖZEGÉSZSÉGÜGY. — *Hygiène publique.*

Általában.

Dudfield, Reginald: A critical examination of the methods of recording and publishing statistical data bearing on public health; with suggestion for the improvement of such methods. [London] 1905. (49) [X 252] (Journal of the R. Stat. Soc.)

Loutfi, Z. I.: La politique sanitaire internationale. Paris: A. Rousseau 1906. (XI, 255) [XXIII 666]

Gottstein, Adolf: Die soziale Hygiene, ihre Methode, Aufgaben und Ziele. Leipzig 1907. (72) [XXIII 637] (S. A. aus: Zeitschr. f. Soz. Medizin.)

Moeser, H.: Das kirchliche Fasten- und Abstinenzgebot in gesundheitlicher Beleuchtung. Hamm i. W.: Breer u. Thiermann 1907. (149—172)

[Frankfurter Zeitgemässe Broschüren. H. 6.] [XXIII 679]

Newmann, George: The health of the state. London: Headley broth. [1907.] (VI, 199)

(Social service handbooks, 2.) [XXIII 720]

Rubner, Max: Lehrbuch der Hygiene. Systematische Darstellung der Hygiene und ihrer wichtigsten Untersuchungs-Methoden. [1890.] 8. Aufl. Leipzig, Fr. Deuticke 1907. (XII, 1029) [XXIII 672]

Héricourt, J.: L'hygiène moderne. Paris 1907. (311)

(Bibliothèque de philosophie scientifique.) [XXIII 628]

Kürz, Ernst: Soziale Hygiene. Berlin: Urban u. Schwarzenberg, 1907. (117) [XXIII 675]

(S. A. aus Medizinischen Klinik.)

Compte rendu [du] 13e Congrès international d'hygiène et démographie, Bruxelles, 1903. T 1 à 9. Bruxelles: P. Weisenbruch 1903. 9 vol. en 2. [XXIII 652]

T. 2 à 8. 1ère div. Hygiène. 7 vol.

2. Sect. 1. Bactériologie. (IV, 124)

3. " 2. Hygiène alimentaire. (VI, 124)

4. " 3. Technologie sanitaire. (IV, 153)

5. " 4. Hygiène industrielle et professionnelle. (V, 111)

6. " 5. Hygiène des transports en commun. (II, 33)

7. " 6. Hygiène administrative. (V, 220)

8. " 7. Hygiène coloniale. (IV, 134)

9. 2e div. Démographie. (VI, 136)

Proceedings of the 6th annual conference of sanitary officers of the state of New-York, 1906. New-York 1906. (242) [Am 374]

(New-York state department of Health)

Guide-Catalogue. Exposition d'hygiène urbaine 1907. Introd. de J. Courmont. Lyon: Agence Fournier 1907. (44) [V 251]

(Ville de Lyon.)

Pándy Kálmán: Békés vármegye egészsége kült. tek. a tudóvszre s a talajszennyezésre. Bp. 1905. (19) [Mo XXIII 174]

(K. I. az Egészségbél.)

Biedert, Ph.: Das Medicinalwesen in Elsass-Lothringen. Auf Grund amtlichen Materials bearb. v. Ph. B. und O. Weigand. Strassburg: L. Beust 1907. (IV, 272) [Kn 110]

Netolitzky, August: Österreichische Sanitätsgesetze. Wien 1907. (XII, 590) [Au 492]

(S. aus Dittrich's Handbuch d. ärztl. Sachverständigkeit.)

Városegészségügy.

Vajna Gábor, pávai: Pozsony szab. kir. város közegészségügyének fejlődése 1856—1906-ig. Bp. Tolnai L. 1907. (142) [I 451]

Fichera, F.: Risanamento delle città con applicazione a Catania. Principii tecnici d'ingegneria sanitaria urbana. [1897.] 2. ed. ufatta. Catania, N. Giannotta 1886. (VI, 651) [XIII 714]

Assanierung, die-, der Städte. Hrsg. im Verein mit Hygienikern und Ingenieuren des In- und Auslandes von Th. Weyl. Bd. 1. H. 1—4; Bd. 2. H. 1. Leipzig 1900—1906. 4 He in 1 Bd. 4. [XXIII 622]

Bd. 1, H. 1. Weyl, Th.: Die Assanierung von Paris. 1900. (X, 62)

H. 2. Die Assanierung von Wien. Bearb. von Paul Katz, H. Schneider, H. Goldemund [etc.]. Vorwort von Franz Berger und A. Löffler. 1902. (VIII, 194)

H. 3. Die Assanierung von Zürich. Bearb. vom Büchler, Alf. Bertschinger, J. Fluck [etc.]. Vorw. von Th. Weyl. 1903. (X, 120)

H. 4. Die Assanierung von Cöln. Bearb. vom Adam Czaplewski, Encke [etc.]. Vorw. von Th. Weyl. 1906. (XII, 310, 36 Taf.)

Bd. 2, H. 1. Die Assanierung von Köbenhavn. Von A. Berg, A. Bjerre, St. Friis, [etc.] 1907. (XII, 196, 21 Taf.)

(Fortschritte d. Ingenieurwiss. 2. Gruppe H. 8—11, 14.)

Jephson, Henry: The sanitary evolution of London. London 1907. (440) [IV 94]

A levegő és talaj tisztasága

Smoke nuisance in London. Report of the chief officer of the public control department. London 1904. (10) 4° [IV 88]

(London county council.)

Haier, F.: Feuerungsuntersuchungen des Vereins für Feuerungsbetrieb und Rauchbekämpfung in Hamburg. Berlin: J. Spinger 1906. (IV, 92) [Hamb 90]

Graham, John W.: The destruction of daylight. A study in the smoke problem. London: G. Allen 1907. (152) [XXIII 709]

Lauenstein, Wilh.: Die Verpflichtung zu polizeimässiger Strassenreinigung innerhalb der preussischen Stadt- und Landgemeinden. Diss. Borna-Leipzig 1906. (65) [III 608]

Hache: Die Müllverwertung und Müllverbrennung. Kattowitz: Druck G. Siwina [1907.] (22) [XXIII 707]

Strassenhygiene in europäischen Städten. Sammelbericht des aus Anlass des 9. internationalen Kongresses für Hygiene und Demographie in Madrid April zusammengetretenen internationalen Komites. — Cleansing of towns in European cities with special reference to the collection and destruction of house refuse by fire. — Hygiène des voies publiques en quelques villes européennes. Bearb. von E. M. Hoff, P. Lauriol, Putzeys etc. Hrsg. von Th. Weyl. Berlin 1898. (VI, 83) [XXIII 651]

Metzger, H.: Städte-Entwässerung und Abwasser-Reinigung. Hand- und Hilfsbuch für technische Gemeinde- und Verwaltungsbeamte. Berlin 1907. (XII, 300) [XXV 698]

Vizek tisztántartása

Prausnitz, Wilhelm: Der Einfluss der münchener Kanalisation auf die Isar mit bes. Berücks. der Frage der Selbstreinigung der Flüsse. München, Hof- und Univers. Buchdr. 1889. (94) [XXIII 721]

König, J.: Massnahmen gegen die Verunreinigung der Flüsse. Berlin: P. Parey 1903. (36) [XXIII 681]

Weigelt, C.: L'assainissement et le repeuplement des rivières. Trad. de C. Julin. Bruxelles: Hayez 1903. (668) [XXIII 696]

(Mémoires couronnés. Publ. par l'Académie royale des sciences de Belgique. 44.)

Dunbar: Leitfaden für die Abwasserreinigungsfrage. München: R. Oldenburg 1907. (XXIV, 386) [XXIII 706]

Reich, A.: Reinigung und Beseitigung städtischer und gewerblicher Abwässer. Hannover: M. Jaenecke 1907. (139) [XXIII 712]

(Bibl. d. Technik. 55.)

Élelmiszerek

Rühle, H.: Die Kennzeichnung (Deklaration) der Nahrungs- und Genussmittel. Stuttgart 1907. (50) [XXIII 630]

(S. A. aus: Sammlung chemisch-technischer Vorträge. Bd. 11.)

Denkschrift betr. die Margarine-Frage. Hrsg. unter Mitwirkung namhafter Fachmänner. Prenzlau 1895. (52) [XXIII 663]

Soxhlet: Über Margarine. Bericht. München 1895. (198) [XXIII 631]

Reinsch, A.: Entwurf einer Polizeiverordnung betr. den Verkehr mit Milch nebst Protokoll über die öffentliche Besprechung derselben in der Versammlung der Allgemeinen Ausstellung für Hygienische Milchversorgung in Hamburg 1903. Hamburg 1903. (48) [Nm 676]

Reinsch, A.: Die gesetzliche Regelung des Milchverkehrs in Deutschland insbes. in den grösseren deutschen Städten. Hamburg 1903. (48) [Nm 654 (Allg. Ausstellung f. Hyg. Milchversorgung, 1903.)]

A mesterséges borok készítésének és azok forgalomba hozatalának tilalmazásáról szóló 1893: 23. t.-c. végrehajtása tárgyában kiadott 53.850/1897. számú miniszteri rendelet. Hiv. kiad. Kiadja a m. kir. belügyminiszterium. Bp.: Toldi L. biz. 1907. (44) [Mo XX 589]

Fürdők

Cross, Alfred W. H.: Public baths and wash-houses. A treatise on their planning, design, arrangement, and fitting having special regard to the acts arranging for their provision with chapters on Turkish, Russian and other special baths, public laundries, engineering, heating, water supply, etc. London: B. T. Batsford 1906. (XII, 281) 4° [XXIII 673]

Iparegészségügy

Report of the inter-departmental committee on physical deterioration. Vol. 1. London: Wyman & Sons 1904. 1 vol. 4° [Br q 72]
1. Report and appendix. (V, 137)
(Inter-departmental committee on physical deterioration.)

Neisser, E. J.: Internationale Übersicht über Gewerbehygiene. Nach den Berichten der Gewerbeinspektionen der Kulturländer. Berlin: Gutenberg 1907. (XV, 352) [XXIII 711]
(Bibl. für soziale Medizin. 1.)

Temetkezés

Beerdigungswesen mit Feuerbestattung nach hessischem Recht. Amtl. Handausg. Darmstadt 1906. (41) [Kn 103]

Kétly Károly: Halotthamvasztás. Megnyitó beszéd az országos halotthamvasztó egyesület alakuló közgyűlésén. Bp. 1906. (20) [XXIII 621]

Jansen: Die Stellung der evangelischen Kirche zur Feuerbestattung. Vortr. Kiel 1907. (15) [XXIII 640]

Orloff, Hermann: Gleichberechtigung der Feuer- und Erdbestattung. Anhang: Das Verbrennungssystem Rich. Schneider, Leipzig: F. Dietrich 1907. (IV, 73)
— Kultur u. Fortschritt. 112—115. [XVII 529]

Orloff, Hermann: Bestimmungen für die Feuerbestattung in Jena. Weimar: Panse [1907.] (19) [III 628]

Gyógyszertárügy

Berendes, J.: Das Apothekenwesen. Seine Entstehung und geschichtliche Entwicklung bis zum 20. Jahrhundert. Stuttgart 1907. (XII, 366) [XXIII 635]

Geller, Leo: Gesetz betr. die Regelung des Apothekenwesens. Erl. Wien 1907. (80, VI) [Au 488 (Österr. Gesetz.)]

Hofstetter, H.: Die Drogistengesetzgebung von Elsass-Lothringen. Strassburg: Schlesier & Schweikhardt 1907. (XXXII) [Kn 105]

Alkoholizmus

Congrès international pour l'étude des questions relatives à l'alcoolisme, Bruxelles 1880. Bruxelles: F. Hayez 1880. (VIII, 522) [XXIII 694]

Alkoholismus, der —, seine Wirkungen und seine Bekämpfung. Hrsg. vom Zentralverband des Alkoholismus in Berlin. T. 1—3. Leipzig 1906. 3 Bde. [XXIII 642]
(Aus Natur- und Geisteswelt. 103, 104, 145.)

Herzstein, Richard: Der Trinker und die Trunksucht im Reichs-Strafgesetzbuche nach geltendem Rechte und in kriminalpolitischer Hinsicht. Diss. Bayreuth 1906. (33) [Nm 236]

Kappellmann: Streiflichter aus den Jahresausgaben deutscher Städte. Ein Beitrag zur Frage der Belastung der Gemeinden durch die Folgen des Alkoholismus. Berlin 1906. (24) [III 495]
(S. A. aus: Der Alkoholismus.)

Bericht über den 4. deutschen Abstinenztag zu Barmen-Elberfeld 1906. Hrsg. v. Allg. deutschen Zentralverband zur Bekämpfung des Alkoholismus. Jena: G. Fischer 1907. (IV, 178) [Nm 819]

Horsley, Victor: Alcohol and human body. An introduction to the study of the subject, by V. H. and Mary D. Struge. With a chapter by Arthur Newsholme. London: Macmillan & Co. 1907. (XXV, 370) [XXIII 699]

Pratt, Edwin: Licensing and temperance in Sweden, Norway, and Denmark. London: J. Murray 1907. (X, 117) [XX 454]

Rolffs, E.: Der Beitrag des Alkoholismus zu den kommunalen Armenlasten. Vortrag. Jena: G. Fischer 1907. (20) [Nm 705]

Rubenson, S.: Das Gotenburger System und seine Anwendung in Stockholm nebst geschichtlicher Übersicht über die Branntweingesetzgebung in Schweden. Übers. von Ernst Meyer. Stockholm: H. Gerbers 1907. (XIV, 281) [VII 290]

Struve, E.: Der Verbrauch alkoholischer Getränke in den Haupt-Kulturländern. Vergleichende statistische Darstellung des Konsums von Bier, Wein und Branntwein, sowie der darin enthaltenen Alkoholgengen pro Kopf und Bevölkerung seit 1885. Berlin: B. Parey 1907. (32, 2 Tafeln.) [XXIII 708]
(Veröfftl. d. Wirtsch. Abt. d. Vereins „Versuchs- u. Lehranstalt f. Brauerei in Berlin“ H. 3.)

APRÓ HÍREK.

Községi munkáskönyvtárak Stuttgartban. Stuttgart város munkásjóléti intézményei között figyelemre méltó a munkáskönyvtár, melyet, amint azt az 1907. évi költségvetésből látjuk, a Tunzhoferstrasse községi munkásházaiban lakó munkásság számára rendezett be s tart fenn a város. Kicsiny az összeg, mindössze 300 márka, amit e célra 1906-ban s 1907-ben a város áldozott; nevezetes azonban, hogy a város figyelme a munkásság szellemi jólétére is kiterjed. Megjegyzendő, hogy a munkáskönyvtár könyvtárosának 200 márkás tiszteletdíját is a város fizeti.

A hamburgi városi könyvtár kikölcsönzési forgalma. Érdekes adatokat közöl a könyvtár kikölcsönzési forgalmáról az 1906. évi közigazgatási jelentés. (Jahresberichte der Verwaltungsbehörden der Freien und Hansestadt Hamburg XIII. 17.) Az év folyamán 42.093 könyvkérés érkezett a könyvtárhoz. Ebből 30.304 esetben a kívánt munkát kiadták, 5.337 esetben ki volt kölcsönözve a kért könyv, 568 munkát a könyvtár szabályai értelmében nem adhattak ki s 5.884 munka nem volt meg a könyvtárban. Tehát összesen 72% nyert kedvező elintézkedést, 12,7% volt kikölcsönözve, 1,3% nem volt kiadható s 14% hiányzott a könyvtárból.

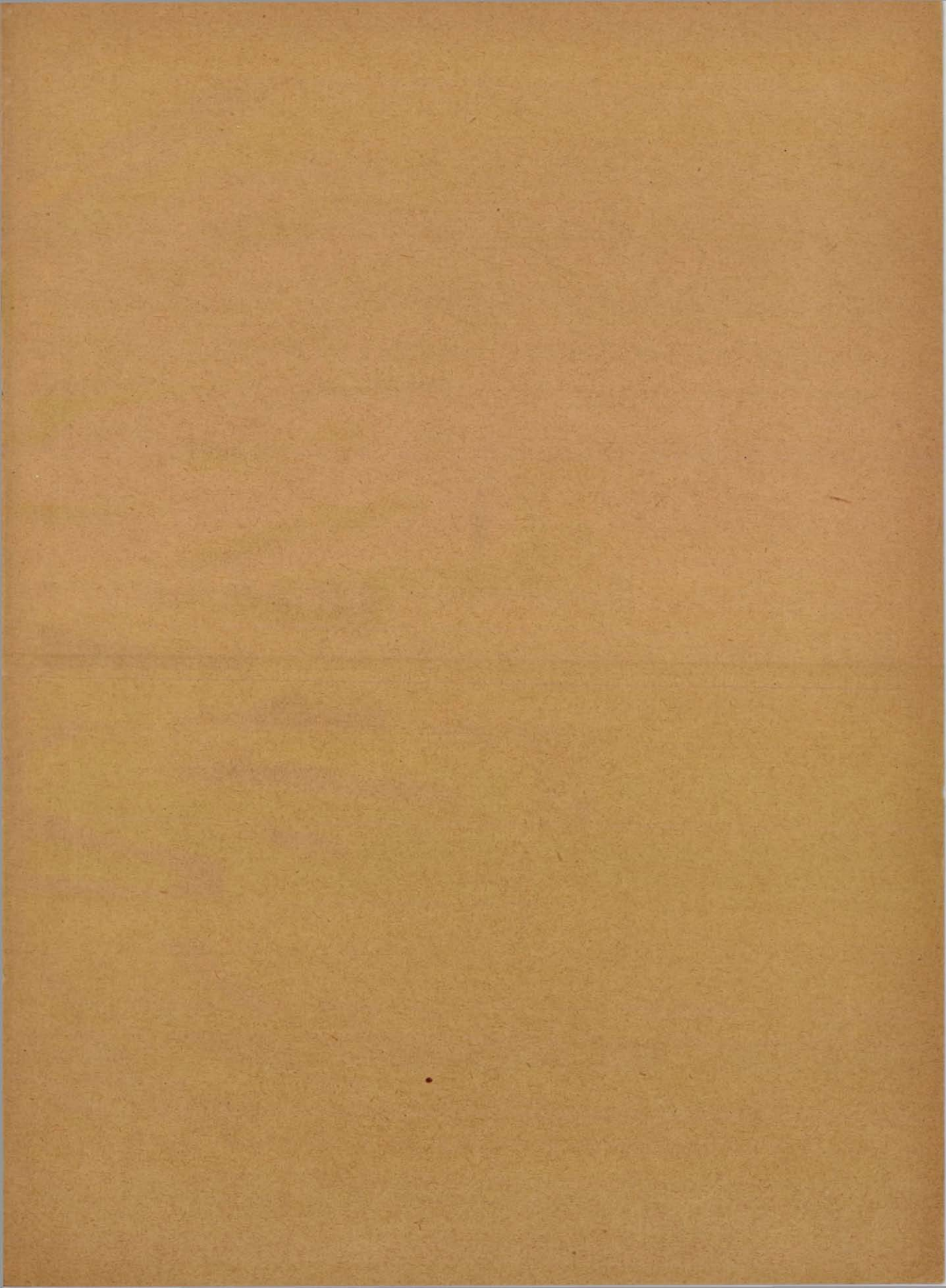
Használt folyóiratok könyvtári gyűjtése. A lübecki városi könyvtár 1906-ban egyezsége lépett az összes lübecki felsőbb tanintézetekkel, hogy a tanintézetek használatára rendelt folyóiratok használat után a városi könyvtár olvasótermébe szállíttassanak s ugyanott gyűjtessenek. A teljessé vált évfolyamok aztán részben visszakerülnek a tanintézetekhez, részben azonban a könyvtár tulajdonában maradnak. Ez intézmény életrevalóságához külön magyarázatot fűzni felesleges, mert nyilvánvaló, hogy minél jobban van felszerelve az olvasóterem, annál jobban megfelel rendeltetésének. Hasonló intézmény meghonosítása nálunk is üdvös volna s a lehetősége is meg van, mert a főváros hivatalaiba és intézeteibe temérdek folyóirat és újság jár, amelyek a székes-

fővárosi könyvtár olvasótermében helyet nyerhetnének. E folyóiratok és újságok a hivatalokban s intézetekben könnyen elkallódnak, a székesfővárosi könyvtár pedig összegyűjtené azokat.

Köln könyvtári kiadásai. Köln városa 1907/8. évi költségvetésében a könyvtárügy jelentékeny tényező, mert 104.500 márka kiadást jelent a város számára. Ez összegből 58.000 márka esik a központi könyvtárra, 46.500 márka pedig a népkönyvtárakra. A központi könyvtár 8 tisztviselőből s 2 szolgából álló személyzetének javadalmazása 28.372 márka, dologi kiadásokra tehát 29.627 márka esik. A dologi kiadások fejezete alatt 12.000 márka van fentartva könyvbeszerzésekre s 3500 márka könyvkötésre. Nevezetes, hogy a könyvtár újjárendezésére 3300 márka van felvéve e rovat alatt s rendkívüli munkákra (a felállítási napló kiegészítésére) 2700 márka van biztosítva, amely összegek tulajdonképpen a személyi kiadások rovatába tartoznának.

A hét városi népkönyvtár, egynek a kivételével, magánemberek alapítványa. Személyi kiadásai 16.000 márkával, dologi kiadásai pedig 19.300 márkával szerepelnek a városi költségvetésben. Az egyes népkönyvtárak könyvbeszerzéseire átlag 900 márka, a könyvkötésre átlag 250 márka jut. Rendkívüli kiadásokra 11.200 márka van felvéve a költségvetésben s ebből 10.000 márka új könyvbeszerzésekre van fentartva.

Érdekes párhuzamot vonhatunk ez alkalommal Köln s Budapest költségvetései és könyvtári kiadásai között. Köln város költségelőirányzata 1907/8-ra 62.957.243 márka, Budapest 1907. évi költségelőirányzata 44.241.326 korona; Köln város könyvtári kiadása ugyanakkor 104.500 márka, Budapest könyvtári kiadása 25.000 korona. Köln tehát kiadásainak $\frac{1}{6}$ százalékát fordítja könyvtárra, Budapest ellenben csak $\frac{1}{20}$ százalékát. A kölni könyvtár jelentősége abból is megítélhető, hogy ez a költségvetésben 10 oldalt foglal el.

DESIDERATA. (IV.)

90. Kertbeny és Petrik: Magyarországi német könyvészet 1801—1860. Bp. 1886.
91. Huszadik Század. 2. k.
92. Hauptrechnungsabschluss der Stadt Wien 1890.
93. Jahresabschlüsse der Stadt Berlin 1893/94.
94. Haushalts-Etats der Stadt Berlin 1893/94—98, 1900, 1902, 1903.
95. Königsberger Statistik. Nr. 3.
96. Haushaltspläne der Stadt Leipzig 1902—907.
97. Hauptrechnungen der Stadt Leipzig 1905—906.
98. Comptes rendus des Congrès intern. des habitations à bon marché
 2. Anvers 1894.
 3. Bordeaux 1895.
 5. Paris 1900.
 8. London 1907.
99. Gross, Bibliography of british municipal history. London 1897.
100. Finanzarchiv (Schanz). Bd. 6—13, 15, 16, 18—21.
101. Congrès des habitations ouvrières, Anvers 1890.
102. Zeitschrift f. Volkswirtschaft, Sozialpolitik u. Verwaltung. Jg. 2—12.
103. Rousseau, Oeuvres complètes. Francfort, H. Bechhold 1855. T. 3—4.
104. Considérant, Principes du socialisme: Manifeste de la démocratie. 1843 ou 2e éd. 1847.
105. Bulletin de l'Institut intern. de bibliographie. Année 1903, fasc. 4 à 6.
106. Kommunale Praxis. Jg. 1—2.
107. Stein, Die Verwaltungslehre. Tl. 3: Gesundheitswesen, 2. Aufl. 1882; Tl. 6: Bildungswesen. 2. Aufl. 2. u. 3. Bd. 1883—84.

Budapestre, nagyvárosokra és városi közigazgatásra vonatkozó irodalom. — Alles über Budapest, über Städteverwaltung und Städtewesen. — Livres de toute sorte concernant Budapest, l'administration communale et les grandes villes. — All about municipal administration, town life and history.